

VERKIEZINGSCONGRES 2012

**31^E GROENLINKS-CONGRES
VREDENBURG LEIDSCHER RIJN
30 JUNI 2012**

INHOUD CONGRESKRANT

30 juni 2012

PRAKTISCHE INFORMATIE	PAG. 4
AGENDA	PAG. 7
ORDE VAN HET CONGRES EN SPELREGELS	PAG. 8
BENOEMING (TIJDELIJKE) LEDEN CONGRESPRESIDIUM EN STEMBUREAU	PAG. 11
AMENDEMENTEN OP HET VERKIEZINGSPROGRAMMA	PAG. 12
MOTIES BIJ HET VERKIEZINGSPROGRAMMA	PAG. 100
(ACTUELE) MOTIES	PAG. 101
TERUGBLIK + VOORSTEL PARTIJBESTUUR M.B.T. LIJSTTREKKERSVERKIEZING	PAG. 104
ADVIES KANDIDATENLIJST TWEDE KAMER	PAG. 106

Verantwoording kandidatencommissie, pag. 106

Lijstvolgordelijk advies inclusief werkwijze, pag. 108

Voorstel staartlijst: regionale kandidaten en lijstduwers, pag. 115

Persoonlijke toelichting kandidaten, pag. 116

PRAKTISCHE INFORMATIE

31e GroenLinks Congres
30 juni 2012 10.00-18.00 uur
VREDENBURG LEIDSCHER RIJN
J.C. Verthorenpad 100
3541 MV UTRECHT

ORGANISATIE CONGRES

Het congres is georganiseerd door en staat onder leiding van het congrespresidium van GroenLinks. De leden van het presidium zijn: Birte van Elk, Jos Olsthoorn, Rick Meulenstein, Hilda Passchier, Jaap van der Heijden, Belinda van Meerkerk en -eenmalig voor dit congres- Bert Huisman en Bart Westra.

ROUTEBSCHRIJVING

Openbaar vervoer

Vanaf het Centraal Station Utrecht rijdt de bus in 10 minuten naar Vredenburg Leidsche Rijn. De lijnen 19, 28 en 39 (vertrek vanaf busstation Noord, aan de centrumzijde van het station) stoppen met een frequentie van zes bussen per uur praktisch voor de deur (halte Vredenburg Leidsche Rijn). Ook vanaf station Maarssen (lijn 39) kun je met de bus gemakkelijk naar Vredenburg Leidsche Rijn.

Pendeldienst GroenLinks

Naast de reguliere busdiensten zullen er ten behoeve van het congres extra bussen worden ingezet, zowel 's ochtends als 's avonds. Deze vertrekken eveneens vanaf Utrecht Centraal vanaf een speciaal aangeduide halte bij busstation Zuid, aan de centrumzijde van het station. Let hiervoor op de bewegwijzering op het station.

In de ochtend rijden de bussen vanaf Utrecht CS tussen 8.00 en 9.45 uur. Laatste bus komt dan bij Vredenburg aan om 10.00 uur aan. In de middag rijden de bussen vanaf Vredenburg tussen 17.30 en 19.15 uur. Laatste bus komt dan om 19.30 uur aan bij Utrecht CS.

Auto

Vanuit Amsterdam/Den Bosch (A2)

Neem afslag 7 Centrum/Het Zand/Parkwijk/Muziektheater. Volg vanaf dit punt de borden Muziektheater Vredenburg.

Vanuit Den Haag/Rotterdam/Arnhem (A12)

Neem A12 richting Utrecht. Bij knooppunt Oude Rijn ga je de A2 op richting Amsterdam. Neem vervolgens afslag 7 Centrum/Het Zand/Parkwijk/Muziektheater. Volg vanaf dit punt de borden Muziektheater Vredenburg.

Vanuit Hilversum / Gorinchem (A27)

Neem de A27 richting Utrecht. Bij knooppunt Lunetten ga je de A12 op richting Den Haag. Vervolgens neem je

bij knooppunt Oudenrijn de A2 richting Amsterdam. Neem vervolgens afslag 7 Centrum/Het Zand/Parkwijk/Muziektheater. Volg vanaf dit punt de borden Muziektheater Vredenburg.

Vanuit Amersfoort (A28)

Neem de A28 richting Utrecht. Neem bij knooppunt Rijnsweerd de A27 richting Breda. Bij knooppunt Lunetten ga je de A12 op richting Den Haag. Vervolgens neem je bij knooppunt Oudenrijn de A2 richting Amsterdam. Neem vervolgens afslag 7 Centrum/Het Zand/Parkwijk/Muziektheater. Volg vanaf dit punt de borden Muziektheater Vredenburg.

Fiets

Vanuit Utrecht Centrum volg je de fietsborden Woerden/Vleuten. Bij de Douwe Egbertsfabriek ga je de brug over het AmsterdamRijnkanaal over. Na de brug ga je voorbij de bushalte links de fietshelling af en arriveer je bij de zaal.

MINDERVERVALDEN EN SLECHTHORENDE

Vredenburg Leidsche Rijn is goed toegankelijk voor minder validen. Er is een aantal rolstoelplaatsen beschikbaar halverwege de zaal. Het podium en de organisatietafel zijn echter lastiger bereikbaar met een rolstoel. Minder validen kunnen zich voor vragen of assistentie melden bij de informatiebalie op het congres of vooraf contact opnemen met Bastiaan de Leeuw: bdeleeuw@groenlinks.nl Slechthorenden kunnen in Vredenburg Leidsche Rijn aan de garderobes ontvangers voor de infraroodinstallatie lenen. Heb je hulp nodig of wil je meer informatie wend je dan op het congres tot de informatiebalie of neem vooraf contact op met Bastiaan de Leeuw: bdeleeuw@groenlinks.nl.

AANMELDBALIE

De aanmeldbalie is op zaterdag 30 juni vanaf 09.00 uur geopend. Hier kun je de envelop afhalen met daarin een polsbandje voor toegang tot de zalen (geel zonder lunch, groen mét lunch), indien van toepassing de stemkaart, spreekbonnen, stemkastjesbon en koffie-/theebonnen.

CONGRESKRANT (OP PAPIER) EN DAGKRANT

Op de dag van het congres worden bij de aanmeldbalie de gedrukte congreskrant en de dagkrant uitgereikt. In de dagkrant vind je de eventuele wijzigingen en de laatste informatie over het congres.

CONGRES VERSPREID OVER TWEE ZALEN

Er zijn 2.000 leden op het congres aanwezig. In Vredenburg kunnen normaal gesproken 1.500 mensen terecht. Vanwege de grote belangstelling is er besloten om een extra tijdelijke zaal te bouwen waarmee we 500 mensen extra aan het congres kunnen laten deelnemen (zie plattegrond in de dagkrant). Het presidium heeft er alles aan gedaan om te zorgen voor een goed verloop van de vergadering en om er voor iedereen een prettige bijeenkomst van te maken. In beide zalen kun je alles volgen wat er gebeurt én stemmen. Er is in zaal 2 een aparte camera aanwezig waardoor

beelden uit zaal 2 ook in zaal 1 en in de livestream getoond kunnen worden.

Bij stemmingen met stemkastjes worden de uitgebrachte stemmen automatisch opgeteld tot één uitslag per stemming. De organisatietafel staat in zaal 1, rechts vooraan, naast het podium (zie plattegrond). Dat betekent dat je alleen daar spreekbonnen in kunt leveren en toegang tot het podium kunt krijgen (zie het onderdeel 'Orde van het congres' voor meer uitleg).

Iedereen met een polsbandje mag beide zalen in, mensen zonder polsbandje blijven in de foyers. Het presidium verzoekt een ieder vriendelijk ook een tijdje in zaal 2 te gaan zitten, zodat iedereen de kans krijgt om zaal 1 te bezoeken.

Houd er bij het zoeken van een plek in de zalen, rekening mee dat je direct aansluit bij je burens, zodat er zo min mogelijk ongebruikte maar onbereikbare stoelen over blijven! Vooraan in zaal 1 is een beperkt aantal stoelen gereserveerd voor partijbestuur, programma-commissie en kandidaten.

FOYER, TENT EN ONTMOETINGSPUNTEN

Voor de hoofdingang, in de pagodetenten, vind je de aanmeldbalie. In de foyer zijn de garderobe, infobalie en de bar. Ook in de aparte foyertent vind je ruimte om te netwerken en uitgiftepunten voor koffie, thee en de lunch. De foyertent vind je links van zaal 1. In alle foyers wordt verslag gedaan van het congres in beeld en geluid (met plasmaschermen en een geluidsinstallatie).

Verspreid over de locatie zijn ontmoetingspunten ingericht die herkenbaar zijn aan aparte logo's. Spreek daarom af bij Hart of Koe (in de foyer) en Europa of Windmolen (in de foyertent). Zie de plattegrond in de dagkrant.

INTRODUCTIEBIJeenKOMST IN ZAAL 2

De introductie voor nieuwe congresbezoekers vindt voorafgaand aan de opening van het congres plaats in zaal 2.

LUNCH

Heb je je aangemeld voor de lunch, dan krijg je bij je aanmelding een groen polsbandje (zónder lunch is je polsbandje geel). Bij de lunchruimtes (in foyer en foyertent) mag je zelf je lunch uitkiezen. We rekenen op twee broodjes, soep en een stuk fruit per persoon. De buffetten zijn geopend van 12.30 – 14.00 uur. Voor alle broodjes staat aangegeven welke ingrediënten zijn gebruikt. Heb je dieetwensen doorgegeven, dan vindt je in je envelop een briefje met aanvullende aanwijzingen.

KOFFIE EN THEE

Koffie en thee is verkrijgbaar aan de bars in de foyers en in de tent. In de envelop die je bij de aanmeldbalie hebt gekregen, vind je twee bonnen voor koffie en thee. Andere dranken zijn op eigen rekening. De koffie en thee wordt in biologisch afbreekbare bekertjes geschonken. We verzoeken je om consumpties niet mee te nemen in de zaal.

BORREL NA AFLOOP

Na afloop van het congres heffen we graag het glas om na te praten en terug te blikken op de uitkomst van het congres. Dit doen we om 18.00 uur. Drankjes op eigen kosten. De borrel duurt tot uiterlijk 19.00 uur.

KINDEROPVANG

De gehele dag wordt er professionele kinderopvang verzorgd door de SKON, de Blauwe Dierenparade. Wie hiervan gebruik wil maken heeft zich van te voren moeten opgeven. Wegens wettelijke bepalingen kunnen er niet alsnog kinderen worden toegelaten tot de kinderopvang. Ouders die hun kinderen hebben aangemeld voor de opvang, kunnen zich met hun kroost melden bij de informatiebalie, vanaf waar ze zullen worden begeleid naar de opvangruimte.

BLOGGEN

Wil je tijdens het congres je blog bijhouden? In de foyers en in beide zalen is een draadloos netwerk met de naam 'GroenNL' beschikbaar. Er zit geen wachtwoordvergrendeling op. Telefoon of laptop leeg? Geen probleem, deze kun je opladen bij de beveiligde garderobe. Je ontvangt dan een bonnetje. Alleen na inlevering van dit bonnetje kun je je apparatuur weer ophalen. Verlies deze dus niet! Het achterlaten van je apparatuur is geheel op eigen risico.

TWITTER

Er is geen live twitter stream op de schermen in de zaal. De hashtag die je aan je berichten over het congres kunt toevoegen is #groenlinks. Let op: omdat de zaal behoorlijk geïsoleerd is, zal het bereik van de netwerken voor mobiele telefonie in de zaal laag zijn.

STEMKASTJES

Als je stemrecht hebt, vind je in je aanmeldenvolp een stemkastjesbon. Tegen inlevering van deze bon ontvang je een stemkastje bij de ingang van de zalen. Onder 'Orde van het congres' vind je hierover meer informatie.

Controleer aan het eind van het congres goed of je het stemkastje hebt ingeleverd! Elk verloren stemkastje moet door ons betaald worden.

PLATTEGROND

In de dagkrant vind je een plattegrond van de congreslocatie.

AGENDA CONGRES 30 JUNI 2012

Vredenburg Leidsche Rijn, UTRECHT

- 9.00 uur: Deuren open, start inschrijving
- 9.15 uur Zaal 2 open
- 9.30 - 9.55 uur Introductie nieuwe congresgangers (Zaal 2)
- 9.45 uur Zaal 1 open
- 10.00 - 10.05 uur 1. Opening (orde congres en benoeming presidium en stembureau)**
- 10.05 - 10.10 uur: 2. Speech Jojanneke Vanderveen, voorzitter DWARS**
- 10.10 - 12.35 uur 3. Verkiezingsprogramma**
- algemene toelichting programmacommissie
 - behandeling en stemming over hoofdpunten per hoofdstuk
 - behandeling en stemming over programmapunten per paragraaf
 - vaststelling verkiezingsprogramma
 - stemmingen over moties bij het verkiezingsprogramma
- 12.35 - 12.45 uur 4. Speech partijvoorzitter Heleen Weening**
- 12.45 - 13.00 uur 5. Actuele moties**
- 13.00- 14.00 uur Lunch
- kennismaken met kandidaten
- 14.00 - 14.10 uur: 6. Presentatie verkiezingscampagne**
- 14.10 - 14.25 uur: 7. Speech lijsttrekker Jolande Sap**
- 14.25 - 15.00 uur: 8. Verantwoording lijstsamenstelling**
- terugblik + voorstel partijbestuur lijsttrekkersverkiezing
 - verantwoording kandidatencommissie
- 15.00 - 17.45 uur 9. Vaststellen Kandidatenlijst**
- presentatie kandidaten
 - stemmingen kandidaten
 - voorstel lijstduwers en regionale kandidaten
- 17.45 - 17.55 uur: 10. Afsluiting met Jolande Sap en de gekozen kandidaten**
- 18.00 uur Einde**

Congresvoorzitters

Ochtend: Rosalie Smit

Middag: Pieter Kos

ORDE VAN HET CONGRES SPELREGELS

Het congrespresidium heet je hartelijk welkom als deelnemer aan het GroenLinks verkiezingscongres van 30 juni 2012. Deze congresorde bevat de spelregels die tijdens het congres gelden. Voor congresdeelnemers is het belangrijk om daarvan op de hoogte te zijn.

A. CONGRESLEIDING EN ORGANISATIETAFEL

Het congrespresidium is verantwoordelijk voor een goed verloop van dit congres. Wij zijn te vinden achter de organisatietafel, die rechts van het podium in zaal 1 staat. Als je wilt spreken op het congres (zie B.) moet je je altijd eerst bij de organisatietafel in zaal 1 melden. Ook voor alle andere vragen en opmerkingen over de orde van het congres kun je daar terecht; in zaal 2 zijn rechts vooraan in de zaal ook twee leden van het congrespresidium aanwezig. Zij kunnen vragen beantwoorden en je eventueel doorverwijzen naar de organisatietafel in zaal 1.

Het congres wordt voorgezeten door Rosalie Smit (ochtend) en Pieter Kos (middag). Zij worden door leden van het congrespresidium terzijde gestaan.

B. SPREKEN OP HET CONGRES

Om over een agendapunt het woord te voeren, moet je bij de organisatietafel (in zaal 1) inschrijven op de sprekerslijst voor het betreffende agendapunt. Dat kan tot uiterlijk een half uur vóór de in de congresagenda opgenomen aanvangstijd van het agendapunt. Ook de leden in zaal 2, moeten zich als spreker melden bij de organisatietafel in zaal 1. Via de rechteringang van zaal 1 kun je de zaal in om je als spreker bij de organisatietafel aan te melden. Daarna kun je terugkeren naar zaal 2 tot het punt aan de orde is waarbij je zult spreken.

Op het scherm wordt getoond hoe laat de inschrijving voor de sprekerslijst van een bepaald agendapunt sluit. Bij de behandeling van het verkiezingsprogramma wordt op het projectiescherm getoond wanneer de inschrijving voor de sprekerslijst op de afzonderlijke hoofdstukken sluit (NB: de inschrijving voor de eerste agendapunten sluit dus al vóór de opening van het congres; kijk in de dagkrant hoe laat dat precies is).

Spreekbonnen

Om te kunnen spreken bij een agendapunt heb je spreekbonnen nodig. Iedere congresdeelnemer beschikt over 1 spreekbon (in de aanmeldenvolp). Bij aanmelding als spreker moet je bij de organisatietafel in zaal 1 minstens 10 spreekbonnen inleveren. Die moet je dus bij medestanders verzamelen. Als je meer dan 10

spreekbonnen inlevert, krijg je meer spreektijd. De spreektijd wordt verdeeld door het presidium. Sprekers wordt verzocht zich bij het begin van het betreffende agendapunt te melden bij de toegang tot het podium, rechts naast het podium in zaal 1, achter de organisatietafel. Voor mindervaliden die op het congres willen spreken, is er een aparte voorziening getroffen in verband met de beperkte bereikbaarheid van het podium. De congresvoorzitter roept de sprekers die zich hebben aangemeld op en laat weten hoeveel tijd zij hebben; de resterende spreektijd wordt tijdens het spreken geprojecteerd. Het wordt een vol congres met stevige tijdsdruk. De spreektijd zal daarom meestal een aantal seconden bedragen en geen minuten. Houd het dus kort en kernachtig (van te voren oefenen maakt je bijdrage krachtiger).

Als de voorzitter daartoe aanleiding ziet, kan hij/zij sprekers na de reactie van het partijbestuur of programmacommissie gelegenheid geven voor een tweede ronde. Ook daarvoor moeten zij zich via de organisatietafel melden; dan worden geen spreekbonnen gebruikt. In de tweede ronde kunnen zich geen nieuwe sprekers melden.

In de aanmeldingsenvelop zit tevens een reserve-sprekbon. Deze wordt alleen gebruikt als daar aanleiding toe is. De congresvoorzitter zal aangeven wanneer en voor welk agendapunt dat het geval is.

C. BEHANDELING VAN HET VERKIEZINGS-PROGRAMMA

Het verkiezingsprogramma wordt per hoofdstuk behandeld. In deze congreskrant staan alle ingediende amendementen opgenomen, met daarbij steeds het commentaar ('pre-advies') van het partijbestuur. Voor de behandeling op het congres heeft het congrespresidium de amendementen ingedeeld in drie categorieën.

De betekenis van de categorie-indeling:

Categorie 1: bij deze amendementen gaat het om kleine wijzigingen. Deze amendementen komen niet in stemming op het Congres maar worden na afloop afgehandeld overeenkomstig het advies van het partijbestuur.

Categorie 2: deze amendementen duiden wel op inhoudelijke aanpassingen, maar leiden niet tot een fundamentele koerswijziging in het programma. Indieners krijgen 30 seconden spreektijd om een korte toelichting geven; tegen inlevering van minimaal 10 spreekbonnen kan extra spreektijd worden verkregen. Verder worden deze amendementen zonder discussie in stemming gebracht.

Categorie 3: deze amendementen beogen wezenlijke veranderingen in het verkiezingsprogramma. Deze amendementen kunnen wel onderwerp zijn van discussie. Iedereen met tenminste 10 spreekbonnen kan zich hier aanmelden als spreker. De spreektijd voor de beantwoording door commissie(s), partijbestuur of fracties wordt naar rato van het aantal vragen bepaald

tot een maximum dat door het presidium wordt bepaald.

Aan het begin van elk hoofdstuk krijgen alle aangemelde sprekers het woord. Het partijbestuur of de programma-commissie reageert.

Vervolgens worden alle amendementen van categorie 2 en 3 in stemming gebracht. Na de stemmingen over de amendementen wordt over het al dan niet geamendeerde hoofdstuk in zijn geheel gestemd.

Over de inleidende teksten van de hoofdstukken wordt niet gestemd. Als amendementen worden aangenomen, moet het partijbestuur er voor zorgen dat de inleidende teksten aangepast worden aan de besluitvorming van het congres.

D. STEMMEN EN STEMBUREAU

- a. Stemrecht is voorbehouden aan stemgerechtigde congresdeelnemer. Op de dag van het congres krijgen stemgerechtigde congresdeelnemers een stemkaart in de aanmeldenvolp op vertoon van de bevestigingsmail (of een pasje met je naam).
- b. Hoofdelijke stemmingen en stemmingen over personen vinden plaats met behulp van stemkastjes.
- c. Iedere correct aangemelde congresdeelnemer ontvangt bij registratie een stemkastjeskaart die bij binnenkomst in zaal 1 of zaal 2 kan worden ingewisseld tegen een stemkastje. Dit stemkastje mag de zaal niet verlaten en moet bij het verlaten van de een van beide congreszalen worden ingewisseld tegen een stemkastjeskaart; bij terugkeer in een van beide congreszalen wordt opnieuw een stemkastje verstrekt.
- d. Stemmingen over zaken vinden plaats door middel van het opsteken van de stemkaart. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Onthoudingen tellen dus niet mee. Als het opsteken van de stemkaarten geen duidelijk beeld geeft, of als de telling door het congres wordt betwist, gebruiken we de stemkastjes. Tijdens de vergadering wordt uitgelegd hoe de stemkastjes precies werken. De voorzitter heeft een goed beeld van de stemming en zaal 1 en, met behulp van een beeldscherm, van de stemming in zaal 2. Deze wordt door de voorzitter meegenomen in de telling. In zaal 2 zijn leden van het stembureau aanwezig om de voorzitter bij te staan. Mocht de uitslag van een stemming door een lid worden betwist, dan kan hij dat laten weten door direct na de uitslag "herstemming alstublieft" te roepen.
- e. Voor het goede verloop van de stemmingen benoemt het Congres een stembureau. Het presidium doet bij begin van het Congres een voorstel voor de bezetting van het stembureau (zie punt 1 van de agenda).
- f. Het uitgesproken oordeel van de congresvoorzitter over de uitslag is beslissend, tenzij de juistheid van dat oordeel onmiddellijk wordt betwist en een congresdeelnemer om herstemming vraagt door te roepen: "herstemming alsjeblieft." De herstemming vindt plaats met behulp van de stemkastjes.

E. VASTSTELLING KANDIDATENLIJST

- a. De besluitvorming over de kandidatenlijst begint met een agendapunt waarin opmerkingen en vragen over de procedure aan het partijbestuur en daarna aan de kandidatencommissie kunnen worden ingebracht. Wie hiervan gebruik wil maken moet zich bij de organisatietafel registreren, met tenminste 10 spreekbonnen. Namens het partijbestuur reageert de voorzitter van het partijbestuur en namens de kandidatencommissie reageert de voorzitter van de commissie.
- b. In de dagkrant, die bij binnenkomst wordt uitgedeeld, staat voor alle kandidaten aangegeven voor welke plaatsen op de lijst zij zich beschikbaar stellen. Kandidaten kunnen hun beschikbaarheid tijdens het congres wel beperken door zich voor de verkiezing van een bepaalde plaats terug te trekken, maar ze kunnen hun beschikbaarheid niet uitbreiden.
- c. De stemming voor de vaststelling van de kandidatenlijst wordt gedaan aan de hand van een lijstvolgorde die in de rapportage van de kandidatencommissie is opgenomen:
 - Plaats 2 -16 (verkiesbare plaatsen en opvolgingsplaatsen)
 - Plaats 17-25 (opvolgingsplaatsen, per blokstemming)Het partijbestuur heeft een voorstel gedaan voor regionale kandidaten en lijstduwers:
 - Plaats 26 en verder (stemming ineens over het gehele voorstel)
- d. Aan het begin van de stemming krijgen de kandidaten welke geadviseerd zijn voor 2 tot en met 25 in omgekeerde volgorde de mogelijkheid om zichzelf voor te stellen.
- e. Voor de plaatsen 2 t/m 16 wordt per plaats gestemd. Om op een plaats gekozen te zijn moet een kandidaat ten minste de helft van het aantal uitgebrachte stemmen hebben. Blanco stemmen tellen daarbij mee voor het bepalen van de uitslag. Als na de eerste stemming geen van de kandidaten is gekozen, volgt een herstemming tussen de twee kandidaten met het hoogste aantal stemmen. Wanneer ook bij deze herstemming geen van de kandidaten de meerderheid krijgt, volgt een schorsing, waarna opnieuw over dezelfde plaats wordt gestemd. Aan die herstemming kunnen, in afwijking van hetgeen onder b. bepaald is, ook kandidaten mee doen die wél zijn voorgedragen voor een plek op de lijst, maar tot dat moment nog niet beschikbaar waren voor deze plaats. Als het dan ook weer uitdraait op een herstemming tussen de twee kandidaten met de meeste stemmen is vervolgens degene met het hoogste aantal stemmen gekozen, ook als deze minder dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen behaalt. Bij een gelijk aantal stemmen beslist het lot.
- f. Voor de plaatsen 17 t/m 25 wordt een *blokstemming* gehouden. Bij een blokstemming kan elke congresdeelnemer evenveel stemmen uitbrengen als

er plaatsen zijn. De kandidaten worden in volgorde van het aantal stemmen verkozen, tot het blok gevuld is.

Om gekozen te zijn moet een kandidaat ten minste één derde van het aantal uitgebrachte stemmen krijgen.

Als er evenveel kandidaten zijn als beschikbare plaatsen dan geldt een kiesdrempel van 50%.

- g. De kandidaten voor de plaatsen 26 – 42 worden in een vaste volgorde op de lijst geplaatst. Het voorstel hiertoe is opgenomen in de congreskrant (pag. 115). Het congres wordt gevraagd met dit voorstel in te stemmen via een normale stemming.

F. ORDEVOORSTELLEN

Als congresdeelnemer kun je ordevoorstellen doen als je een wijziging wilt aanbrengen in de voorgestelde vergaderorde. Voorstellen die in strijd zijn met de wet, de statuten en/of het huishoudelijk reglement, voorstellen die beogen een eerdere stemming over te doen of die agendapunten willen afvoeren wegens vermeend onvoldoende voorbereidingsmogelijkheden, worden niet toegelaten. Dit ter beoordeling van het congrespresidium.

Ordevoorstellen kunnen uitsluitend schriftelijk worden ingediend bij de organisatietafel. Ze worden direct na indiening in behandeling genomen, tenzij er op dat moment een stemming plaatsvindt.

G. MOTIES

Gezien de grote tijdsdruk adviseert het presidium het congres om geen (actuele) moties in behandeling te nemen. Als je toch een motie wil indienen, kan je daarvoor bij de vaststelling van de agenda toestemming vragen aan het congres via een ordevoorstel.

Op voorwaarde dat die toestemming wordt verleend, kan een (actuele) motie worden ingediend door afdelingen, landelijke werkgroepen, het partijbestuur of door tenminste 15 leden gezamenlijk. Amendementen op toegelaten moties kunnen tot 12.15 uur bij de organisatietafel worden ingediend.

BENOEMING STEM-BUREAU EN CONGRES-PRESIDIUM

TIJDELIJKE VERSTERKING CONGRES-PRESIDIUM

Het congrespresidium bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste negen leden die door het Congres worden benoemd. Het huidige presidium bestaat uit zes leden: Birte van Elk, Jaap van der Heijden, Belinda van Meerkerk, Rick Meulenstein, Jos Olsthoorn en Hilda Passchier. Om dit congres in goede orde te laten verlopen, stelt het congrespresidium voor om de oud-leden Bert Huisman en Bart Westra te benoemen tot lid van het congrespresidium voor de duur van één dag.

BENOEMING STEM-BUREAU

Uit de leden van het congrespresidium wordt een stembureau benoemd dat verantwoordelijk is voor een juist en goed verloop van de stemmingen. Voorgesteld wordt om Birte van Elk, Belinda Meerkerk, Rick Meulenstein en Bart Westra te benoemen tot lid van het stembureau.

AMENDEMENTEN OP HET VERKIEZINGSPROGRAMMA

BESPREKING EN VASTSTELLING VERKIEZINGSPROGRAMMA

Op woensdag 6 juni heeft de programmacommissie onder leiding van Kathalijne Buitenweg het concept-verkiezingsprogramma gepresenteerd.

Het programma is te vinden op www.programma.groenlinks.nl.

Op de website staat ook een video en een presentatie-bestand met de hoofdpunten uit het programma.

Vorbereiding en behandeling door het congres

Het congres beslist over de ingediende amendementen (wijzigingsvoorstellen). In eerste instantie waren er ruim 800 voorstellen tot wijziging. De indieners (werkgroepen, afdelingen of gelegenheidscoalities) hebben op 16 juni overlegd met leden van de programmacommissie, de Kamerfractie en het partijbestuur. Daarbij zijn amendementen ingetrokken, samengevoegd of aangepast.

Amendementen zijn er in soorten en maten (zie ook pagina 7, de "Orde van het congres" voor een uitleg van de categorieën). Het congres beslist over voorstellen in categorie 2 en 3. In totaal gaat het daarbij om 242 amendementen.

Verwerking van wijzigingen na afloop van het congres

Voorstellen in categorie 1 zijn tekstuele wijzigingen; als die door het partijbestuur zijn overgenomen, worden ze zonder stemming verwerkt in het programma. De overige wijzigingen op hoofdpunten en programmapunten worden verwerkt zoals door het congres beslist.

De inleidende teksten en de teksten bij de hoofdstukken Groen werkt, Kansen eerlijk delen en Open samenleving worden ná het congres aangepast aan de uitkomsten van de stemmingen over de amendementen.

Hierna vind je alle amendementen in de drie categorieën.

LEESWIJZER

A GroenLinks Wageningen

B na hoofdpunt 7 toevoegen (nieuw hoofdpunt)

C Categorie 1

D na hoofdpunt 7 toevoegen (nieuw hoofdpunt)

E Door allerlei zaken inkomensafhankelijk te maken (zorgtoeslag/eigenrisico, kinderbijslag, kinderopvang, huurtoeslag/extra huur etc) ontstaat een onoverzichtelijk geheel van inkomenssteun die gezamenlijk tot een negatieve impuls op werken kunnen leiden. Het wordt financieel oninteressant om (meer) te werken om de een set van inkomensregelingen dan komen te vervallen.]

F Niet overnemen. Sympathiek punt en we onderschrijven de gedachte, maar het past niet goed als hoofdpunt in dit hoofdstuk, aangezien we het nergens anders noemen.

- A) het nummer links is een volgnummer
- B) daarnaast staat wie het amendement heeft ingediend
- C) rechtsboven staat de categorie waarin het amendement is ingedeeld (alleen over categorie 2 en 3 wordt gestemd)
- D) het amendement zelf bestaat uit een tekstvoorstel
- E) daaronder (cursief) staat de toelichting van de indieners
- F) onderaan staat het advies ('overnemen' of 'afwijzen') met een eventuele toelichting

Amendementen voor Hoofdpunten bij Verkiezingsprogramma 2012: Groene kansen voor Nederland

Hoofdstuk 1: Groen Werkt

Hoofdpunt 4. We werken in Europa aan een ambitieuzer klimaatbeleid en een Green New Deal om nieuwe banen te scheppen in groene sectoren.

1 **Europawerkgroep** **Categorie 1**

We werken in Europa aan een ambitieuzer klimaatbeleid en een Green New Deal om nieuwe banen te scheppen in groene sectoren. **vervangen door** Als onderdeel van de Europese Groenen werken wij aan een ambitieuzer klimaatbeleid en een Green New Deal om nieuwe banen te scheppen in groene sectoren en de eurocrisis te overwinnen.

[Om het beleid dat in dit hoofdstuk wordt geschetst te realiseren is Europese samenwerking onmisbaar; we laten hiermee ook zien dat we ons niet achter de dijken verschuilen]

PB: Overnemen.

Hoofdstuk 1: Groen Werkt

Hoofdpunt 5. Er komt meer natuur in Nederland en een nationaal natuurnetwerk dat natuurgebieden onderling verbindt.

2 **afdeling Nijmegen, Afdeling Apeldoorn, GroenLinks Rotterdam** **Categorie 2**

na Hoofdpunt 5 **toevoegen** (nieuw hoofdpunt) Het financiële stelsel wordt duurzaam, door financiële markten strenger te reguleren en banken dienstbaar te maken aan mensen en bedrijven.

[Het is belangrijk om de banken apart te benoemen bij de hoofdpunten. Om het aantal van 5 punten niet te overstijgen zou gekeken moeten worden of bijv. punten 1 en 4, beiden gaan immers over het creëren van banen, bij elkaar kunnen worden ondergebracht.]

PB: Overnemen.

Hoofdstuk 2: Kansen eerlijk delen

Hoofdpunt 1. Flexwerkers en ZZP'ers krijgen toegang tot zaken als scholing, een hypotheek en collectieve pensioen- en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

3 **Groep Piet Dofferhoff, Arbeid 1 Zuid Holland, Arbeidsverhoudingen, GroenLinksPlus!** **Categorie 3**

voor Hoofdpunt 1 **toevoegen** (nieuw hoofdpunt) Bestaande arbeidsrelaties mogen niet eenzijdig worden beëindigd of verslechterd, bijvoorbeeld door het omzetten naar flexwerk, op individueel of collectief niveau zolang het betreffende werk beschikbaar is en de werknemer (s) de werkzaamheden naar behoren uitvoert (en). [Het verkiezingsprogramma is te weinig kritisch over de uitbreiding van flexwerk. TNT-Post en de thuiszorg zijn aansprekende voorbeelden, waarbij hetzelfde werk na (collectief) ontslag van vaste krachten door tijdelijke krachten tegen een lager loon wordt verricht.]

PB:

Niet overnemen. We zijn zeer kritisch over de huidige arbeidsmarktpositie van flexwerkers. In de programmapunten doen we daarom verschillende voorstellen voor het verbeteren van hun positie. Niet alles kan en hoeft in de hoofdpunten te worden benoemd. We kiezen er bewust voor om in hoofdpunt 1 iets te zeggen over de toegang tot scholing, hypotheek en sociale zekerheid voor deze groep werkkenden.

Hoofdstuk 2: Kansen eerlijk delen

Hoofdpunt 2. De belasting voor lage inkomens wordt verlaagd en grote vermogens worden zwaarder belast.

4 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**

tussen wordt verlaagd] en [en grote vermogens **toevoegen**, hoge inkomens

[in de tekst wordt niet gerept over hogere vermogensbelasting m.u.v. de eigen woning, wel over het belasten van hogere inkomens]

PB: Overnemen.

5 **GroenLinks Wageningen** **Categorie 1**

na Hoofdpunt 2 **toevoegen** (nieuw hoofdpunt) Inkomenspolitiek regelen we bij voorkeur via generieke maatregelen zoals de belastingen, minimumloon. Inkomensafhankelijke regelingen voor toegang tot elementaire voorzieningen en activiteiten zouden niet nodig moeten zijn, maar kunnen op de korte en middellange termijn een oplossing zijn.

[Door allerlei zaken inkomensafhankelijk te maken (zorgtoeslag/eigenrisico, kinderbijslag, kinderopvang, huurtoeslag/extra huur etc) ontstaat een onoverzichtelijk geheel van inkomenssteun die gezamenlijk tot een negatieve impuls op werken kunnen leiden. Het wordt financieel oninteressant om (meer) te werken om de een set van inkomensregelingen dan komen te vervallen.]

PB: Niet overnemen. Sympathiek punt en we onderschrijven de gedachte, maar het past niet goed als hoofdpunt in dit hoofdstuk, aangezien we het nergens anders noemen.

Hoofdstuk 2: Kansen eerlijk delen

Hoofdpunt 3. De hypotheekrenteaftrek wordt geleidelijk afgeschaft en nieuwe kopers krijgen een starterspremie.

6 GroenLinks Groningen Categorie 2

en nieuwe kopers krijgen een starterspremie. **schrappen**
[*Lapmiddel uit de 20ste eeuw, kost de overheid alleen maar extra middelen die bij individuele gevallen terecht komen en daarna wegvloeien. Structurele oplossingsrichting voor hervorming woningmarkt (kopen en huren) is te vinden in het akkoord Wonen 4.0, opgesteld door Vereniging Eigen Huis en koepels makelaars, woningcorporaties + huurdersorganisaties (!).]*

PB: Niet overnemen. Dit is een belangrijk punt voor ons en een manier om starters op de woningmarkt betere kansen te geven. We ondersteunen ook een structurele hervorming van de woningmarkt, maar zijn er ook voor om deze via een starterspremie een impuls te geven op korte termijn.

Hoofdstuk 2: Kansen eerlijk delen

Hoofdpunt 4. Huisartsen en wijkverpleegkundigen gaan meer doen en ziekenhuizen minder: dat is goedkoper en maakt maatwerk mogelijk.

7 deelwerkgroep gelijke kansen afdeling Nijmegen Categorie 1

Huisartsen en wijkverpleegkundigen gaan meer doen en ziekenhuizen minder: dat is goedkoper en maakt maatwerk mogelijk. **vervangen door** Meer huisartsen en wijkverpleegkundigen gaan meer doen en ziekenhuizen minder: dat is goedkoper en maakt maatwerk mogelijk.
[*Dit om niet de indruk te wekken dat we de werkdruk nog verder op willen voeren.]*

PB: Niet overnemen. We willen in de eerste plaats een verschuiving van taken. De nieuwe formulering maakt het punt warriger. En de huidige formulering laat bovendien ruimte voor de interpretatie dat er meer huisartsen en wijkverpleegkundigen moeten komen.

Hoofdstuk 2: Kansen eerlijk delen

Hoofdpunt 5. Er komt een einde aan het gesleep met kinderen: alle scholen worden brede scholen waar kinderen de hele dag terecht kunnen.

8 afdeling Nijmegen Categorie 2

Er komt een einde aan het gesleep met kinderen: alle scholen worden brede scholen waar kinderen de hele dag terecht kunnen. **vervangen door** Er wordt geïnvesteerd in het onderwijs, vooral basisscholen en beroepsopleidingen en een leven lang leren waardoor iedereen die wil hiertoe de gelegenheid krijgt. Alle scholen worden brede scholen.
[*We vinden het belangrijk dat onderwijs bij de hoofdpunten in den brede wordt genoemd. Met dit punt compenseren we tevens het schrappen van het scholingsbudget uit de versoepeling van het ontslagrecht.]*

PB: Niet overnemen in deze formulering, aangezien die niet zo goed past bij de formulering van de andere hoofdpunten en vrij lang is. Zie PB-amendement 9 hierover.

9 Partijbestuur Categorie 2

Er komt een einde aan het gesleep met kinderen: alle scholen worden brede scholen waar kinderen de hele dag terecht kunnen. **vervangen door** We investeren in onderwijs en alle scholen worden brede scholen waar kinderen de hele dag terecht kunnen.

PB: Het partijbestuur vindt het belangrijk om het algemene punt te maken dat we investeren in onderwijs en dit te illustreren met de brede scholen. We vinden het niet nodig om daar ook nog het basisonderwijs en beroepsopleidingen en een 'leven lang leren' aan toe te voegen, zoals amendement 8 voorstelt.

Hoofdstuk 3: Open samenleving

Hoofdpunt 1. We geven ontwikkelingssamenwerking meer slagkracht: niet alleen met geld, maar ook door het tegengaan van de voor ontwikkelingslanden negatieve effecten van Nederlands en Europees beleid op het gebied van bijvoorbeeld handel, belastingen, landbouwsubsidies en klimaat.

10 Werkgroep Kunst, Cultuur en Media, Cultuurwerkgroep Amsterdam Categorie 3

tussen Hoofdpunt 1 en Hoofdpunt 2 **toevoegen** (nieuw hoofdpunt) GroenLinks investeert in cultuur met extra aandacht voor cultuuronderwijs en talentontwikkeling.
[*Er mag wat de werkgroep betreft ook een cultureel punt in de hoofdpunten en dit is een goede samenvatting. Een cultureel hoofdpunt is belangrijk, omdat onze kiezers zeer cultureel georiënteerd zijn. We hebben ons bovendien als GL 2 jaar hard gemaakt tegen de cultuurbezuinigingen. Zo stevig stelling nemen mogen we ook in het verkiezingsprogramma doen.]*

PB: Overnemen.

Hoofdstuk 3: Open samenleving

Hoofdpunt 4. Nederland krijgt een warm vluchtelingenbeleid met snelle procedures en een kinderpardon.

- 11** **afdeling Nijmegen** **Categorie 2**
Nederland krijgt een warm vluchtelingenbeleid met snelle procedures en een kinderpardon. **vervangen door** Nederland ontwikkelt een duidelijk beleid voor arbeidsmigratie en een warm vluchtelingenbeleid met snelle procedures en een kinderpardon.
[*Als mensen komen om te werken of studeren moet dat op een gewone manier mogelijk gemaakt worden.*]
PB: Niet overnemen. Het partijbestuur kiest ervoor om asiel centraal te stellen en niet arbeidsmigratie. Ons asielbeleid gaat uiteindelijk om de rechten van mensen die vluchten voor oorlog en onderdrukking, dat telt voor ons zwaarder dan de kansen van mensen die migreren voor werk of studie. Arbeidsmigratie en vluchtelingenbeleid zijn twee totaal verschillende dingen.

Hoofdstuk 3: Open samenleving

Hoofdpunt 5. Wij kiezen voor Europese integratie, hierbij horen Europese kieslijsten en Europese correctieve referenda.

- 12** **GroenLinks Rotterdam, GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
Heel hoofdpunt 5 **vervangen door** Om onze groene en sociale idealen te verwezenlijken, kiezen wij voor verdergaande Europese integratie en een Europese Unie die dicht bij mensen staat. Hierbij horen Europese kieslijsten en een Europees correctief referendum.
PB: Overnemen.
- 13** **DWARS** **Categorie 2**
en Europese correctieve referenda **schrappen**
PB: Niet overnemen. GroenLinks is voorstander van referenda, zowel in Nederland als in Europa. Referenda zijn een belangrijke manier om de Europese democratie te versterken.
Indien aangenomen verder met amendement nummer 15
- 14** **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 2**
Europese correctieve referenda **vervangen door** Europese referenda
[*Referenda zijn gevoelig voor korte termijn denken, sentimenten, manipulatie en polarisatie. De opkomst is relatief klein, dus kan een actieve minderheidsgroep gemakkelijk grote invloed uitoefenen. Dat kan te veel ten koste gaan van degelijke, onderbouwde besluitvorming, waarbij ook het belang van een 'stille meerderheid' of belangrijke minderheid goed meegewogen wordt.*]
PB: Niet overnemen. Het partijbestuur kiest ervoor Europese correctieve referenda centraal te stellen omdat een referendum juist zinvol is als het beslissingen kan tegenhouden.

Amendementen voor Programmapunten Hoofdstuk 1: Groen Werkt

A. Groen loont

1. De overheid ondersteunt op alle mogelijke manieren maatschappelijk verantwoord ondernemen. De overheid gaat groen aanbesteden en koopt alleen nog maar duurzame producten en diensten. Zij verleent snel vergunningen aan groene initiatieven van burgers en bedrijven.

15 Juristennetwerk GroenLinks **Categorie 2**

Zij verleent snel vergunningen aan groene initiatieven van burgers en bedrijven. **vervangen door** Zij stimuleert groene initiatieven van burgers en bedrijven.

[Het is zaak om breder te kijken dan alleen naar de vergunningverlening. Bovendien zou er sprake zijn van ongelijke behandeling als bepaalde aanvragen sneller worden behandeld. Dit terwijl niet alle aanvragers groene initiatieven kunnen ontplooiën, bijvoorbeeld vanwege een monumentenstatus.]

PB: Overnemen.

A. Groen loont

3. De overheid ondersteunt groene investeringen en duurzame woningbouw door voldoende gunstige kredieten beschikbaar te stellen.

16 GroenLinks Leiden **Categorie 1**

kredieten **vervangen door** financieringsconstructies

[We zijn bang dat gunstige kredieten een te zware wissel op de overheidsfinanciën trekken. Gelijkgetrokken met A.6]

PB: Overnemen.

17 Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** De overheid ondersteunt groene investeringen in bestaande en nieuwe woningen door voldoende gunstige kredieten beschikbaar te stellen.

[In paragraaf 1.3 wordt enkel over woningbouw gesproken. De grootste duurzaamheidsslag moet worden gemaakt in de bestaande voorraad. Om die reden moeten ook woningverbetering en renovatie worden genoemd. In de huursector is het wenselijk dat de huurder een hierbij verregaande inspraak krijgt om inzet van de woningcorporaties af te dwingen.]

PB: Overnemen.

A. Groen loont

6. Nederland streeft naar 3 procent energiebesparing per jaar. Via kredietgaranties wordt het besparingspotentieel in de industrie benut.

18 GroenLinks Brabant **Categorie 2**

tussen 3 procent] en [energiebesparing per jaar. **toevoegen** fossiele

[We hebben ook in Nederland duurzame energie in overvloed. Waarom zou je besparen op duurzame energie als die zo overvloedig beschikbaar is? Deze woordkeuze geeft een positieve, duurzame uitweg, en geeft geen 'energiearmoedegevoel'.]

PB: Niet overnemen. Daadwerkelijke vermindering van energieverbruik is essentieel voor het behalen van onze klimaatdoelen. Ook het opwekken van duurzame energie legt een beslag op natuurlijke hulpbronnen. Het lijkt ons verstandiger om te streven naar een economie en samenleving waarin we zuinig omgaan met energie, of het nu fossiel of duurzaam is.

19 milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit **Categorie 1**

na hele punt **toevoegen** De verplichting tot energiebesparing voor bedrijven wordt uitgebreid en strenger gehandhaafd

[De indieners zien het ontbreken van deze opmerking als een omissie in het programma. Het uitbreiden van de bestaande verplichting en deze goed handhaven biedt grote kansen voor betaalbare verduurzaming.]

PB: Overnemen.

A. Groen loont

7. Eigenaren van oude huizen krijgen een tegemoetkoming om de kosten van woningisolatie sneller terug te verdienen. Ook energiebedrijven en woningcorporaties investeren in woningisolatie. Huurders en huiseigenaren met lage inkomens krijgen daarbij voorrang, zodat zij als eersten kunnen profiteren van een lagere energierekening.

20 **Afdeling Utrechtse Heuvelrug**

na hele punt **toevoegen** We verruimen mogelijkheden voor investeringen in woningen voor energiebesparing en energiewinning.
[Technieken om de woningvoorraad veel energiezuiniger of energiewinnend te maken zijn al tientallen jaren beschikbaar en worden veel te weinig gebruikt. Financieringsnormen zijn hiervoor een belangrijke belemmering, daarom moeten deze worden weggenomen.]

PB: Niet overnemen. Te detaillistisch. Bovendien is het ook een dilemma. Verantwoorde hypotheek versus energiebesparing stimuleren.

A. Groen loont

9. Het Bouwbesluit mag de groene ambities van gemeenten niet in de weg staan; gemeenten mogen verdergaande duurzaamheidseisen stellen dan het Bouwbesluit voorschrijft.

21 **Werkgroep Kleurrijk Platform** **Categorie 1**

Het Bouwbesluit mag de groene ambities van gemeenten niet in de weg staan; gemeenten mogen verdergaande duurzaamheidseisen stellen dan het Bouwbesluit voorschrijft. **vervangen door** De eisen aan duurzaamheid in het Bouwbesluit worden verhoogd.

[Dit sluit aan op de algemene tekst waarin staat dat de richtlijnen van het bouwbesluit geen beperking mogen zijn voor het duurzaam bouwen. Het is minder vrijblijvend om het bouwbesluit aan te passen dan om een oproep te doen om verder te gaan dan de voorschriften.]

PB: Niet overnemen. Het partijbestuur wil de beleidsvrijheid van gemeenten op het gebied van duurzaamheid vergroten. Het bouwbesluit is de minimumnorm daarbij.

22 **GroenLinks Wageningen** **Categorie 2**

tussen punt 9 en punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) Gemeenten blijven en/of gaan energie- en klimaatbeleid voeren. Hiervoor komt gelabeld geld via het gemeentefonds beschikbaar.
[Gemeenten zijn een essentiële schakel in het uitvoeren van een stevig klimaatbeleid. Gemeentelijk energie- en klimaatbeleid werd eerder financieel mede mogelijk gemaakt door de landelijke co-subsidieregeling BANS en SLOK. Bij veel gemeenten zal door het wegvallen van de financiële middelen in tijden van grote bezuinigingen het energie- en klimaatbeleid wegvallen of sterk verminderen.]

PB: Niet overnemen. Het amendement is intern niet consistent. Via het gemeentefonds kan geen gelabeld geld aan gemeenten gegeven worden. Het partijbestuur heeft amendement 23 geformuleerd om aan de indieners tegemoet te komen.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 24

23 **Partijbestuur** **Categorie 2**

tussen punt 9 en punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) De Rijksoverheid stelt geld beschikbaar voor gemeentelijk klimaat- en energiebeleid.

PB: Hiermee komt het partijbestuur de indieners van amendement 22 tegemoet.

A. Groen loont

10. Binnen vijf jaar wordt alle nieuwbouw minstens energieneutraal, te beginnen met alle nieuwe gebouwen van de rijksoverheid. Er komen zonnepanelen op alle overheidsgebouwen met geschikte daken voor zonne-energie.

24 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**

Er komen zonnepanelen op alle overheidsgebouwen met geschikte daken voor zonne-energie. **vervangen door** Er komen zonnepanelen op alle overheidsgebouwen met daarvoor geschikte daken.
[Deze formulering is menen we helderder.]

PB: Overnemen.

25 **Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught** **Categorie 1**

rijksoverheid **vervangen door** overheid
[Bij veel andere punten worden gemeentelijke en provinciale overheden wel genoemd. We zien niet in waarom hier dan zo strikt over alleen de rijksoverheid moet worden gesproken. We geven de voorkeur aan een ruimere formulering van 'de overheid'.]

PB: Overnemen.

A. Groen loont

11. Overheid en bedrijfsleven maken samen werk van een circulaire economie waarin grondstoffen eindeloos worden hergebruikt. Afval krijgt een prijs en de belasting op het gebruik van grondstoffen gaat omhoog, zodat verspilling stopt. Statiegeld wordt niet afgeschaft, maar uitgebreid naar blikjes en kleine petflessen.

- 26 **afdeling Diemen, Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 2**
tussen punt 11 en punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) De overheid geeft voorlichting aan burgers en bedrijven over afvalscheiding, de wegwerpeconomie en (zwerf)afval. Producenten worden verplicht op verpakkingen te vermelden hoe deze gescheiden moeten worden.
[Ook voor de welwillende consument is het scheiden van het afval niet eenvoudig. Er worden vaak (onverwijderbare) papieren stickers op plastic verpakkingen gedaan, bij veel plastic verpakkingen is niet duidelijk of deze wel of niet bij het plastic afval kunnen.]
PB: Niet overnemen. Te gedetailleerde uitwerking van dit punt.

A. Groen loont

12. Overheid en bedrijfsleven werken samen aan een duurzame biobased economy. Fossiele en chemische grondstoffen worden daar waar mogelijk vervangen door plantaardige alternatieven.

- 27 **GroenLinks Leiden, Afdeling Apeldoorn, GroenLinks Utrecht-Stad** **Categorie 2**
Fossiele en chemische grondstoffen worden daar waar mogelijk vervangen door plantaardige alternatieven.
vervangen door Fossiele en andere eindige grondstoffen worden zoveel mogelijk vervangen door duurzame, plantaardige alternatieven.
[Er kunnen chemisch-plantaardige grondstoffen bestaan die als duurzaam geoordeeld kunnen worden, en er bestaan plantaardige grondstoffen die als niet-duurzaam geoordeeld kunnen worden.]
PB: Overnemen.
- 28 **Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught, Afdeling Apeldoorn, Afdeling Maastricht-Heuvelland, Werkgroep Natuur** **Categorie 2**
na punt 12 **toevoegen** Natuur-, milieu- en duurzaamheidseducatie worden versterkt.
[Duurzaam onderwijs is een voorwaarde voor een groene economie. Dit punt sluit aan bij de campagne van de Duurzaam Onderwijs Coalitie voor duurzame ontwikkeling in het onderwijs (www.groenegeneratie.nl). Een mooie kans om twee speerpunten (duurzaamheid en onderwijs) te combineren.]
PB: Overnemen.
- 29 **milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 2**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Producenten blijven gedurende de hele levensduur van een product verantwoordelijk voor het hergebruik van zeer zeldzame grondstoffen. Zij worden verplicht om oude producten terug te nemen en de zeer zeldzame grondstoffen steeds opnieuw te gebruiken.
[Een dergelijke verplichting biedt de mogelijkheid om verlies van zeer zeldzame grondstoffen tegen te gaan en dwingt producenten na te denken over hergebruik of alternatieven.]
PB: Overnemen.

B. De vervuiler betaalt

1. Alle subsidies die niet passen in een duurzame economie worden afgebouwd. Resterende subsidies worden, waar mogelijk, vervangen door overheidsgaranties en -kredieten.

- 30 **milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit, GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
Alle subsidies die niet passen in een duurzame economie **vervangen door** Alle subsidies en belastingvoordelen die een duurzame economie in de weg staan
[Subsidie en belastingvoordeel is niet hetzelfde. Van belang beide te noemen. "In de weg staan" is een preciezer formulering dan "niet passen".]
PB: Overnemen.

B. De vervuiler betaalt

2. Het belastingstelsel wordt vergroend, ook op provinciaal en gemeentelijk niveau. Bestaande milieubelastingen op verpakkingen, energie, afvalstoffen en brandstoffen worden verhoogd. De opbrengsten van deze belastingen worden gedeeltelijk gebruikt om de belasting op arbeid en de loonkosten voor met name laagbetaalde arbeid voor werkgevers te verlagen en om te investeren in groene innovatie.

- 31 **milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
Tussen worden] en [verhoogd **Toevoegen** substantieel
[Enkel een substantiële verhoging kan daadwerkelijk helpen om gebruik terug te dringen]
PB: Overnemen.

B. De vervuiler betaalt

3. Nederland pleit binnen de Europese Unie voor een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met tenminste 30 procent in 2020 en tenminste 90 procent in 2050, alsmede voor een eerlijke lastenverdeling. Nederland komt niet alleen haar Europese verplichtingen na, maar wordt weer een koploper op klimaatgebied.

32 **CO2-doelstelling**

Categorie 2

-- **Geen** -- tenminste 30 procent in 2020 **vervangen door** tenminste 40 procent in 2020
 [GroenLinks had in ons vorige programma uit 2010 een ambitie van -40% CO2 in 2020. Sindsdien is de noodzakelijkheid en de haalbaarheid van serieuze klimaatbescherming alleen maar groter geworden. Ook de rechtse regering in Duitsland wil -40% in 2020 halen. GroenLinks plaatst zich dus met een lagere doelstelling buitenspel als geloofwaardige en groene partij, ook bij de formatie-onderhandelingen.]

PB: Niet overnemen. We moeten niet meer beloven dan we waar kunnen maken. Met dit standpunt manoeuvreren we ons naar de politieke zijlijn. Het Europese debat draait om een aanscherping van het 2020-doel van -20% naar -30%. Daar knokken we voor als Europese Groenen, daar moeten we voldoende regeringen voor zien te winnen.

B. De vervuiler betaalt

4. Nederland knokt voor verbetering van het Europese stelsel van handel in emissierechten: al in 2012 moeten emissierechten uit het stelsel worden gehaald om de CO -prijs op te drijven en in het vervolg moeten alle emissierechten worden geveild in plaats van gratis weggeven.

33 **Werkgroep Kleurrijk Platform**

Categorie 2

Nederland knokt voor verbetering van het Europese stelsel van handel in emissierechten: **vervangen door** Nederland knokt voor de reorganisatie van het Europese stelsel van handel in emissierechten: niet langer wordt vervuiling door Europa afgekocht in ontwikkelingslanden.

[De wereld wordt niet groener door het verplaatsen van vervuiling van de ene plek naar de andere. Emissiehandel moet niet leiden tot het maskeren van vervuiling en daarmee ruimte geven voor meer vervuiling.]

PB: Niet overnemen. Het is niet per definitie fout dat Westerse landen kunnen investeren in duurzame projecten in ontwikkelingslanden en dat kunnen meetellen voor het halen van hun CO2-doel. Daarbij moeten we natuurlijk wel goede eisen aan projecten stellen en de emissiedoelen verhogen om te voorkomen dat we in eigen land niets doen.

B. De vervuiler betaalt

7. Er komt een strenge CO -norm voor nieuwe energiecentrales, die de bouw van kolencentrales verhindert. Kolencentrales betalen een kolenbelasting.

34 **DWARS, GroenLinks Groningen**

Categorie 1

Er komt een strenge CO2-norm voor nieuwe energiecentrales, die de bouw van kolencentrales verhindert. Kolencentrales betalen een kolenbelasting. **vervangen door** Er komt een strenge CO2-norm voor nieuwe energiecentrales. Er worden geen nieuwe kolencentrales gebouwd en bestaande kolencentrales betalen een kolenbelasting.

[We willen dat GroenLinks zich helder uitsprekt tegen kolencentrales. De oude tekst stelt dat niet duidelijk genoeg. Als er geen strenge CO2-norm komt, zou er in de oude tekst ruimte zijn voor GroenLinks om tÃ³ch een kolencentrale te steunen.]

PB: Overnemen.

B. De vervuiler betaalt

9. Opslag van CO wordt door elektriciteitsproducenten zelf betaald. Experimenten vinden niet plaats onder bewoond gebied. Er wordt rekening gehouden met de gevolgen voor kwetsbare natuurgebieden.

35 **Afdeling Ooststellingwerf, GroenLinks**

Categorie 3

voor eerste zin **toevoegen** CO2 opslag is slechts een tijdelijke oplossing voor de komende decennia.

PB: Overnemen.

36 **GroenLinks Groningen**

Categorie 2

Opslag van CO2 **vervangen door** Onderzoek naar en opslag van CO2
 [Heffing nodig op alle activiteiten rondom CO2-opslag.]

PB: Niet overnemen. In sommige gevallen is het wenselijk en logisch dat bijvoorbeeld universiteiten of onderzoeksinstituten via de eerste geldstroom onderzoek naar CO2-opslag doen.

37 **Afdeling Apeldoorn**

Categorie 1

Er wordt rekening gehouden met de gevolgen voor kwetsbare natuurgebieden. **vervangen door** Kwetsbare natuurgebieden mogen hier geen schade van ondervinden.
 ["Rekening houden met" is onvoldoende.]

PB: Overnemen.

B. De vervuiler betaalt

10. Er worden geen vergunningen verstrekt voor boringen naar schaliegas zolang we onvoldoende weten over de risico's voor mens en milieu. Ook bij andere risicovolle technieken staat het voorzorgsbeginsel centraal. Initiatiefnemers moeten kunnen aantonen dat hun techniek veilig is.

- 38** **deelwerkgroep groen werkt afdeling Nijmegen** **Categorie 1**
na schaliegas **toevoegen** en steenkoolgas
[In het oosten van het land is het geen schaliegas, maar steenkoolgas die (buitenlandse) bedrijven willen winnen. De problematiek is grotendeels dezelfde als bij schaliegas, nl. fracking.]
PB: Overnemen.
- 39** **Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught, GroenLinks Rotterdam** **Categorie 1**
 zolang **vervangen door** omdat
[Er zijn sowieso duurzamere alternatieven dan schaliegas.]
PB: Overnemen.
- 40** **Werkgroep Exact** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** De Nederlandse overheid sluit investeringen in schaliegas via Energiebeheer Nederland uit.
[Olie en gasbedrijven hebben nu de mogelijkheid om 40% van het benodigde risicodragend kapitaal voor de winning van schaliegas van staatsbedrijf Energiebeheer Nederland te ontvangen. Sinds de RSV affaire is de olie- en gasindustrie de enige sector die permanent op zoveel risicodragend kapitaal van de staat kan rekenen. Het is hoog tijd dat GroenLinks dat aanpakt.]
PB: Overnemen.

B. De vervuiler betaalt

11. De kerncentrale in Borssele wordt gesloten. Er komen geen nieuwe kerncentrales voor energieopwekking.

- 41** **GroenLinks Groningen** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Nederland ijvert voor een Europa zonder kernenergie.
[Wij zijn tegen alle vormen van kernenergie.]
PB: Overnemen.
- 42** **milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Kernafval mag niet onomkeerbaar ondergronds worden opgeslagen
[Omissie in het programma. Het afvalprobleem is onlosmakelijk verbonden met kerncentrales.]
PB: Overnemen.
- 43** **GroenLinks Enschede** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Ook stopt Nederland met de verrijking van uranium voor kerncentrales elders in de wereld, met uitzondering van productie specifiek voor het creëren van medische isotopen.
[Het sluiten van Borssele is symboolpolitiek als in Nederland uranium wordt verrijkt voor ongeveer een kwart van alle kerncentrales, inclusief Fukushima, door Urenco waarvan de Nederlandse Staat grootaandeelhouder is. Nederland kan een bijdrage leveren aan een wereldwijde reductie van kernenergie door te stoppen met het verrijken van uranium.]
PB: Overnemen.

B. De vervuiler betaalt

13. De overheid investeert in handhaving bij chemische en andere risicovolle bedrijven. De boetes gaan omhoog en bedrijven die de regels consequent blijven overtreden gaan dicht.

- 44** **GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 13 **toevoegen** (nieuw punt) Toekomstige bodembaten worden belast met een grondgebruiksbelasting.
[Voor GroenLinks is de bodem een belangrijk milieuonderwerp. Suggestie tekst onder kopje 'energieproductie': ~De bodem is een geweldige producent, leverancier en opslagplaats van energie als WKO en geothermie. Uit de bodem zijn in de toekomst de nodige baten te verwachten. Om te voorkomen dat deze opbrengsten aan slechts enkelen ten goede komen, wordt er een grondgebruiksbelasting ingevoerd.]
PB: Niet overnemen. Te technisch punt. Bovendien komen veel duurzame investeringen (geothermie bijvoorbeeld) nu al nauwelijks van de grond. Een extra belasting zal niet helpen dit soort investeringen sneller te laten renderen.

C. Nieuwe energie

1. Er komt een Deltawet nieuwe energie. Daarmee zet Nederland fors in op energiebesparing en duurzame energie. In 2020 halen we 20 procent van onze energie uit schone bronnen. Uiterlijk in 2050 draait onze economie volledig op duurzame energie. De Deltawet verplicht energiebedrijven om een jaarlijks oplopend aandeel schone energie te produceren.

- 45** **milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Hiermee bieden we langetermijnzekerheid voor burgers en investeerders
[Zwalkend beleid moet in de toekomst zo veel mogelijk worden voorkomen. Dit is één van de doelen van de Deltawet.]
PB: Overnemen.

- 46 milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Daarmee zet Nederland fors in op energiebesparing, groene stroom en duurzame warmte.
[In Nederland wordt 2x zoveel warmte gebruikt als elektriciteit. Duurzame warmte moet daarom expliciet een plaats hebben in het programma.]
PB: Overnemen.

C. Nieuwe energie

2. Het zelf opwekken van energie door burgers, bedrijven, lokale en regionale overheden wordt krachtig bevorderd. Nederland voert het Duitse feed-in systeem in, zodat burgers en bedrijven die groene stroom produceren daarvoor altijd een garantieprijs ontvangen. Bureaucratische obstakels verdwijnen.

- 47 GrienLinks, Afdeling Utrecht-Stad, Afdeling Zeewolde, Diverse leden en werkgroep Exact, GroenLinks Wageningen** **Categorie 2**
 hele punt **vervangen door** Het zelf opwekken van energie door burgers en bedrijven wordt bevorderd. De Nederlandse overheid faciliteert de oprichting van lokale en regionale energiecoöperaties, waarin burgers samen groene energie produceren. Mogelijkheden voor salderen worden verruimd. Daardoor krijgen burgers, boeren, verenigingen van eigenaren en energiecoöperaties een eerlijke prijs voor hun schone stroom en hoeven ze geen energiebelasting te betalen. Met het oog op een fundamentele vergroening van de energievoorziening werkt de regering tevens aan structurele maatregelen zoals het Duitse feed-in tarief.
[Het doel is een structurele oplossing voor kansen voor duurzame energie. GroenLinks moet daarom pleiten voor toekomstvaste energieinfrastructuur (incl. wetgeving), waarin duurzaam decentrale opwekking door kleinverbruikers (o.a. via coöperaties) optimaal kan bloeien. "Energie aan jezelf mogen leveren via het net" is een eerste stap met groot potentieel. Het Feed In systeem biedt die mogelijkheid niet.]
PB: Overnemen.

- 48 Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 1**
tussen bedrijven] en [lokale **toevoegen** woningcorporaties
[Ook al kun je woningcorporaties onder de bedrijven scharen, toch vinden wij dat ze apart moeten worden genoemd.]
PB: Overnemen.

- 49 GroenLinks Wageningen** **Categorie 2**
tussen punt 2 en punt 3 **toevoegen** (nieuw punt) Energiegegevens van gebieden (regio, stad plaats, buurt) zoals het energiegebruik, duurzame energieopwekking (warmte en stroom) en soorten energiegebruik (groen, grijs of anders) worden openbaar en gratis toegankelijk zonder daarbij de privacy uit het oog te verliezen.
[De energiegegevens zijn relevant voor een ieder die met energiebesparing en duurzame energie aan de slag wil (bedrijven, burgers en overheden) en voor het inzichtelijk maken hoe ver we zijn met het klimaatbeleid. Netbeheerders en energiebedrijven geven nu aan dat er belemmeringen/ambigüiteit is over de toegankelijkheid en verzameling van gegevens.]
PB: Overnemen.

- 50 Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 2**
tussen punt 2 en punt 3 **toevoegen** (nieuw punt) De overheid stimuleert de inzet van warmtenetten, in het bijzonder in de bestaande bouw.
[Geothermie en de inzet van laagwaardige energie (restwarmte) is in opmars. De warmte is goedkoop en veelal duurzaam opgewekt. Grootste struikelblok blijkt de organisatie van de verschillende benodigde partijen en het managen van de risico's. Gemeenten en woningcorporaties (die grootschalige afname kunnen garanderen) spelen daarin een cruciale rol.]
PB: Overnemen.

C. Nieuwe energie

3. De overheid investeert samen met energiebedrijven in onderzoek naar innovatieve technieken zoals getijdenenergie.

- 51 GrienLinks** **Categorie 1**
na getijdenenergie. **toevoegen** en biogas uit menselijke en dierlijke mest.
PB: Overnemen.

C. Nieuwe energie

4. De overheid selecteert en regelt voldoende locaties voor windmolens op het land en geeft concessies uit aan uitbaters. De inkomsten worden opnieuw geïnvesteerd in groene energie.

- 52 Amendementen Menterwolde** **Categorie 2**
 en geeft concessies uit aan uitbaters. **vervangen door** en exploiteert ze.
[We geloven er niks van dat uitbaters hun inkomsten investeren in groene energie. De overheid moet zelf exploiteren.]
PB: Niet overnemen. Staatsstroom strookt niet met onze ambities ten aanzien van de verduurzaming van onze energie. Ook ondernemers en groepen burgers moeten windenergie kunnen exploiteren. Wij zien geen reden om dit in overheidshand te houden. Daarmee is dit amendement ook strijdig met het positief geadviseerde amendement 47 dat juist burgerparticipatie in energievoorziening wil stimuleren.
 Indien aangenomen verder met amendement nummer 53
- 53 milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit, GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
tussen regelt] en [voldoende **toevoegen** in samenspraak met belanghebbenden
[Samenspraak met lokale bevolking is noodzaak voor draagvlak]
PB: Overnemen.
- 53 GroenLinks Leiden, milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
tussen regelt] en [voldoende **toevoegen** in samenspraak met belanghebbenden
[Samenspraak met lokale bevolking is noodzaak voor draagvlak]
PB: Overnemen.
- 54 milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
 De inkomsten worden opnieuw geïnvesteerd in groene energie. **schrappen**
[Een overbodige toevoeging, die nodeloos restrictief is]
PB: Overnemen.
- 55 Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving, GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
 De inkomsten worden opnieuw geïnvesteerd in groene energie. **vervangen door** Bij het selecteren van locaties is er voldoende aandacht voor landschapsbeleving.
[Overheden en bedrijven sluiten burgers nu buiten om ook voordeel te halen uit windparken, daarom is er telkens weerstand. Ondernemers en boeren (windcowboys) ontwikkelen nu massale en lelijke windparken. Zij maken de landschapsontwerpfouten van 20 jaar geleden. Invloed van burgers geeft hen invloed op het landschap en kans op voordeel.]
PB: Overnemen.
- 56 Werkgroep Natuur, Werkgroep Dierenrechten** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Voorkomen wordt dat windmolens daar geplaatst worden waar ze ernstige schade aan vogelpopulaties berokkenen.
[Windmolens maken slachtoffers onder vogels die er door geraakt worden.]
PB: Niet overnemen. Het is al staand beleid dat er goed wordt gekeken naar natuur- en dierenwelzijnsaspecten van windmolens. Het amendement is dus overbodig. Het wekt bovendien de suggestie dat wij extra drempels zouden opwerpen voor windenergie.

C. Nieuwe energie

6. Nederland zet zich in voor bindende Europese duurzaamheidseisen voor alle vormen van bio-energie. Bij biobrandstoffen worden de effecten op het landgebruik meegewogen, zodat de teelt ervan niet ten koste gaat van natuur, voedselvoorziening en inheemse volkeren.

- 57 milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
 landgebruik **vervangen door** land- en watergebruik
[Omissie in het programma.]
PB: Overnemen.
- 58 milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** De doelstelling voor hernieuwbare transportbrandstoffen wordt voor Nederland zo veel mogelijk ingevuld met duurzame biobrandstoffen uit afval en reststromen en groene elektriciteit.
[Aan deze eis wordt in Nederland momenteel nog lang niet voldaan. Actie is nodig.]
PB: Overnemen.

C. Nieuwe energie

7. Nederland bepleit in de EU een supernet voor groene stroom. Een Europees netwerk van efficiënte hoogspanningskabels moet onze elektriciteitsvoorziening robuust maken. Dit supernet vangt de schommelingen in het aanbod van groene energie op. Als het op de Noordzee even niet waait, krijgen we zonnestroom uit Spanje, of zelfs uit de Sahara.

- 59** **Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** De focus blijft voorlopig gericht op het opwekken van meer duurzame energie in Nederland.
[*Het is goed dat een supernetwerk wordt bevorderd, maar technisch is dit nog lang niet nodig. De voorbereiding van zo'n netwerk moet nu al wel starten, maar de uitrol en de grote investeringen moeten pas veel later worden gerealiseerd. Nu als overheid, bedrijven en burgers maar eerst eens investeren in de opwekking van groene energie.]*
- PB:** Niet overnemen. We willen juist inzetten op zowel het opwekken van meer duurzame energie in Nederland, als het Europees netwerk, ook omdat we op die manier schommelingen beter kunnen opvangen. We moeten nu op alle schaalniveau's werken aan duurzame energie, ook in Europa.
- 60** **GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt) De lagere overheden krijgen een coördinerende rol in het bodembeleid. Er komt een onderzoek naar het nut van bodemschappen.
[*In het conceptprogramma ontbreekt nog tekst aangaande de bodem. Voor GroenLinks een belangrijk milieuonderwerp. Het lijkt verstandig om enige tekst aan het programma onder het kopje 'energieproductie' toe te voegen over nieuwe bodembeleid. Isabelle Diks heeft hiervoor een tekstvoorstel.]*
- PB:** Niet overnemen. Het zwaartepunt van het bodembeleid ligt bij de provincies. We zien juist ook een belangrijke rol weggelegd voor de Rijksoverheid. Via de Mijnbouwwet en een Structuurvisie ondergrond, waar wij zelf om gevraagd hebben. Gezien onze kritische houding ten opzichte van de bestuurlijke drukte in Nederland (waterschappen opheffen bijvoorbeeld), past het niet om te pleiten voor bodemschappen.
- 61** **Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving** **Categorie 1**
na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt) Het opzetten van elektriciteitsnetwerken tussen huishoudens (smartgrids) wordt gestimuleerd. De lokale overheid ondersteunt het plaatselijk opslaan van elektriciteit (bijvoorbeeld in woningen, woonwijken of elektrische auto's).
[*Het opzetten van smart-grids en het opslaan van electriciteit in woning en/of woonomgeving is van belang om de in de woning teveel opgewekte electriciteit op het juiste moment door te kunnen leveren aan andere huishoudens of op te slaan voor later gebruik. Het voordeel blijft hierdoor in de zakken van burgers.]*
- PB:** Overnemen.

D. Bewust consumeren en produceren

1. Nederland zet zich in voor een krachtig Europees en mondiaal beleid ten behoeve van ketentransparantie. In Nederland komt een Wet openbaarheid van productie en ketens. Deze geeft consumenten meer inzicht in de naleving van internationale normen op het gebied van mensenrechten, milieu en arbeid door bedrijven en hun toeleveranciers, ook buiten Nederland, alsmede de milieubelasting van producten en diensten. Om te beginnen moeten bedrijven die steun ontvangen van de regering risico's voor mensenrechtenschendingen en milieuschade in kaart brengen en voorkomen.

- 62** **DWARS** **Categorie 1**
na **toevoegen** (nieuw punt) Directieleden van grote bedrijven kunnen ook persoonlijk strafrechtelijk vervolgd worden, voor economische delicten die het bedrijf onder hun verantwoordelijkheid pleegt.
[*Optreden tegen mensenrechtenschendingen en milieuovertredingen kan nu alleen via boetes aan het bedrijf. De overheid heeft meer middelen nodig de regels te handhaven.]*
- PB:** Overnemen.

D. Bewust consumeren en produceren

2. Nederlandse multinationals worden aansprakelijk gesteld voor overtredingen van internationaal erkende normen door hun buitenlandse dochters en toeleveranciers. Nederland zet zich in voor nieuwe, bindende internationale normen voor de bescherming van biodiversiteit en dierenwelzijn.

- 63** **GroenLinks Groningen** **Categorie 1**
tussen internationaal erkende normen] en [door hun buitenlandse **toevoegen** en verdragen op het gebied van milieu, arbeid en mensenrechten
[*Omdat het vooral gaat over duurzaamheid en groen is het belangrijk om ook de mensenrechten te benadrukken.]*
- PB:** Overnemen.

D. Bewust consumeren en produceren

4. Overheden verlangen van elk bedrijf dat in aanmerking wil komen voor overheidssteun of overheidsaanbestedingen dat het aantoonbaar voldoet aan internationaal erkende normen.

- 64 **milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit, Groen Ondernemt! (Landelijke werkgroep)** **Categorie 2**
gehele punt **Schrappen**
[Voegt niets toe aan overige programmapunten en bergt risico van onnodige bureaucratie.]
PB: Overnemen. Het partijbestuur wil dit punt ook schrappen omdat de formulering de bewijslast onterecht bij ondernemingen legt. Er geldt schuldig tot het tegendeel bewezen is. Programmapunten 1.D.1 en 1.D.3 dekken dit voldoende.

D. Bewust consumeren en produceren

5. Bij inkopen en aanbesteden geven overheden het goede voorbeeld, door voorwaarden te stellen die overeenkomen met keurmerken als Fairtrade, Forest Stewardship Council, Marine Stewardship Council en EKO.

- 65 **Afdeling Utrecht-Stad, Werkgroep Dierenrechten** **Categorie 1**
na Fairtrade **toevoegen** Beter Leven
[Beter Leven is een nationaal erkend en betrouwbaar kenmerk voor dierlijke producten op basis van dierenwelzijn. GroenLinks moet zich ook voor dit kenmerk hardmaken.]
PB: Overnemen.

D. Bewust consumeren en produceren

7. De overheid geeft meer voorlichting over de schadelijke milieueffecten van het eten van vlees.

- 66 **Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
na vlees **toevoegen** en vis.
[Ook het eten van vis kent veel nadelen voor natuur en dierenwelzijn.]
PB: Overnemen.
- 67 **Afdeling Zaanstad** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** en promoot minstens één vleesvrije dag (Vega-dag) per week.
[In de Tweede Kamer is in december 2009 al een voorstel van GroenLinks en de PvdA aangenomen om hiervoor een publiekscampagne te voeren. Het eten van vlees, vis en zuivel draagt voor 15 tot 20% bij aan de CO2 uitstoot.]
PB: Overnemen.

D. Bewust consumeren en produceren

8. Illegaal gekapt hout wordt van de markt geweerd.

- 68 **GroenLinks Rotterdam, Afdeling Zaanstad, GrienLinks** **Categorie 2**
na Illegaal gekapt hout wordt van de markt geweerd. **toevoegen** Nederland zorgt ervoor dat het Europees importverbod op illegaal gekapt hout zo snel mogelijk wordt geïmplementeerd.
[In Nederland komen veel goederen binnen via de Rotterdamse haven. Ook via die weg willen we illegaal gekapt hout tegengaan.]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

1. Boeren krijgen meer mogelijkheden om een deel van hun inkomen te verdienen met de ontwikkeling van (agrarische) natuur, recreatie, dienstverlening en zorg.

- 69 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
tussen dienstverlening] en [en **toevoegen** opwekking van duurzame energie
[Veel boeren hebben de ruimte om windmolens en zonnepanelen te plaatsen en verdienen daarbij onze ondersteuning.]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

2. De overheid bevordert duurzame innovaties op het platteland, zoals biologische landbouw, energieleverende kassen en regionale afzetcoöperaties.

- 70 **Werkgroep Natuur** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** In de landbouw wordt naar een grotere biodiversiteit gestreefd.
[Biologische landbouw waar de hele dag wordt geschoffelde en geharkt creëert op zich weinig nieuwe natuurwaarden]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

3. De overheid bevordert het herstel van de band tussen stad en platteland en tussen boer en burger, onder andere via boerencoöperaties rond stedelijke gebieden en door educatie over gezondheid en voedsel.

- 71 GroenLinks Rotterdam** **Categorie 1**
tussen stedelijke gebieden] en [en door **toevoegen** , stadslandbouw,
PB: Overnemen.
- 72 Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving** **Categorie 1**
tussen stedelijke gebieden] en [en door **toevoegen** , de bevordering van streekproducten
[Er worden onnodige duurzame kosten gemaakt voor het produceren van voedsel. Voorbeelden zijn: de
garnalenpellerij in Marokko en groenten in Zuid-Spanje. Hierdoor zijn er hoge transportkosten en dus vervuiling.
Bovendien worden arbeiders, omwille van een goedkoop product, uitgebuit. Dan hebben we liever een duurder,
duurzamer en eerlijker product.]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

5. Voor vlees gaat het hoge btw-tarief gelden.

- 73 Werkgroep Dierenrechten, GroenLinks Utrecht-Stad** **Categorie 1**
tussen Voor vlees] en [gaat het hoge **toevoegen** en vis
[Ook het eten van vis kent veel nadelen voor natuur en dierenwelzijn.]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

6. Nederland bepleit in Europees verband dat plantaardige producten uit de duurzame landbouw worden vrijgesteld van btw.

- 74 Werkgroep Exact** **Categorie 2**
heel punt 6 **Schrappen**
[Een BTW-vrijstelling voor duurzame producten geeft als het goed werkt (en dat willen we!) een enorm gat in de overheidsfinanciën. Het past niet bij het verschuiven van belasting op arbeid naar belasting op consumptie. Ook is het onduidelijk wat er in dit punt met duurzame landbouw wordt bedoeld. Maatschappelijke kosten in rekening brengen via een heffing is een beter alternatief.]
PB: Niet overnemen. Het partijbestuur geeft de voorkeur aan amendement 75. GroenLinks wil vervuiling belasten en vergroening belonen. Dat doen we met deze belastingverlaging. Wij stellen, bijvoorbeeld in punt 1. E.5 voor de BTW op vervuilende producten te verhogen. Hiermee verhogen we de belasting opbrengsten.
Indien aangenomen verder met amendement nummer 76
- 75 GrienLinks** **Categorie 1**
heel punt 6 **vervangen door** 'Nederland bepleit in Europees verband dat voor plantaardige producten uit de duurzame landbouw voorlopig het nul procent btw-tarief gaat gelden.
[Het vrijstellen van btw heeft negatieve gevolgen voor de detailhandel. Zij mag dan een deel van haar voorbelasting niet meer aftrekken. Bij het nultarief speelt dit niet en worden onnodige administratieve lasten voorkomen. De term voorlopig is toegevoegd omdat wij er vanuit gaan dat op termijn alle plantaardige producten duurzaam verbouwd zullen worden.]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

7. Nederland ijvert voor een ingrijpende herziening van het EU-landbouwbeleid, waarbij:

a) mondiale en regionale voedselzekerheid, bescherming van natuurlijke hulpbronnen, eerlijke handel met ontwikkelingslanden en een redelijk inkomen voor boeren voorop staan;

- 76 Landbouwnetwerk Wageningen** **Categorie 1**
en een redelijk inkomen voor boeren voorop staan **vervangen door** en structureel goede prijzen voor basisvoedsel voorop staan
[Inkomen van boeren zou dan ook geheel uit subsidies en toelagen kunnen bestaan. Dit is onwenselijk. Belangrijk is marktwerking, maar gereguleerd. De wereldmarkt met zijn dump- en overschotprijzen is te grillig. Een faire prijs voor het basisvoedsel kan op vele manieren gerealiseerd worden: convenanten met de handel, productieafspraken of productiebeheersing, marktinterventie e.d.]
PB: Niet overnemen. Dit is voldoende afgedekt door te verwijzen naar het vergroten van de marktmacht en de betalingen voor groene en blauwe diensten die boeren leveren.

b) exportsubsidies onmiddellijk worden afgeschaft en structurele overschotten worden tegengegaan;

- 77 Landbouwnetwerk Wageningen** **Categorie 1**
na tegengegaan **toevoegen** zonodig door aanbodsbeheersing
[Structureel goede prijzen voor basisvoedsel leiden als vanzelf tot de productie van structurele overschotten, tenzij deze gepaard gaan met aanbodsbeheersing. Marktregulering is in de markt van het basisvoedsel nodig, waarbij in het bijzonder het aanhouden van buffervoorraden al te grote prijsschommelingen en al te grote variaties in het aanbod voorkomt.]
PB: Overnemen.

c) duurzame en diervriendelijke landbouw krachtig wordt bevorderd;

- 78** **Werkgroep Dierenrechten, GroenLinks Utrecht-Stad** **Categorie 1**
krachtig wordt bevorderd **vervangen door** en visserij krachtig worden bevorderd
[*Visserij kent vele nadelen voor het dierenwelzijn.*]
PB: Overnemen.
- d) subsidies worden omgevormd tot betalingen voor de groene en blauwe diensten die boeren en andere grondbeheerders leveren aan de samenleving;
- 79** **GrienLinks** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** zoals landschapsonderhoud en waterberging
[*Een toelichting over wat groene en blauwe diensten is op zijn plaats omdat je er niet vanuit kunt gaan dat een ieder weet wat deze termen betekenen.*]
PB: Overnemen.
- e) het EU-mededingingsbeleid zodanig wordt aangepast dat boeren meer marktmacht krijgen ten opzichte van voedselverwerkers en supermarkten.
- 80** **Werkgroep Exact** **Categorie 2**
na **toevoegen** (nieuw subpunt) Nederland bepleit in Europees verband streng klimaatbeleid voor de landbouw en wil dat ook in deze sector de vervuiler betaalt zodat duurzame landbouw wordt gestimuleerd.
[*Klimaatbeleid en 'de vervuiler betaalt' moeten ook in de landbouw meer aandacht krijgen. Zo zouden op termijn zaken als stikstofuitstoot, CO2-uitstoot, gezondheidsrisico's of andere effecten beprijsd kunnen worden.*]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

8. Voor genetische modificatie geldt het voorzorgsprincipe, ter bescherming van het milieu en de gezondheid. Genetische modificatie wordt in de Nederlandse landbouw niet toegepast, zolang de veiligheid voor mens en natuur niet is gegarandeerd. Telers van gengewassen en toeleveranciers worden volledig aansprakelijk voor (milieu)schade.

- 81** **Europawerkgroep** **Categorie 1**
Nederlandse. **schrappen**
[*De veiligheid voor mens en natuur zal niet gegarandeerd kunnen worden als de regelgeving op dit gebied beperkt wordt tot Nederlands grondgebied*]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

12. De overheid bevordert het tot stand komen van een algemeen erkend en duidelijk systeem van labelling voor duurzaam en diervriendelijk geproduceerd voedsel.

- 82** **GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
duurzaam en diervriendelijk **vervangen door** duurzaam, diervriendelijk en eerlijk
[*Voor de volledigheid. Ook het eerlijk produceren van voedsel moet in het algemene keurmerk worden opgenomen.*]
PB: Overnemen.
- 83** **GrienLinks** **Categorie 1**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Om voedselverspilling tegen te gaan worden supermarkten verplicht jaarlijks hun verspillingcijfers te publiceren (voorbeeld Noorwegen).
[*Transparantie over de verspilling van voedsel bij supermarkten draagt bij aan het verminderen hiervan. Door deze cijfers bekend te maken aan de consument zullen supermarkten geneigd zijn de verspilling te verminderen en hierin gaan concurreren.*]
PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

13. Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen in de land- en tuinbouw wordt binnen enkele jaren tot een minimum teruggebracht. Het gebruik van chemische onkruidbeschermingsmiddelen voor niet-commerciele doelen wordt zo spoedig mogelijk verboden.

- 84** **milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit, Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught** **Categorie 1**
onkruidbeschermingsmiddelen **vervangen door** onkruidbestrijdingsmiddelen
[*klein tikfoutje?*]
PB: Overnemen.

85 **Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** Er komt zo snel mogelijk een verbod op de vrije verkoopbaarheid van milieuschadelijke onkruidbestrijdingsmiddelen aan consumenten.
[*Gebruik door gemeenten e.d. moet zo spoedig mogelijk verboden worden. Gebruik alleen verbieden is niet voldoende; hoe ga je gebruik door burgers handhaven? Daarom ook verkoop door bijvoorbeeld tuincentra en bouwmarkten verbieden*]

PB: Overnemen.

86 **Afdeling Apeldoorn, Werkgroep Natuur** **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** Er komt een verbod op bestrijdingsmiddelen zoals neonicotinoïden die bijensterfte veroorzaken, omdat bijen van belang zijn voor onze voedselvoorziening.
[*Door deze wijziging kan punt 1.E.16 geheel worden geschrapt.*]

PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

14. Het gebruik van antibiotica in de veehouderij wordt drastisch teruggebracht. Preventief gebruik en koppelbehandelingen worden verboden, net als antibiotica die als laatste middel worden ingezet om bepaalde infecties bij mensen te bestrijden (zogeheten last resort-middelen). Het houden van snelgroeiende rassen, waarbij antibioticagebruik excessief hoog is, zoals plofkoppen, wordt eveneens verboden.

87 **GroenLinks Rotterdam** **Categorie 1**

tussen in de veehouderij] en [wordt drastisch teruggebracht **toevoegen** en aquacultuur
[*Ook bij de kweek van vissen is het grootschalig gebruik van antibiotica niet gewenst.*]

PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

15. Nederland ijvert binnen de EU voor maatregelen tegen de import van veevoer waarvoor tropisch bos is gekapt en stimuleert het gebruik van Europese eiwitrijke gewassen als alternatief voor importsoja.

88 **Werkgroep Kleurrijk Platform** **Categorie 2**

Nederland ijvert binnen de EU voor maatregelen tegen de import van veevoer waarvoor tropisch bos is gekapt en stimuleert het gebruik van Europese eiwitrijke gewassen als alternatief voor importsoja. **vervangen door** Nederland zet zich in voor wereldwijde duurzame landbouwproductie in het bijzonder van soja en veevoer en beëindigt door de overheid gesteunde concurrentie met derde wereld landen.
[*Het is niet redelijk om import uit andere landen tegen te gaan en dan op eigen grond tegen hogere kosten een alternatief voor soja te verbouwen. Als we toch wat willen doen, dan stoppen met soja omdat dat een te groot beslag legt op onze reserves en ook in Europa landbouwareaal omzetten naar bos en natuurgebied op grote schaal. Het is ambitieus, maar wel het enige redelijke.*]

PB: Niet overnemen. Wij vinden de huidige intensieve veehouderij, waarvoor grote hoeveelheden niet-duurzame soja uit Zuid-Amerika wordt gehaald, niet duurzaam. We zetten liever in op Europese eiwitrijke gewassen, zoals klaver. Overigens vinden wij ook dat de Westerse wereld ontwikkelingslanden zou moeten betalen voor het beschermen van tropisch bos. Bijvoorbeeld via de opbrengsten uit de Europese emissiehandel.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 90

89 **GroenLinks Wageningen** **Categorie 1**

tussen bos is gekapt] en [en stimuleert het **toevoegen** of dat ten koste gaat van lokale landgebruik en regionale voedselvoorziening
[*Uitbreiding van de sojateelt en andere veevoergewassen buiten Europa leidt niet alleen tot directe ontbossing maar ook tot verandering in landgebruik ten koste van milieu en lokale voedselproductie.*]

PB: Overnemen.

E. Duurzame landbouw en voedsel

16. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen wordt in de komende kabinetsperiode drastisch verminderd. Er komt een verbod op bestrijdingsmiddelen die bijensterfte veroorzaken.

90 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**

hele punt **schrappen**
[*Zie ons amendement op 1.E.13.*]

PB: Overnemen.

F. Dierenwelzijn

2. De vee-industrie wordt stapsgewijs afgebouwd. Er komt een verbod op megastallen. Er komt een wet die vastlegt dat landbouwhuisdieren goede buitenruimte moeten hebben, zodat koeien kunnen grazen, kippen buiten scharrelen en varkens kunnen wroeten (wet Vrije Uitloop).

- 91 **afdeling Nijmegen** **Categorie 1**
tussen Imegastallen.] en [Er komt een wet **toevoegen** Onder een megastal verstaan we een bouwblok groter dan 1,5 ha dan wel meer dan 250 melkkoeien of 7500 vleesvarkens. Nederland ijvert ervoor dat in heel Europa dezelfde norm wordt gehanteerd.
[Iedereen is tegen megastallen, maar wat zijn dat? 500 koeien of 10.000 varkens volgens Bleker? of de norm van Alterra en Milieudefensie uit dit amendement waar het criterium een gezinsbedrijf met een knecht is. De max. bouwblockgrootte van 1,5 ha sluit aan bij de afspraken die in NBrabant en in Gelderland worden gehanteerd. Om effectief te zijn moeten deze regels in heel Europa gaan gelden.]

PB: Overnemen.

- 92 **Werkgroep Dierenrechten** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Daarnaast dienen binnenruimtes voor landbouwdieren (brand-)veilig te zijn
[Zoals bij de toelichting voor punt 1 al gesteld is er momenteel geen verplichting om brandveilige maatregelen te treffen op plekken waar dieren zich bevinden. De afgelopen is er een flinke toename te zien van stalbranden waarbij grote aantallen dieren stikken of levend verbranden omdat branden niet of te laat worden gesignaleerd.]

PB: Overnemen.

F. Dierenwelzijn

3. Er komt een verbod op het houden van nertsen en andere pelsdieren ter verkrijging van hun pels. Nederland streeft in Europees verband naar een volledig verbod op handel in en import van bontproducten.

- 93 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
tussen en import] en [van bontproducten. **toevoegen** en doorvoer
[Door ook de doorvoer van bontproducten wordt transport van bont ook verboden.]

PB: Overnemen.

F. Dierenwelzijn

7. Het akkoord van de gezamenlijke natuurorganisaties over de ganzen (Ganzen-7 akkoord) wordt volledig uitgevoerd. Dat betekent dat ganzen in de winter beschermd zijn tegen de jacht, maar dat overlast door een teveel aan ganzen in de zomer op een diervriendelijke wijze kan worden aangepakt.

- 94 **Werkgroep Dierenrechten, Afdeling Utrecht-Stad, GroenLinks Groningen** **Categorie 3**
hele punt **Schrappen**
[Het akkoord bestaat uit het plan om overlast v ganzen tegen te gaan dmv het doden van grote hoeveelheden ganzen in de zomerperiode. Dit is geen structurele oplossing met oog voor de dieren. Omstandigheden veranderen niet, daarom zullen gedode ganzen telkens worden vervangen door nieuwe dieren. Jaar in jaar uit zullen jaarlijks tienduizenden ganzen moeten worden gedood. In tegenstelling met G4.]

PB: Niet overnemen. Er moet een oplossing komen voor de overlast van ganzen. De gezamenlijke natuurorganisaties, waaronder de Vogelbescherming en Natuurmonumenten, bieden een realistische compromisoplossing. Dit amendement niet. Het partijbestuur neemt wel amendement 95 over, dat eerst en vooral op andere methoden inzet om de overlast van ganzen tegen te gaan.

- 95 **Werkgroep Dierenrechten, Afdeling Utrecht-Stad, GroenLinks Groningen** **Categorie 3**
na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt) Om de overlast van ganzen te beperken wordt eerst en vooral geïnvesteerd in diervriendelijke alternatieve maatregelen, waarbij de nadruk ligt op weren of verjagen. In situaties waarin het wenselijk is de aantallen terug te dringen, zoals rondom luchthavens, wordt gekozen voor structurele maatregelen, te weten het onaantrekkelijk maken van de omgeving, die minder dieronvriendelijk uitpakken zoals bijvoorbeeld door het wegnemen van foerageermogelijkheden.
[Bij het Ganzen-7 akkoord wordt te weinig tot niet ingezet op preventie en andere alternatieven. Daarnaast heeft dit akkoord ook als problematisch bijverschijnsel dat naast de al dieronvriendelijke dodingsmethode van afschot, ganzen ook in grote aantallen vergast mogen worden. Ook dit is een zeer dieronvriendelijke dodingsmethode.]

PB: Overnemen.

F. Dierenwelzijn

10. Er komen welzijns- en gezondheidsvoorschriften voor de handel in huisdieren. Nederland streeft, ook in Europees verband, naar een verbod op de invoer van exotische dieren.

- 96 **Werkgroep Dierenrechten, Afdeling Utrecht-Stad, GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
tussen de handel in] en [huisdieren. **toevoegen** en opvang van
[Ook voor de opvang van van gezelschapsdieren moeten voorschriften komen (zie ook punt 12 dat hiermee kan vervallen).]

PB: Overnemen.

97 **Werkgroep Dierenrechten**

na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) Gezelschapsdieren mogen alleen verkocht worden indien er duidelijke voorlichting over het houden van het betreffende dier wordt gegeven (bijvoorbeeld met behulp van de Huisdierenbijsluiters) en een schriftelijk bewijs overlegd kan worden waar het dier vandaan komt. Internethandel van particulieren in gezelschapsdieren wordt ontmoedigd.
[Het huidige gebrek aan wet- en regelgeving in de handel in huisdieren zorgt voor veel dierenleed. Zelfregulering heeft tot nu toe weinig tot niets opgeleverd.]

PB: Overnemen.

98 **Werkgroep Dierenrechten**

Categorie 2

na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) Nederland streeft, ook in Europees verband, naar een verbod op de invoer van exotische dieren. Daarnaast komt er een verbod op handel in exotische en wilde dieren op internet, tentoonstellingen en beurzen.
[Er wordt op genoemde plaatsen gehandeld in exotische dieren die ongeschikt zijn als huisdier te houden (sneeuwuil, kangoeroe). Door fok en handel wordt dit probleem in stand gehouden. Ook zorgen deze platformen voor impuls aankopen die ernstigere gevolgen kunnen hebben dan bij gezelschapsdieren, omdat bijvoorbeeld afstand doen en opvang van deze dieren niet eenvoudig is.]

PB: Overnemen.

F. Dierenwelzijn

11. Het fokken van huisdieren op kenmerken die het welzijn van een dierenras bedreigen wordt verboden. Er komt een beperkte lijst van alle diersoorten die als huisdier mogen worden gehouden.

99 **Werkgroep Dierenrechten**

Categorie 1

tussen een beperkte lijst] en [van alle diersoorten **toevoegen** gebaseerd op criteria als dierenwelzijn, de aantasting van de biodiversiteit en risico voor de volksgezondheid,
[Er wordt al 20 jaar gewerkt aan een zogenaamde positieflijst. Als belangrijkste criterium in deze discussie wordt dierenwelzijn gebruikt, maar ook andere criteria moeten hier een rol in spelen. Te denken valt aan: aantasting van de biodiversiteit, risico's voor volksgezondheid, risico door ziekteverspreiding of risico voor faunavervalsing.]

PB: Overnemen.

F. Dierenwelzijn

13. Vermaak en sport met dieren waarbij aantoonbaar is dat het welzijn van dieren ernstig wordt geschaad, worden verboden. Er komt een wettelijk verbod op het gebruik van wilde dieren in circussen.

100 **Werkgroep Dierenrechten**

Categorie 2

waarbij aantoonbaar is dat het welzijn van dieren ernstig wordt geschaad **schrappen**
[Er bestaat geen officiële sport die het dierenwelzijn niet schaadt. Daarnaast roept het de vraag op op welke wijze aantasting van dierenwelzijn gemeten kan worden en wat dan als een beetje schade geldt. Indien wordt uitgegaan van de intrinsieke waarde van het dier past het niet sport toe te staan met dieren die uitsluitend ten behoeve van de mens wordt uitgeoefend.]

PB: Niet overnemen. Er zijn legio manieren om sport te beoefenen tot welzijn van mens en dier.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 102

101 **Afdeling Utrecht-Stad**

Categorie 1

ernstig **schrappen**

PB: Overnemen.

102 **GroenLinks Rotterdam**

Categorie 2

wilde **schrappen**
[Ook dieren die niet wild zijn kunnen lijden onder exploitatie door een circus. Niet de afkomst van het dier maar het welzijn zou voorop moeten staan.]

PB: Niet overnemen. Als je paard mag rijden in een dressuurwedstrijd, dan mag je ook paardrijden in een circus.

103 **GroenLinks Rotterdam, Afdeling Enschede Haaksbergen**

Categorie 1

Vermaak en sport met dieren waarbij aantoonbaar is dat het welzijn van dieren ernstig wordt geschaad, worden verboden. **vervangen door** Vermaak en sport met dieren wordt verboden, tenzij aantoonbaar is dat het welzijn van dieren niet wordt geschaad.
[Dierenwelzijn zou voorop moeten staan in de vraag of het gebruiken van dieren voor plezier toegestaan is. Het is soms lastig aan te tonen dat het welzijn van een dier wordt geschaad. Alleen wanneer zeker is dat het dier geen pijn lijdt en met plezier deelneemt aan een activiteit, zou dit toegestaan moeten zijn.]

PB: Niet overnemen.

F. Dierenwelzijn

14. Het meldpunt dierenmishandeling (114) blijft bestaan.

- 104** **Werkgroep Dierenrechten** **Categorie 1**
 (114) **vervangen door** (144)
[Slordige en pijnlijke fout. Het meldnummer is 144]
PB: Overnemen.
- 105** **GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 14 **toevoegen** (nieuw punt) De slachtwet heeft als eerste oogmerk het leed van dieren beperken. Alleen onder zeer strenge voorwaarden kan er ruimte zijn voor alternatieve slachtmethoden. Die ruimte is er dan, onder dezelfde voorwaarden, voor iedere burger.
[De slachtwet staat op dit moment alternatieve slachtmethoden (onbedwemd slachten) toe voor Joods of Islamitisch geïnspireerde burgers. GroenLinks vindt dat de overheid even tolerant moet zijn tegenover alle burgers, met welke achtergrond dan ook.]
PB: Niet overnemen. Het amendement impliceert een verdere uitbreiding van het kunnen afwijken van de 'slachtwet (de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren). Daar is het partijbestuur geen voorstander van. Bovendien is de vraag wie behalve orthodoxe joden en moslims nog meer alternatieve slachtmethoden zou willen toepassen en waarom we dit zouden moeten honoreren.
- 106** **Werkgroep Dierenrechten** **Categorie 1**
na punt 14 **toevoegen** (nieuw punt) Het dierenwelzijn op de Nederlands-Caribische eilanden wordt beter beschermd.
[Op de Nederlands-Caribische eilanden is het slecht gesteld met het dierenwelzijn. De beschermende wetgeving die al sinds jaar en dag in het Nederlandse deel van het koninkrijk geldend is, heeft op de eilanden geen geldigheid. Dit leidt tot een onacceptabele tweedeling in het beschermingsniveau voor de dieren.]
PB: Overnemen.

G. Nederlandse natuur

- 107** **Werkgroep Natuur, Europawerkgroep** **Categorie 1**
 Nederlandse **schrappen**
[We hebben het ook niet over Nederlands dierenwelzijn. Het is wel duidelijk dat het - hoofdzakelijk - over Nederland gaat. Bij natuur moet je over de grenzen heen denken.]
PB: Overnemen.

G. Nederlandse natuur

1. Om de milieuvorwaarden voor gezonde natuur te scheppen en de biodiversiteit te vergroten, worden vermessing, verdroging, stikstofuitstoot en slechte waterkwaliteit volgens EU-richtlijnen aangepakt. Nederland spant zich in Europees verband in voor optimaal herstel van de biodiversiteit, door behoud van de EU-natuurrichtlijnen, zoals de vogel- en habitatrichtlijnen, en door bescherming van de Natura 2000-gebieden.

- 108** **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
tussen habitatrichtlijnen] en [, en door bescherming **toevoegen** en de Europese Kaderrichtlijn Water
[Waternatuur en waterkwaliteit zijn ook belangrijk. De ambities uit deze richtlijn moeten overeind blijven. De uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water heeft veel impact op het landschap.]
PB: Overnemen.

G. Nederlandse natuur

2. Natuurgebieden worden met elkaar verbonden. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt onverkort gerealiseerd (728.500 hectare) zodat planten en dieren zich kunnen verspreiden. Ook natuurwaarden buiten de EHS krijgen voldoende bescherming.

- 109** **Werkgroep Natuur** **Categorie 1**
tussen verspreiden] en [. Ook natuurwaarden **toevoegen** en waardoor de biodiversiteit zich kan herstellen.
[Een doel toevoegen versterkt het begrip voor de beleidsmaatregel.]
PB: Overnemen.
- 110** **afdeling Nijmegen** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** De gezamenlijke overheden stellen voldoende geld beschikbaar om de EHS aan te leggen en goed te kunnen beheren (SNL; 84%).
[Weliswaar is hierover het nodige in het Lente akkoord opgenomen, maar het is de vraag of dit stand houdt en of dit voldoende is voor m.n. goed beheer. Zeker omdat het nog onduidelijk is wat de provincies hieraan gaan bijdragen.]
PB: Niet overnemen. Voor alle punten in dit programma komt genoeg geld beschikbaar, daar is natuur geen uitzondering op. Maar door de nadruk te leggen op financiering wordt de discussie over de schoonheid en de rijkdom van onze natuur gereduceerd tot een centenkwestie.

111 Werkgroep Natuur

Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Het Oostvaarderswold wordt in zijn oorspronkelijke vorm gerealiseerd.
[Door werkgroep natuur in oorspronkelijke tekst aangedragen Door programmacommissie geschrapt. Staat ook in programma van SP en PvdA. We kunnen ons niet permitteren om ons op dit gebied links en rechts te laten inhalen. Profilering!]

PB: Overnemen.

G. Nederlandse natuur

4. In het wild levende dieren worden in principe met rust gelaten. Als dieren belangrijke schade veroorzaken of een bedreiging vormen voor de volksgezondheid of veiligheid, wordt alleen bij uiterste noodzaak en als er geen alternatieven zijn het doden van een deel van de populatie toegestaan. Deze beheersjacht wordt streng gecontroleerd. Er wordt meer geïnvesteerd in diervriendelijke methoden voor schadebestrijding, zoals bij muskusratten. Er komt een verbod op plezierjacht.

112 Werkgroep Natuur

Categorie 1

en als er geen alternatieven zijn **vervangen door** als er geen alternatieven zijn en als dit het enige effectieve middel is,
[Dit is een voorwaarde die er wel bij hoort!]

PB: Overnemen.

G. Nederlandse natuur

5. In natuurgebieden als de Noordzee, de Waddenzee, de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Delta en De Peel is geen plaats voor schadelijke economische activiteiten als gasboring en landaanwinning.

113 Werkgroep Natuur

Categorie 1

gasboring en landaanwinning **vervangen door** gasboring en/of landaanwinning
[Toelichting: landaanwinning in de Peel kan niet (redactionele logica).]

PB: Overnemen.

114 Afdeling Zaanstad

Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** Landwinning in het IJsselmeer en het Markermeer mag niet leiden tot verlies en aantasting van de ecologische betekenis als zoetwaterbekken.
[We moeten zorgen, dat er ook in de toekomst veilig drinkwater beschikbaar blijft.]

PB: Niet overnemen. Dit punt lijkt vooruit te lopen op mogelijke landaanwinning in IJsselmeer en Markermeer. Dit zijn Natura 2000 gebieden. Landaanwinning hier is ver buiten de realiteit.

G. Nederlandse natuur

7. Nederland bepleit de stapsgewijze invoering van het nee tenzij-principe in het Europese visserijbeleid: commerciële vangst wordt alleen nog toegestaan als het ecosysteem gezond is en uitsluitend de natuurlijke aanwas aan vis wordt weggevangen.

115 Werkgroep Natuur

Categorie 1

stapsgewijze **schrappen**
[Voegt niets toe wanneer het in de tekst niet wordt beargumenteerd.]

PB: Overnemen.

116 Werkgroep Natuur

Categorie 1

na laatste zin. **toevoegen** De visserij op de Waddenzee en het IJsselmeer wordt alleen toegestaan binnen ecologische grenzen.
[Scherper neerzetten. Concrete maatregel benoemen versterkt de inhoud.]

PB: Overnemen.

G. Nederlandse natuur

8. Door betere visserijmethoden wordt bijvangst zoveel mogelijk voorkomen. De resterende bijvangst wordt aan wal gebracht en verwerkt.

117 Werkgroep Natuur

Categorie 1

resterende **vervangen door** eventuele
[Bijvangst is al resterend (contaminatie).]

PB: Overnemen.

G. Nederlandse natuur

9. Er komt een wet Mooi Nederland die de Nederlandse natuur en het landschap beschermt.

- 118** **afdeling Nijmegen** **Categorie 1**
na beschermt. **toevoegen** evenals waarden als stilte, nachtelijke duisternis en weidsheid van het landschap.
[*Juist voor de beleving van natuur en landschap zijn stilte, duisternis en weidsheid van groot belang.*]
PB: Overnemen. Zeer beeldend.
- 119** **Werkgroep Natuur** **Categorie 1**
na laatste zin. **toevoegen** Deze wet vervangt voorgaande natuurbeschermingswetten. Deze wet wordt samen met D66 en de PvdA ingediend.
[*De PvdA meldt in haar programma ook netjes dat de wet samen met D66 en GL wordt ingediend.*]
PB: Overnemen.
- 120** **Afdeling Gouda** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Nationale landschappen als het Groene Hart hebben een echt effectieve ruimtelijke bescherming nodig tegen de oprukkende verstedelijking en asfaltering. Het behoud en de versterking van waardevolle landschappen en natuur in de nabijheid van de grote steden is van groot belang voor het woongenot en het ondernemingsklimaat in ons land.
[*In het programma is de bouw van 500.000 huizen in de Randstad vermeld. Om die reden is het van groot belang dat de bescherming van het Groene Hart expliciet in het verkiezingsprogramma wordt opgenomen. Overigens past ons amendement ook als toevoeging op hoofdstuk I, lid 1, of in hoofdstuk I, lid 6. Gekozen voor hoofdstuk G, omdat het allereerst om 'bescherming van natuur en landschap' gaat.*]
PB: Niet overnemen. Sympathiek punt en we steunen het inhoudelijk ook zeer, maar het wordt reeds ondervangen door de wet Mooi Nederland. Het positief geadviseerde amendement 176 komt tegemoet aan de bezwaren van de indieners over woningbouw in de Randstad.

G. Nederlandse natuur

11. De Europese afspraken over het verbeteren van de kwaliteit van de Westerschelde worden nagekomen: de Hedwige wordt ontpolderd en omgezet in natte natuur.

- 121** **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
tussen de Hedwige] en [ontpolderd **toevoegen** geheel
[*Het gedeeltelijk ontpolderen is geen afdoende oplossing en gelet op het resultaat nodeloos duur.*]
PB: Overnemen.
- 122** **Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught** **Categorie 2**
na punt 11 **toevoegen** (nieuw punt) De toegankelijkheid van natuur voor wandelaars, fietsers en ruiters wordt gewaarborgd, ook in de ecologische hoofdstructuur.
[*Het is goed dat natuurbescherming sterk naar voren komt in dit hoofdstuk, maar toegankelijkheid van natuur mag ook genoemd worden.*]
PB: Overnemen.
- 123** **Werkgroep Natuur** **Categorie 1**
na punt 11 **toevoegen** (nieuw punt) Er worden natuurlijke klimaatbuffers ingericht die ons land beschermen tegen overstromingen en wateroverlast. Dat gebeurt door ruimte te geven aan de ontwikkeling van uiterwaarden, overloopgebieden en kwelders etc. via natuurlijke processen. Pas wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn wordt veiligheid bereikt door de inzet van techniek en/of de aanleg van nieuwe dijken.
[*Door klimaatverandering wordt meer regen en een stijgende zeespiegel verwacht. Daar moet op een 'natuurlijk' manier mee worden omgegaan.*]
PB: Overnemen.
- 124** **Werkgroep Natuur** **Categorie 1**
na punt 11 **toevoegen** (nieuw punt) Open verbindingen tussen rivieren en de Noordzee worden zo veel mogelijk hersteld zodat trekvissen hun achterland kunnen bereiken. Het Haringvlietkierbesluit wordt uitgevoerd.
[*Dit was 'vergeten' in het verkiezingsprogramma :-)*]
PB: Overnemen.
- 125** **Werkgroep Natuur** **Categorie 1**
na punt 11 **toevoegen** (nieuw punt) De handhaving van natuurwetten moet worden gegarandeerd. Er blijven voldoende boswachters.
[*Er zijn weliswaar veel natuurwetten, maar het schort erg aan de handhaving. Daar moet echt werk van worden gemaakt. GL laat hiermee zien dat het haar ernst is met de natuur!*]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

1. Fietsen wordt krachtig gestimuleerd. Er komen meer stationsstallingen en ov-fietsen. Gemeenten en provincies moeten voldoen aan kwaliteitsnormen voor fietsvoorzieningen. Ze investeren in goede voorzieningen voor de fiets, zoals comfortabele, veilige en snelle fietsroutes. De subsidie die gemeenten van de rijksoverheid ontvangen voor fietsinfrastructuur wordt verhoogd.

- 126** **Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Er komen middelen beschikbaar om in de periode 2012-2016 twintig nieuwe regionale snelfietsroutes te realiseren.
[In de evaluatie van de pilots van de snelfietsroutes geven de regio's aan dat ze behoefte hebben aan centrale regie, coördinatie en afstemming. Het Rijk zou als 'wegbeheerder' de financiering en coördinatie van de routes op zich moeten nemen, door initiatief te nemen en de regio's uit te dagen. Bij de realisatie zijn de regio's leidend.]
PB: Overnemen.
- 127** **OC, GLA, DW, DWARS, GroenLinks Amsterdam** **Categorie 2**
na punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) Naar Vlaams voorbeeld wordt openbaar vervoer een basisrecht. Het Rijk stelt de minimale kaders van dit recht vast waarbinnen decentrale overheden maatwerk bieden.
[In steeds meer dunbevolkte gebieden in heel Nederland verdwijnt het openbaar vervoer. Hiermee worden duizenden mensen afhankelijk van de auto en/of van anderen. Wij vinden dat een ieder recht heeft zich te kunnen verplaatsen. Bovendien heeft het opheffen van lijnen in dunbevolkte gebieden ook vervelende consequenties voor het vervoer van en naar stedelijke regio's en voor het milieu. Men kan immers niet meer met het OV van huis naar de stad, maar moet de reis afleggen per auto. Wij willen dat openbaar vervoer een basisrecht wordt. In Vlaanderen werkt de Wet Basismobiliteit prima.]
PB: Overnemen. Ook vervoer op maat valt wat het partijbestuur betreft onder openbaar vervoer.
- 128** **Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught** **Categorie 1**
na punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) Barrières voor fietsers en voetgangers als gevolg van auto-, spoor- en waterwegen worden geslecht.
[De huidige barrières in wandel- en fietsroutes leiden nu nog te vaak tot grote omwegen en gevaarlijke en onaantrekkelijke bundeling met kruisend autoverkeer.]
PB: Overnemen
- 129** **GroenLinks Amsterdam** **Categorie 2**
na punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) Scooters en brommers moeten zo snel mogelijk overgaan op elektrische energie en worden verplicht om binnen de bebouwde kom tussen het andere gemotoriseerde verkeer op de rijbaan te rijden in plaats van op het fietspad.
[Het amendement wordt op intentie in stemming gebracht en zal worden voorgelegd aan de programmacommissie ter advies over de juiste verwoording.]
PB: Niet overnemen. Dit is teveel detailniveau.

H. Groen reizen

2. Het vervoer per trein krijgt een impuls: extra treincapaciteit, inhaalsporen, betere stations en beter onderhoud van spoor en treinen. De trajecten waar treinen in hoge frequentie gaan rijden, worden verlengd tot buiten de Randstad. Tevens starten in meerdere regio's buiten de Randstad experimenten met nachttreinen, naar Brabants voorbeeld.

- 130** **OC, DA, TB** **Categorie 2**
hele punt 2 **vervangen door** Het vervoer per trein krijgt een impuls: extra treincapaciteit, een efficiënter Europees beveiligingssysteem, inhaalsporen en beter onderhoud van spoor en treinen. Stations worden goed toegankelijk en voorzien van voldoende fietsenstallingen, OV-fietsen, gratis draadloos internet, toiletten en goede beschutting tegen regen en wind. De trajecten waar treinen in hoge frequentie gaan rijden, worden verlengd tot buiten de Randstad. Tevens starten in meerdere regio's buiten de Randstad experimenten met nachttreinen, naar Brabants voorbeeld. NS en ProRail werken beter samen.
[De invoering van het Europese beveiligingssysteem ERTMS wordt door zowel ProRail als NS gefrustreerd, maar is essentieel voor zowel de veiligheid als het verhogen van de capaciteit op het spoor; 'Betere stations' is vaag en verdient een uitwerking en de samenwerking tussen NS en ProRail is al jarenlang een heikel issue.]
PB: Overnemen.
- 131** **GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
betere stations] en [en beter onderhoud van **toevoegen** die vrij doorgaanbaar zijn en blijven
[De NS is voornemens om meerder stations geheel af te sluiten door OV-poortjes te plaatsen. Stations fungeren vaak als doorgangsgebied om van de ene kant van een centrum naar de andere kant van een centrum te komen. De NS heeft genoeg alternatieven: OV-paaltjes of OV-poortjes op de perrons.]
PB: Overnemen.
- 132** **Partijbestuur** **Categorie 1**
tussen toegankelijk] en [en voorzien
(in tekst amendement 131) blijven vrij doorgaanbaar
PB: Overnemen. Dit amendement zorgt ervoor dat de portee van amendement 131 ook wordt overgenomen als 130 wordt aangenomen

133 **Afdeling Utrechtse Heuvelrug**

tussen extra treincapaciteit,] en [inhaalsporen **toevoegen** efficiënter Europees besturingssysteem, [*Verhoging van de spoorwegcapaciteit door moderne elektronische beveiligingssystemen is in het algemeen goedkoper dan door het aanleggen van extra (inhaal)sporen. Recente incidenten maken duidelijk dat treinbeveiliging schreeuwt om verbetering. De voor beide punten benodigde technieken en specificaties zijn beschikbaar en bewezen stabiel.]*

PB: Overnemen. in de vormen van 'efficiënter Europees beveiligingssysteem'

H. Groen reizen

3. Er komt een nieuwe spoorlijn van Almere via Utrecht naar Breda (AUB) en betere treinverbindingen naar Duitsland en België.

134 **OC, DA**

Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** De maximumsnelheden op regulier spoor gaan omhoog, het net van hogesnelheidslijnen wordt uitgebreid en hogesnelheidsstreinen worden toeslagvrij. [*De snelheden op het reguliere spoor zijn nog steeds hetzelfde als 50 jaar geleden en na het budgetoverschreidingen op de HSL-Zuid is uitbreiding van het HSL-netwerk taboe. Willen we de trein aantrekkelijk maken ten opzichte van de auto en het vliegtuig, dan moet de snelheid op het spoor en het aantal internationale verbindingen ècht omhoog.]*

PB: Niet overnemen. In tijden van bezuinigingen is uitbreiding van de Hogesnelheidslijnen en het toeslagvrij maken hiervan een te kostbare investering. Het tekort op de HSL-Zuid zou nog verder toenemen.

135 **Europawerkgroep**

Categorie 1

en betere treinverbindingen naar Duitsland en België **vervangen door** De treinverbindingen naar Duitsland en België worden verbeterd. [*redactionele verbetering]*

PB: Overnemen.

136 **GrienLinks**

Categorie 1

tussen naar Breda (AUB)] en [en betere treinverbindingen] **toevoegen** , in het kader van de opwaardering van de Afsluitdijk, een nieuwe spoorlijn van Amsterdam over de Afsluitdijk via Leeuwarden naar Groningen [*Een dicht openbaar vervoer in het noorden is gewenst. Oorspronkelijk was er over de Afsluitdijk een spoorverbinding gepland. Nu de Afsluitdijk opgewaarderd zal worden willen wij pleiten dat hier alsnog een spoorverbinding komt.]*

PB: Niet overnemen. Het programma moet geen bundel worden van spoorlijnen die moeten worden aangelegd. Het partijbestuur kiest voor een sprekend voorbeeld. Overigens deze lijn is onbetaalbaar en overbodig. Er is niet genoeg OV-vraag over de Afsluitdijk.

H. Groen reizen

4. In grootstedelijke regio's gaan regionale treinen, lightrail, metro, sneltram en snelbus een samenhangend net vormen van hoge kwaliteit. Wacht- en overstaptijden worden korter. Reisinformatie is integraal en actueel.

137 **Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit**

Categorie 1

heel punt 4 **vervangen door** In veel Franse en Duitse steden zijn de afgelopen decennia tramsystemen aangelegd met veel succes. In Nederland willen we een inhaalslag maken en wordt er ook geïnvesteerd in nieuwe tramlijnen. Plannen daarvoor in Groningen, Utrecht, Maastricht, Nijmegen en andere steden worden (financieel) gesteund. Regionale treinen, lightrail, metro, sneltram en snelbus vormen een samenhangend net van hoge kwaliteit. Wacht- en overstaptijden worden korter. Reisinformatie is integraal en actueel. [*Deze formulering is concreter dan de oorspronkelijke tekst.]*

PB: Overnemen. Voorbeelden spreken tot de verbeelding.

138 **Afdeling Den Haag amendement VvB haltes**

Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Het netwerk van haltes wordt fijnmaziger. [*Vaak liggen haltes van kruisende buslijnen en tramlijnen behoorlijk ver uit elkaar. Ten tweede zijn er buurten waar bijna geen openbaar vervoer komt.]*

PB: Niet overnemen. Dit is geen verantwoordelijkheid van het Rijk, maar van lokale en regionale overheden.

H. Groen reizen

5. De grote steden houden de keus hun openbaar vervoer zelf aan te besteden bij gemeentelijke vervoersbedrijven. Zo blijft de samenhang tussen tram, bus en metro in stand. Openbaar vervoer wordt beter toegankelijk voor ouderen, gehandicapten en mensen met kinderen.

139 **GroenLinks Rotterdam**

Categorie 1

zelf aan te besteden **vervangen door** te laten uitvoeren

PB: Overnemen

H. Groen reizen

6. Er komen meer elektrische- en aardgasbussen, in plaats van vervuilende dieselmotoren.

- 140** **OC, DA, TB, milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 1**
heel punt 6 **vervangen door** Er komen meer schone en zuinige bussen, zoals elektrische, waterstof- en aardgasbussen.
[Het verbruik en de uitstoot van dieselbussen is de afgelopen jaren fors gedaald. Aardgasbussen zijn niet per definitie schoner. Bovendien sluit het huidige programmapunt schone mogelijkheden, zoals rijden op waterstof, uit.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

7. Gemeenten krijgen de mogelijkheid naast de meest verouderde en vervuilende vrachtauto's ook andere voertuigen en bouwmaschinen te weren om de lucht schoon te maken.

- 141** **GroenLinks Rotterdam** **Categorie 1**
de meest verouderde en **schrapen**
[Gemeenten zouden niet alleen de mogelijkheid moeten hebben de meest verouderde en vervuilende vrachtwagens te weren, maar alleen de schoonste toe te staan.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

8. De OV-chipkaart wordt een echte servicekaart die het reizigersgemak dient. Reizigers die op hun privacy gesteld zijn, mogen hiervan geen financieel nadeel ondervinden. De OV-chipkaart wordt pas verplicht op het spoor als de NS alle kinderziekten heeft opgelost en de klachtenafhandeling bij een loket is geregeld.

- 142** **GrienLinks** **Categorie 2**
heel punt 8 **vervangen door** Klachtafhandeling wordt bij één loket geregeld. Er moet altijd een alternatief (treinkaartje) bestaan voor de ov-chipkaart.
[Ook als kinderziekten zijn opgelost en klachtafhandeling bij een loket is geregeld dient er een alternatief blijven voor de ov-chipkaart. Het is onverkoopbaar dat iemand die geen ov-chipkaart heeft (niet wil of vergeten heeft mee te nemen) geen treinkaartje kan kopen om gebruik te maken van het openbaar vervoer. Verder is de afhankelijkheid op ict te groot bij alleen een ov-chipkaart.]
PB: Niet overnemen. Het doel van de ov-chipkaart, afstappen van de papierverspilling van treinkaartjes wordt door GroenLinks onderschreven.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 145

- 143** **Werkgroep ICT** **Categorie 1**
tussen geen financieel] en [nadeel ondervinden. **toevoegen** of praktisch
[Gebruikers met privacy bezwaren moeten ook geen praktisch nadeel ondervinden, zoals de onmogelijkheid makkelijk met contant geld te kunnen betalen voor opwaardering.]
PB: Overnemen.
- 144** **Werkgroep ICT** **Categorie 1**
NS alle kinderziekten] en [heeft opgelost **toevoegen** , waaronder beveiliging,
[Kinderziekten zijn voor meer uitleg vatbaar: noem beveiliging van gegevens op de kaart/in het systeem expliciet.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

9. De rijksoverheid stuurt zodanig op ov-tarieven en (auto) belastingen dat schoon en zuinig vervoer en thuiswerken aantrekkelijker worden. Duurzaam goederenvervoer via spoor en binnenvaart wordt gericht gestimuleerd.

- 145** **Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit** **Categorie 1**
De rijksoverheid stuurt zodanig op ov-tarieven en (auto)belastingen dat schoon en zuinig vervoer en thuiswerken aantrekkelijker worden. **schrapen**
[De eerste zin van punt 9 is onduidelijk en overlapt met de vele andere prijsmaatregelen. Bovendien heeft dit geen enkele relatie met de tweede zin van punt 9.]
PB: Overnemen.
- 146** **Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit** **Categorie 1**
Duurzaam goederenvervoer via spoor en binnenvaart wordt gericht gestimuleerd. **vervangen door** In de binnenvaart worden samenwerking tussen vervoerders en duurzame innovatie gestimuleerd.
[Om binnenvaart en goederenspoor 'duurzaam' te noemen is misleidend. Verder goed om specifiek te zijn over het 'hoe': De binnenvaartsector bestaat vooral uit eenmansbedrijven. Er is een enorme innovatie- en professionaliseringsslag nodig om deze sector concurrerender en schoner te maken.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

10. Nederland neemt internationaal het voortouw voor beter grensoverschrijdend openbaar vervoer, alsmede voor de invoering van een Europese treinplanner met boekingssysteem, ook voor fiets en rolstoel.

147 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit **Categorie 2**

na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) Nederland neemt in Europa het voortouw in de hervorming van de brandstofaccijns. Alle brandstofaccijns krijgt een klimaatcomponent die langzaam oploopt met de CO2 prijs die geldt in andere sectoren. Hier op vooruitlopend wordt de dieselaccijns met ingang van 2013 verhoogd en gelijkgetrokken met Duitsland.

[Het EC voorstel voor hervorming van de energiebelasting verdient steun. Door zelf een CO2-component aan de accijns toe te voegen volgen we Zweden. De dieselaccijns is nu relatief laag, zeker voor de hoge CO2 uitstoot per liter. In Duitsland is de dieselaccijns met 47 cent per liter 3,4 cent hoger dan in Nederland. Dat tarief kan dus ook in Nederland gelden risico op grens-tankten.]

PB: Overnemen.

H. Groen reizen

11. De kilometerheffing wordt zo snel mogelijk ingevoerd, waarbij:

a) de kilometertarieven een fors verschil maken tussen milieubelastende en zuinige voertuigen;

148 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit **Categorie 1**

zuinige **vervangen door** schone

[Stimulering van zuinige auto's kan beter via de brandstof- en aanschafbelasting. Een prikkel op schone auto's in de kilometerheffing is wel wenselijk, bijvoorbeeld om oude vuile diesels en vrachtauto's te ontmoedigen, en dan vooral in dichtbevolkte gebieden.]

PB: Overnemen.

H. Groen reizen

12. De vergoeding voor woon-werkverkeer met de auto gaat onder het normale belastingregime vallen.

149 GrienLinks **Categorie 3**

hele punt **schrappen**

[Het belasten van woon-werkverkeer verhoogt het inkomen terwijl de netto vergoeding en toeslagen worden verlaagd. De maatregel zal vooral werknemers met een laag inkomen financieel treffen. Met de kilometerheffing is dit punt ook overbodig. Deze maatregel houdt wel rekening met het tijdstip en plaats van reizen en het type auto (schoon, vuil) waar in gereden wordt.]

PB: Niet overnemen. De vergoeding van het woon-werkverkeer per auto sponsort autorijden. De OV-vrijstelling stimuleert de omschakeling naar het OV. Deze maatregel treft met name hogere inkomens: hogere inkomens kunnen meer belasting aftrekken en maken meer kilometers. Lagere inkomens betalen nu mee aan deze voorziening terwijl vooral hoge inkomens profiteren.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 152

150 GrienLinks Enschede **Categorie 2**

na laatste zin **toevoegen** De vergoeding voor woon-werkverkeer met het OV blijft onbelast.

[OV als woon-werkverkeer moet worden bevorderd. Hoewel GL wel heeft uitgesproken dat dit punt uit het Lenteakkoord zo opgevat moet worden, staat dit niet expliciet in het programma.]

PB: Overnemen.

151 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** Thuiswerken en schoner reizen worden voortaan beloond.

[Gezien de discussie erover is het verstandig om een aantal argumenten toe te voegen die laten zien dat de huidige regeling in Nederland niet zo vanzelfsprekend is als het misschien wel lijkt. Ook verduidelijkt het de nadelen van het huidige systeem en de voordelen van de aanpassing laten zien.]

PB: Overnemen.

152 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** De vrijstelling voor een belastingvrije fiets voor woon-werkverkeer wordt verhoogd.

[Met elektrische fietsen wordt ook bij langere woon-werkafstanden fietsen voor meer mensen een reële optie. De huidige belastingvrijstelling van 750 euro is hiervoor echter niet toereikend. De elektrische fiets is bovendien veel schoner dan openbaar vervoer of elektrische auto.]

PB: Overnemen.

H. Groen reizen

13. De verlaging van de aanschafbelasting op auto's wordt teruggedraaid en de tarieven verder gedifferentieerd naar milieubelasting. Vanwege de ruimte die auto's innemen moet er een rem blijven op het autobezit.

- 153 GroenLinks Rotterdam** **Categorie 2**
na punt 13 **toevoegen** (nieuw punt) Gemeenten krijgen de mogelijkheid om parkeertarieven te differentiëren op basis van vervuiling van de auto
[Deze wens bestaat bij gemeenten die meer mogelijkheden willen om te vergroenen, maar momenteel is dit niet toegestaan.]
PB: Overnemen.
- 154 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit** **Categorie 2**
na punt 13 **toevoegen** (nieuw punt) De bijtelling auto van de zaak wordt hervormd waardoor leaserijders gaan betalen naar rato van het aantal privékilometers dat ze maken. Waar dat niet haalbaar is wordt het huidige bijtellingspercentage verhoogd. De bestaande prikkel voor zuinige auto's blijft gehandhaafd.
[Ondanks de huidige bijtelling krijgen leaserijders een belastingvoordeel van ca. 1,5 miljard per jaar. Maar een kwart van hun kilometers is voor zakelijk gebruik is, de rest is woon-werk en privé. Met dit voorstel wordt innovatie in de leasecontracten gestimuleerd en overmatig privégebruik ontmoedigd. Dit is ook nodig nu de fiscale vrijstelling voor woon-werkverkeer met de privé- auto vervalt.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

14. Deelauto's krijgen een volwassen plek in het Nederlandse vervoerssysteem. De auto hoeft niet per se voor de deur te staan.

- 155 GroenLinks Rotterdam** **Categorie 2**
laatste zin **toevoegen** Voor deelauto's gaat het lage btw-tarief gelden.
[De deelauto zorgt voor minder auto's en schonere lucht. Iedere deelauto vervangt volgens Kennisplatform Verkeer en Vervoer 3 auto's en gebruikers rijden gemiddeld minder kilometers dan andere automobilisten. Deelautoaanbieders worden getroffen door de heffing op woon-werkverkeer en door de BTW-verhoging. Dit voorstel compenseert voor de ongewenste negatieve gevolgen voor deelautogebruikers.]
PB: Niet overnemen. Dit zou onnodig veel bureaucratie opleveren: moet de overheid controleren of een auto wordt gekocht met als doel dat het een deelauto is?
- 156 GrieneLinks** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Carpoolen wordt gestimuleerd.
[Ook carpoolen dient gestimuleerd te worden. Het is goed als dit expliciet in het verkiezingsprogramma vermeld wordt.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

15. Autorijden op fossiele brandstof wordt zo snel mogelijk vervangen door rijden op groene stroom of andere duurzame energiebronnen. Kopers van elektrische auto's kunnen een laagdrempelige lening krijgen, die wordt afgelost met hun besparing op brandstof. Taxivervoer wordt elektrisch.

- 157 Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
Autorijden op fossiele brandstof **vervangen door** Vervoer op fossiele brandstof
[Ook scooters kunnen door elektrische modellen worden vervangen. Het laatste deel van het spoor waar dieseltreinen rijden met ook worden voorzien van bovenleidingen.]
PB: Overnemen.
- 158 Afdeling Apeldoorn, Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
Kopers van elektrische auto's kunnen een laagdrempelige lening krijgen, die wordt afgelost met hun besparing op brandstof. **schrappen**
[Dankzij deze besparingen kunnen dergelijke leningen ook door de private sector worden aangeboden. Sommige leasemaatschappijen gaan dit ook doen. Bovendien willen we als overheid lenen door consumenten toch niet meer stimuleren dan we al doen?]
PB: Overnemen.
- 159 Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Elektrische bevoorrading wordt gestimuleerd.
[Er gebeurt op veel plaatsen wel wat en er zijn ook her en der oplaadpunten, maar er is vaak nog geen concreet plan om te komen tot (faciliteren van) elektrisch vervoer.]
PB: Overnemen.
- 160 Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Er moeten voldoende laad- en snellaadpunten voor elektrische auto's komen.
[Zonder voldoende snellaadpunten is de elektrisch aangedreven auto kansloos.]
PB: Overnemen.

161 Afdeling Apeldoorn

na laatste zin **toevoegen** Eigenaren anders dan mindervaliden gaan een jaarlijkse milieuheffing betalen voor bromfietsen en brommobielen die fossiele brandstoffen gebruiken.

[Bromfietsen stoten meer schadelijke gassen uit dan menige auto maar worden hiervoor niet belast. Zij die geen rijbewijs hebben kiezen steeds vaker voor een sterk verontreinigende brommobiel, en ook zij betalen hiervoor geen houderschapsbelasting. Ga toch fietsen!]

PB: Niet overnemen. Dit punt is volgens het partijbestuur lastig uit te voeren en te handhaven. Via accijnsen is er al sprake van een belasting op het gebruik van fossiele brandstoffen.

H. Groen reizen

16. Nederland ijvert in Brussel voor de strengst mogelijke milieunormen voor voertuigen, waaronder een maximum van 80 gram CO per kilometer in 2020 voor nieuwe personenauto's.

162 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit

Categorie 1

voertuigen **vervangen door** alle nieuwe voer- en vaartuigen

[Ook bestelauto's, vrachtauto's, diesellocomotieven en binnenvaartschepen kunnen veel zuiniger. Daarvoor zijn Europese voertuignormen een goedkope en effectieve maatregel net zoals dat ook voor luchtvervuilende emissies gebeurt.]

PB: Overnemen.

163 GroenLinks Leiden

Categorie 1

waaronder een maximum van 80 gram CO₂ per kilometer in 2020 voor nieuwe personenauto's. **schrapen**

[Het noemen van een specifieke norm is te detaillistisch en ook te afhankelijk van de huidige meetmethode.]

PB: Overnemen.

164 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit

Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Ook worden maatregelen gestimuleerd om bestaande binnenvaartschepen en (diesel) treinen schoner, zuiniger en stiller te maken.

[Veel bestaande binnenvaartschepen en sommige dieseltreinen zijn inmiddels vervuilerder dan vrachtauto's. Dat komt omdat er minder strenge normen voor gelden en omdat ze zo lang mee gaan. Er is daarom beleid nodig om juist ook bestaande binnenvaartschepen en dieseltreinen schoner te maken. Ook kunnen hierbij diverse brandstofbesparende technieken worden toegepast.]

PB: Overnemen.

165 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit

Categorie 2

na punt 16 **toevoegen** (nieuw punt) Nederland pleit in de EU voor strenge Europese geluidsnormen voor nieuwe personen-, bestel- en vrachtauto's en motor- en bromfietsen. In Nederland worden maatregelen genomen om bestaande voertuigen stiller te maken.

[Verkeersgeluid ontbreekt nu volledig, maar is een serieus maatschappelijk probleem met grote gezondheidsschade en bijbehorende kosten tot gevolg. Europees bronbeleid is de goedkoopste en meest en effectieve aanpak maar staat op dit vlak al jaren stil. Ook technieken om spoorvervoer stiller te maken zijn voor handen maar worden nog onvoldoende toegepast.]

PB: Overnemen.

166 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit

Categorie 2

na punt 16 **toevoegen** (nieuw punt) Maximumsnelheden voor brom- en snorfietsen worden strenger gehandhaafd. Ook komen er strengere milieu- en geluidseisen voor gemotoriseerde tweewielers en een verplichte jaarlijkse keuring, vergelijkbaar met de APK voor personenauto's.

[Brom- en snorfietsen veroorzaken veel overlast en luchtvervuiling en zijn zeven keer zo vaak bij een ongeluk betrokken dan andere vervoerswijzen. Strengere handhaving kan hier al veel oplossen. Met een 'APK' kunnen ook milieueisen beter worden gehandhaafd en kan opvoeren worden beperkt.]

PB: Overnemen.

H. Groen reizen

17. Er komen geen nieuwe wegen die ons land nog meer versnipperen. Dus ook geen Blankenburgtunnel, A13/A16 of doortrekking van de A15 door de natuur. Het spitstarief in de kilometerheffing moet nieuwe wegverbredingen overbodig maken. De snelheidsverhoging naar 130 wordt teruggedraaid. Waar dat nodig is voor het milieu en/of tegen geluidsoverlast, gaat de maximumsnelheid naar 80 of 100 km per uur.

167 Amendementen Menterwolde

Categorie 2

tussen door de natuur] en [Het spitstarief **toevoegen** Er komt een moratorium voor het aanleggen van nieuwe doorgaande wegen en bijbehorende kunstwerken waarvoor de werkzaamheden nog niet zijn aanbesteed.

[Almaar meer en bredere wegen betekent naast de investeringen ook almaar meer onderhoud. Gezien de leeftijd van bestaande kunstwerken lijkt veel groot onderhoud binnenkort hard nodig. Daar moet geld en menskracht aan worden besteed, niet aan meer nieuwe wegen, verbredingen en kunstwerken.]

PB: Niet overnemen. Dit punt is onnodig detaillistisch en waar het dat niet is, valt het in herhaling en zwakt het ons standpunt af.

- 168 GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
tussen Blankenburgtunnel] en [A13/A16 **toevoegen** Rijnlandroute
[De Rijnlandroute, zeker de Zoeken naar Balans variant, vernietigt de groene omgeving rondom Leiden, verslechtert de leefbaarheid en lost huidige problemen niet op.]
PB: Overnemen.
- 169 GroenLinks Amsterdam** **Categorie 1**
tussen door de natuur] en [Het spitstarief **toevoegen** Er moet worden geïnvesteerd om lokale duurzame mobiliteit te verbeteren, lokaal vrachtvervoer efficiënter in te richten en de veiligheid te verhogen.
PB: Niet overnemen. Deze zin voegt weinig toe en is weinig helder geformuleerd.
- 170 Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
na overbodig maken **toevoegen** en de bak van Amelisweerd wordt niet verbreed.
PB: Overnemen.
- 171 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit** **Categorie 2**
na punt 17 **toevoegen** (nieuw punt) De verkeersveiligheid krijgt weer de aandacht die het verdient: de inzet is om het aantal verkeersdoden in 2020 terug te brengen naar maximaal 400 per jaar. Dit kan alleen als de veiligheid van fietsers en voetgangers binnen de bebouwde kom veel meer prioriteit krijgt.
[Verkeersveiligheid ontbreekt volledig. Met meer dan 670 verkeersdoden per jaar en bijna 20.000 zwaargewonden per jaar is dat niet terecht. De huidige doelstelling is om het aantal verkeersdoden te verminderen tot 500 in 2020. Dit punt is dus een aanscherping daarvan.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

19. De groei van Schiphol en regionale vliegvelden wordt gestopt. Vliegveld Twente komt er niet. Er komt een belasting op vliegen. Nederland maakt zich in Europees verband sterk voor de invoering van een kerosinetax, vergelijkbaar met de accijns op benzine en andere brandstoffen. Er komt een verbod op nachtvluchten.

- 172 Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit** **Categorie 1**
 Er komt een belasting op vliegen. **vervangen door** In navolging van Duitsland, Frankrijk en Verenigd Koninkrijk komt er een belasting op vliegen.
[De ticketbelasting die was ingevoerd in 2008 is een jaar later afgeschaft met het argument dat er veel reizigers uitweken naar Duitse luchthavens. Met de invoering van een ticketbelasting in Duitsland is dat argument van de baan. Het is verstandig om dit tegenargument op deze manier meteen te ontkrachten.]
PB: Overnemen.

H. Groen reizen

20. Nederland grijpt haar sterke marktpositie aan om een voortrekkersrol te spelen bij het schoner maken van binnenvaart en zeevaart, bijvoorbeeld door havengelden afhankelijk te maken van de milieuprestatie van de reder en door op de wal groene stroom aan te bieden. Nederland maakt zich in EU-verband sterk voor de invoering van een accijns op zware stookolie.

- 173 GroenLinks Rotterdam** **Categorie 1**
 en door op de wal groene stroom aan te bieden **vervangen door** en door het gebruik van groene walstroom te verplichten
[Het aanbieden van groene walstroom alleen is niet voldoende om ervoor te zorgen dat deze gebruikt zal worden in plaats van vervuilende scheepsgeneratoren.]
PB: Overnemen.

I. Ruimte winnen

1. Om verrommeling van het landschap te voorkomen voert de rijksoverheid een open ruimteheffing in. Projectontwikkelaars betalen deze eenmalig op het moment dat zij groene ruimte bebouwen.

- 174 GroenLinks Amsterdam, Afdeling Utrecht-Stad, OC, GLA, DW** **Categorie 2**
voor punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) Het Rijk neemt weer verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke ordening op hoofdlijnen. Het middenbestuur wijst in de eigen regio de grenzen aan waarbinnen gemeenten mogen bouwen.
[Kabinetten Balkenende en Rutte namen zo goed als geen verantwoordelijkheid voor RO. Juist als we verrommeling van het landschap en het volbouwen van groen willen voorkomen, moet Rijk het RO-beleid op hoofdlijnen voorschrijven en moet provincie dit verder uitwerken en gemeenten controleren.]
PB: Overnemen.

175 **Afdeling Zaanstad**

na punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) De overheid stimuleert het bouwen van flexibele constructies die naar behoefte kunnen worden (her)gebruikt als kleine bedrijven, kantoren of woningen van verschillende groottes.
[Dit helpt leegstand en kapitaalvernietiging te voorkomen]

PB: Overnemen.

I. Ruimte winnen

3. Huizen worden zoveel mogelijk binnen de grenzen van steden en dorpen gebouwd en nabij knooppunten van openbaar vervoer.

176 **Afdeling Zaanstad, Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught, DWARS, GrienLinks, milieunetwerk groenlinks, werkgroep exact en platform mobiliteit** **Categorie 2**

punt 3 en punt 6 samen **vervangen door** Woningen worden naar behoefte gebouwd binnen de grenzen van de bestaande bebouwing en nabij knooppunten van openbaar vervoer. Deze woningen zijn energieneutraal of wekken energie op.
[Onverstandig om een minimaal getal als verplichting te noemen. De huizenmarkt is op dit moment te onzeker.]

PB: Overnemen.

I. Ruimte winnen

4. Er komt een Fonds Duurzame Structuurversterking. Al het geld voor infrastructuur en ruimtelijke investeringen komt in een pot, waaruit integrale plannen voor verkeer en wonen worden gefinancierd. Zo gaat er minder geld naar asfalt en meer naar openbaar vervoer en stadsverbetering.

177 **Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit** **Categorie 1**

tussen meer naar] en [openbaar vervoer **toevoegen** fietsvoorzieningen,
[Fietsen ontbreekt onterecht in dit lijstje]

PB: Overnemen.

178 **Milieunetwerk, wg Exact en platform Mobiliteit, DWARS** **Categorie 1**

na punt 4 **toevoegen** (nieuw punt) Er wordt ruimtelijk beleid ontwikkeld om de autoafhankelijkheid en mobiliteitsgroei te verminderen. Dit betekent inzetten op compacte steden en normen voor nieuwe wijken en bij herstructureringsprojecten waardoor alle basisfuncties als onderwijs, gezondheidszorg, winkelen en hoogwaardig OV op fiets en loopafstand komen.
[Mobiliteitseffecten worden nu niet of nauwelijks meegewogen in het ruimtelijk beleid. Voor het halen van lange termijn klimaatdoelstellingen en verminderen van andere milieueffecten is een ruimtelijk beleid vereist dat verdere mobiliteitsgroei afremt en fietsen, lopen en openbaar vervoer stimuleert.]

PB: Overnemen.

I. Ruimte winnen

7. De overheid bevordert dat nieuwe woningen rekening houden met verschillende levensfasen en makkelijk aanpasbaar zijn voor mensen met een handicap.

179 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** Daarnaast wordt gestimuleerd dat bestaande woningen geschikt worden gemaakt voor bewoning door ouderen en gehandicapten.
[Door de vergrijzing zullen steeds meer mensen behoefte hebben aan een aangepaste woning. Om te voorkomen dat ouder wordende mensen moeten verhuizen om zelfstandig te kunnen blijven wonen, is het belangrijk dat aanpassing van bestaande woningen gestimuleerd worden.]

PB: Niet overnemen. Ten gunste van amendement 372.

I. Ruimte winnen

8. Gemeenten gaan een leegstandsbeleid voeren. Op nieuwe kantoren wordt een 'verwijderingsbijdrage' geheven, die wordt gebruikt om bestaande kantoren om te bouwen tot bijvoorbeeld woningen of ze te slopen. Leegstand langer dan een jaar wordt beboet met een leegstandsheffing. Bij langdurige leegstand kan een gemeente een kantoor tegen de marktwaarde vorderen om te renoveren of te slopen. Overbodige regels die ombouw belemmeren worden aangepakt.

180 **Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 1**

na kantoren (meerdere keren) **toevoegen** en bedrijfsgebouwen.
[Het leegstandsbeleid moet niet alleen betrekking hebben op kantoorpanden maar ook op andere bedrijfspanden]

PB: Overnemen.

181 Afdeling Utrecht-Stad

Leegstand langer dan een jaar wordt beboet met een leegstandsheffing. **vervangen door** In gebieden met blijvende behoefte wordt een leegstandheffing ingevoerd als instrument om op leegstand te sturen. *[In bijvoorbeeld krimpregio's is het onterecht te beboeten bij leegstand.]*

PB: Niet overnemen. Het partijbestuur geeft de voorkeur aan het partijbestuursamendement 182.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 183

182 Partijbestuur

Categorie 2

Leegstand langer dan een jaar wordt beboet met een leegstandsheffing. **vervangen door** Leegstand langer dan een jaar kan door gemeenten worden beboet met een leegstandsheffing.

PB: Dit komt tegemoet aan amendement 181.

I. Ruimte winnen

9. In krimpende gemeenten probeert de overheid niet de bevolking, maar de voorzieningen op peil te houden, zoals onderwijs, zorg en winkels. De verdeelsleutel van het Gemeentefonds wordt aangepast ten behoeve van krimpgemeenten. Het regionale economische beleid speelt in op de kansen van krimp in sectoren als natuur, recreatie, zakelijke dienstverlening, creatieve industrie en zorg.

183 GroenLinks Rotterdam

Categorie 1

en winkels. **vervangen door** winkels en openbaar vervoer.

PB: Overnemen.

184 GroenLinks Rotterdam

Categorie 2

ten behoeve van krimpgemeenten. **vervangen door** zodat de positie van zowel grote gemeenten als de krimpgemeenten wordt versterkt.

[Een wijziging van de verdeelsleutel pakt nadelig uit voor grote gemeenten, die dat geld hard nodig hebben voor de aanpak van de grotestedenproblematiek.]

PB: Niet overnemen. Het is logisch om ook voor krimpproblematiek een sleutel in het gemeentefonds op te nemen, dat neemt niet weg dat er ook voor grotestedenproblematiek voldoende aandacht moet blijven. Het is echter niet logisch dit op te nemen in een programmapunt over krimpproblematiek.

185 GrienLinks

Categorie 1

regionale **schrappen**

[in het concept programma ligt de regie voor aanpak bij regionale bestuurders. Krimp is ook een landelijke kwestie. Er moet dan ook landelijk beleid zijn als het gaat om het creëren van kansen in sectoren als natuur, recreatie, zakelijke dienstverlening, creatieve industrie en zorg. Als het alleen gaat om regionaal beleid is het te begrenst en kunnen niet alle kansen worden benut.]

PB: Overnemen.

J. Financiële markten temmen

3. De markt voor financiële derivaten wordt transparanter. Nieuwe financiële producten worden vooraf getoetst op begrijpelijkheid en risico's door toezichthouders. Zij leggen speculatie aan banden. Dat geldt ook voor speculatie met voedsel.

186 GrienLinks

Categorie 1

wordt transparanter **vervangen door** aan banden gelegd en transparanter gemaakt.

PB: Overnemen.

J. Financiële markten temmen

5. Binnen de EU en het Internationaal Monetair Fonds pleit Nederland voor een heffing op financiële transacties, die speculatieve handel tegengaat en markten stabiliseert.

187 DWARS

Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** Deze heffing dient ook een Tobintaks op grote valutatransacties te omvatten.

[Onze economieën zijn in een crisis beland als gevolg van het nemen van onverantwoordelijke risico's met geld. Door een minieme belasting op flitskapitaal en bijvoorbeeld ook transacties in aandelen, obligaties en derivaten, kan deze onwenselijke speculatie worden tegengegaan.]

PB: Overnemen.

J. Financiële markten temmen

6. Risicovolle activiteiten van banken worden gescheiden van de nutsfuncties van banken ten behoeve van consumenten en bedrijven.

- 188 GroenLinks Wageningen** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Het beheer van tegoeden van mensen (sparen) wordt gescheiden van commerciële activiteiten zoals verzekeringen en zakenbank activiteiten.
[*Mogelijk bedoelt de huidige tekst al het zelfde, maar het is niet duidelijk. Door de koppeling van de risicovolle commerciële activiteiten aan de spaartegoeden, zijn de risico's van commerciële activiteiten van de banken de risico's van ons allemaal geworden. Hieraan moet een einde komen. Wie geld verdient aan de risico's, mag ook zelf op de blaren zitten als het fout gaat.]*
PB: Niet overnemen. Hoewel sympathiek bedoeld, beperkt deze formulering onnodig de bescherming van nutsactiviteiten en het beperken van commerciële activiteiten. De gekozen formulering in J6 dekt al de genoemde voorbeelden.

J. Financiële markten temmen

7. Banken moeten hogere kapitaalbuffers gaan aanhouden om weerbaarder te zijn in het geval van een crisis.

- 189 Alfred** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Toezichthouders van banken krijgen de wettelijke bevoegdheid om banken in nood te dwingen tot uitgifte van nieuwe aandelen. Mochten deze aandelen in de vrije verkoop geen afzet vinden dan moet de toezichthouder de zittende aandeelhouders kunnen dwingen naar rato de nieuwe aandelen te kopen. Aandelen van aandeelhouders die weigeren worden zonder schadevergoeding onteigend.□
[*Er zijn nog altijd grote banken die 'too big to fail'□ zijn. Zij kunnen roekeloos speculeren en - mocht het mis gaan - op de belastingbetaler terugvallen. De staat dient hier dus als 'geluksmachine'□ voor speculanten. N.B: de overheidsfinanciën kunnen echt geen tweede ronde van bankenreddingen meer hebben!]*
PB: Niet overnemen. Deze toevoeging van bevoegdheden is erg vergaand. De Minister heeft in de afgelopen maanden al extra bevoegdheden gekregen om in te grijpen bij banken die failliet dreigen te gaan en deze zullen geëvalueerd worden aan de hand van de uitkomsten van de Commissie de Wit II. Ook de Europese commissie heeft onlangs voorstellen gepresenteerd voor de sanering van probleembanken.

J. Financiële markten temmen

8. Er komen maatregelen tegen aasgierfondsen die schulden van ontwikkelingslanden opkopen. Zij mogen niet parasiteren op schuldverlichting of beslag leggen op ontwikkelingsgelden.

- 190 Werkgroep Internationale Samenwerking, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Nederland ijvert voor een onafhankelijk internationaal hof voor overheidsschulden. Als de schuldenlast van een land onhoudbaar wordt, bepaalt dit hof welk gedeelte moet worden kwijtgescholden.
[*In Nederland zijn gaan aasgierfondsen actief. Het is beter ook om in te zetten op een schuldenrechtbank]*
PB: Overnemen.
Indien aangenomen verder met amendement nummer 192
- 191 GL070** **Categorie 2**
hele punt **schrappen**
[*Tekst is overgenomen uit VP 2010, maar in de tussentijd heeft wetgeving tegen aasgierfondsen in een aantal belangrijke landen deze paragraaf overbodig gemaakt (bv. VK in 2010; ook op Jersey wordt inmiddels een wet geformuleerd). In Nederland zijn voor zover bekend geen aasgierfondsen actief.]*
PB: Overnemen.
- 192 GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 8 **toevoegen** (nieuw punt) Bij een nieuwe ronde van harmonisering van betalen in de eurozone moet het voor particulieren en bedrijven mogelijk worden gemaakt om hun bankrekeningnummer mee te nemen naar een andere bank.
[*Bij het wijzigen van telefoonaanbieder is het mogelijk om je nummer te behouden. Wij stellen voor dit ook mogelijk te maken voor bankrekeningnummers.]*
PB: Overnemen.
- 193 GroenLinks Enschede** **Categorie 2**
na punt 8 **toevoegen** (nieuw punt) De mogelijkheden van hedgefonds en vergelijkbare fondsen, om bedrijven op te kopen, te splitsen en met hoge schulden op te zadelen, die ten koste gaan van de werknemers of de toekomst van het bedrijf, worden fors beperkt.
[*Veel hedgefonds staan bekend om hun keiharde activiteiten om korte termijnwinsten uit bedrijven te persen en daarbij geen belang te hechten aan een langere termijnvisie of de positie van de werknemers. Investeerders en fondsen dienen maatschappelijk verantwoord gedrag te ontwikkelen.]*
PB: Overnemen.

Amendementen voor Programmapunten Hoofdstuk 2: Kansen eerlijk delen

A. Geld naar de klas

- 194** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
Geld naar de klas **vervangen door** Beter onderwijs
[de betreffende punten gaan niet alleen over geld, maar juist meer over kwaliteit. De nieuwe kop dekt de lading beter.]
PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

1. Er wordt extra geïnvesteerd in het onderwijs. Dit geld wordt vooral geïnvesteerd in het basisonderwijs en het (voorbereidend) beroepsonderwijs. GroenLinks roept op tot een Nationaal Onderwijsakkoord waarin overheid, bestuurders, docenten, ouders en leerlingen zich samen sterk maken voor een onderwijssector die elke leerling voldoende aandacht en begeleiding geeft.

- 195** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
waarin overheid, bestuurders, docenten, ouders en leerlingen zich samen sterk maken voor een onderwijssector die elke leerling voldoende aandacht en begeleiding geeft. **vervangen door** tussen overheid, bestuurders, docenten, ouders en leerlingen, dat bestaande vormen van afstemming versterkt en als doel heeft om elke leerling voldoende aandacht en begeleiding te kunnen geven.
[Er zijn in de afgelopen jaren al vormen van afstemming (coalitie) ontstaan, dus het komt ongeïnfomeerd over als je dat niet noemt. Belangrijker is dat de rol van de overheid benoemd wordt in het scheppen van randvoorwaarden (financiële rust/perspectief).]
PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

2. Werken in het basis- en (voorbereidend) beroepsonderwijs wordt aantrekkelijker gemaakt. De werkdruk wordt verminderd. Leraren geven minder uren les, krijgen kleinere klassen en/of betere ondersteuning door klassenassistenten, gespecialiseerde vakdocenten en conciërges. Zo krijgen docenten meer tijd per leerling. De opleidingseisen voor leraren op het vmbo gaan omhoog. Daar staat tegenover dat hun beloning geleidelijk gelijk wordt getrokken met die van leraren op de havo en het vwo.

- 196** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
basis- en (voorbereidend) beroeps **schrappen**
[Ook in andere sectoren dan de eerder genoemde mag het werk aantrekkelijker worden gemaakt.]
PB: Overnemen.

- 197** **Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 1**
De werkdruk wordt verminderd. Leraren geven minder uren les, krijgen kleinere klassen en/of betere ondersteuning door klassenassistenten, gespecialiseerde vakdocenten en conciërges. Zo krijgen docenten meer tijd per leerling. **vervangen door** Door vermindering van de regeldruk en de bureaucratie in het onderwijs wordt de werkdruk verminderd. De klassen worden verkleind en leraren worden ondersteund door klassenassistenten, gespecialiseerde vakdocenten en conciërges, waardoor zij meer tijd overhouden voor het lesgeven en voor individuele begeleiding.
[We willen niet dat leraren minder uren les gaan geven maar wel dat de werkdruk verminderd.]
PB: Overnemen.

- 198** **GroenLinks Enschede** **Categorie 1**
klassenassistenten **vervangen door** klassen- en onderwijsassistenten
[Onderwijsassistenten mogen ook inhoudelijke ondersteuning geven, zoals nakijkwerk, aanvullende les-instructies en ondersteuning van leerlingen die moeite hebben bij te blijven. Klassenassistenten mogen dit niet.]
PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

3. Er komt een vervolg op het Actieplan Leerkracht om een carrière als leraar aantrekkelijker te maken en leraren te stimuleren in hun opleiding te investeren. Hierin worden ook afspraken gemaakt over extra beloning voor leraren die les geven aan veel leerlingen met achterstanden.

- 199** **Werkgroep Kleurrijk Platform, Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Deze extra beloning wordt gekoppeld aan het behalen van extra kwalificaties voor onderwijs in achterstandssituaties.
[Werken met kinderen uit zwakke milieus is geen straf die vergoed moet worden, maar een uitdaging voor professionaliteit.]
PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

4. Het aantal onbevoegde leraren en leid(st)ers voor de klas, op de voorschool en de buitenschoolse opvang wordt teruggedrongen.

200 **Wergroep Onderwijs** **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** Daarvoor worden scholingsbudgetten beter benut en vergroot.
[*We willen dat mensen worden bijgeschoold, niet weggestuurd of ontslagen.*]

PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

5. Ouders krijgen meer zeggenschap over het beleid van scholen, bijvoorbeeld door de positie van medezeggenschapsraden te versterken.

201 **Wergroep Onderwijs** **Categorie 1**

hele punt **vervangen door** Ouders, docenten, studenten en leerlingen krijgen meer invloed op het beleid van scholen en onderwijsinstellingen. Inspraak en medezeggenschap worden versterkt en waar nodig worden bestuursstructuren aangepast.

[*in alle onderwijstypes is een versterking van de 'tegenmacht' aan de orde, en niet alleen van ouders maar (juist) ook van docenten en studenten. De huidige bestuursstructuren voldoen niet en bieden niet genoeg ruimte aan diegenen waar het in het onderwijs om gaat.*]

PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

6. Lerarenteams krijgen meer invloed op het te geven onderwijs. Zij bepalen de lesmethode en hebben inspraak in nieuwe pedagogische concepten.

202 **Wergroep Onderwijs** **Categorie 1**

hele punt **schrappen**
[*Door docenten op te nemen in A5 is dit lid overbodig geworden. De invloed van leraren op de lesmethode is op de meeste plaatsen vanzelfsprekend.*]

PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

7. Er komt in het hele land een aanbod van voorschoolse programma's om achterstanden bij peuters te bestrijden en te voorkomen.

203 **Wergroep Onderwijs** **Categorie 1**

hele punt **vervangen door** Er komt in het hele land een aanbod van voorschoolse programma's voor peuters om de aansluiting bij het onderwijs te verbeteren en achterstanden te voorkomen.

[*de oude formulering is erg negatief, het alternatief past beter bij ons logo/motto "Zin in de toekomst".*]

PB: Overnemen.

A. Geld naar de klas

8. Alle basisscholen worden brede scholen. Ook in het voortgezet onderwijs wordt de toepassing van het concept van de brede school gestimuleerd. Brede scholen verzorgen een programma van zeven tot zeven. Er is ruimte voor sport, kunst, drama en buiten spelen, als het kan in de natuur. De voor-, tussen- en naschoolse opvang wordt verzorgd door deskundige pedagogische medewerkers. De brede school werkt samen met de jeugdhulpverlening en de gezondheidsdiensten om problemen snel te kunnen signaleren en aanpakken. Er wordt geïnvesteerd in goede onderwijsgebouwen die klimaatneutraal zijn, een goed binnenklimaat waarborgen en een goede werkplek zijn voor leerlingen en leerkrachten.

204 **Wergroep Onderwijs** **Categorie 1**

na punt 8 **toevoegen** (nieuw punt) bestaand uit de laatste zin van huidige A8 (daar schrappen)
[*Het lid is opgesplitst in twee delen. De laatste zin is een relevant punt, maar staat niet in relatie tot het voorgaande, betreft alle schoolgebouwen in alle sectoren en niet alleen van brede scholen.*]

PB: Overnemen.

205 **GroenLinks Groningen , DWARS** **Categorie 1**

Alle **schrappen**
[*In krimppgebieden zijn niet alle basisscholen in staat om dit concept toe te passen; deze zouden hiertoe niet moeten worden verplicht.*]

PB: Overnemen.

- 206** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
na punt 8 **toevoegen** (nieuw punt) Kleinschaligheid in het onderwijs wordt gestimuleerd. Voor het onderwijs in krimpgebieden worden creatieve oplossingen gestimuleerd om de kwaliteit op kleine scholen te waarborgen.
[Kleinschaligheid stond alleen genoemd in relatie tot het beroepsonderwijs, maar is relevant voor verschillende onderwijssectoren, zeker ook voor het primair onderwijs. Uit de rest van de tekst mist een visie op de problematiek van scholen in krimpregio's.]
PB: Overnemen.
- 207** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
na punt 8 **toevoegen** (nieuw punt) Er komt geen individueel prestatieloon voor docenten. Onderwijs is een teamprestatie.
[Omdat het meten van individuele docentkwaliteiten lastig is, is het toekennen van een beloning op basis daarvan arbitrair.]
PB: Overnemen.
- 208** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 2**
na punt 8 **toevoegen** (nieuw punt) De nullijn voor docenten vervalt vanaf 2014. Vanaf dan maken leerkrachten en docenten weer een normale salarisontwikkeling door.
[Docenten zitten inmiddels al sinds aantreden van afgelopen kabinet Rutte op de nullijn, nog langer exclusief op de nullijn gesteld worden werkt demotiverend voor docenten en doet afbreuk aan het beroep van docent.]
PB: Niet overnemen. GroenLinks compenseert de nullijn al voor bepaalde groepen, zoals docenten die les geven aan kinderen met veel achterstanden.

B. Beroepsonderwijs verdient meer

- 209** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
 Beroepsonderwijs verdient meer **vervangen door** Herwaardering beroepsonderwijs
[De huidige kop gaat over kwantiteit, de door ons ingebrachte kop gaat over kwaliteit.]
PB: Niet overnemen. De oude titel 'Beroepsonderwijs verdient meer' dekt een bredere lading: het gaat zowel over kwaliteit, aandacht als geld.

B. Beroepsonderwijs verdient meer

1. Vmbo- en mbo-scholen gaan beter presteren:

a) De urennorm van 850 uren onderwijsactiviteiten per jaar voor mbo-opleidingen wordt beter ingevuld en nageleefd.

- 210** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
 hele subpunt a) **vervangen door** De urennorm voor MBO opleidingen wordt beter ingevuld en nageleefd.
[Vooropgesteld dat urennormen ook in het MBO geen betere onderwijskwaliteit garanderen, is de urennorm in het MBO en het aantal opleidingsjaren volop in ontwikkeling en gedifferentieerd; het noemen van het aantal van 850 houdt daar geen rekening mee.]
PB: Overnemen.

b) Er wordt eerder ingegrepen bij opleidingen die als zwak worden beoordeeld. Van opleidingen die zeer zwak zijn wordt de onderwijslicentie na een jaar ingetrokken.

- 211** **Werkgroep Onderwijs, DWARS** **Categorie 1**
 hele subpunt b) **schrappen**
[Eén jaar is geen realistische termijn om verbeteringen op te verwachten. Het is veel belangrijker dat er gedurende het verbeterproces aandacht van de Inspectie is, maar dit is het geval en het punt voegt dan ook niets toe.]
PB: Overnemen.

c) Er komt een maximumnorm voor overhead en scherper toezicht op de financiën van instellingen.

- 212** **Afdeling Zaanstad** **Categorie 2**
 Er komt een maximumnorm voor overhead en **vervangen door** Er moet minimaal 70% van het lumpsum bedrag worden besteed aan de 850 uren onderwijsactiviteiten en er komt
[Verhouding overhead en niet overhead moet veel scherper worden neergezet]
PB: Niet overnemen. Te specifiek punt.

- 213** **Alfred2** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Bestuurders van onderwijsinstellingen mogen niet meer verdienen dan de best betaalde docent van hun instelling.
[Voorkomt zonnekoning gedrag. Veel docenten zullen dit toejuichen!]
PB: Niet overnemen. We vinden het terecht om iets op te nemen over topsalarissen in de (semi)publieke sector, maar vinden dit amendement daarin te ver gaan. Bovendien willen we dit niet alleen voor bestuurders in het onderwijs, maar in de gehele (semi)publieke sector. Zie vandaar amendement 533, dat een positief advies heeft.

f) Kleinschaligheid wordt gestimuleerd.

- 214** **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**
hele subpunt f) **schrappen**
[dit punt dient breder getrokken te worden dan alleen het beroepsonderwijs. Elders zal een punt worden ingevoegd dat kleinschaligheid voor alle sectoren benadrukt.]
PB: Overnemen.

h) Er worden meer kortere hogere beroepsopleidingen aangeboden (associate degrees) zodat vakmensen de mogelijkheid hebben hun vaardigheden en kennis te verdiepen na een mbo-opleiding.

- 215** **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
na laatste subpunt **toevoegen** Het beroepsonderwijs betreft werkgevers meer bij de inrichting van het onderwijsprogramma.
[De opleidingen sluiten nu onvoldoende aan op de marktvrage. Bovendien hebben we werkgevers steeds meer nodig voor bijvoorbeeld investeringen in het onderwijs.]
PB: Overnemen.

B. Beroepsonderwijs verdient meer

2. Iedere leerling in het beroepsonderwijs heeft recht op een stage- of leerwerkplek. Daartoe:

- 216** **Werkgroep Onderwijs, Afdeling Apeldoorn, Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
tussen in het beroepsonderwijs] en [heeft recht **toevoegen** , dus ook een leerling zonder geldige verblijfsstatus,
[Iedereen heeft recht op onderwijs, ook leerlingen zonder geldige verblijfsstatus. Een stage maakt integraal deel uit van een beroepsopleiding en dus valt een stage onder het recht op onderwijs van dergelijke leerlingen.]
PB: Overnemen.

b) moeten bedrijven per 50 werknemers minimaal 1 stage- of leerwerkplek aanbieden;

- 217** **GroenLinks Rotterdam** **Categorie 1**
tussen moeten bedrijven] en [per 50 werknemers **toevoegen** en (overheids)organisaties
PB: Overnemen.

c) worden bedrijven die veel stage- of leerwerkplekken bieden fiscaal gestimuleerd;

- 218** **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
veel **vervangen door** meer
[Punt b) noemt 1 stageplaats per 50 medewerkers. 20 plaatsen bij 1000 medewerkers is dus de norm en kan "veel" worden genoemd, maar verdient daarom nog geen stimulans.]
PB: Overnemen.

d) worden er vak(technische)opleidingen gecreëerd op het gebied van onder meer warmte- en koudetechniek en duurzame energie, waarmee jongeren direct aan de slag kunnen in de groene economie.

- 219** **DWARS** **Categorie 2**
na subpunt d) **toevoegen** (nieuw subpunt) Mbo-leerlingen worden voortaan gezien als student en krijgen de bijbehorende rechten.
[Momenteel hebben mbo-leerlingen geen recht op voorzieningen als de studiefinanciering en de ov-studentenkaart. Het onderscheid tussen mbo'ers enerzijds en hbo'ers en wo'ers anderzijds is arbitrair. Ook mbo-studenten zouden daarom aanspraak moeten kunnen maken op de voorzieningen.]
PB: Niet overnemen. Mbo-studenten boven de 18 jaar krijgen nu ook al studiefinanciering en een ov-jaarkaart. Onder de 18 krijgen de ouders kinderbijslag en past niet ook nog een studiefinanciering.

C. Onderwijs als emancipatiemachine

- 220** **Werkgroep Onderwijs, deelwerkgroep gelijke kansen afdeling Nijmegen** **Categorie 1**
emancipatiemachine **vervangen door** emancipatiemotor
["machine" past niet bij de visie van GroenLinks op onderwijs en roept ongewenste beelden op.]
PB: Overnemen.

C. Onderwijs als emancipatiemachine

2. De vroege selectie in het Nederlandse onderwijs, die met name negatieve gevolgen heeft voor achterstandsleerlingen en aanzet tot een stereotype vakkeuze, wordt teruggedrongen door:

221 **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**

tussen door] en [: **toevoegen** flexibiliteit in de aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs door een gevarieerd aanbod

[*Omdat leerlingen verschillend zijn, is het belangrijk dat ook de overgang van primair naar voortgezet onderwijs gedifferentieerd kan worden. Voor sommige leerlingen zal de schoolkeuze vroeger zijn dan voor anderen. De punten die hier volgen werken verschillende opties uit.]*

PB: Niet overnemen. De punten a tot en met d volgen dan niet meer logisch achter de dubbele punt. Bijvoorbeeld 2C2a gaat niet over de aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs, maar over het kunnen stapelen van opleidingen en doorstroming. Bovendien wordt het punt van flexibiliteit in de aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs gemaakt in punt 2C2c en 2C2d.

b) alle kinderen te toetsen, maar toetsscores (zoals Cito-scores) alleen als selectie criterium te gebruiken als deze zijn gebaseerd op voortgangstoetsen die op verschillende momenten gedurende de basisschooltijd zijn afgenomen;

222 **Werkgroep Onderwijs** **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** en worden gecombineerd met oordeel van de leerkracht over de brede ontwikkeling van het kind.

[*We moeten voorkomen dat we in een smalle toetsingsvisie terechtkomen waarin alleen heel basale cognitieve ontwikkeling wordt gemeten. Docenten hebben een bredere blik en zien dingen van een kind die een testscore niet ziet maar wel erg belangrijk zijn voor succes op een vervolgopleiding, zoals zelfregulatie, initiatief, ambitie, talenten, sociale vaardigheden en motivatie.]*

PB: Overnemen.

d) te experimenteren met junior colleges voor kinderen van elf tot en met veertien jaar. Een diploma van het junior college geeft toegang tot alle typen vervolgonderwijs en combineert de sterke punten van het basisonderwijs, zoals een of twee vaste leraren, met die van het voortgezet onderwijs, zoals inhoudelijke verdieping.

223 **DWARS** **Categorie 3**

hele subpunt d). **vervangen door** Het onderwijs heeft geen nieuwe structuur nodig. In plaats daarvan moet doorstroom en stapeling van opleidingen gestimuleerd worden.

[*Het onderwijs heeft GEEN NIEUWE STRUCTUUR nodig. Onder de oude Mammoetwet kon er prima gestapeld worden, door opleidingen wel inhoudelijk op elkaar af te stemmen. Het herstellen van deze afstemming is veel eenvoudiger dan het ontwikkelen van een nieuwe onderwijsstructuur.]*

PB: Niet overnemen. We pleiten voor het experimenteren met deze vorm van onderwijs, die vroege selectie tegengaat, waardoor meer kinderen de kans krijgen om op het juiste onderwijsniveau terecht te komen.

224 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**

na subpunt d) **toevoegen** (nieuw subpunt) maatregelen worden genomen zodat een keuze voor techniek en bèta aantrekkelijker wordt, in het bijzonder voor meisjes.

[*We krijgen steeds grotere tekorten in de techniek en beta-wetenschappen. Er is nu slechts een vakkenpakket dat toegang biedt tot technische en beta studies, dat door zeer weinig leerlingen wordt gekozen. Een verandering van vakkenpakketten is daarom nodig.]*

PB: Overnemen.

225 **GrienLinks** **Categorie 2**

na subpunt d) **toevoegen** (nieuw subpunt) Stereotype en eenzijdige vakkeuze én eenzijdige waardering van vakken wordt teruggedrongen. Wiskunde is geen verplicht examenvak op de middelbare school.

[*Wiskunde wordt een overgewaardeerd kunstje. Een selectiemiddel waar veel leerlingen later niets meer aan hebben. Het helpt niet voor het doel 'onderwijs als emancipatiemachine']*

PB: Niet overnemen. We vinden wiskunde wel degelijk een belangrijk vak om later goed te kunnen functioneren in de samenleving. Denk aan financiële zelfredzaamheid en enige kennis van kansberekening. Wiskunde wordt bovendien tegenwoordig op veel verschillende niveaus aangeboden. Daarmee is maatwerk voor leerlingen mogelijk.

C. Onderwijs als emancipatiemachine

3. Waarderingsssystemen voor scholen moeten gebaseerd zijn op een evenwichtig pakket aan criteria. Er komt geen beloningssysteem voor scholen en leraren op basis van toetsscores.

226 **GrienLinks** **Categorie 2**

na laatste zin **toevoegen** Om een bredere toetsing en waardering van de eindtermen van de basisschool te bereiken, wordt binnen de CITO eindtoetsen een Technotoets ingevoegd.

[*Technisch en praktisch onderwijs verdienen een beter beeld en waardering. Dit kan door praktische en technische vaardigheden op de basisschool beter de waarden en goed te toetsen. Het is belangrijk om op de basisschool hiermee te beginnen.]*

PB: Niet overnemen. We willen de CITO-toets niet verder uitbreiden.

C. Onderwijs als emancipatiemachine

4. Segregatie in het onderwijs wordt bestreden met:

a) een acceptatieplicht voor het bijzonder onderwijs. Leerlingen die de grondslag van de school respecteren worden toegelaten;

227 **Wergroep Onderwijs** **Categorie 1**
hele subpunt a) **vervangen door** (te plaatsen als separaat punt na C7) Bij de inschrijving op een school voor bijzonder onderwijs staat de keuzevrijheid van ouders en leerling voorop. Het is voldoende als zij de grondslag van de school respecteren.
[De relatie tussen segregatie en inschrijving in het bijzonder onderwijs is niet zo eenduidig als wordt gesuggereerd. Sociaal-Economische en sociaal-geografische factoren spelen een grotere rol. Bovendien leidt teveel nadruk op keuzevrijheid voor de ouders eerder tot meer segregatie (Witte vlucht). Het inschrijvingsrecht/acceptatieplicht is wel belangrijk, maar dan als apart punt.]
PB: Overnemen.

228 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 2**
hele subpunt a) **vervangen door** afschaffing van Artikel 23, waarmee het onderscheid tussen openbaar en bijzonder onderwijs verdwijnt. Op alle basis- en middelbare scholen worden lessen over levensbeschouwing gegeven.
[Artikel 23 is niet meer van deze tijd en veroorzaakt geldverspilling. Het is de hoogste tijd dat wij als progressieve partij een eigentijdse invulling aan onderwijsvrijheid gaan geven.]
PB: Niet overnemen. Zie ook het positief geadviseerde amendement 227. GroenLinks vindt dat kinderen op de school van hun keuze terecht moeten kunnen en is voor pluraliteit in het aanbod.

c) een plicht voor gemeenten en schoolbesturen om niet-vrijblijvende afspraken te maken over het bestrijden van segregatie. De onderwijsinspectie ziet toe op de kwaliteit van de afspraken en de uitvoering door scholen.

229 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**
na subpunt c) **toevoegen** (nieuw subpunt) Scholen krijgen instrumenten aangereikt om meer aandacht te besteden aan culturele, etnische en religieuze diversiteit, zodat leerlingen beter kunnen worden voorbereid op een verdraagzaam leven in een plurale samenleving;
PB: Niet overnemen. Sympathiek, maar weinig concreet punt.

C. Onderwijs als emancipatiemachine

5. Seksuele vorming in het onderwijs besteedt ook aandacht aan seksuele weerbaarheid, seksuele diversiteit, mensenrechten, acceptatie en veiligheid.

230 **Wergroep Onderwijs, Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
hele punt **vervangen door** Scholen moeten leerlingen voorbereiden op het leven in een pluriforme samenleving. Daarom geven ze voorlichting over mensenrechten, culturele, etnische, seksuele en religieuze diversiteit. Docenten worden getraind om leerlingen te vormen in het omgaan met wensen en grenzen.
[Formulering is onduidelijk en beperkt, suggereert dat mensenrechten een onderdeel zijn van seksuele vorming. Het gaat om een bredere en integrale visie op de vormende rol van onderwijs ten aanzien van diversiteit.]
PB: Overnemen.

C. Onderwijs als emancipatiemachine

6. Het onderwijs draagt bij aan het doorbreken van rolpatronen in de beroepskeuze. Het wordt aantrekkelijker voor mannen om in het basisonderwijs, de kinderopvang en op de voorschool te werken. De pabo's stellen kennisontwikkeling en inhoudelijke vakkennis weer centraal. Naast de basisopleiding tot leraar, krijgen pabo's de mogelijkheid om ook specialisaties aan te bieden, zoals voor de bovenbouw in het basisonderwijs.

231 **Wergroep Onderwijs, Afdeling Zaanstad** **Categorie 1**
hele punt **vervangen door** Het onderwijs draagt bij aan het doorbreken van rolpatronen in de beroepskeuze. Het wordt aantrekkelijker voor mannen om in het basisonderwijs, de kinderopvang en op de voorschool te werken. Naast de basisopleiding tot leraar, krijgen pabo's de mogelijkheid om ook specialisaties aan te bieden, zoals voor de onder- en bovenbouw in het basisonderwijs en voor praktijkonderwijs.
[De toevoeging aan het einde benadrukt het belang van gelijkwaardige specialisaties in zowel onder- als bovenbouw, die zowel voor vrouwen als voor mannen interessant zijn. De zin over 'kennis centraal' suggereert dat kennis momenteel niet centraal staat en is generaliserend en draagt bovendien bij aan een eenzijdige visie op kennis boven vorming.]
PB: Overnemen.

C. Onderwijs als emancipatiemachine

7. Op reguliere scholen wordt zoveel mogelijk passend onderwijs geboden aan iedereen, ongeacht functiebeperkingen. Scholen en leraren krijgen ondersteuning om alle leerlingen goed onderwijs te kunnen bieden.

- 232 **GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
bieden. **vervangen door** geven. In beginsel geven docenten zelf aan, op basis van argumentatie, hoeveel en op welke wijze zij ondersteuning nodig achten.
PB: Niet overnemen. Deze specificatie voegt niet veel toe. Het is te gedetailleerd.
- 233 **Werkgroep Onderwijs, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Knelpunten in het stelsel van passend onderwijs, zoals afstemming met jeugdzorg, expertise bij docenten, gebrek aan regie over samenwerkingsverbanden en het ontbreken van een definitie van basisondersteuning, worden opgelost.
[De oude tekst miskent dat de stelselwijziging al bijna door de Eerste Kamer is. Het is beter aandacht te vragen voor de resterende knelpunten.]
PB: Overnemen.
- 234 **Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Dit laat onverlet dat er voor een groep kinderen speciaal onderwijs nodig blijft.
[En er zijn kinderen die zoveel zorg nodig hebben, dat er in een reguliere school gewoonweg geen ruimte voor is. Voor die kinderen is een speciale school beter.]
PB: Overnemen.
- 235 **DWARS** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Ook voor leerlingen met een voorsprong komt voldoende aandacht. Door middel van uitdagende lesstof wordt onderpresteren voorkomen en krijgen ook deze leerlingen onderwijs op maat. Docenten worden getraind in het herkennen van onderpresteren. Dit voorkomt uitval in latere stadia.
[Er is veel aandacht voor leerlingen met een achterstand. Ook een voorsprong kan echter een probleem zijn. Leerlingen kunnen hun motivatie al op jonge leeftijd verliezen door te gemakkelijke lesstof, wat uitval in latere stadia kan veroorzaken. Ook deze leerlingen moeten we stimuleren het beste uit zichzelf te halen. Daar moet dan ook voldoende aandacht voor zijn.]
PB: Overnemen.

D. Kennisland

1. De huidige studiefinanciering wordt aangepast: de basisbeurs wordt afgeschaft. In plaats daarvan krijgen de studenten de mogelijkheid om hun levensonderhoud te bekostigen met een lening tegen gunstige voorwaarden, die zij naar draagkracht terugbetalen. De aanvullende beurs voor studenten met minder draagkrachtige ouders wordt verhoogd. Het collegegeld wordt verlaagd. Ook wordt de langstudeerboete afgeschaft. Het geld dat de overheid met het afschaffen van de basisbeurs bespaart, wordt volledig geïnvesteerd in de kwaliteit en toegankelijkheid van het hoger onderwijs.

- 236 **GrienLinks** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Het volgen van een tweede studie verruimt de horizon en het kennisniveau van onze hoger opgeleiden. Voor een tweede studie hoeft slechts het wettelijk collegegeld te worden betaald. Het stapelen van studies moet mogelijk zijn.
[Het volgen van een tweede studie en opleidingen stapelen (bv van MBO naar HBO) draagt hier aan mee aan de kenniseconomie. Het niet financieren van een tweede studie verlaagt nu wel de overheidsuitgaven, maar is ook een desinvestering in de toekomst.]
PB: Niet overnemen. Legt te groot beslag op de overheidsfinancien. Bovendien verdienen hoger opgeleiden later gemiddeld een stuk meer dan lageropgeleiden en mag dus een eigen bijdrage worden verwacht.
- 237 **DWARS, afdeling Nijmegen, Werkgroep Onderwijs** **Categorie 3**
hele punt **vervangen door** De huidige studiefinanciering wordt aangepast: de basisbeurs wordt vervangen door het studieloon, waarmee studenten in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Het stelsel is collectief en progressief. Na hun studie betalen studenten een zodanig percentage van hun inkomen terug, dat het stelsel kostendekkend is. Studenten die veel financieel profijt hebben van hun studie dragen zo meer bij dan studenten die dat niet hebben.
Blijkt na grondig onderzoek dat dit stelsel niet haalbaar is, dan wordt er teruggevallen op het huidige stelsel, echter met een verhoogde aanvullende beurs voor studenten met minder draagkrachtige ouders. Ook wordt de langstudeerboete afgeschaft.
[Een sociaal leenstelsel werpt een drempel op om te gaan studeren; schulden aangaan is iets waar mensen - terecht - angst voor hebben. Voor de toegankelijkheid van het hoger onderwijs is zo'n drempel funest. Op het congres van februari jl. heeft GroenLinks zich, met positief advies van Jesse Klaver, uitgesproken vóór het studieloon. Het studieloon hoort dan ook gewoon thuis in het programma.]
PB: Niet overnemen. Studietax kent te veel uitvoeringsproblemen: studenten die buiten NL gaan werken, hun studie niet afmaken of er heel lang over doen. Het betekent ook dat afgestudeerden veel meer belasting betalen dan mensen zonder hoger onderwijs met hetzelfde inkomen. Met ons nieuwe voorstel maken we geld vrij voor een hogere aanvullende beurs voor lage inkomens en een kwaliteitsinvestering in het HO.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 242

238 **DWARS**

hele punt **vervangen door** De huidige studiefinanciering blijft behouden en de langstudeerboete wordt teruggedraaid. De aanvullende beurs voor studenten met minder draagkrachtige ouders wordt verhoogd. Wanneer het economisch tij is verbeterd, wordt de studiefinanciering vervangen door het studieloon. Afgestudeerden dragen daarbij naar draagkracht bij aan de toegankelijkheid (en op termijn ook de kwaliteit) van het hoger onderwijs door middel van de academicitaks.
[Gezien de onwenselijkheid van een sociaal leenstelsel is de huidige inrichting van de studiefinanciering preferabel boven het voorstel dat nu in het conceptprogramma staat. Mocht het congres zich niet uitspreken voor het op korte termijn invoeren van een studieloon, laten we dan in ieder geval de huidige studiefinanciering behouden.]

PB: Niet overnemen. Zie het advies bij amendementen 237 en 240.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 242

239 **Partijbestuur**

Categorie 2

met een lening tegen gunstige voorwaarden, die zij naar draagkracht terugbetalen. **vervangen door** met een studie-inkomen dat zij lenen tegen gunstige voorwaarden en naar draagkracht terugbetalen. Er worden maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat een studieschuld geen belemmering vormt bij bijvoorbeeld het afsluiten van een hypotheek.

PB: Met deze toevoeging wil het partijbestuur duidelijk maken dat de lening die studenten afsluiten op geen enkele manier belemmerend mag zijn om na de studie een huis te kopen, een lening af te sluiten etc. De studielening zou bijvoorbeeld ook niet geregistreerd moeten worden bij het Bureau Krediet Registratie (BKR).

Indien aangenomen verder met amendement nummer 242

240 **De basisbeurs blijft, Arbeidsverhoudingen**

Categorie 3

hele punt **vervangen door** De basisbeurs blijft. In een samenleving is goed en toegankelijk onderwijs van essentieel belang voor de toekomst. De basisbeurs is een inkomen waarmee studenten een zekerheid hebben. Het stimuleert (financiële) onafhankelijkheid en creëert gelijke kansen voor iedereen. De langstudeerboete wordt afgeschaft.

[Bij de overgang naar een sociaal leenstelsel is het de vraag of het geld wat met deze bezuiniging vrijkomt, werkelijk bijdraagt aan de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs. De basisbeurs stimuleert de individuele onafhankelijkheid en draagt bij aan gelijke kansen voor iedereen.]

PB: Niet overnemen. We kunnen van studenten een hogere bijdrage aan hun studiekosten vragen: afgestudeerden verdienen gem. 12% meer dan lageropgeleiden. De basisbeurs geeft iedereen bovendien een vast bedrag, ongeacht draagkracht. Door het geld voor de studiefinanciering te gebruiken voor een hogere aanvullende beurs, een lager collegegeld en betere leenvoorwaarden, wordt het geld eerlijker uitgegeven.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 242

241 **GroenLinks Wageningen**

Categorie 3

De huidige studiefinanciering wordt aangepast: de basisbeurs wordt afgeschaft. In plaats daarvan krijgen de studenten de mogelijkheid om hun levensonderhoud te bekostigen met een lening tegen gunstige voorwaarden, die zij naar draagkracht terugbetalen. **schrappen**

[We willen het maken van schulden terugdringen en problematische schulden voorkomen. Grootschalig aanmoedigen van maken van schulden door jongeren past daar niet bij. Een opleiding door mensen die de intellectuele capaciteiten hebben is in het belang van de hele maatschappij. De kosten daarvan moeten dan niet op het individu afgewenteld worden]

PB: Niet overnemen. In het huidige stelsel betalen lageropgeleiden fors bij aan de opleiding van studenten, terwijl die laatsten later gemiddeld 12% meer verdienen. In ons nieuwe voorstel krijgen minder draagkrachtige studenten een hogere toelage dan nu. Zie amendement 240 voor een nadere toelichting.

D. Kennisland

2. Het hoger onderwijs wordt geïntensiveerd door de docent/ studentratio en het aantal contacturen te verhogen. Professionalisering van docenten krijgt meer aandacht.

242 **Afdeling Utrechtse Heuvelrug**

Categorie 1

hele punt **vervangen door** De kwaliteit van het hoger onderwijs wordt verbeterd door enerzijds het aantal contacturen docent-student fors te verhogen en anderzijds in te zetten op een verdere didactische professionalisering van de docenten door bij- en nascholing. Docenten moeten te allen tijde beschikken over de vereiste lesbevoegdheid en didactische vaardigheden.

[Het punt is goed maar de formulering niet. Dit betreft een duidelijkere en concretere formulering.]

PB: Niet overnemen. Amendement zegt hetzelfde als wat er al staat, maar dan met meer woorden.

243 **HK01**

Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** Er moet meer aandacht en geld besteed worden aan fundamenteel wetenschappelijk onderzoek

[Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek is essentieel voor het (behoud van het) van het niveau van universiteiten en grote innovatieve doorbraken. Huidig kabinet lijkt zich te eenzijdig te richten op toegepast onderzoek.]

PB: Niet overnemen. De overheidsfinancien laten het niet toe dat we meer dan nu gaan besteden aan fundamenteel onderzoek. We moeten prioriteiten stellen en kiezen dan liever voor extra investeringen in onderwijskwaliteit. Zie wel het positieve advies bij amendement 244.

- 244 DWARS**
- na** laatste zin **toevoegen** Fundamenteel onderzoek is de basis van vooruitgang. De overheid erkent dat belang en staart zich niet blind op directe toepasbaarheid voor het bedrijfsleven.
[Goede maatregelen mogen niet ten koste gaan van met name fundamenteel onderzoek. GoenLinks moet een duidelijke standpunt innemen over onderzoek en het Nederlandse onderzoeksbudget nadat het vorige kabinet er veel geld heeft weggesluisd en geld gelabeld voor toegepast onderzoek. Onderzoek is echter de basis voor vooruitgang in een kenniseconomie.]
- PB:** Overnemen. (toevoegen aan D5)

D. Kennisland

4. Met hogescholen en universiteiten worden afspraken gemaakt over meer loopbaankansen voor jongeren, vrouwen en migranten.

- 245 DWARS** **Categorie 1**
- na** migranten **toevoegen** binnen hun instellingen via bijvoorbeeld betere loopbaanbegeleiding en een meer diverse samenstelling van sollicitatiecommissies.
[Dit punt is nu onduidelijk geformuleerd.]
- PB:** Overnemen.
- 246 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
- migranten **vervangen door** etnische minderheden
[kinderen van migranten zijn niet altijd zelf migranten, maar behoren wel vaak tot een etnische minderheid. Deze term omschrijft beter de groep mensen die wordt bedoeld.]
- PB:** Overnemen.

D. Kennisland

5. Er wordt meer geïnvesteerd in kennisontwikkeling op het gebied van energie, klimaat en het efficiënt omgaan met natuurlijke hulpbronnen.

- 247 Werkgroep ICT** **Categorie 1**
- kennisontwikkeling op het gebied van energie, klimaat **vervangen door** kennisontwikkeling en innovatie op onder andere het gebied van energie, klimaat, ICT
[Een bredere investering in alle innovatieve gebieden waaronder ICT komt Nederland als kennisland ten goede.]
- PB:** Niet overnemen. Wij geven hier prioriteit aan energie, klimaat en efficiënt omgaan met natuurlijke hulpbronnen. De financiële ruimte is helaas beperkt, vandaar dat we dit punt niet willen uitbreiden.
- 248 Werkgroep Onderwijs, GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
- na** laatste zin **toevoegen** Investerings gaan niet alleen naar topsectoren en toegepast onderzoek, maar naar de breedte van de wetenschap waarbij de academische onafhankelijkheid essentieel is.
[Benadrukt dient te worden dat onderzoek en investeringen in onderzoek niet alleen bedoeld zijn voor het economisch gewin. Wetenschappers moeten de ruimte hebben om onderzoek te kunnen doen, dat niet door dergelijke belangen gestuurd wordt.]
- PB:** Overnemen.
- 249 afdeling Diemen** **Categorie 3**
- na** laatste zin **toevoegen** Fundamenteel onderzoek, zonder banden met de industrie, moet in voldoende mate door de nationale overheid gefinancierd worden. Fundamenteel onderzoek is onmisbaar als onafhankelijke bron van nieuwe inzichten, een van de belangrijkste pijlers onder onze samenleving. De totale overheidsuitgaven aan onderzoek moeten daarom op minimaal 0,70 % van het BBP gehouden worden zodat er voldoende ruimte voor financiering van fundamenteel onderzoek gehandhaafd kan blijven.
[Fundamenteel onderzoek staat zwaar onder druk, het wordt tijd dat GroenLinks hier aandacht aan besteedt. In de komende jaren zullen, bij het handhaven van het huidige bezuinigingsbeleid, de ingeschatte totale uitgaven van de Rijksoverheid aan onderzoek onder de 0,8 % van het BBP dalen, tot 0,68 % in 2015.]
- PB:** Niet overnemen ten gunste van amendement 244. De financieel krappe tijden laten het niet toe om minimaal 0,7% van het BBP te reserveren voor fundamenteel onderzoek.
- 250 Werkgroep Onderwijs, GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
- na** punt 5 **toevoegen** (nieuw punt) Er komt een nieuwe manier van bekostiging van het hoger onderwijs, waarin geen prikkel zit om zo veel mogelijk diploma's te verstrekken. Het experiment met prestatiebekostiging probeert te veel te regelen en zet zwakkere instellingen langdurig op achterstand. Het wordt daarom gestaakt.
[De prestatieafspraken zijn perverse prikkels in de bekostiging, waardoor instellingen zich gaan focussen op het halen van losstaande kwantitatieve doelstellingen (aantal contacturen, rendementcijfers), die los staan van de werkelijke kwaliteit van het onderwijs.]
- PB:** Overnemen. Het partijbestuur zoekt wel naar een geschiktere plek voor dit punt.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

1. De overheid dringt aan op een Sociaal Akkoord voor een nieuwe inclusieve arbeidsmarkt. De kosten van werkloosheid worden meer bij de werkgever gelegd via premiedifferentiatie. Er worden harde afspraken gemaakt over voldoende scholingsbudgetten en stageplekken, het in dienst nemen van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en het voorkomen van werkloosheid door mensen te begeleiden van werk naar werk.

251 Arbeidsverhoudingen, Groen Onderneemt! (Landelijke werkgroep) Categorie 3

hele punt **vervangen door** De overheid spreekt met sociale partners een Sociaal Akkoord af over een inclusieve arbeidsmarkt met duidelijke regulering. Er worden harde afspraken gemaakt over voldoende scholingsbudgetten en stageplekken en het in dienst nemen van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Sociale partners worden actief betrokken bij de samenstelling van die afspraken waarbij de focus ligt op toeleiding naar de arbeidsmarkt en duurzame arbeidsrelaties.

[Nog meer financiële druk op werkgevers en zeker kleine werkgevers niet zal helpen in de bestrijding van werkloosheid. Het kan zelfs een averechts effect hebben, namelijk dat werkgevers de factor Arbeid liever onderbrengen bij uitzendbureaus, c.q. payrolling, omdat ze teveel risico ervaren en te hoge kosten. Vakbonden moeten net als in Denemarken een actieve rol hierin spelen.]

PB: Niet overnemen. Ook kleinere werkgevers kunnen meedenken over het arbeidsmarktperspectief van hun werknemers en investeren in scholing. Uiteraard verschillen grote en kleine bedrijven, daar zal rekening mee worden gehouden in de uitwerking. Maar ook kleinere werkgevers zijn op dit moment al onderdeel van de sectoren en daarmee gepaard gaande regelingen.

252 Afdeling Utrecht-Stad Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Budgetten die bedoeld zijn voor begeleiding van werk naar werk worden niet eenzijdig door werkgevers beheerd.

[Deze regeling mag niet door werkgevers worden gebruikt om werknemers met een omweg voor te bereiden op een ontslag.]

PB: Overnemen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

2. Het behoud en het scheppen van banen heeft topprioriteit. De belastingen op arbeid en de loonkosten voor met name laagbetaalde arbeid voor werkgevers worden verlaagd.

253 Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang Categorie 1

belastingen **vervangen door** lasten

[een effectieve verlaging van de kosten van arbeid bereik je als je belastingen én premies aanpakt.]

PB: Overnemen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

4. De leeftijd waarop iemand recht krijgt op het wettelijk minimumloon wordt verlaagd van 23 naar 18 jaar.

254 GroenLinksPlus!, Afdeling Apeldoorn, Arbeidsverhoudingen Categorie 2

hele punt **vervangen door** De leeftijdbeperking m.b.t. wettelijk minimumloon wordt afgeschaft
[Men moet betaald worden op basis van prestatie, ook als men jong is, en niet op basis van leeftijd]

PB: Niet overnemen. Ons streven is om iedereen tot 18 jaar te laten leren, eventueel in combinatie met werk. Als het minimumloon al vanaf een jongere leeftijd geldt, is dat een prikkel naar werk in plaats van een prikkel naar leren.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

5. De ontslagbescherming voor mensen met tijdelijk werk wordt verbeterd. Er komt een eenduidig ontslagrecht met korte procedures. De ontslagbescherming voor zieke en gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemers wordt versterkt.

255 Arbeid 1 Zuid Holland, Afdeling Enschede Haaksbergen, Afdeling Geldrop-Mierlo en Categorie 2
omgeving, Afdeling Utrechtse Heuvelrug, AmendementenMenterwolde,

**Arbeidsverhoudingen, groenlinks afdeling eindhoven, GroenLinksPlus!,
Juristennetwerk GroenLinks, Partijbestuur, Werkgroep Kleurrijk Platform**

De ontslagbescherming voor mensen met tijdelijk werk wordt verbeterd. Er komt een eenduidig ontslagrecht met korte procedures. **vervangen door** Er komt voor alle arbeidscontracten een eenduidig wettelijk ontslagrecht met korte procedures. Een ontslagbesluit dient vooraf te worden gegaan door een hoorzitting van een onafhankelijke instantie met een bindende uitspraak over het toestaan van het ontslag. In deze onafhankelijke instantie zijn werkgevers en werknemers evenredig vertegenwoordigd.

PB: Overnemen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

6. Langdurige werkloosheid wordt voorkomen door werknemers van werk naar werk te begeleiden. De werkloosheidsuitkering (WW) wordt verhoogd naar 90 procent van het laatstverdiende loon in het eerste half jaar en bedraagt 80 procent in het tweede half jaar. De maximale WW-duur is een jaar en het dagloon wordt gemaximeerd op een modaal salaris. Mensen met flexibele contracten krijgen sneller toegang tot de WW.

- 256** **Arbeidsverhoudingen, Afdeling Enschede Haaksbergen, GroenLinksPlus!** **Categorie 3**
- De maximale WW-duur is een jaar en het dagloon wordt gemaximeerd op een modaal salaris. **vervangen door** Langdurige werkloosheid wordt voorkomen door sociale partners werknemers van werk naar werk te laten begeleiden, waarbij extra wordt ingezet op 55 plussers. De maximale duur van de WW uitkering is vier jaar, waarbij een staffel wordt gebruikt van 100% in het eerste jaar, 90% in het tweede jaar, 80% in het derde jaar en 70% in het vierde jaar. Het dagloon wordt gemaximeerd op twee maal modaal inkomen. In het geval er geen werk wordt gevonden door de positie op de arbeidsmarkt van de betrokken persoon, en deze niet door eigen toedoen negatief is beïnvloedt, zal het terecht komen in de bijstandsuitkering niet leiden tot het opeten van het eigen huis dat is verworven in de afgelopen arbeidsjaren.
[*Werknemers worden in grote getallen geheel buiten hun schuld werkloos, de realiteit is dat zij zeker bij een bepaalde leeftijd of een bepaald beroep in een uitermate lastige positie kunnen komen. Zij moeten niet afgestraft worden voor het ontbreken van reële opties. De maat mag wat de indieners betreft menselijk blijven.*]
- PB:** Niet overnemen. GroenLinks kiest voor participatie. Hoe langer in een uitkeringssituatie, hoe lastiger je weer aan het werk komt. We investeren in 'van werk-naar-werk' met scholing en beter loopbaanbeleid om een uitkeringsperiode te voorkomen of zo kort mogelijk te houden. We verbeteren bovendien de arbeidsmarktpositie van ouderen. Zie o.a. amendement 257 en partijbestuursamendement 259.
- 257** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
- tussen** te begeleiden.] en [De werkloosheidsuitkering **toevoegen** Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan werklozen die ouder zijn dan 50 jaar.
[*werklozen die ouder zijn dan 50 jaar lopen een sterk verhoogde kans om permanent werkloos te blijven.*]
- PB:** Overnemen. Zie ook het partijbestuursamendement 259.
- 258** **GroenLinks Groningen** **Categorie 2**
- tussen** modaal salaris.] en [Mensen met flexibele **toevoegen** Na een jaar worden mensen aan het werk geholpen of krijgen een leer-werk-aanbod.
[*Dit punt is te eenzijdig uitgewerkt; het is onduidelijk wat er na een jaar met deze mensen gebeurt.*]
- PB:** Niet overnemen. Dit staat al in punt 2J3.
- 259** **Partijbestuur, Afdeling Apeldoorn** **Categorie 2**
- na** punt 6 **toevoegen** (nieuw punt) We verbeteren de positie van oudere werknemers op de arbeidsmarkt. We maken het aantrekkelijker voor werkgevers om in deze doelgroep te investeren door de premiekorting voor het in dienst nemen van werkloze ouderen uit te breiden. Ook bestrijden we actief leeftijdsdiscriminatie door werkgevers.
- PB:** *Werkgevers zijn terughoudend met het aannemen van ouderen omdat zij bang zijn voor uitval en ziekte en denken dat ouderen minder productief zijn. Een misvatting die we kunnen wegnemen door te bewijzen dat ouderen topwerknemers zijn. Met de premiekorting dalen de kosten voor de werkgever waardoor ouderen eerlijk kansen op werk krijgen.*

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

7. Alle werknemers krijgen een individueel scholingsbudget. Deze scholingsrechten worden via een nationaal scholingsfonds door werkgevers gefinancierd en fiscaal gestimuleerd. De levensloopregeling en de spaarloonregeling gaan erin op. Dat geldt ook voor de bestaande ontslagvergoedingen en de doorwerkbonus. Als werknemers van hun werkgever onvoldoende mogelijkheden voor scholing hebben gekregen, krijgen zij bij ontslag recht op een vergoeding. Die moeten zij aan scholing besteden dan wel aanwenden als bedrijfskapitaal indien zij kiezen voor zelfstandig ondernemerschap.

- 260** **afdeling Nijmegen, Afdeling Apeldoorn, Afdeling Enschede Haaksbergen, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 2**
- hele punt **vervangen door** Alle werknemers krijgen een individueel scholingsbudget. Deze scholingsrechten worden via een nationaal scholingsfonds door werkgevers en overheid gefinancierd, fiscaal gestimuleerd en bestuurd met betrokkenheid van de sociale partners. De levensloopregeling en de spaarloonregeling kunnen door werknemers ter aanvulling hiervoor worden ingezet. Als werknemers van hun werkgever onvoldoende mogelijkheden voor scholing hebben gekregen krijgen zij bij ontslag recht op een extra vergoeding, welke zij aan scholing moeten besteden, dan wel ingezet kan worden voor een andere voortzetting van hun arbeidscarrière.
- PB:** Niet overnemen. Dit amendement zegt niets over de ontslagvergoeding, terwijl deze nu juist een belangrijke rol kan spelen bij de begeleiding van werk-naar-werk. De ontslagvergoeding willen we omzetten naar een scholingsbudget voor iedereen. Dit budget wordt ingezet om mensen sneller aan het werk te helpen. Het kan worden gebruikt voor bijvoorbeeld (om)scholing en voor werk-naar-werk trajecten.

- 261 Afdeling Ooststellingwerf** **Categorie 2**
tussen fiscaal gestimuleerd.] en [De levensloopregeling **toevoegen** Werknemers mogen hun scholingsbudget ook besteden aan een sabbatical periode.

PB: Niet overnemen. Daarvoor is het scholingsbudget wat ons betreft niet bedoeld.
- 262 GroenLinks Amsterdam** **Categorie 1**
De levensloopregeling en de spaarloonregeling gaan erin op. **vervangen door** Het vitaliteitssparen gaat hierin op.
[Per 1 januari 2012 zijn de spaarloonregeling en de levensloopregeling (voor nieuwe deelnemers) al vervallen. Bestaande rechten worden niet aangetast.]
PB: Overnemen.
- 263 GroenLinks Enschede** **Categorie 3**
na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt): Het huidige ontslagrecht wordt niet verder versoepeld. Rechterlijke toetsing vooraf, een ontslagvergoeding op basis van de kantonrechttersformule en de duur van de WW blijven onveranderd, in ieder geval zo lang de crisis voortduurt, de werkloosheid niet fors is afgenomen en compenserende maatregelen vanuit de werkgevers, zoals voldoende studiemogelijkheden, loopbaanondersteuning en begeleiding naar nieuw werk, nog niet onverkort zijn gerealiseerd.
["In crisistijd handen af van het ontslagrecht" In deze tijd waar belangen van werknemers steeds minder tellen, is een goede ontslagbescherming geen luxe maar bittere noodzaak. Eerst bindende afspraken over studie en begeleiding naar nieuw werk, daarna kunnen we, als de crisis over is, praten over het ontslagrecht.]
PB: Niet overnemen ten gunste van amendement 255, waarin partijbestuur en verschillende indieners tot een gezamenlijk voorstel voor het ontslagrecht zijn gekomen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

8. Werkgevers en vakbonden gaan serieus werk maken van kwaliteit van laagbetaald werk, scholing, loopbaanontwikkeling en langer doorwerken. Alleen ontwikkelcao s die harde afspraken bevatten over levensloopbewust personeelsbeleid worden in de toekomst nog algemeen verbindend verklaard.

- 264 GrienLinks** **Categorie 2**
tussen ontslag van de bestuurder] en [De loonontwikkeling **toevoegen** Indien een bedrijf of overheid meerdere locaties is het instellen van een deelraad verplicht, ook in het geval dat op deze locatie geen leidinggevenden zijn met zeggenschap.
[In toenemende mate wordt zeggenschap gecentraliseerd. Hierbij wordt de mogelijkheid voor medezeggenschap van medewerkers die niet op een locatie met zeggenschap werken beperkt. Hierdoor dreigen signalen van werknemers op deze locaties onvoldoende gehoord.]
PB: Niet overnemen. Sympathiek punt, maar met de uitspraak 'de zeggenschap van werknemers wordt versterkt' in punt 2E18, ondervangen we dit al. We zien geen noodzaak om dit zo specifiek in te vullen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

10. Er komen verplichte quota voor het aantal gedeeltelijk arbeidsgehandicapten dat werkgevers (uitgezonderd kleine bedrijfjes en organisaties) in dienst moeten hebben. Het in dienst nemen van gedeeltelijk arbeidsgehandicapten wordt meer gestimuleerd en gefaciliteerd. Bekendheid van bestaande regelingen met dit doel bij werkgevers wordt vergroot.

- 265 Alfred3** **Categorie 1**
Het in dienst hebben van gedeeltelijk arbeidsgehandicapten wordt meer gestimuleerd en gefaciliteerd. Bekendheid van bestaande regelingen met dit doel bij werkgevers wordt vergroot. **vervangen door** Werkgevers die niet voldoen aan deze verplichting krijgen een gepaste boete.
[In ieder bedrijf kan men met een beetje creativiteit functies vinden die door een (gedeeltelijk) gehandicapt iemand prima kunnen worden vervuld. In plaats van subsidies op goed gedrag heffen we boetes op slecht gedrag. Dit is beter voor het overheidstekort. GroenLinks staat voor financiële discipline!]
PB: Overnemen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

11. De zeggenschap van werknemers over werktijden en thuiswerken wordt, waar mogelijk, vergroot met een wettelijk recht op flexibel werken.

- 266 Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 2**
hele punt **schrapen**
[We vinden het recht op deeltijd en de flexwet voldoende. Er zijn voldoende prikkels voor werkgevers. Dit is niet iets dat via de wet geregeld moet worden.]
PB: Niet overnemen. Recht op het flexibel in kunnen zetten van arbeidsuren of de mogelijkheid om thuis te kunnen werken zijn zaken waar GroenLinks veel belang aan hecht. Met deze vormen van nieuw werken kunnen arbeid en zorg beter worden gecombineerd.

267 **GroenLinks Rotterdam**

Categorie 2

na punt 11 **toevoegen** (nieuw punt) Er komt een onderzoek naar de voor- en nadelen van de tweejaarlijkse omschakeling naar zomer- en wintertijd.
[Nu werk, zorg en vrije tijd minder gebonden zijn aan tijd en plaats, zijn er steeds meer vraagtekens te plaatsen bij het hanteren van de zomertijd. Het is de vraag of de redenen voor invoering van de zomertijd nog steeds gelden en opwegen tegen de nadelen. Er is toenemend wetenschappelijk bewijs dat de ontwrichting per saldo meer kost dan het aan energiebesparing oplevert.]

PB: Niet overnemen. We zien de nut en noodzaak van een dergelijk onderzoek niet voldoende. En zoals de indiener zelf al opmerkt: er wordt al veel onderzoek naar gedaan.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

12. Arbeid en zorg worden eerlijker verdeeld tussen mannen en vrouwen. Financiële voordelen voor kostwinnersgezinnen in de belastingen en de sociale zekerheid worden afgeschaft. Het kraamverlof voor partners wordt uitgebreid en het langdurig zorgverlof wordt beter toegankelijk voor alleenstaanden.

268 **DWARS**

Categorie 1

Arbeid en zorg worden eerlijker verdeeld tussen mannen en vrouwen. **vervangen door** De overheid stimuleert dat zowel mannen als vrouwen werken en zorgen kunnen combineren.
[Het is niet aan de overheid om te bepalen hoe arbeid en zorg verdeeld worden. De overheid kan alleen obstakels opheffen om een gelijkmatige verdeling tussen mannen en vrouwen mogelijk te maken. Die beleidskeuzes worden in de rest van dit punt gemaakt. De eerste zin is daardoor overbodig.]

PB: Overnemen.

269 **afdeling Nijmegen**

Categorie 2

Financiële voordelen voor kostwinnersgezinnen in de belastingen en de sociale zekerheid worden afgeschaft. **schrappen**
[De tussenregel betreft uitwerking van het voorstel. Er zijn nog veel meer details te noemen. Dit specifieke detail strijkt mensen onnodig tegen de haren in. Bovendien is wetenschappelijk bewezen dat juist deze maatregel negatieve effecten heeft voor het gezinsinkomen van lage inkomens. Het werkt daardoor in praktische zin zelfs averechts.]

PB: Niet overnemen. GroenLinks is geen voorstander van het kostwinnersmodel en van fiscale regelingen die dit model stimuleren. We streven naar economische zelfstandigheid voor iedereen, ook voor vrouwen. Dat proberen we op tal van manieren te stimuleren. Wij vinden het van groot belang dat er meer mogelijkheden komen voor vrouwen en mannen om arbeid en zorg te combineren.

270 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Arbeidsverhoudingen**

Categorie 1

tussen wordt uitgebreid] en [en het langdurig **toevoegen** van twee dagen naar twee weken

PB: Overnemen.

271 **Feministisch Netwerk GroenLinks, Arbeidsverhoudingen**

Categorie 1

tussen worden afgeschaft.] en [Het kraamverlof **toevoegen** Het zwangerschapsverlof wordt uitgebreid tot 20 weken.
[Dit is een manier om te voorkomen dat vrouwen na een zwangerschap weer aan het werk gaan, voordat ze eraan toe zijn. Met een uitbreiding van het zwangerschapsverlof hoeft een vrouw geen ziekteverlof op te nemen als het werken haar nog te zwaar valt. Zo voorkom je ook de beeldvorming over jonge moeders, dat ze veel ziekteverlof opnemen.]

PB: Overnemen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

13. Er wordt geïnvesteerd in betere, toegankelijke kinderopvang. Ouders hebben recht op kinderopvangtoeslag voor het aantal uren dat zij participeren plus reistijd. Voor zelfstandigen zonder personeel komt er een andere, minder bureaucratische oplossing. Het is aan ouders om te kiezen voor gastouderopvang, creche of buitenschoolse opvang. De wachtlijsten worden weggewerkt, de kwaliteit van de kinderopvang wordt verbeterd en de openingstijden worden verruimd. Scholen bieden allemaal een dagarrangement voor kinderen met allerlei activiteiten, voldoende beweging, gezond eten en professionele leiding.

272 **Feministisch Netwerk GroenLinks**

Categorie 2

Ouders hebben recht op **vervangen door** Voor alle kinderen vanaf een half jaar wordt kinderopvang voor drie dagdelen per week een basisvoorziening. Daarnaast hebben ouders recht op
[Kinderopvang zou een basisvoorziening moeten zijn. Op deze manier wordt het ouders gemakkelijk gemaakt om, zodra zij dat zelf willen, hun kinderen enkele dagdelen naar de kinderopvang te brengen.]

PB: Niet overnemen. Sympathiek voorstel, maar erg duur. Liever zorgen we er met een inkomensafhankelijke kinderopvangtoeslag voor dat iedereen toegang behoudt tot opvang.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

15. Nederland zet zich in voor een toekomstbestendig sociaal Europa. Nederland ijvert ervoor om de Europese afspraken over een eerlijker arbeidsmarkt, groene werkgelegenheid en de aanpak van armoede, discriminatie en sociale uitsluiting even stevig te maken als de financiële afspraken. Daartoe dient de nadruk bij het begrotingstoezicht te verschuiven naar de houdbaarheid van de overheidsfinancien op middellange termijn: landen krijgen meer tijd om hun tekort weg te werken mits zij forse hervormingen doorvoeren in lijn met de EU2020-strategie. Nederland zelf gaat serieuzer werken aan de doelen voor 2020 die ons land dreigt te missen, zoals het verminderen van het aantal armen met 180 duizend, 20 procent energiebesparing en het investeren van 3 procent van onze welvaart in onderzoek en innovatie. Daarnaast pleit de regering voor bindende Europese

273 **Werkgroep Kleurrijk Platform, Arbeidsverhoudingen, FemNet, De Linker Wang, GroenLinksPlus!** **Categorie 1**

na laatste zin subpunt d) **toevoegen** en zowel kennismigranten als laaggeschoolde arbeidsmigranten een gelijke arbeidsrechtelijke positie geeft.

[Er komen dus gelijke rechten voor zowel kennismigranten als laaggeschoolde arbeidsmigranten. Beiden zijn nodig in Nederland en verdienen gelijke rechten.]

PB: Overnemen. Het gaat hier dus niet over gelijke verblijfsrechten.

a) een wettelijke minimumloon in iedere Europese lidstaat, gerelateerd aan het welvaartsniveau;

274 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**

wettelijke **vervangen door** wettelijk

PB: Overnemen.

d) een gezamenlijk beleid voor arbeidsmigratie, dat migranten van buiten de EU de kans geeft te werken in sectoren die handen en hoofden tekortkomen, dat uitbuiting bestraft en arbeidsmobiliteit bevordert;

275 **Werkgroep Kleurrijk Platform, Afdeling Den Haag amendement VvB grondwet, Arbeidsverhoudingen, FemNet, GroenLinksPlus!, De Linker Wang** **Categorie 2**

na laatste zin **toevoegen** en dat garandeert dat verblijfsrechten worden opgebouwd.

[Zonder deze toevoeging bestaat het risico dat verhoogde mobiliteit de positie van arbeidsmigranten juist verslechtert.]

PB: Niet overnemen. Arbeidsmigranten bouwen rechten op en daarmee is dit amendement overbodig. Zie ook positief geadviseerd amendement 274.

e) het stellen van redelijke eisen bij aanbestedingen door overheden, zodat ook kleinere bedrijven een eerlijke kans krijgen om overheidsopdrachten uit te voeren.

276 **GroenLinks Wageningen** **Categorie 2**

na subpunt e) **toevoegen** het afschaffen van de dienstenrichtlijn.

PB: Niet overnemen. De dienstenrichtlijn is Europese wetgeving met als doel de interne markt van de Europese Unie te versterken door het eenvoudiger te maken om diensten over de grens aan te bieden. In de praktijk heeft deze richtlijn niet tot grote problemen geleid.

277 **Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**

na subpunt e) **toevoegen** (nieuw subpunt) De overheid stimuleert en ondersteunt initiatieven van werkgevers om te komen tot gezamenlijk pensioenfondsen, sociale zekerheidsverbanden en arbeidspools op regionaal of beroepsgebied, welke kleine werkgevers mogelijkheden biedt zich aan te sluiten bij grotere verbanden voor personeelsbeleid en toegang geeft voor ZZP'ers tot deze verbanden.

[Kleine ondernemers, en ZZP'ers ontbeert het aan toegang tot veel collectieve voorzieningen, maar dat kan anders, dat kan beter. Dit voorstel probeert hier toe bij te dragen.]

PB: Overnemen. Het partijbestuur zoekt wel naar een beter plek in het programma voor dit punt (in paragraaf 2J: Nieuwe sociale zekerheid).

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

16. Om gelijke beoordeling en doorstroming van mannen en vrouwen te bevorderen, dient de top van beursgenoteerde bedrijven en (semi)publieke instellingen voor ten minste 30 procent uit vrouwen te bestaan. Dit vereist quota.

278 **DWARS, Afdeling Utrecht-Stad, Gelijkwaardigheid** **Categorie 3**

hele punt **schrappen**

[Quota zijn een vorm van discriminatie. Aangezien discriminatie inherent onwenselijk is, dienen er geen quota te komen. In plaats daarvan moeten we stevige ambities aan de dag leggen op het gebied van diversiteitsbevordering. Dat kan bijvoorbeeld door diversiteitsclausules in jaarverslagen te verplichten. Dit voegen we toe aan punt 2.E.17 (zie betreffende amendement van DWARS).]

PB: Niet overnemen. Wij denken, nog steeds, dat quota voor vrouwen nodig zijn om gelijke kansen voor mannen en vrouwen in topfuncties te creëren. Pas met voldoende vrouwen en mannen in de top, worden werknemers op hun merites beoordeeld. Bovendien is er genoeg vrouwelijk talent en kunnen kwaliteit en kwantiteit samengaan.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 281

- 279 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Afdeling Ooststellingwerf** **Categorie 1**
- voor tenminste 30 procent uit vrouwen **vervangen door** voor tenminste 40 procent uit vrouwen en ten minste 40 procent uit mannen
- PB:** Niet overnemen. 30 procent lijkt ons een mooi begin. Uit onderzoek blijkt bovendien dat 30 procent een omslagpunt is om de diversiteit te waarborgen. Wanneer we te hoog inzetten, verliezen we te veel maatschappelijk draagvlak. Mannen hebben bovendien geen historische achterstand, dus vinden we het niet nodig om die te noemen.
- 280 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 2**
- na quota **toevoegen** naar Noors voorbeeld.
[We volgen als het gaat om de uitvoering van een quotum voor vrouwen graag het goede voorbeeld van Noorwegen.]
- PB:** Overnemen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

17. De overheid voert een actief voorkeursbeleid om de vertegenwoordiging van etnische minderheden in publieke topfuncties te versterken en maakt hierover ook afspraken met het bedrijfsleven.

- 281 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
- afspraken **vervangen door** prestatieafspraken
[een vrijblijvende afspraak is niet genoeg. Het bedrijfsleven moet zich verbinden om meetbare resultaten te behalen.]
- PB:** Niet overnemen ten gunste van amendement 282.
- 282 DWARS** **Categorie 1**
- na laatste zin **toevoegen** Zo worden bedrijven verplicht diversiteitsclausules op te nemen in hun jaarverslagen, waarin ze kenbaar maken welke maatregelen ze hebben getroffen om de diversiteit binnen hun bedrijf te vergroten.
[De diversiteit binnen de overheid en het bedrijfsleven moet worden vergroot. Om dit te bereiken, moet er actief beleid worden gevoerd om dit te bevorderen. Diversiteitsclausules kunnen hierbij helpen.]
- PB:** Overnemen.

E. Een eerlijke en moderne arbeidsmarkt

18. De zeggenschap van werknemers wordt versterkt. Minimaal een derde van de leden van Raden van Commissarissen (RvC) wordt eens per vier jaar gekozen door de werknemers. RvC-leden kunnen maximaal tien jaar aanblijven. Het maximaal aantal RvC-lidmaatschappen bedraagt vijf per persoon. De positie van de ondernemingsraad (OR) moet verder worden versterkt door onder andere de OR instemmingsrecht te geven over alle arbeidsvoorwaardelijke regelingen (tenzij deze in een cao zijn geregeld), adviesrecht over belangrijke investeringsbeslissingen, belangrijke beleidsreserves en de bestemming van de winst en een verzwaard adviesrecht bij benoeming en ontslag van de bestuurder. De loonontwikkeling van de gewone werknemer en bestuurders loopt in goede onderne- minaan niet uiteen: als bestuurders meer aan verdienen. doen de werknemers dat

- 283 Alfred4** **Categorie 1**
- Minimaal een derde van de leden van de RvC wordt eens per vier jaar gekozen door de werknemers. **vervangen door** De helft van de leden van de RvC wordt eens per vier jaar gekozen door de werknemers. Tevens kiezen de werknemers een vertegenwoordiger die functioneert als volwaardig lid van de RvB.
[Als we maar 1/3 aandeel van werknemerscommissarissen vragen, blijven we achter bij de praktijk in Duitsland, waar ieder bedrijf boven de 1.000 werknemers onder de Parittische Mitbestimmung valt (helft zetels in RvC voor werknemers). Bovendien is er in Duitsland een 'Arbeitsdirektor' □ als volwaardig lid van de RvB, gekozen door het personeel.]
- PB:** Niet overnemen. Het laten kiezen van minimaal een derde van de leden van de RvC laat al ruimte om daar meer van te maken. Bovendien is dit al een enorme verbetering t.a.v. de huidige situatie.

- 284** **Arbeidsverhoudingen, Werkgroep Kleurrijk Platform** **Categorie 2**
- De positie van de ondernemingsraad (OR) moet verder worden versterkt door onder andere de OR instemmingsrecht te geven over alle arbeidsvoorwaardelijke regelingen (tenzij deze in een cao zijn geregeld), adviesrecht over belangrijke investeringsbeslissingen, belangrijke beleidsreserves en de bestemming van de winst en een verzaamd adviesrecht bij benoeming en ontslag van de bestuurder. **vervangen door** De positie van werknemers moet verder worden versterkt door conform de CAO wetgeving de vakbonden de eerst aangesproken partij te laten zijn om primaire arbeidsvoorwaardelijke onderhandelingen te voeren. Wanneer dit niet het geval is, zijn bij 50% plus 1 stemmen van alle medewerkers, de ondernemingsraden de eerst aangewezen partij binnen het bedrijf om middels het instemmingsrecht te onderhandelen over arbeidsvoorwaarden, zij houden hierover via democratische uitgangspunten achterbanraadplegingen. Ondernemingsraden krijgen toegang tot het wettelijk Enquêterecht om mismanagement te kunnen onderzoeken. Voorts krijgt de ondernemingsraad verzaamd adviesrecht over belangrijke [Vakbonden houden zich aan democratisch georganiseerde ledenraadplegingen, ook OR'en dienen zich aan dit democratische uitgangspunt te conformeren. Medezeggenschap krijgt toegang tot het Enquêterecht, nu alleen voor vakbonden. OR'en hebben al adviesrecht bij belangrijke investeringen, werknemers ervaren directe consequenties van dit beleid.]
- PB:** Overnemen.
- 285** **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
- in goede ondernemingen **schrapen**
[Dit moet voor alle ondernemingen gelden. We beschrijven immers een wenselijke situatie.]
- PB:** Overnemen.
- 286** **Juristennetwerk GroenLinks, Werkgroep Kleurrijk Platform, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**
- na** punt 18 **toevoegen** (nieuw punt) Arbeidsmigranten behouden hun vrije toegang tot de arbeidsmarkt na 3 jaar in het bezit te zijn geweest van een verblijfsvergunning.
[Iedereen die een verblijfsvergunning voor arbeid heeft, heeft na 3 jaar geen tewerkstellingsvergunning of hoog salaris meer nodig om te werken. Zij zijn dan vrij op de arbeidsmarkt. Het kabinet wil dit veranderen in 5 jaar. Dit belemmert expats en andere arbeidsmigranten in hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt, werkt uitbuiting door malafide werkgevers in de hand en is slecht voor de economie.]
- PB:** Overnemen.
- 287** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**
- na** punt 18 **toevoegen** (nieuw punt) Het VN Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden en het ILO Verdrag Decent work for domestic workers worden geratificeerd en geïmplementeerd.
[Bescherming van rechten van werknemers naar internationale normen. Ratificatie laat zien dat Nederland erkent dat we ons aan "alle" internationaal aanvaarde normen op het gebied van bescherming van rechten voor arbeidsmigranten moeten houden.]
- PB:** Overnemen.
- 288** **GroenLinksPlus!** **Categorie 2**
- na** punt 18 **toevoegen** (nieuw punt) Tijd en niet vergoede kosten van een vrijwilliger met een vrijwilligerscontract moeten worden gezien als gift en fiscaal aftrekbaar worden gemaakt.
[Er zal steeds meer een beroep worden gedaan op vrijwilligers. Het is daarom noodzakelijk vrijwilligerswerk aantrekkelijker te maken. Wat betreft vrijwilligerswerk, stellen we voor dat vrijwilligers die op basis van een vrijwilligerscontract aantoonbaar vrijwilligerswerk verrichten een door de organisatie aangegeven bedrag als vergoeding voor bestede tijd – eventueel tot een maximum – theoretisch kunnen claimen, maar niet krijgen uitbetaald. Samen met niet vergoede onkosten zou dat bedrag aftrekbaar moeten zijn van de belastingen. De regel, dat een bedrag alleen dan aftrekbaar is van de belastingen, als de organisatie wel in staat is het bedrag te betalen, maar de vrijwilliger daarvan afziet, zou moeten vervallen. In feite betekent dit het terugdraaien van de verzaarde eis die de staatssecretaris van Financiën in een brief aan de TK heeft vastgelegd.]
- PB:** Overnemen.
- 289** **GroenLinksPlus!** **Categorie 2**
- na** punt 18 **toevoegen** (nieuw punt) De bezuinigingen op de mantelzorgvergoeding worden teruggedraaid.
[Het signaal, dat nu uitgaat van de bezuinigingen op dit gebied is een negatieve waardering]
- PB:** Overnemen.
- 290** **Afdeling Zaanstad, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 3**
- na** punt 18 **toevoegen** (nieuw punt) Payrollconstructies moeten onmogelijk gemaakt worden.
[In een payroll-constructie is een werknemer zogenaamd in dienst van het payroll bedrijf, maar exclusief aan het werk bij het inlenende bedrijf. Maar als het erop aan komt, bijvoorbeeld bij ontslag of langdurige ziekte, neemt geen van beide werkgevers verantwoordelijkheid voor de werknemer. Bovendien hebben werknemers veelal slechtere arbeidsvoorwaarden.]
- PB:** Niet overnemen. Wel willen we de positie van mensen met een payroll-contract verbeteren. Dat doen we in het huidige programma op tal van manieren. Zie o.a. 2E5, 2E6 en 2E7.

F. Zorg in moeilijke tijden

1. In de wet wordt vastgelegd dat instellingen die werken met publieke (zorg)gelden altijd een vergunning hebben en geen winstoogmerk. Dat geldt voor zorgverzekeraars en zorgverleners, zoals thuiszorgbureaus. In de vergunning worden onder andere eisen gesteld aan de kwaliteit van de zorg, de inspraak van de patiënt, de scholing van het personeel en de salariering.

291 **Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**

thuiszorgbureaus. In de vergunning worden onder andere eisen gesteld aan de kwaliteit van de zorg, de inspraak van de patiënt, de scholing van het personeel en de salariering. **vervangen door** thuiszorgbureaus en ziekenhuisinstellingen. In de vergunning worden onder andere eisen gesteld aan de toegang tot en kwaliteit van de zorg, de regierol van de patiënt, de scholing van het personeel en de salariering.
[Een verbetering van de kwaliteit van de zorg impliceert niet direct een verbetering van toegang tot de zorg. Dit moet wel genoemd worden. Verder moet de regierol van de patiënt centraal staan.]

PB: Overnemen.

F. Zorg in moeilijke tijden

2. De ziektekosten worden solidair opgebracht. Dat betekent dat:

c) het eigen risico inkomensafhankelijk wordt.

292 **afdeling Nijmegen** **Categorie 2**

het eigen risico inkomensafhankelijk wordt. **vervangen door** het eigen risico wordt afgeschaft.
[Meer inkomensafhankelijke premies zorgen automatisch voor hogere bijdragen. Hierdoor hoeft het eigen risico niet inkomensafhankelijk gemaakt te worden. Een eigen risico werpt voorts een drempel op voor mensen om gebruik te maken van zorg die ze nodig hebben. We moeten juist zorgen dat mensen verwezen worden naar de juiste zorg en voorkomen dat de zorg minder toegankelijk wordt.]

PB: Niet overnemen. Gezien de enorm hoge kosten van de gezondheidszorg voor de samenleving is een bescheiden inkomensafhankelijk eigen risico wat ons betreft een manier om een kostenbewuste houding ten aanzien van de gezondheidszorg te stimuleren.

G. Zorg dichtbij

1. De wijzigingen in het stelsel van de jeugdzorg worden met urgentie in gang gezet. De gemeenten krijgen de regie over de jeugdzorg, zoals opvoedingsondersteuning aan huis. Gemeenten worden verantwoordelijk voor een sluitend aanbod van gespecialiseerde jeugdkrachten die directe ondersteuning bieden, in samenwerking met de eigen omgeving. Jeugdkrachten worden verantwoordelijk voor de doorverwijzing naar gespecialiseerde jeugdzorg en de financieringsstromen voor de jeugdzorg worden gebundeld.

293 **GroenLinks Leiden** **Categorie 1**

tussen in gang gezet.] en [De gemeenten **toevoegen** Ontschotting in de jeugdzorg dient te worden bevorderd
[Door ontschotting voorkomt men doublures van zorg-aanbod. Gemeente Den Haag laat zien dat ontschotter zorg efficiënt is.]

PB: Overnemen.

G. Zorg dichtbij

2. Pleegzorg wordt gestimuleerd, zodat kwetsbare kinderen en jongeren zoveel mogelijk in gezinsverband opgroeien en niet in een instelling terechtkomen.

294 **GroenLinks Leiden** **Categorie 1**

Pleegzorg wordt gestimuleerd, zodat kwetsbare kinderen en jongeren zoveel mogelijk in gezinsverband opgroeien en niet in een instelling terechtkomen. **vervangen door** Kwetsbare kinderen en jongeren worden zoveel mogelijk ondersteund om in een veilige situatie thuis op te groeien. Pleegzorg wordt gestimuleerd wanneer thuis wonen niet meer mogelijk is. Opgroeien in een instelling dient zoveel mogelijk als uiterste oplossing te worden gezien.
[Geeft een betere volgordelijke onderbouwing dat wij het liefst kinderen in een gezinssituatie zien opgroeien. Pas als dat niet gaat, volgt pleegzorg, en als dat weer niet gaat, opgroeien in een instelling.]

PB: Overnemen.

295 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 2**

tussen Pleegzorg] en [wordt gestimuleerd **toevoegen** voor kinderen tot en met 12 jaar
[Het aantal pleegouders is te klein en de pleegzorg voor pubers biedt een beperkte kans van slagen. Zet pleegzorg daarom vooral in voor de meest kansrijke groep: die van 0 tot 12-jarigen. Bij niet-slagen van een plaatsing krijgt een kind een extra trap na, dus plaatsing van een puber in een instelling met professionele leiding is beter dan koste wat kost vasthouden aan opgroeien in gezinsverband.]

PB: Niet overnemen. Onnodige inperking.

G. Zorg dichtbij

3. Er komt meer aandacht voor (migranten)jongeren die in de justitiele jeugdzorg terechtkomen, terwijl zij in veel gevallen beter geholpen zouden zijn met geestelijke gezondheidszorg. Kinderen zonder strafrechtelijke veroordeling worden niet meer ondergebracht in justitiele inrichtingen.

296 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) Categorie 1

(migranten) **schrappen**

[deze toevoeging is nutteloos en stigmatiserend. Voor alle jongeren die in de justitiële jeugdzorg terechtkomen is meer aandacht nodig, zowel voor jongeren uit etnische minderheden, als voor jongeren met autochtone ouders.]

PB: Overnemen.

G. Zorg dichtbij

5. De inhoudelijke deskundigheid van de professionals in de zorg voor jeugd wordt verbeterd, onder andere ten aanzien van huiselijk, seksueel, eergegrelateerd en antihomogeweld.

297 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** en ten aanzien van culturele en religieuze verschillen

PB: Overnemen.

G. Zorg dichtbij

7. Ouderen, chronisch zieken en mensen met een handicap krijgen maximale zeggenschap over het eigen leven:

298 GroenLinks Leiden Categorie 1

voor punt 1 **toevoegen** (verplaatsen) heel punt 7 plaatsen als eerste punt
[Punt 7 hoger zetten in dit hoofdstuk, op de eerste plaats]

PB: Overnemen.

a) Eigen regie wordt gestimuleerd door de inzet van persoonsgebonden budgetten voor de mensen die dat willen.

299 Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Het persoonsgebonden budget wordt administratief vereenvoudigd, zodat mensen meer zelf kunnen regelen.

[Het PGB moet zoveel mogelijk ten goede komen van cliënten en zorgverleners, met individuele maatwerkoplossingen en voldoende keuzevrijheid. Waar mogelijk moeten dure PGB-bemiddelingsbureaus vermeden kunnen worden. In het verleden hebben we gezien dat deze bureaus hebben bijgedragen aan het (oneigenlijk) opdrijven van de vraag, waardoor de kosten sterk zijn gestegen.]

PB: Overnemen.

b) Er komt een onafhankelijke indicatiestelling voor zorg, onderwijs, werk en inkomen.

300 Juristennetwerk GroenLinks Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Verder wordt de indicatiestelling waar mogelijk vervangen door steekproefsgewijze controle achteraf.

[Indiciestelling kost de overheid en de burger tijd en geld. Als zorgverleners zelf kunnen bepalen welke zorg nodig is dan moeten zij de ruimte krijgen om dat (in lijn met hoofdstuk 3, punt D1) ook te doen, met alleen steekproefsgewijze controles achteraf.]

PB: Overnemen.

d) Mantelzorgers worden beter ondersteund door gemeenten, bijvoorbeeld door af en toe afgelost te kunnen worden door professionele en vrijwillige zorgverleners.

301 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** en zonodig financiële tegemoetkoming.

[Toelichting: het komt regelmatig voor dat mantelzorgers minder gaan werken om zorg te verlenen. Het inkomensverlies dat daardoor wordt veroorzaakt, moet waar nodig gecompenseerd worden.]

PB: Niet overnemen. Inkomensverlies ten gevolge van het geven van mantelzorg kan al gecompenseerd worden, bijvoorbeeld via het persoonsgebonden budget.

G. Zorg dichtbij

9. Er wordt meer geïnvesteerd in personeel, opleidingen en loopbaanmogelijkheden in de langdurige zorg. Instellingen voor verpleging en verzorging en voor gehandicapten- en geestelijke gezondheidszorg verbinden zich in ruil daarvoor aan concrete plannen om kleinschaligheid te stimuleren en de kostenefficiëntie te verbeteren.

- 302 GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
 langdurige **schrappen**
[Niet alleen in langdurige zorg, maar in gehele zorg is dit een probleem]
PB: Overnemen.
- 303 GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
 in ruil daarvoor **schrappen**
[Er is geen ruil-situatie; zie volgend amendement.]
PB: Overnemen.

G. Zorg dichtbij

10. De bewonersbijdragen die instellingen vragen voor langdurige zorg worden gemaximeerd zodat bewoners de financiële ruimte hebben om maatschappelijk te participeren.

- 304 DWARS** **Categorie 1**
 laatste zin **toevoegen** Verzorgingshuizen bieden ruimte aan oudere stellen met een verschillende zorgindicatie om samen te blijven leven en slapen.
[Een verschillende zorgbehoefte mag geen belemmering zijn voor stellen om samen oud te worden.]
PB: Overnemen.
- 305 Henri van Rijn II** **Categorie 1**
na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) Het beleid van Nederlandse gemeenten ten aanzien van mensen met een Europese invalidenparkeerkaart wordt geharmoniseerd zodat zij overal makkelijker kunnen parkeren.
[Het gemeentelijk parkeerbeleid voor invaliden is in heel Nederland een chaos. Bovendien invalidenparkeerplaatsen zijn er nu, ofwel op veel plaatsen te weinig, of liggen ongunstig. Het beste is, dat invaliden overal vrij kunnen parkeren, zoals al in een aantal gemeenten kan. Zij kunnen moeilijk naar de betaalautomaat gaan en gewoonlijk met een te hoge betaalgeluf.]
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

1. Zorg in wijk en buurt komt centraal te staan. De eerstelijnszorg wordt versterkt. Het opzetten van kleinschalige gezondheidscentra wordt gestimuleerd, waarbij een apotheek, huisartsen, wijkverpleegkundigen en andere zorgverleners betrokken zijn.

- 306 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
 De eerstelijnszorg wordt versterkt **vervangen door** De eerstelijnszorg en de preventieve zorg worden versterkt
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

2. Zorg die door de huisarts kan worden geleverd, vindt niet meer plaats in het ziekenhuis. De financiering van de zorg wordt meer gericht op gezondheidswinst in plaats van op het aantal verrichte behandelingen.

- 307 GroenLinks Leiden, Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 1**
 Zorg die door de huisarts **vervangen door** Kwalitatief gelijkwaardige zorg die ook in de eerste lijn
[Als de patiënt centraal staat, hoort ook de kwaliteit van de zorg centraal te staan.]
PB: Overnemen.
- 308 Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
 De financiering van de zorg wordt meer **vervangen door** Meer dan nu het geval is wordt de financiering van de zorg
[Oorspronkelijke formulering is krom. "Meer/dan" of "a i.p.v. b".]
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

4. Het systeem voor declaraties in de zorg, de diagnosebehandelingcombinatie (DBC), wordt drastisch vereenvoudigd.

- 309 GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
 hele punt **schrappen**
[Op dit moment wordt DOT (DBC-op-weg-naar-Transparantie) reeds geïntroduceerd.]
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

5. Het medisch beroepsgeheim wordt gerespecteerd.

- 310 GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
voor Het medisch beroepsgeheim wordt gerespecteerd. **toevoegen** Er vindt geen aantasting van de privacy van de patiënt en van de autonomie van de arts plaats.
[Nutteloze toevoeging aan verkiezingsprogramma (net zo'n open deur als bijvoorbeeld 'de Nederlandse wet wordt gerespecteerd)]
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

7. Artsen worden gestimuleerd om de goedkope variant van een geneesmiddel voor te schrijven. Als er medische redenen zijn om te kiezen voor een duurere variant dan wordt die, in lijn met onafhankelijke kwaliteitsrichtlijnen, voorgeschreven.

- 311 GroenLinks Rotterdam, GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
Artsen worden gestimuleerd om de goedkope variant van een geneesmiddel voor te schrijven **vervangen door** Artsen en apothekers worden - zo mogelijk door middel van wet en regelgeving - gestimuleerd om te kiezen voor de goedkoopste variant van een geneesmiddel.
[Omdat de medicijnkosten nu in de ziekenhuisbekostiging wordt meegenomen, is er voor artsen en apothekers geen incentive om andere middelen voor te schrijven. Tegelijk zien we dat terwijl de overheid zich terugtrekt, de farmaceutische industrie de 'werkbezoeken' lijkt te intensiveren.]
PB: Overnemen.
- 312 GroenLinks Enschede** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Artsen schrijven het beste geneesmiddel voor en ervaren geen druk om voor een bepaalde variant te kiezen. Indien er geen medisch bezwaar is, wordt gekozen voor de goedkope variant.
[Gezondheid van de cliënt en kwaliteit van zorg dienen altijd voorop te staan. Daarom moet de stelling worden omgekeerd en de arts in beginsel volledige vrijheid hebben om het beste middel voor te schrijven.]
PB: Niet overnemen. De druk is er nu juist om het dure middel te nemen.

H. Zorg beter organiseren

8. Innovatie en medische technologie worden meer gericht op preventie en kostenbeheersing.

- 313 GroenLinks Leiden, Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** en versterking van de regierol van de patiënt. Met name ontwikkelingen op het gebied van E-Health bieden kansen op een efficiëntere zorg en dienen verder te worden onderzocht
PB: Overnemen.
- 314 GroenLinks Enschede** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** en kwaliteit van leven.
[kwaliteit van zorg en leven dient ook een grote drijfveer te zijn voor medische innovaties.]
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

11. Om het aantal orgaandonoren te vergroten, wordt het actief donorregistratiesysteem ingevoerd: mensen zijn donor, tenzij zij aangeven dat niet te willen.

- 315 GroenLinks Wageningen, Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 3**
hele punt 11 **schrappen**
[We delen de noodzaak en wens voor meer orgaandonoren. Maar zelfbeschikking weegt zwaarder. Zelfbeschikking is een groot goed, ook zelfbeschikking over ons eigen (dode) lichaam en hoe en wanneer we daarover beslissen. Het DONOR schap gaat over GEVEN.]
PB: Niet overnemen. Keuzevrijheid staat buiten kijf voor GroenLinks, maar het punt is dat veel mensen nu geen keuze maken. Daarom dus het pleidooi voor het actief donorregistratiesysteem, waarbij mensen ten allen tijde het recht houden geen donor te zijn.

H. Zorg beter organiseren

12. Kwalitatief hoogwaardige alternatieve zorg, die voldoet aan eisen op het terrein van effectiviteit, opleiding, kwaliteitsbeleid en klachtenregeling, moet vrijgesteld blijven van btw-heffing.

- 316 GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
hele punt **schrappen**
[Zorg die aan deze voorwaarden voldoet kan worden beschouwd als reguliere zorg.]
PB: Niet overnemen. Chiropractie of bijvoorbeeld acupunctuur vallen niet onder de reguliere zorg, maar bieden veel mensen verlichting. Ook als deze vormen van zorg voldoen aan eisen van effectiviteit, opleiding, kwaliteitsbeleid en klachtenregeling, zoals wij bepleiten, blijven het vormen van alternatieve zorg.

H. Zorg beter organiseren

13. Er komt binnen de hulpverlening meer aandacht voor mensen die kampen met een opeenstapeling van problemen.

- 317** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Arbeid 1 Zuid Holland** **Categorie 1**
na punt 13 **Toevoegen** (nieuw punt) Er komt binnen de hulpverlening meer aandacht voor zorgmijders, geriatrische en palliatieve zorg.
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

14. Zolang de privacy niet waterdicht is en patiënten niet eigenaar zijn van hun gegevens, wordt het elektronische patientendossier niet ingevoerd.

- 318** **GroenLinks Leiden, Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
hele punt **vervangen door** GroenLinks wil een systeem van uitwisseling van medische gegevens waarin de privacy en de instemming van de patiënt gewaarborgd is en de patiënt regie houdt over de eigen gegevens. De huidige voorstellen ten aanzien van het landelijk schakelpunt voldoen daar niet aan.
[In de huidige situatie hebben veel instellingen zelf al een EPD. Nu zijn geen duidelijke richtlijnen en geen koppeling mogelijk. Een goed functionerend landelijk EPD is efficiënt en kan levens sparen.]
PB: Overnemen.

H. Zorg beter organiseren

15. Abortus en euthanasie zijn geen gewone medische behandelingen. Daarom is het goed om in een aparte wet extra eisen te stellen aan artsen die hiermee te maken krijgen. Maar in de huidige situatie zijn artsen die een abortus of euthanasie uitvoeren in principe strafbaar, tenzij ze zich aan de medische regels houden. GroenLinks wil dat omdraaien. Artsen zijn pas strafbaar nadat is gebleken dat ze zich niet aan de regels hebben gehouden, zoals bijvoorbeeld de 24-wekentermijn bij abortus en de consultatie van een onafhankelijke en gespecialiseerde arts bij euthanasie. Abortus en euthanasie moeten daarom uit het Wetboek van Strafrecht.

- 319** **GL afd. Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 3**
Na laatste zin **toevoegen** Ook de strafbaarheid van hulp bij zelfdoding door een ander dan een arts wordt uit het Wetboek van Strafrecht geschrapt. De strafbaarheid van het aanzetten tot zelfdoding (WvS art. 294, 1) blijft gehandhaafd.
[Het artikel stamt uit 1886. Hoewel het nog steeds wordt gehanteerd, is het destijds zeker niet geschreven voor hulp bij zelfdoding zoals daar anno 2012 over wordt gedacht. Hulp bij een daad die niet strafbaar is, moet niet langer strafbaar blijven.]
PB: Niet overnemen. Levensbeëindiging vereist de grootst mogelijke zorgvuldigheid. Na een diepgaande toets op de wil om het leven te beëindigen staat medische begeleiding van een arts garant voor een waardige, pijnloze dood. We zetten daarom allereerst in op het schrappen van de strafbaarstelling van artsen en op de invoering van een verwijsplicht voor artsen die euthanasie niet kunnen/willen toepassen.

H. Zorg beter organiseren

16. GroenLinks bepleit de mogelijkheid van stervensbegeleiding voor ouderen bij een zelfgekozen dood.

- 320** **Afdeling Apeldoorn, afdeling Diemen** **Categorie 1**
tussen voor ouderen] en [bij een **toevoegen** en ernstig zieken
PB: Overnemen.
- 321** **GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
na punt 16 **Toevoegen** (nieuw punt) Daar waar mogelijk wordt ingezet op verdere ontwikkeling van ketenzorg en ook de centralisatie van specialistische zorg wordt verder ontwikkeld. De overheid neemt het initiatief om diverse partijen hiertoe bijeen te brengen
[Beiden kunnen leiden tot een kwalitatief betere en goedkopere zorg, zie bijv. ParkNet of oncologische zorg bij laag-volume tumoren.]
PB: Overnemen.
- 322** **GroenLinks Leiden, GrienLinks** **Categorie 1**
na punt 16 **toevoegen** (nieuw punt) Centralisatie van ziekenhuiszorg en zorginstellingen mag niet ten koste gaan van bereikbaarheid van acute zorg, zoals spoedeisende hulp en kraamzorg. Aanrijtijden voor ambulances blijven in heel Nederland binnen de geldende normen, ook in dunbevolkte gebieden.
PB: Overnemen.

- 323** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
na punt 16 **toevoegen** (nieuw punt) Transgenderzorg wordt uitgebreid en er komt een einde aan de wachtlijsten voor transgenderzorg. Noodzakelijke, medische behandelingen bij geslachtsverandering worden vergoed door de basisverzekering.
[Deze maatregel veroorzaakt geen hoge kosten voor zorgverzekeraars, doordat de groep erg klein is en de behandelingen niet bijzonder duur zijn. Daartegenover staat dat de behandeling voor transgenders van essentieel belang is om normaal te functioneren in de maatschappij.]
PB: Overnemen.
- 324** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Afdeling Utrecht-Stad, GroenLinks Amsterdam** **Categorie 3**
na punt 16 **toevoegen** (nieuw punt) Anticonceptie dient voor iedereen onderdeel te zijn van het basispakket.
[Reproductieve vrijheid is voor vrouwen en mannen een basisrecht. Dit geldt zowel voor de keuze om wel of geen anticonceptie te gebruiken, als voor de keuze voor een bepaalde vorm van anticonceptie. Kosten mogen in het maken van deze essentiële persoonlijke keuze geen doorslaggevende rol spelen. Het basispakket dient ruimte te beiden aan een redelijke keuzevrijheid t.a.v. het soort anticonceptie.]
PB: Niet overnemen. Anticonceptie wordt voor vrouwen tot 21 jaar reeds vergoed. De pil is bovendien zo goedkoop (1,27 euro per maand) dat er nauwelijks een financiële drempel is. Het spiraaltje wordt daarnaast door sommige basisverzekeringen vergoed en in de meeste aanvullende verzekeringen. Condooms zijn bovendien goedkoop of zelfs gratis verkrijgbaar.

I. Voorkomen is beter dan genezen

1. Nederland maakt zich in EU-verband sterk voor een vrijstelling van de btw-heffing voor gezond eten, zoals verse groenten en fruit.

- 325** **GrienLinks** **Categorie 1**
voor punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) Natuurlijk groen in de directe leefomgeving draagt bij aan de volksgezondheid en wordt gestimuleerd.
PB: Overnemen.
- 326** **GrienLinks** **Categorie 1**
vrijstelling van de btw-heffing **vervangen door** het toepassen van het nul procent btw-tarief
[Zelfde redenering als het punt in Hoofdstuk 1 E 6. Het instellen van het vrijgestelde tarief heeft financieel negatieve gevolgen voor de detailhandel omdat zij hiermee ook een deel van de voorbelasting niet mogen aftrekken. Ook neemt dit weer extra administratieve lasten met zich mee.]
PB: Overnemen.
- 327** **DWARS, Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
tussen zoals verse] en [groenten en fruit. **toevoegen** biologische
[Als we alle groenten en fruit vrijstellen van btw, ondermijnen we ons doel onder E6 om milieuvriendelijke voedselproductie (via het belastingstelsel) te bevorderen. Er ontstaat zo geen prikkel voor consumenten om biologisch voedsel te kopen. Ook ontstaat er geen prikkel voor boeren om te stoppen met het gebruiken van gifstoffen in de niet-biologische voedselproductie.]
PB: Overnemen.
- 328** **GroenLinks Wageningen** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** en ongeraffineerde eindproducten
[Geraffineerde producten bevatten weinig essentiële voedzame mineralen maar wel veel energie. Dit draagt sterk bij overgewicht/obesitas.]
PB: Niet overnemen. Sympathiek extra voorbeeld, maar verse groenten en fruit zijn ook ongeraffineerde eindproducten. Bovendien zijn niet alle ongeraffineerde eindproducten per definitie gezond (bijvoorbeeld suiker).

I. Voorkomen is beter dan genezen

2. Met gemeenten en het bedrijfsleven worden afspraken gemaakt over gratis advisering aan mensen met een laag inkomen over verbetering van levensomstandigheden en betere benutting van voorzieningen die gemeenten daarvoor hebben. Zo kunnen accountancybedrijven wijken adopteren met een hoog aandeel lage inkomens en de bewoners hun ondersteunende diensten aanbieden.

- 329** **GroenLinks Enschede** **Categorie 1**
Zo kunnen accountancybedrijven wijken adopteren met een hoog aandeel lage inkomens en de bewoners hun ondersteunende diensten aanbieden. **schrapen**
[Dit is een onduidelijk voorbeeld dat meer vragen oproept dan dat het beantwoordt.]
PB: Overnemen.

I. Voorkomen is beter dan genezen

3. Scholen krijgen de verplichting om gezonde schoolkantines en voldoende sportmogelijkheden voor hun leerlingen te organiseren.

- 330** **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Snoep- en frisdrankautomaten op scholen worden verboden.
[Van een dergelijke automaat gaat een stimulerende werking uit. Hat kan toch niet onze bedoeling zijn dat scholieren dergelijke impulsaankopen gaan doen?]
PB: Niet overnemen. Het is beter om kinderen weerbaar te maken zodat ze zelf verstandige en gezonde keuzes kunnen maken. Je kunt snoep en frisdrank toch niet altijd weghouden van kinderen. Bovendien kunnen scholen hier zelf keuzes in maken, veel scholen bannen snoepautomaten al uit.

I. Voorkomen is beter dan genezen

5. Met wet- en regelgeving en prijsmaatregelen wordt gezondheidsschade door roken en overmatig alcoholgebruik zoveel mogelijk voorkomen.

- 331** **Afdeling Zaanstad** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Met name voor jongeren is preventie belangrijk.
[Het is bewezen dat overmatig alcoholgebruik specifiek bij jongeren tot ernstige hersenschade kan lijden]
PB: Niet overnemen. Sympathiek, maar onduidelijk wat hier met 'preventie' wordt bedoeld. In het programmapunt wordt bovendien al gepleit voor wet- en regelgeving en prijsmaatregelen, dat zijn krachtige instrumenten om gezondheidsschade tegen te gaan.

- 332** **GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 5 **toevoegen** (nieuw punt) Er komt een beleid van terughoudendheid van gebruik van mobiele telefoons door kinderen op basis van het verzorgingsbeginsel. De Nederlandse overheid gaat net zoals bijvoorbeeld in België en Frankrijk voorlichten over de stralingsrisico's van mobiele telefoons voor met name kinderen door middel van een voorlichtingscampagne.
[Vanwege rapporten over gezondheidsrisico's van mobiel bellen voor met name kinderen, jongeren en zwangere vrouwen is er in bijvoorbeeld Frankrijk en België een ontmoedigingsbeleid. Nederland blijft achter met voorzorgsmaatregelen om blootstelling te verminderen.]
PB: Niet overnemen. Het wetenschappelijk bewijs voor de stralingsrisico's is nog lang niet sluitend en geeft niet voldoende aanleiding tot maatregelen.

I. Voorkomen is beter dan genezen

6. De seksuele en reproductieve gezondheid wordt bevorderd door voldoende aandacht voor seksuele vorming in het onderwijs. De overtijdbehandeling wordt uit de abortuswet gehaald. De verplichte bedenktijd bij abortus wordt afgeschaft. In die delen van de Caraïben die Nederlands grondgebied zijn, zal op verantwoorde wijze gestalte worden gegeven aan de abortuspraktijk.

- 333** **DWARS** **Categorie 3**
De verplichte bedenktijd bij abortus wordt afgeschaft. **schrappen**
[Een abortus is een keuze die doorgaans in een emotioneel erg heftige periode wordt gemaakt. Om zo veel mogelijk te voorkomen dat mensen onomkeerbare besluiten nemen die ze later betreuren, maar wel de rest van hun leven met zich meedragen, is de verplichte bedenktijd een goed gegeven. Dit moet dan ook behouden blijven.]
PB: Niet overnemen. Op dit moment is er een verplichte bedenktijd van 5 dagen. Niemand ondergaat lichtzinnig een abortus, vrouwen hebben hier vaak al lang en goed over nagedacht.

I. Voorkomen is beter dan genezen

10. Goede geestelijke gezondheidszorg is belangrijk. Daarom mag de toegang tot geestelijke zorg of maatschappelijke opvang niet worden belemmerd door bijvoorbeeld eigen bijdragen of een eis tot regiobinding.

- 334** **GroenLinks Rotterdam** **Categorie 2**
na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) De overheid faciliteert de mogelijkheid familieleden en naasten intensiever te betrekken bij de geestelijke gezondheidszorg. Er komt een landelijk netwerk van familievertrouwenspersonen.
[De rechten van patiënten en cliënten in de Ggz zijn stevig verankerd. Zo stevig, dat soms familie wordt buitengesloten van de behandeling van hun partner of kind. Onderzoek wijst uit dat een gezamenlijke aanpak, en het - indien mogelijk - betrekken van de familie herstel of remissie bevorderen. Een netwerk van familievertrouwenspersonen is hierbij onontbeerlijk.]
PB: Overnemen.

I. Voorkomen is beter dan genezen

12. In de gezondheidszorg zou de kwaliteit van leven voorop moeten staan. GroenLinks pleit voor een maatschappelijke discussie over de vraag of alles wat medisch mogelijk is, ook wenselijk is.

- 335** **GroenLinks Leiden** **Categorie 1**
In de gezondheidszorg zou de kwaliteit van leven voorop moeten staan. **vervangen door** De kwaliteit van leven van het individu staat voorop in de gezondheidszorg.
PB: Overnemen.

- 336** **Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 3**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) De leeftijd voor de verkoop van alcoholische dranken wordt verhoogd naar 18 jaar. Het in bezit hebben van alcoholische dranken door jongeren onder 18 jaar wordt strafbaar gesteld. Ouders en kinderen krijgen indringende voorlichting over de gevolgen van alcohol op korte en lange termijn.
[Leeftijdsvroeging is vooral bedoeld als een krachtig signaal dat alcohol schadelijk is voor de ontwikkeling van jongeren]
PB: Niet overnemen. De leeftijdsgrens van 16 is al moeilijk te handhaven. Liever investeren we in een betere handhaving tot 16 jaar.

- 337** **GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Naast de taalscreening wordt een gehoorscreening standaard ingevoerd in het basisonderwijs. Dit kan vroegtijdig problemen opsporen en ontwikkelingsachterstanden helpen voorkomen.
PB: Niet overnemen. Een gehoorscreening wordt al door het consultatiebureau gedaan, net zoals zij de taalontwikkeling van peuters in de gaten houden (er bestaat geen standaard taalscreening in het basisonderwijs). In het basisonderwijs heeft op dit moment de schoolverpleegkundige een signalerende functie t.a.v. de gehoorontwikkeling. Daarmee is dit amendement overbodig.

J. Nieuwe sociale zekerheid

3. Er komt een Wet werk en zekerheid (WWZ) die de Wet werk en bijstand (WWB), Wet investeren jongeren (WIJ), Wajong en delen van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) bundelt tot een nieuwe regeling waarin participatie centraal staat. Kern van de WWZ is dat iedereen die langer dan een jaar werkloos is en geen recht meer heeft op WW aan het werk wordt geholpen of een leerwerk aanbod krijgt. Gemeenten krijgen de ruimte om individuele afspraken te maken over bijvoorbeeld scholing, begeleiding naar werk, aangepast werk, vrijwilligerswerk, mantelzorg of zorg voor chronisch zieke kinderen of kinderen met een handicap. Wat mensen kunnen staat centraal. Tegenover geld van de gemeenschap staat in alle gevallen een plicht tot participatie naar vermoeden. Gemeenten zijn verplicht een Ombudsman aan te stellen. zodat iedere burger tot zijn

- 338** **GroenLinks Enschede, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Er komt een Wet investeren in mensen (WIM) die de Wet werk en bijstand (WWB), Wet investeren jongeren (WIJ), Wajong en delen van de Wet sociale werkvoorziening (WSW) bundelt tot een nieuwe regeling waarin participatie centraal staat. Kern van de WIM is dat iedereen die langer dan een jaar werkloos is en geen WW meer krijgt, een participatiecontract afsluit met de gemeente, tegen een vergoeding van ten minste het wettelijk minimumloon, zonder vermogens- of partnertoets. Gemeenten krijgen de ruimte om individuele afspraken te maken over bijvoorbeeld scholing, begeleiding naar werk, aangepast werk, vrijwilligerswerk, mantelzorg of zorg voor chronisch zieke kinderen of kinderen met een handicap. Wat mensen kunnen staat centraal. Tegenover geld van de gemeenschap staat in alle gevallen een plicht tot participatie naar vermogen. Gemeenten zijn verplicht een Ombudsman WIM aan te stellen, zodat iedere burger tot zijn recht komt.
[De voorgestelde tekst is integraal overgenomen uit het verkiezingsprogramma 2010. Dit getuigt veel meer van een links-sociale visie op participatie dan het nieuwe voorstel in het voorliggende concept-verkiezingsprogramma.]
PB: Niet overnemen. Door het vele contact met gemeenten en werkgevers hebben wij gekozen om meer dan de WIM deed in te zetten op beleidsvrijheid: ruimte voor gemeenten om maatwerk te bieden en ruimte voor werkgevers om hun verantwoordelijkheid te nemen. Daarnaast willen wij één brede vangnetregeling waar bijv. de WWIK (kunstenaars) en BBZ (bijstand voor zelfstandigen) in samengevoegd worden.

- 339** **DWARS** **Categorie 1**
tussen participatie naar vermogen.] en [Gemeenten zijn **toevoegen** Participatie in de vorm van werk wordt ten minste beloond met het minimumloon.
[De huidige tekst laat ruimte over voor een situatie waarin mensen een uitkering hebben die lager is dan het minimumloon dat ze voor hun verrichte arbeid zouden moeten krijgen. Dergelijke situaties zijn erg onwenselijk, want het minimumloon is niet voor niets een minimumloon; een lagere beloning dan dat moet voor GroenLinks onacceptabel zijn.]
PB: Overnemen.

J. Nieuwe sociale zekerheid

5. GroenLinks vindt dat het pensioenakkoord dat werkgevers en werknemers in 2011 hebben gesloten te weinig rekening houdt met de belangen van jongeren. De AOW-leeftijd moet dan ook versneld omhoog. Het Lenteakkoord regelt dat de pensioenleeftijd al vanaf 2013 stijgt met 1 maand per jaar, zodat in 2023 de pensioenleeftijd 67 jaar is. Laagopgeleiden, die vaak vroeg zijn begonnen met werken in een zwaar beroep, worden financieel gecompenseerd. Daarnaast is een redelijke overgangsregeling nodig voor diegenen die reeds met vervroegd pensioen zijn gegaan, voordat zij wisten dat de pensioenleeftijd geleidelijk omhoog zou gaan.

- 340** **Arbeid 2 Zuid Holland, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 3**
hele punt **vervangen door** GroenLinks vindt dat de AOW leeftijd omhoog kan omdat mensen steeds langer leven en de arbeidsmarkt door vergrijzing en ontgroening de komende jaren krappere wordt. Het tempo waarmee de AOW leeftijd wordt verhoogd, wordt afhankelijk van het tempo waarmee de arbeidsparticipatie van ouderen daadwerkelijk toeneemt.
[*Huidige tekst gooit AOW en pensioen door elkaar. Het heeft geen zin om 65 plussers die geen arbeid meer verrichten langer in WW/WAO/bijstand of armoede te laten. Zodra bijvoorbeeld meer dan 50% van de 64 jarigen betaalde arbeid verricht, gaat de AOW leeftijd naar 66.]*
PB: Niet overnemen. Een snelle verhoging van de AOW-leeftijd is noodzakelijk om de AOW houdbaar te maken. We kunnen met besluitvorming daarover niet wachten tot cijfers bekend zijn over de arbeidsparticipatie van ouderen. Wel verbeteren we hun arbeidsmarktpositie via scholingsbudgetten, mogelijkheden voor een leven lang leren en een premiekorting voor werkgevers voor het in dienst nemen van ouderen (zie 259).
Indien aangenomen verder met amendement nummer 344
- 341** **AOW na 45 jarig participatie , DWARS** **Categorie 2**
De AOW-leeftijd moet dan ook versneld omhoog. Het Lenteakkoord regelt dat de pensioenleeftijd al vanaf 2013 stijgt met 1 maand per jaar, zodat in 2023 de pensioenleeftijd 67 jaar is. Laagopgeleiden, die vaak vroeg zijn begonnen met werken in een zwaar beroep, worden financieel gecompenseerd. **vervangen door** In plaats van het pensioenakkoord komt er een sociale en flexibele AOW. Vanaf het achttiende levensjaar wordt elk jaar dat men in Nederland participeert 2,22% AOW-recht opgebouwd. Onder participatie valt: een baan waar minstens 50% van het relevante minimumloon wordt verdient; zorg voor kleine kinderen en mantelzorg; en het verkrijgen van een uitkering of participatiecontract. Als na 45 jaar participatie 100% AOW is opgebouwd, kan men met pensioen. De maximale pensioengerechtigde leeftijd wordt versneld verhoogd naar 67 in 2023, oplopend tot 69 in 2047.
[*In het vorige verkiezingsprogramma stond een mooi idee om de AOW flexibel en sociaal te maken. Dit zouden wij graag weer in het nieuwe programma willen, zodat iedereen evenredig participeert in de samenleving. Met dit idee, kunnen mensen die op hun 18e beginnen met werken met 63 met pensioen.]*
PB: Niet overnemen. AOW op basis van het participatiebeginsel is politiek niet haalbaar en lastig uitvoerbaar. We kiezen voor verhoging van de AOW-leeftijd met een financiële compensatie voor mensen die 45 jaar hebben gewerkt. Daarnaast werken we op verschillende manieren aan een betere arbeidsmarktpositie van ouderen, zodat langer doorwerken mogelijk is. Zie o.a. partijbestuursamendement 259.
Indien aangenomen verder met amendement nummer 344
- 342** **Groep Piet Dofferhoff , GrienLinks** **Categorie 2**
Laagopgeleiden, die vaak vroeg zijn begonnen met werken in een zwaar beroep, worden financieel gecompenseerd. **vervangen door** Werknemers, die aantoonbaar 45 jaar hebben gewerkt, hebben recht op AOW.
[*In het vorige verkiezingsprogramma 2010 stond de dezelfde strekking met de zin: De nieuwe AOW gaat in na 45 jaar werken of bij het 67ste levensjaar. Er is geen enkele reden om daarvan af te wijken met vrijblijvende teksten over zware beroepen en financiële compensatie. GL moet veraf blijven van de heilloze discussie wat nu wel of niet zware beroepen zijn.]*
PB: Niet overnemen ten gunste van amendement 343, dat al verzekert dat deze groep wordt gecompenseerd. Dit amendement gaat veel verder en leidt ertoe dat sommige mensen al voor hun 65ste AOW krijgen. Dat vinden we niet rechtvaardig. Een verhoging van de AOW-leeftijd is noodzakelijk, zodat deze voorziening ook voor toekomstige generaties toegankelijk blijft.
Indien aangenomen verder met amendement nummer 344
- 343** **GroenLinks Enschede** **Categorie 2**
Laagopgeleiden, die vaak vroeg zijn begonnen met werken in een zwaar beroep, worden financieel gecompenseerd. **vervangen door** Mensen die 45 jaar hebben gewerkt, worden financieel voldoende gecompenseerd
[*Een lage opleiding is geen goede indicator voor de maatschappelijke bijdrage die iemand heeft geleverd. Het aantal jaren dat iemand actief heeft geparticipeerd is daarvoor veel beter en ook in het programma van 2010 gebruikt. Mensen die vroeg beginnen met werken hebben vaak een zwaar beroep en dienen eerder pensioengerechtigd te zijn dan mensen die later beginnen met werken.]*
PB: Overnemen.
- 344** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Langer doorwerken na de pensioenleeftijd wordt beter mogelijk gemaakt.
PB: Overnemen.

J. Nieuwe sociale zekerheid

6. Ouderen met een goed inkomen gaan op korte termijn meebetalen aan de AOW. Ouderen met een karig pensioen worden hierbij ontzien en krijgen extra inkomensondersteuning.

- 345** **Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 3**
gaan op korte termijn meebetalen aan de AOW. Ouderen met een karig pensioen worden **vervangen door** boven 2x modaal gaan op korte termijn meebetalen aan de AOW. Ouderen met een inkomen tot modaal worden [*wij vinden het belangrijk om man en paard te noemen op een voor ouderen zo belangrijk punt.]*
PB: Niet overnemen. Te specifieke uitwerking van een punt waarvan de strekking helder is.

J. Nieuwe sociale zekerheid

7. Het pensioenstelsel wordt gemoderniseerd:

a) Pensioenregelingen worden flexibeler, met meer ruimte om sneller pensioen op te bouwen aan het begin van de loopbaan.

346 **Arbeid 1 Zuid Holland, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 2**

hele subpunten a en b **schrappen**

[In a worden pensioenfondsen verplicht om de doorsneepremie dan wel de gelijke jaarlijkse pensioenopbouw los te laten. Dat heeft voor- en nadelen. Dat moet je dus niet verplichten. Deze keuze kan heel goed aan pensioenfondsen worden overgelaten. In b staat onzin generatiereningen hebben niets te maken met de eerlijke verdeling tussen laag- en hoogopgeleiden.]

PB: Niet overnemen. De subpunten 2J7 a en b bevatten belangrijke voorstellen om ons pensioenstelsel eerlijker in te richten, met name tussen jongere en oudere generaties.

c) De rekenrente wordt aangepast, zodat pensioenfondsen zich niet ten onrechte rijk kunnen rekenen.

347 **GroenLinksPlus!, Arbeid 1 Zuid Holland, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**

zodat pensioenfondsen zich niet ten onrechte rijk kunnen rekenen **vervangen door** De rekenregels voor pensioenfondsen worden zo aangepast dat deze noch de ruimte hebben om zich ten koste van jongeren te rijk te rekenen noch gedwongen worden zich ten koste van alle deelnemers te arm te rekenen.
[Op dit moment moet men uitgaan van de irreal lage SWAP-rente en aannemen dat deze rente zeker 30 jaar zo laag blijft. Dat is even irreal als uitgaan van te hoge verwachtingen. Het ministerie is bezig nieuwe uitgangspunten te formuleren. We moeten deze kritisch bezien op hun realiteit, zodat pensioenfondsen zich niet te rijk maar ook niet te arm moeten rekenen.]

PB: Overnemen.

d) Pensioenfondsen worden gestimuleerd om de toevertrouwde gelden maatschappelijk verantwoord te beleggen.

348 **GroenLinks Enschede, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 1**

hele subpunt d) **vervangen door** Pensioenfondsen gaan maatschappelijk verantwoord om met het aan hen toevertrouwde geld, beleggen niet in risicovolle derivaten maar vooral in de groene, duurzame economie.
[Pensioenfondsen hebben te vaak gegokt met het geld dat zij beheren, en daardoor grote verliezen geleden, waarvoor de werknemer en pensioengerechtigde nu moeten boeten.]

PB: Overnemen.

e) Diversiteit in de besturen van pensioenfondsen wordt gestimuleerd. Daarbij is het vooral nodig om de positie van jongeren te versterken te versterken, zodat het bestuur een goede afspiegeling is van alle leeftijdscohorten.

349 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**

te versterken te versterken **vervangen door** te versterken
[taalkundig]

PB: Overnemen.

f) Het fiscale kader voor pensioenopbouw wordt versoepeld en de pensioengrondslag wordt gemaximeerd op een inkomen van anderhalf keer modaal.

350 **Arbeid 1 Zuid Holland, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 3**

hele subpunt f) **schrappen**

[Het versoepelen van de pensioenopbouw en het maximeren tot anderhalf modaal ontnemt het solidaire en collectieve karakter aan pensioenfondsen en ondermijnt daarmee het voortbestaan van ons pensioenstelsel. De inkomensongelijkheid moet op een andere manier worden bestreden dan via het versoepelen van het pensioenstelsel.]

PB: Niet overnemen. Ten behoeve van de financiële houdbaarheid van ons pensioenstelsel is dit noodzakelijk. Wanneer mensen later een pensioen willen hebben dat hoger is dan anderhalf keer modaal, dan moeten ze daar zelf voor sparen op een eigen spaarrekening.

351 **GroenLinks Amsterdam, DWARS+TE** **Categorie 1**

na subpunt f) **toevoegen** (nieuw subpunt) Een werknemer krijgt de vrijheid om zelf te bepalen bij welk pensioenfonds of verzekeraar zij/hij zijn/haar pensioen onderbrengt.

PB: Overnemen.

352 **GroenLinksPlus!, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 2**

na subpunt f) **toevoegen** (nieuw subpunt) Indexatie van de AOW blijft gehandhaafd

[Door niet indexeren of afstempelen van aanvullende pensioenen wordt de koopkracht van ouderen reeds verminderd. Vooral bij ouderen die (grotendeels) afhankelijk zijn van de AOW moet koopkracht blijven gehandhaafd]

PB: Niet overnemen. Iedereen ontvangt AOW, ook mensen met een goed aanvullend pensioen en veel vermogen. GroenLinks vindt het rechtvaardiger om op een meer gerichte manier aan koopkrachtbehoud te werken voor mensen met een laag inkomen dan via het indexeren van de AOW.

J. Nieuwe sociale zekerheid

8. De positie van zelfstandigen en hun toegang tot de sociale zekerheid wordt verbeterd:

b) Het urencriterium voor zelfstandigen wordt afgeschaft en vervangen door een inkomenscriterium. Hiermee wordt deeltijdondernemerschap gestimuleerd.

- 353** **GroenLinks Enschede** **Categorie 1**
inkomenscriterium **vervangen door** inkomenscriterium naar rato.
PB: Niet overnemen. Onnodige toevoeging, criterium kan hier al rekening mee houden.

J. Nieuwe sociale zekerheid

10. Er komt een actieve voorlichtingscampagne over de rechten van mensen zonder geldige verblijfspapieren op basisvoor- zieningen, zoals medische zorg, toegang tot opvang en het recht van hun kinderen op onderwijs, voor professionals die in de desbetreffende sectoren werken en voor belangenbehartigers die met ongedocumenteerden werken.

- 354** **Juristennetwerk GroenLinks, Afdeling Enschede Haaksbergen, Afdeling Zaanstad, Arbeidsverhoudingen, Werkgroep Kleurrijk Platform** **Categorie 2**
na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) Er worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat vluchtelingen en andere migranten, op het moment dat zij de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken, netto een slechtere inkomenspositie hebben dan andere AOW-ers.
[Vluchtelingen en migranten die na hun 15e in Nederland komen, bouwen geen volledige AOW op. Dit kan wel worden aangevuld met bijstand, maar daarvoor gelden andere vereisten. Zo is er een vermogens- en een middelentoets. Daardoor is de financiële positie van deze mensen netto ongunstiger (verschil: 440 euro per persoon per jaar) dan bij mensen met een volledige AOW. Dit moet worden voorkomen.]
PB: Overnemen.

K. Woongeluk voor iedereen

1. Huurders kunnen, onder voorwaarden, hun woning kopen van de woningcorporatie. Indien de corporatie kiest voor een terugkooprecht (antispeculatiebeding) kan de huurder de woning met korting kopen.

- 355** **GroenLinks Groningen** **Categorie 3**
hele punt **schrappen**
[Voorwaarden zijn niet helder. Daarnaast is op de huidige woningmarkt keus te over op de koopmarkt en veel corporaties bieden al een deel van hun woningen te koop aan tegen betaalbare prijzen, soms ook met korting in geval van recht op eerste terugkoop. Nog meer gedwongen aanbod van corporatiewoningen verslechtert kansen voor iedereen.]
PB: Niet overnemen ten gunste van amendement 356. GroenLinks is voorstander van keuzevrijheid voor mensen om te kopen of te huren. Voor (lagere) middeninkomens is kopen op de woningmarkt lang niet altijd weggelegd, maar kopen van de corporatie wel.
- 356** **GLwg_wonen, , Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Corporaties verkopen alleen woningen aan huurders onder voorwaarde van terugkooprecht of terugkoopplicht. Daarbij wordt rekening gehouden met behoud van voldoende betaalbare huur- en koopwoningen en garanties voor goed onderhoud in gemengde complexen. De corporatiesector wordt niet uitgekleeft door verkoop van woningcomplexen aan particuliere beleggers.
[GL wijst het kooprecht af. Het leidt tot een aantasting van de sociale huursector, hogere kosten voor achterblijvende huurders en risico's voor leefbaarheid en het niveau van onderhoud. Verkoop aan particuliere beleggers leidt tot hogere huren, slechtere dienstverlening en minder participatie van huurders.]
PB: Overnemen. Een wijziging op de toelichting van de indieners: het kooprecht van verplichte verkoop van sociale huurwoningen zoals het kabinet dat wil wijzen wij af, maar onder voorwaarden zoals bijvoorbeeld terugkoop zijn wij al jaren voorstander van een kooprecht vanuit de huurder geredeneerd.
- 357** **GroenLinks Wageningen** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** De woningcorporatie bepaalt welke woningen voor verkoop in aanmerking komen.
[Woningcorporaties moeten kunnen blijven sturen op het afdoende beschikbaar zijn van huurwoningen voor lage inkomens. Dat kan niet als ze verplicht zijn alle woningen te verkopen indien daar door de huurder toe verzocht wordt.]
PB: Niet overnemen ten gunste van amendement 356. Dat ondervangt dit al.

K. Woongeluk voor iedereen

2. Wie ondanks een goed inkomen in een sociale huurwoning blijft wonen, gaat meer huur betalen.

- 358 GroenLinks Enschede, Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 3**
hele punt **schrappen**
[Door 'scheefwonen' te accepteren is gemengd samenwonen in oude wijken mogelijk. Met inkomensafhankelijke huur riskeer je inkomensgetto's, want bewoners trekken weg als huur en woongenot niet meer overeenstemmen. Bovendien hebben scheefwoners meer bestedingsruimte waarmee de economie wordt gestimuleerd, terwijl huurverhogingen slechts ten goede komen aan de corporatie.]
PB: Niet overnemen. We vinden het redelijk dat mensen met een goed inkomen een redelijk huurprijs betalen. Huurprijzen in de sociale huursector kunnen zo laag zijn, omdat deze gesubsidieerd worden. Deze korting komt te vervallen als je hem niet meer nodig hebt. Dit hoeft niet te betekenen dat iemand moet verhuizen, maar dat hij of zij simpelweg een huur betaalt die past bij zijn of haar inkomen.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 361

- 359 GLwg_wonen** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Vooruitlopend op een integrale hervorming van de woningmarkt mogen de huren de komende jaren slechts gematigd stijgen. De extra woningwaarderingspunten (Donner-punten) worden afgeschaft en in plaats van de inkomensafhankelijke huurverhogingen kiest GL voor de huursombenadering. Daarbij mogen de huren gemiddeld met maximaal 1% boven inflatie stijgen, inclusief het effect van nieuwe verhuringen. De verhouding tussen huurprijs en kwaliteit van de woning wordt hierdoor verbeterd en de last van huurverhogingen wordt niet eenzijdig bij starters en doorstromers gelegd.
[GroenLinks moet niet voor een inkomensafhankelijke huurverhoging (gluurverhoging) zijn; die leidt tot aantasting van privacy, doorbreking van de relatie prijs/kwaliteit, strategisch gedrag en willekeur. Inkomensbeleid is niet aan verhuurders maar aan de overheid (zie amendement integrale hervorming woningmarkt). De huursombenadering (gesteund door Aedes en Woonbond) is een rechtvaardig alternatief, dat woningmarkt beter laat functioneren (doorstroming)]
PB: Niet overnemen. We vinden het redelijk dat mensen met een goed inkomen een redelijk huurprijs betalen.

- 360 GroenLinks Groningen** **Categorie 1**
voor eerste zin **toevoegen** Mensen met een lager inkomen houden recht op een toeslag voor de huur.
[benadrukken betaalbaar wonen voor lagere inkomens.]
PB: Overnemen.

K. Woongeluk voor iedereen

3. Huurders van (studenten)kamers en mensen in woongroepen krijgen recht op huurtoeslag.

- 361 GLwg_wonen** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** De kortingen op de huurtoeslag worden terug gedraaid.
[de basiskorting en de hogere kwaliteitskorting duperen huurders met de laagste inkomens (de huurtoeslag is een zeer gericht instrument om de koopkracht voor de laagste inkomens op peil te houden)]
PB: Niet overnemen. We spannen ons in voor het behoud van de huurtoeslag voor lage inkomens, maar het volledig terugdraaien van kortingen kunnen we niet garanderen in deze financieel moeilijke tijden.

K. Woongeluk voor iedereen

6. Activiteiten van woningcorporaties moeten in eerste instantie gerelateerd zijn aan hun sociale doelstelling: het in stand houden van een voorraad betaalbare woningen voor huishoudens met een laag inkomen. Gemeenten maken prestatieafspraken met woningcorporaties, onder andere over energiebesparing en investeringen in de wijk. Bij de scheiding van sociale en commerciële activiteiten van corporaties wordt verzekerd dat zij blijven investeren in voorzieningen, zoals winkels, die gebouwen en buurten leefbaarder maken.

- 362 GLwg_wonen, Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Er blijft een brede sociale huursector met een sociale doelstelling, namelijk het in stand houden van een voorraad betaalbare woningen voor lagere en bescheiden middeninkomens, het huisvesten zonder risicoselectie en het investeren in nieuwbouw, goede wijken, leefbaarheid en energiebesparing. Uitgangspunt is dat woningcorporaties dicht bij de huurder in de wijken komen te staan; huurders krijgen meer zeggenschap over het corporatiebeleid. Prestatieafspraken worden tripartiete afgesproken tussen corporatie, gemeente en huurdersorganisatie. Er komen mogelijkheden voor wooncoöperaties op basis van zelfbestuur van huurders.
Het toezicht op het functioneren en de financiën de corporaties wordt versterkt door beter intern toezicht en integraal toezicht op rechtmatigheid, volkshuisvestelijke prestaties en financiën. De in te stellen autoriteit krijgt meer mogelijkheden om tijdig in te kunnen grijpen.
[Het conceptprogramma gaat volstrekt voorbij aan de huidige discussies over de corporaties. Zo wordt een smalle sector gedefinieerd, een onbegrijpelijk pleidooi voor maatschappelijk vastgoed gehouden en niet ingegaan op problemen bij een aantal corporaties.]
PB: Overnemen.

K. Woongeluk voor iedereen

7. Bij nieuwbouw krijgt particulier opdrachtgeverschap ruim baan.

363 **GLwg_wonen**

Categorie 2

na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt) Grote slagen moeten worden gemaakt in energiebesparing en toepassing van duurzame energie (vooral zonne-energie) bij woningen. Gestreefd wordt naar een energiebesparing van minstens 3% per jaar in de huursector, waarbij garanties worden gegeven dat de totale woonlasten van huurders dalen. Slechte labels worden op termijn in principe verboden; label G in 2015 en label F in 2020. Energiebesparing in de eigen woningvoorraad wordt ook gestimuleerd door een combinatie van strengere bouwregelgeving, de blok-voor-blok benadering en gerichte subsidies
[Er staat niets in het woonhoofdstuk over energiebesparing. Een gemis voor een partij die "groen"□ in zijn naam heeft.]

PB: Overnemen.

K. Woongeluk voor iedereen

8. De hypotheekrenteaf trek wordt geleidelijk afgeschaft. Het bedrag aan hypotheekschuld waarover rente kan worden afgetrokken wordt in 2013 gemaximeerd tot 1 miljoen euro en daarna in 25 jaar stapsgewijs afgebouwd tot nul. De waarde van het eigen huis wordt geleidelijk betrokken in de vermogensbelasting, waarbij een vrijstelling geldt ter hoogte van de waarde van een gemiddeld huis. Tegelijkertijd worden het eigenwoningforfait en de overdrachtsbelasting geleidelijk afgebouwd.

364 **Afdeling Apeldoorn, Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught**

Categorie 3

hele punt 8 en hele punt 9 **vervangen door** GroenLinks is het eens met de uitgangspunten van het akkoord Wonen 4.0 en grijpt de kans aan om de huur- en koopmarkt in samenhang met elkaar te hervormen. Wel gaan we in één opzicht verder: het bedrag aan hypotheekschuld waarover rente kan worden afgetrokken wordt in 2013 gemaximeerd tot 1 miljoen euro (in plaats van de in Wonen 4.0 voorgestelde onbeperkte aftrek) en daarna in 25 jaar (in plaats van de in Wonen 4.0 voorgestelde 30 jaar) geleidelijk afgebouwd tot nul. Voor het overige worden de voorstellen van Wonen 4.0 overgenomen, zoals de geleidelijke afschaffing van de overdrachtsbelasting en het eigenwoningforfait en de introductie van de woontoeslag.
[De programmapunten 2.K.8 en 2.K.9 stellen voor om de waarde van de eigen woning geleidelijk te betrekken in de vermogensrendementsheffing, met een vrijstelling ter hoogte van de waarde van een gemiddeld huis. Dat betekent dat inwoners van dure regio's zoals Amsterdam en Utrecht voor dezelfde woning veel meer belasting gaan betalen dan inwoners van goedkope regio's zoals Limburg en Groningen. Dat vinden we onverdedigbaar. De vermogensrendementsheffing kan bovendien veel hoger uitpakken dan het huidige eigenwoningforfait. Dat bedraagt nu 0,6% van de WOZ-waarde. Afhankelijk van het belastingtarief betaalt men nu 33,1% tot 52% belasting over dit forfait, wat neerkomt op een belasting van 0,20% tot 0,31% van de WOZ-waarde. De vermogensrendementsheffing bedraagt ongeacht het belastingtarief 1,2%: ongeveer vier tot zes keer zoveel als het huidige eigenwoningforfait.]

PB: Niet overnemen ten gunste van amendement 369, waarin we duidelijk maken dat we Wonen 4.0 in grote lijnen steunen. Maar Wonen 4.0 sluit niet 100% aan op wat GroenLinks wil. Het is bijv. nog onduidelijk welke (financiële) uitwerking onderdelen als de woontoeslag hebben. Dit amendement schrapt bovendien 2K8 en 2K9 waarin ons eigen integrale en coherente plan voor de woningmarkt staat beschreven.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 371

365 **GLwg_wonen**

Categorie 2

hele punt 8 **vervangen door** (en verplaatsen naar begin van hoofdstuk K) De woningmarkt moet integraal hervormd worden door uitvoering van het woningmarktplan Wonen 4.0 met als invoeringsdatum 1 januari 2015. De fiscale subsidiëring van de eigen woning wordt ongedaan gemaakt, zodat kopen en huren gelijkwaardige alternatieven worden. De hypotheekrenteaf trek wordt stapsgewijs in 30 jaar afgeschaft en de eigen woning wordt ondergebracht in box 3. Daarbij is de hypotheekrente aftrekbaar tegen 30%, maar de woningwaarde belast volgens de vermogensrendementsheffing. In combinatie hiermee wordt de overdrachtsbelasting en het eigen woningforfait afgeschaft. Als onderdeel van de integrale hervorming worden de huren van woningen naar een meer marktconform niveau gebracht door de maximale huursomstijging (inclusief mutatie) van 2% boven inflatie, waarbij een maximum geldt van 4,5% van de WOZ-waarde. De extra huurinkomsten en de extra belastinginkomsten worden gebruikt voor extra investeringen, een woontoeslag voor huurders met lage en bescheiden middeninkomens en een nivellerende verlaging van de belastingtarieven.
[Een eigen GL-invulling van het breed gedragen (Woonbond, VEH, NVM, Aedes) plan 'Wonen 4.0'. In onze ogen moet dit hoofdstuk met dit punt beginnen.]

PB: Niet overnemen ten gunste van amendement 369 met dezelfde strekking, maar een bondigere formulering. Wij nemen Wonen 4.0 heel serieus en delen de uitgangspunten, maar willen het niet in detail opnemen in ons verkiezingsprogramma, zoals dit amendement voorstelt. Er is nog te veel onduidelijk over de doorwerking en uitvoering. Zie ook het advies bij amendement 364.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 370

366 **Alfred5, Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught, GroenLinks, GroenLinks Groningen, GroenLinks Wageningen**

Categorie 2

1 miljoen euro **vervangen door** 500.000 euro
[Waarom moeten hypotheekbedragen boven 500.000 Euro uit de algemene belastingmiddelen worden gesubsidieerd? En waarom mogen mensen met hoge inkomens relatief meer aftrekken dan lagere inkomens? Geleidelijke afbouw topaftrek met 1% per jaar (ook voor bestaande gevallen) voldoet aan principes van behoorlijk bestuur.]

PB: Niet overnemen. GroenLinks wil de hypotheekrenteaf trek geleidelijk afschaffen, stap voor stap zodat mensen zich kunnen voorbereiden. In 2013 al afschaffen voor alle huizen boven de 500.000 gaat wat ons betreft te snel. Zie wel positief advies op amendement 367.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 368

- 367 GroenLinks Enschede** **Categorie 2**
wordt in 2013 gemaximeerd tot 1 miljoen euro en daarna **vervangen door** wordt in 2013 voor bestaande hypotheeken gemaximeerd tot 1 miljoen euro en voor nieuwe hypotheeken op 5 ton, en daarna
PB: Overnemen. *Goed compromis.*
- 368 GrienLinks** **Categorie 1**
vermogensbelasting **vervangen door** vermogensrendementsheffing
[*Bij de invoering van de Wet Inkomstenbelasting 2001 is vermogensbelasting afgeschaft. Hiervoor in de plaats is gekomen de vermogensrendementsheffing (Box III).*]
PB: Overnemen.
- 369 GroenLinks Groningen , Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving, Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** We zijn het eens met de uitgangspunten van het akkoord Wonen 4.0 en pakken de kans om de huur- en koopmarkt in samenhang met elkaar te hervormen.
[*In het Lenteakkoord blijven koop- en huurmarkt van elkaar gescheiden. Onbedoeld effect is dat starters minder kans krijgen om een woning te kopen. Juist deze groepen zijn de motor om verhuisketens op gang te brengen en de woningmarkt weer vlot te trekken.*]
PB: Overnemen.

K. Woongeluk voor iedereen

9. De vrijstelling van het eigenwoningforfait voor huiseigenaren zonder hypotheek (wet-Hillen) vervalt. De kapitaalverzekering eigen woning wordt niet langer fiscaal vrijgesteld voor nieuwe gevallen en het eigenwoningforfait wordt niet geïndexeerd.

- 370 Afdeling Geldrop-Mierlo en omgeving, Afdelingen 's-Hertogenbosch, Heusden en Vught, groenlinks afdeling eindhoven** **Categorie 3**
De vrijstelling van het eigenwoningforfait voor huiseigenaren zonder hypotheek (wet-Hillen) vervalt.
schrappen
[*Door de vrijstelling af te schaffen wordt het (vervroegd) aflossen van de hypotheek ontmoedigd. Juist dat aflossen is in de toekomst zeker nodig, om mensen niet nog verder in financiële problemen te laten geraken. Het afschaffen van het forfait, zoals dit punt wil, stimuleert juist hypotheekschuld. Willen we dat?]*
PB: Niet overnemen. *Het geleidelijk afschaffen van het eigenwoningforfait is onderdeel van ons integrale woningmarktplan. De wet-Hillen voorziet in een aftrekpost voor mensen die hun hypotheek (bijna) hebben afgelost. Maar een huis is eigen vermogen, dat belast mag worden. GroenLinks stimuleert het aflossen van de hypotheekschuld al via het afschaffen van de hypotheekrenteafrek.*

K. Woongeluk voor iedereen

10. Huizenbezitters die door financiële problemen hun huis dreigen kwijt te raken, krijgen de mogelijkheid hun woning of hypotheek over te doen aan de overheid, tegen billijke voorwaarden omtrent huur of afbetaling. Dit geldt voor huizenbezitters met een hypotheek tot het niveau van de Nationale Hypotheek Garantie.

- 371 GroenLinks Wageningen, Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
heel punt 10 **schrappen**
[*De overheid als eigenaar van woningen (met huurinzamelingorganisatie, onderhoud, etc) is vreemd als we een systeem hebben van woningcorporaties en private verhuurders. Daarnaast moet voorkomen worden dat financieel risicovol gedrag van banken en bewoners te gemakkelijk afgewenteld worden op de overheid.]*
PB: Overnemen.

K. Woongeluk voor iedereen

12. GroenLinks wil dat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen. De bouw van woningen waarin meerdere generaties samenwonen en van woningen voor mensen met een beperking, zoals dementie, wordt gestimuleerd.

- 372 Mantelzorgwonen, Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Daarnaast wil GroenLinks dat het voor familieleden en naasten makkelijker wordt om zorg in, aan of bij de woning te verlenen (mantelzorgwonen). Het bijplaatsen van een mantelzorgwoning of zorgkamer moet door versoepeling van de regels veel makkelijker worden gemaakt. We willen bovendien onderzoeken welke financiële mogelijkheden er zijn om dit ook voor minder draagkrachtigen te faciliteren.
[*De voorgestelde tekst is te beperkt en geeft geen antwoord op de problemen. Ons voorstel richt zich op een bredere doelgroep (alle mensen met een zorgvraag) en niet alleen op een bepaald type mantelzorgwonen. Ook zou onderzocht moeten worden hoe mantelzorgwonen voor bepaalde groepen minder draagkrachtigen toegankelijk kan worden gemaakt.]*
PB: Overnemen.

- 373** **GroenLinksPlus!** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Er wordt serieus werk gemaakt van levensloopbestendige bouw en renovatie, in overleg met relevante organisaties en uitgaande van de bestaande keurmerken en voorschriften.
[Het certificaat Woonkeur definieert duidelijk wat onder levensloopbestendig wordt verstaan. De bouw en aanpassing van bestaande woningen moeten hierop zijn gebaseerd.]
PB: Overnemen.
- 374** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Bij oudereninstellingen worden cultuursensitief beleid en extra voorzieningen voor ouderen van etnische minderheden gewaarborgd
PB: Overnemen.
- 375** **DWARS** **Categorie 2**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Anti-kraak houdt op te bestaan. In plaats daarvan wordt het mogelijk om tijdelijke verhuur toe te passen.
[Hoewel anti-kraak beter is dan leegstand, kleven er bezwaren aan. Rechten van huurders zijn niet goed gewaarborgd. Bovendien benut anti-kraak doorgaans slechts een klein deel van de beschikbare ruimte in een pand. Tijdelijke verhuur lost deze problemen op. Uiteindelijke doel moet wegwerken van leegstand zijn, bijvoorbeeld door ombouw van panden.]
PB: Niet overnemen. *Wij willen geen nieuwe categorie met verminderde huurbescherming introduceren, omdat we bang zijn dat dit uiteindelijk de bestaande rechten van huurders uitholt.*
- 376** **GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Aan de vermaatschappelijking van zorg (door de Wet Maatschappelijke Ondersteuning) kunnen woongroepen een belangrijke bijdrage leveren. De woongroep wordt de hoeksteen van de samenleving. De overheid stimuleert de vorming van woongroepen.
PB: Niet overnemen. *Sympathiek, maar te weinig concreet punt.*
- 377** **GLwg_wonen** **Categorie 1**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) De overheid krijgt meer mogelijkheden om in te grijpen wanneer huisjesmelkers en slecht functionerende verenigingen van eigenaren leiden tot overlast en verloedering van wijken.
PB: Overnemen.

Amendementen voor Programmapunten Hoofdstuk 3: Open samenleving

A. Ruimte voor verschil

1. In artikel 1 van de Grondwet over gelijke behandeling wordt expliciet gemaakt dat ook discriminatie op grond van homo- en heteroseksuele gerichtheid, leeftijd en handicap niet is toegestaan.

378 GroenLinks Amsterdam, Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), DWARS **Categorie 1**

op grond van homo- en heteroseksuele gerichtheid, leeftijd en handicap niet is toegestaan. **vervangen door** op grond van homo- en heteroseksuele gerichtheid, gender-identiteit, leeftijd en handicap niet is toegestaan. In de Memorie van Toelichting dient te worden verduidelijkt dat transgenders beschermd worden door artikel 1 van de Grondwet. Waar dit nog niet het geval is, worden alle discriminatiegronden in artikel 1 van de Grondwet toegevoegd aan de Algemene Wet Gelijke Behandeling.

PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

4. Er komt een nationaal actieplan tegen discriminatie, waarbij zelforganisaties een grote rol spelen.

379 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) **Categorie 2**

na laatste zin **toevoegen** Er komt ook een landelijk actieplan om de deskundigheid van hulpverleners ten aanzien van huiselijk, seksueel en eergeerelateerd en anti-homogeweld te vergroten, onder andere voor professionals in de jeugdzorg, zorginstellingen, de ouderenzorg, asielzoekerscentra, politie en de Immigratie- en Naturalisatiedienst.

[De mannelijke inwoner van een zorginstelling voor ouderen moet de foto van zijn geliefde vriend op zijn kamer durven te laten staan.]

PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

6. De Wet gelijke behandeling wordt aangescherpt. De 'enkele feit constructie', die scholen in het bijzonder onderwijs het recht geeft om openlijk homoseksuele leraren en leerlingen van school te sturen, wordt geschrapt.

380 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) **Categorie 1**

De wet gelijke behandeling **vervangen door** De Algemene Wet Gelijke Behandeling
[Tekstueel amendement; zo heet de wet.]

PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

9. Alle politiekorpsen gaan geweld tegen (vermeende) homo s, lesbo s, bi s en transgenders registreren. Voorlichtingscampagnes brengen de mogelijkheid om anoniem aangifte te doen van antihomogeweld onder de aandacht.

381 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** Geweld en intimidatie van homoseksuelen in de woonomgeving wordt aangepakt met ondersteuning van lokale, buurtgerichte initiatieven, het politienetwerk Roze in Blauw en door krachtige aansturing van het Openbaar Ministerie.

[De tekst in 3A9 geeft de bestaande praktijk weer. Ons amendement sluit aan bij nieuwe actiepunten bij politie en justitie en in de samenleving.]

PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

11. Ouderschap van homoparen wordt zoveel als mogelijk gelijkgesteld aan dat van heteroparen en sociale acceptatie wordt bevorderd.

382 DWARS, Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) **Categorie 1**

homoparen wordt zoveel als mogelijk **vervangen door** niet-heteroparen wordt gelijkgesteld
[Homoparen is te exclusief, zo kan er ook worden gedacht aan meer dan twee ouders voor een kind. Zoveel mogelijk is niet sterk genoeg, alle ouders moeten gelijk zijn aan elkaar.]

PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

12. De sterilisatie-eis bij geslachtsverandering wordt afgeschaft.

- 383** **GroenLinks Amsterdam** **Categorie 1**
De sterilisatie-eis bij geslachtsverandering wordt afgeschaft. **vervangen door** Op korte termijn worden drempels voor (administratieve) geslachtsverandering verlaagd: de sterilisatie-eis komt te vervallen. Ook aan genderpresentatie wordt niet getoetst.
PB: Overnemen.
- 384** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), DWARS** **Categorie 3**
na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) GroenLinks streeft ernaar om op de lange termijn de verplichte registratie van geslacht in de gemeentelijke basisadministratie volledig af te schaffen.
[*Sekserregistratie in de GBA stamt uit de tijd van ongelijke rechten M/V. Die tijd is voorbij. Als de overheid écht wil uitdragen dat seksediscriminatie tot het verleden behoort, ligt het voor de hand om op termijn geslacht niet meer te registreren, net als nu etniciteit, seksuele voorkeur of handicap. Bovendien veroorzaakt het grote problemen voor transgenders en transseksuelen. Dit amendement wordt mede ingediend door: leden Nuyens, Ten Brink, Huizing, Barkhuis, Wagemakers, Nobel, Ruysenaars, vd Korf, vd Bos en Koers.]*
PB: Niet overnemen. Het onderwerp geslachtsregistratie vergt een fundamentele discussie in de partij. We willen deze discussie in de partij verder brengen voordat we dit in een programma vastleggen.

A. Ruimte voor verschil

13. Voor huwelijksmigranten van buiten de EU gaat dezelfde inkomenstoets gelden als voor EU-burgers. De leeftijdsgrens wordt verlaagd naar 18 jaar. Ongehuwden behouden hetzelfde recht op gezinshereniging als gehuwden.

- 385** **Partijbestuur, Werkgroep Kleurrijk Platform, Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
hele punt **vervangen door** Voor gezinsmigranten van buiten de EU gaat dezelfde inkomenstoets gelden als voor EU-burgers. De leeftijdsgrens wordt verlaagd naar 18 jaar. Ongehuwden behouden hetzelfde recht op gezinshereniging als gehuwden. Er worden geen nieuwe eisen gesteld aan gezinsmigratie en recente aanscherpingen worden teruggedraaid. Nareizende gezinsleden van vluchtelingen krijgen onmiddellijk toestemming om zich te vestigen in Nederland.
PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

15..Taalonderwijs voor migranten, ook die al langer in Nederland zijn, is gericht op participatie, via scholing, een eigen bedrijf of werk. Aandacht gaat ook uit naar de Nederlandse samenleving en onze grondrechten, zoals het gelijkheidsbeginsel, uitingsvrijheid en godsdienstvrijheid. Mensen die niet inburgeringsplichtig zijn, zoals EU-burgers, kunnen tegen betaling gebruik maken van dit onderwijs; een vorm van studiefinanciering maakt dit mogelijk. Migrant die de taal al spreken worden vrijgesteld van het inburgeringsvereiste. Het niet slagen voor het inburgeringsexamen heeft geen gevolgen voor het verblijfsrecht, maar een gebrek aan inspanningen wordt tegengegaan met boetes. De inburgeringseis in het buitenland komt te vervallen.

- 386** **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Afdeling Utrecht-Stad, Juristennetwerk GroenLinks, Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 1**
tussen godsdienstvrijheid.] en [Mensen die niet **toevoegen** Kosten voor verplichte inburgering worden niet op de migranten zelf verhaald.
[*Taalonderwijs en inburgering moet toegankelijk zijn voor alle mensen, en de migrant niet direct met hoge financiële lasten of schulden opzadelen.]*
PB: Overnemen.
- 387** **DWARS** **Categorie 2**
Migrant die de taal al spreken worden vrijgesteld van het inburgeringsvereiste. **schrappen**
[*Migrant die de taal al spreken kunnen ook nog veel hebben aan een inburgeringscursus. Het gaat om meer dan alleen een taal leren. Daarom deze zin eruit halen.]*
PB: Niet overnemen. Mensen kunnen als ze de taal spreken al zelfstandig deelnemen aan de samenleving.

A. Ruimte voor verschil

16. De mogelijkheid van een dubbele nationaliteit wordt niet ingeperkt voor geboren of genaturaliseerde Nederlanders. Nederland komt op voor hun recht om afstand te doen van hun oorspronkelijke nationaliteit.

- 388 DWARS** **Categorie 1**
De mogelijkheid van een dubbele nationaliteit wordt niet ingeperkt voor geboren of genaturaliseerde Nederlanders. Nederland komt op voor hun recht om afstand te doen van hun oorspronkelijke nationaliteit. **vervangen door** De mogelijkheid van een meervoudige nationaliteit wordt niet ingeperkt voor geboren of genaturaliseerde Nederlanders. Nederland komt op voor het recht van mensen om afstand te doen van een nationaliteit die ze niet willen behouden.
[*Het is niet uitgesloten dat iemand meer dan twee nationaliteiten bezit.*]
PB: Overnemen.
- 389 Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Er worden geen extra opleidings- en inkomenseisen gesteld aan de verkrijging van het Nederlanderschap.
[*Op dit moment ligt er een wetsvoorstel waarin extra opleidings- en inkomenseisen worden gesteld aan de verkrijging van het Nederlanderschap. Hierdoor zal het Nederlanderschap voor vluchtelingen onbereikbaar worden, of pas mogelijk worden na zeer lange tijd. Terwijl vluchtelingen juist graag willen naturaliseren en zij geen rechten kunnen ontlenen aan de nationaliteit van het land van herkomst.*]
PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

17. De legeskosten voor naturalisatie en verblijfsvergunningen gaan omlaag.

- 390 Juristennetwerk GroenLinks, Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 1**
na gaan omlaag **toevoegen** naar het niveau van de leges voor EU-burgers
[*De huidige legeskosten voor verblijfsvergunningen en naturalisaties zijn dermate hoog dat zij voor een groot deel van de betrokkenen niet op te brengen zijn en onnodig belemmerd werken. Het gaat vaak om duizenden euro's. Er is geen geldige reden om verschil te maken tussen mensen van buiten de Europese Unie en unieburgers.*]
PB: Overnemen.

A. Ruimte voor verschil

18. Aan het vrij verkeer voor personen en werknemers in de EU wordt niet getornd.

- 391 Afdeling Zaanstad, Werkgroep Kleurrijk Platform** **Categorie 2**
na punt 18 **toevoegen** (nieuw punt) Het boerkaverbod wordt niet ingevoerd.
[*Dit verbod vormt geen enkele oplossing voor een bestaand probleem.*]
PB: Overnemen.

B. Veilige buurten

3. Softdrugs worden gelegaliseerd, de verstrekking van harddrugs gereguleerd. Er komt intensieve voorlichting over middelengebruik. De wietpas wordt afgeschaft.

- 392 GroenLinks Amsterdam** **Categorie 1**
tussen gereguleerd] en [Er komt **toevoegen** , hierbij duurzame en milieubewuste productie in het oog houdend.
[*mede-indiener Dwars Amsterdam*]
PB: Overnemen.

B. Veilige buurten

4. Technologieën om mensen in de gaten te houden op wie geen verdenking rust, zoals slimme camera's, worden slechts bij uiterste noodzaak ingezet, na een strikte mensenrechtentoets. Wetten en regels die zulke surveillance mogelijk maken vervallen na twee jaar.

- 393 GroenLinks Rotterdam** **Categorie 2**
na punt 4 **toevoegen** (nieuw punt) De vuurwerktraditie wordt gemoderniseerd: Met Oud en Nieuw wordt vuurwerk uitsluitend afgestoken bij professionele vuurwerkshows.
[*Om de honderden slachtoffers en miljoenen euro's aan schade te voorkomen is Nederland toe aan een modernisering van de vuurwerktraditie. Dat kan door net als in veel andere landen met Oud en Nieuw vuurwerk niet ieder voor zich af te laten steken, maar op een veilige manier door professionals bij vuurwerkshows.*]
PB: Niet overnemen. Het partijbestuur geeft de voorkeur aan het partijbestuursamendement 394.
- 394 Partijbestuur** **Categorie 2**
na punt 4 **toevoegen** (nieuw punt) Het vuurwerkbesluit zou een gemeentelijke bevoegdheid moeten zijn.
PB: Dit komt tegemoet aan het amendement 393.

C. Grenzen stellen

1. Preventie van misdaad staat voorop. Probleemgezinnen krijgen intensieve hulp bij het opvoeden. Minder jongeren verlaten de school zonder diploma. De inzet van de politie wordt in samenspraak met jeugdzorg, onderwijs en gemeente meer gericht op het aanpakken van kleinere vergrijpen en het voorkomen van bendevoering.

395 **Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 2**

na punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) Nederland gaat het VN-Kinderrechtenverdrag naleven op het gebied van het jeugdstrafrecht en een kindgericht beleid ontwikkelen ten aanzien van minderjarige verdachten en veroordeelden. Dat betekent o.a. het drastisch verkorten van de maximumduur van voorarrest en het zoeken van alternatieven daarvoor. Het volwassenenstrafrecht wordt niet toegepast op 16- en 17-jarigen. De politie wordt beter toegerust voor het omgaan met jeugdigen.
[*Defence for Children heeft onderzoek gedaan naar de naleving van het VN-Kinderrechtenverdrag en het voorarrest van minderjarigen in politiecellen. In omliggende landen is de maximale duur van het voorarrest 24 uur, maar in Nederland kan dat maximaal 16 dagen zijn (en drie dagen voor twaalf- tot zestienjarigen). Dit kan en moet anders. Minderjarigen verdienen binnen het strafrecht extra bescherming.*]

PB: Overnemen. Nederland dient het VN-Kinderrechtenverdrag zo ruim mogelijk te willen naleven.

396 **GroenLinks Rotterdam** **Categorie 2**

na punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) Openbare-ordemaatregelen zoals cameratoezicht, fouilleren en samenscholingsverboden mogen alleen worden ingezet bij uiterste noodzaak en binnen door de gemeenteraad gestelde kaders. Uitgangspunten daarbij zijn proportionaliteit, tijdelijkheid, en waarborgen voor de privacy.

PB: Overnemen.

C. Grenzen stellen

2. Straffen zijn snel, transparant en rechtvaardig. Bij een lage strafmaat worden alternatieve straffen toegepast.

397 **Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 2**

Bij een lage strafmaat worden alternatieve straffen toegepast. **vervangen door** Taakstraffen moeten voor alle delicten kunnen worden opgelegd als aanvulling op of als alternatief voor andere straffen.
[*Voor bepaalde zware misdrijven en bij recidive binnen 5 jaar mag de rechter sinds januari 2012 geen taakstraffen meer opleggen, zonder ook een gevangenisstraf of een maatregel op te leggen. Voorgesteld wordt dit terug te draaien. Taakstraffen moeten niet beperkt blijven tot lichte vergrijpen. Het een zinvolle vervanging zijn van een gevangenisstraf. Beoordeling hiervan is aan de rechter.*]

PB: Overnemen.

C. Grenzen stellen

6. De uitvoering van de levenslange gevangenisstraf wordt aangepast. Na 30 jaar wordt door de rechter onderzocht of invrijheidstelling op termijn bespreekbaar is. Gratieverzoeken worden niet meer aan de Koning gericht, maar aan de Hoge Raad der Nederlanden.

398 **Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 1**

Na 30 jaar wordt door de rechter onderzocht of invrijheidstelling op termijn bespreekbaar is. **vervangen door** Na 20 jaar wordt voor het eerst onderzocht of voorwaardelijke invrijheidstelling mogelijk is.
[*Dit punt moet scherper worden geformuleerd. Een termijn van 30 jaar is te lang. Tot 1986, de laatste keer dat gratie werd verleend, kwamen levenslang gestraften gemiddeld na 15 tot 17 jaar vrij. Verder zijn de bewoordingen 'onderzocht', 'op termijn' en 'bespreekbaar' te vaag.*]

PB: Overnemen.

399 **Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 1**

Gratieverzoeken worden niet meer aan de Koning gericht, maar aan de Hoge Raad der Nederlanden. **vervangen door** Gratieverzoeken worden ingediend bij de procureur-generaal van de Hoge Raad der Nederlanden.
[*Het past bij de bijzondere taak van de procureur-generaal dat hij met de behandeling van gratieverzoeken wordt belast. Gratie wordt dan door de Hoge Raad verleend op vordering van de procureur-generaal.*]

PB: Overnemen.

C. Grenzen stellen

7. De rechtspositie van slachtoffers wordt verder versterkt. De overheid probeert in elke strafzaak de bij slachtoffers veroorzaakte materiele en immateriele schade te herstellen en te verhalen op de daders. Slachtoffers die worden gehoord door de rechter-commissaris kunnen zich daarbij door een advocaat laten bijstaan.

400 **Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 1**

tussen daarbij] en [voor **toevoegen** op kosten van de staat
[*Het is van belang dat in dit punt wordt verduidelijkt dat slachtoffers zich op kosten van de staat door een advocaat kunnen laten bijstaan. Zij hoeven dit niet zelf te betalen.*]

PB: Overnemen.

401 Juristennetwerk GroenLinks

Categorie 1

De overheid probeert in elke strafzaak de bij slachtoffers gemaakte materiële en immateriële schade te herstellen en te verhalen op daders. **vervangen door** De overheid zet sneller en sterker in op bemiddeling tussen verdachte en slachtoffer, waarbij zij onderling de zaak regelen en de schade van het slachtoffer door de dader wordt vergoed.
[Politie en justitie sturen nu al - eenzijdig - op vergoeding van de schade door de verdachte. Het gaat erom herstelbemiddeling met direct contact tussen dader en slachtoffer zelf te stimuleren. Dit is breder dan alleen het (laten) vergoeden van de schade.]

PB: Overnemen.

C. Grenzen stellen

10. De preventie en bestrijding van huiselijk, seksueel en eengerelateerd geweld wordt geïntensiveerd. Bij uithuisplaatsing krijgt niet alleen de pleger, maar ook het slachtoffer rechtsbijstand. Er komt meer capaciteit en deskundigheid bij de politie. Daders krijgen, naast eventuele straf, vaker therapie opgelegd. Meer hulpverleners en professionals worden getraind om signalen van mishandeling te herkennen en te melden. Wanneer er sprake is van fysiek of psychisch geweld kunnen partners met een afhankelijke verblijfsvergunning direct een zelfstandige verblijfsvergunning krijgen, zodat ze sneller uit de gewelddadige relatie kunnen ontsnappen. De opvangcapaciteit wordt uitgebreid. Gemeenten zorgen voor voldoende opvanghuizen en doorstroomwoningen voor vrouwelijke en mannelijke slachtoffers van huiselijk geweld. Er komt

402 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)

Categorie 1

tussen te melden] en [Wanneer **toevoegen** De landelijke meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling wordt uitgebreid naar vrijwilligersorganisaties en levensbeschouwelijke instellingen.
[Vanaf 2013 moeten scholen en jeugdzorg werken met een meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling. Deze meldcode zou ook verplicht moeten worden voor vrijwilligersorganisaties en levensbeschouwelijke organisaties, zoals kerken, omdat ook deze organisaties een verantwoordelijkheid hebben om huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en op te pakken.]

PB: Overnemen.

C. Grenzen stellen

16. Nederland werkt pas mee aan uitbreiding van de wederzijdse erkenning van strafrechtelijke beslissingen in de EU als er voldoende gezamenlijke waarborgen zijn voor de rechten van verdachten.

403 Europawerkgroep

Categorie 2

na punt 16 **toevoegen** (nieuw punt) Voor de bestrijding van cybercrime en cyberwarfare wordt meer geïnvesteerd in digitale expertise bij politie en justitie, alsmede in internationale samenwerking met inachtneming van grondrechten.
[Politie, Justitie en Defensie schieten nu tekort en dreigen bij de ontwikkelingen op dit gebied achter te gaan lopen.]

PB: Overnemen

404 DWARS

Categorie 2

na punt 16 **toevoegen** (nieuw punt) Wanneer een veroordeelde naast gevangenisstraf een tbs-maatregel opgelegd krijgt, vangt deze zo spoedig mogelijk aan en niet pas na een aantal jaren, zoals nu vaak het geval is.
[Voorkomen van recidive heeft de hoogste prioriteit.]

PB: Overnemen.

D. Een slank en krachtig bestuur

2. De organisatie van het binnenlands bestuur is niet meer efficiënt, de bestuurlijke dichtheid is te groot geworden en het democratisch gehalte laat te wensen over. Er komt een staatscommissie die verschillende opties voor een herinrichting van het binnenlands bestuur onderzoekt, waaronder de optie van een twee-bestuurslagen model.

405 DWARS, GroenLinks Leiden

Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Deze staatscommissie bestudeert tevens hoe de functie van de Eerste Kamer en haar democratische legitimiteit versterkt kunnen worden.
[De Senaat heeft haar nut de afgelopen tijd weer meer dan bewezen door wetgeving te toetsen op kwaliteit. We zijn blij dat GroenLinks de Eerste Kamer niet meer wil afschaffen, maar de huidige vorm van verkiezen is niet ideaal.]

PB: Overnemen.

D. Een slank en krachtig bestuur

3. Er komt een nieuwe Referendumwet die zowel het adviserend als correctief referendum regelt.

- 406 DWARS** **Categorie 3**
hele punt **schrappen**
[DWARS is tegen het referendum. Er bestaat niet voor niets een democratisch gekozen parlement, zij worden geacht belangrijke beslissingen te nemen over onderwerpen waar burgers vaak geen tijd en middelen hebben om zich in de materie te verdiepen.]

PB: Niet overnemen. We willen dat burgers meer directe zeggenschap hebben, op allerlei manieren, onder andere via referenda. Het partijbestuur wil in lijn met het besluit van de Partijraad niet breken met de in het parlement in behandeling zijnde initiatiefwetten waar GroenLinks medeondertekenaar van is (adviserend referendum) dan wel de trekker van is (correctief referendum, initiatiefwet Sap cs).

Indien aangenomen verder met amendement nummer 409

- 407 GroenLinks Leiden, Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 2**
zowel het adviserend als correctief referendum regelt **vervangen door** het correctief referendum regelt
[Adviserende referenda zijn er alleen voor bestuurders die geen keuzes maken en vormen vaak weer het begin van dezelfde discussie. De wijze waarop met de uitslag van adviserende referenda wordt omgegaan, leidt vaak alleen maar tot meer onvrede dan het gevoel dat men echt mee kan beslissen.]

PB: Niet overnemen. Het partijbestuur wil meerdere opties openhouden. Daarnaast wil het partijbestuur niet breken met de voorliggende wetsvoorstel waar GroenLinks mede-indiener is.

- 408 Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 2**
zowel het adviserend als het correctief referendum **vervangen door** het adviserend referendum
[De Tweede Kamer krijgt van het volk een mandaat om namens haar besluiten te nemen. Met correctieve referenda nemen we dat mandaat gedeeltelijk weg. Een half gemandateerde volksvertegenwoordiging is onwenselijk.]

PB: Niet overnemen. Het partijbestuur wil meerdere opties openhouden. Daarnaast wil het partijbestuur niet breken met de voorliggende grondwetswijziging-Sap.

D. Een slank en krachtig bestuur

4. De inhuur van kostbare externe adviseurs door overheden wordt teruggedrongen.

- 409 GroenLinks Amsterdam, DWARS** **Categorie 2**
hele punt **schrappen**
PB: Overnemen.

D. Een slank en krachtig bestuur

5. Het aantal zelfstandige bestuursorganen wordt teruggebracht.

- 410 DWARS** **Categorie 1**
na punt 5 **toevoegen** (nieuw punt) De inwoners van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba zijn gelijkwaardig aan de inwoners van het Europese deel van Nederland. Er wordt speciale aandacht gegeven aan onderwijs, sociale zekerheid, gezondheidszorg en milieubeleid op de eilanden van het Caribische deel van Nederland.
[Sinds de drie eilanden deel zijn van Nederland is er sprake van een ongelijk voorzieningenniveau in ons land.]

PB: Overnemen.

D. Een slank en krachtig bestuur

6. Nederland ijvert ook voor minder bestuurlijke drukte en meer democratie in de Europese Unie, door:

- 415 GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 6 **toevoegen** (nieuw punt) De vergoeding voor een Eerste- en Tweede Kamerlid wordt begrensd op twee keer modaal.
PB: Niet overnemen. Volksvertegenwoordiger zijn is uitzonderlijke maatschappelijke functie waaraan bv. uitzonderlijke vaardigheden van gevraagd worden en uitzonderlijke werktijden gekoppeld zijn, daar mag een redelijke vergoeding tegenover staan

a) de samenvoeging van het voorzitterschap van de Europese Commissie en de Europese Raad tot een EU-president, die door het Europees Parlement wordt gekozen;

- 411 GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
hele subpunt a) **schrappen**
[Als de voorzitter van de Europese Commissie tevens voorzitter is van de Europese Raad (van ministers) en door het EP gekozen is hij ambtenaar en bestuurder tegelijk. Dat moet je niet willen;]

PB: Niet overnemen. De Commissievoorzitter is een politicus, net als onze minister-president.

b) het verminderen van het aantal eurocommissarissen;

- 412 GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
hele subpunt b) **schrappen**
[Als het aantal Eurocommissarissen omlaag moet dan politiseert daarmee de functie, terwijl het eigenlijk ambtenaren zouden moeten zijn van een Europese regering;]
PB: Niet overnemen. We willen juist een politiekere Commissie. De Commissarissen zijn geen ambtenaren van een Europese regering, maar ze zijn te vergelijken met de ministers van een Europese regering.

d) het recht voor het Europe Parlement om individuele eurocommissarissen weg te sturen;

- 413 GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
hele subpunt d) **schrappen**
[als Eurocommissarissen individueel weggestuurd moeten kunnen worden politiseert dat de functie nog meer, want dan ontstaat er kennelijk een vertrouwensrelatie tussen het EP en individuele commissarissen. Dat verzwakt de positie van de voorzitter en maakt ambtenaren tot politici]
PB: Niet overnemen. We willen juist een politiekere Commissie. De Commissarissen zijn geen ambtenaren van een Europese regering, maar ze zijn te vergelijken met de ministers van een Europese regering.

e) Europawijde correctieve referenda. Hiertoe pleit de regering voor het bijeenroepen van een nieuwe Conventie, met nationale en Europe parlementariers die in het openbaar aan een verdragsherziening werken.

- 414 DWARS** **Categorie 2**
Europawijde correctieve referenda. **schrappen**
[Ook op Europees niveau geldt dat democratische instituties besluiten moeten kunnen nemen. Met de mogelijkheid moeizame compromissen terug te draaien wordt Europa nog minder besluitvaardig.]
PB: Niet overnemen. Zie 635.

E. Meer zeggenschap voor burgers

1. De zeggenschap van burgers in zorg- en onderwijsinstellingen en woningcorporaties wordt versterkt, bijvoorbeeld door de bevoegdheden en rechten van cliënten- en bewonersraden uit te breiden. Daarbij moet extra aandacht worden gegeven aan kwetsbare groepen zoals zwerfjongeren en verslaafden.

- 416 GrienLinks** **Categorie 1**
Daarbij moet extra **vervangen door** Daarbij moet ook
PB: Overnemen.

- 417 GrienLinks, afdeling Nijmegen** **Categorie 2**
tussen uit te breiden] en [Daarbij moet **toevoegen** en hoofd te maken van de organisatie
[Bij het 'op afstand plaatsen' van de politiek van bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties en openbaar onderwijs zijn we 'vergeten' de democratie mee te verhuizen.]
PB: Niet overnemen. Inspraak moet beter worden geregeld, maar dat betekent niet dat bewoners het laatste woord zouden moeten hebben.

E. Meer zeggenschap voor burgers

2. Overheden nodigen burgers actief uit om mee te denken over beleid, bijvoorbeeld via burgerpanels en wijkbudgetten. Ook worden burgers directer betrokken bij de ontwikkeling en evaluatie van regels en beleid, bijvoorbeeld via gebruikersgroepen en kwaliteitspanels.

- 418 Burgerzeggenschap** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** De verantwoordelijkheid voor en het initiatief van het maken van beleid ligt niet alleen bij overheden, maar wordt gedeeld met wijken, buurten en dus bewoners. De wijkagenda stoelt op de prioriteiten en voorkeuren van wijkbewoners. Ze krijgen meer te zeggen over het geld voor de wijk, bijvoorbeeld door middel van wijkbudgetten. Er wordt ruimte gemaakt voor bewonersinitiatieven door het aanpassen van belemmerende wet- en regelgeving. Daar op aansluitend wordt een nieuwe passende rechtsvorm ontwikkeld voor maatschappelijke ondernemingen om het mogelijk te maken rekenen uit bijvoorbeeld een bewonersbedrijf terug te laten vloeien naar de gemeenschap.
[Zeker nu, gezien de trend van een terugtrekkende overheid, er minder geïnvesteerd wordt in wijken en meer verwacht wordt van vrijwilligers is het van belang bewoners instrumenten in handen te geven om het aanbod van maatschappelijke voorzieningen op peil te houden en aan te laten sluiten bij de wensen van de wijk.]
PB: Overnemen.

- 419 Afdeling Purmerend, Beemster, Zeevang** **Categorie 2**
na punt 2 **toevoegen** (nieuw punt) De overheid biedt voorzieningen voor burgers die willen participeren, maar die ondersteuning en/of scholing nodig hebben.
[Emancipatie van burgers is in deze tijd niet meer vanzelfsprekend. De overheid heeft volgens ons de taak om dit te bevorderen en te faciliteren. Zowel door het instellen van medezeggenschapsorganen als door het emanciperen van de burgers.]
PB: Niet overnemen. Te algemeen, klinkt meer als een passage uit een visiestuk.

E. Meer zeggenschap voor burgers

3. De overheid wordt transparant en er komt een onafhankelijke informatiewaakhond. Er komt een Wet op de vrijheid van informatie. Deze legt het recht op vrije digitale toegang tot informatie van de publieke sector vast, alsmede een plicht tot snelle openbaarmaking. Het aantal uitzonderingsgronden wordt beperkt.

- 420 **GroenLinks Enschede** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Rubricering van overheidsdocumenten als staatsgeheim wordt aan strengere regels onderworpen en periodiek onafhankelijk getoetst
[Openbaarheid van alles dat overheid en bestuur doen, dient het uitgangspunt te zijn. Alleen in hoge uitzondering mogen stukken en notulen als geheim worden bestempeld. Alleen met volledige openheid kunnen volk en media de overheid controleren.]
PB: Overnemen.

E. Meer zeggenschap voor burgers

4. De informatiehuishouding van de overheid wordt dienstbaar aan democratische controle door burgers en de informatie-economie. Er komt een recht op hergebruik van open data van de overheid en een plicht tot het verschaffen van brede machineleesbare toegang. Dit gaat ook gelden voor publieke, culturele, audiovisuele en wetenschappelijke collecties.

- 421 **Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
de informatie-economie **vervangen door** aan nieuwe vormen van dienstverlening waarbij overheidsdata bijvoorbeeld verwerkt worden in apps.
[verduidelijking van het begrip informatie-economie.]
PB: Overnemen.
- 422 **Werkgroep ICT** **Categorie 1**
tussen brede machineleesbare toegang] en [Dit gaat ook **toevoegen** , bij voorkeur op basis van open standaarden
[Enkel 'brede machineleesbare toegang' laat tevens de mogelijkheid tot gebruik van gesloten niet-standaarden.]
PB: Overnemen.

E. Meer zeggenschap voor burgers

7. Online informatievoorziening en samenwerking biedt burgers nieuwe mogelijkheden voor politieke participatie. De overheid gaat experimenteren met vormen van participatie en bestaande initiatieven op dit gebied ondersteunen, om daarmee ook groepen die nu nog weinig participeren te betrekken.

- 423 **Werkgroep ICT** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Voorwaarde is wel dat deze online varianten daadwerkelijk voor iedereen toegankelijk zijn en dat de privacy en betrouwbaarheid gewaarborgd zijn.
[Huidige varianten van online participatie voldoen vaak niet aan de eisen van drempelvrij waarmee het groepen uitsluit. Veel van dergelijke experimenten zijn niet platformafhankelijk waardoor het gebruik van bepaalde besturingssystemen of browsers afgedwongen wordt. Dit is niet wenselijk. Ook de betrouwbaarheid van dergelijke systemen en de privacy van de gebruiker moeten gewaarborgd zijn.]
PB: Overnemen.
- 424 **Werkgroep ICT** **Categorie 2**
na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt) Stemcomputers worden niet gebruikt bij officiële verkiezingen.
[Officiële verkiezingen zijn het meest gevoelige en belangrijke proces in een democratie; de uitslag heeft een enorme impact. De stembethode moet betrouwbaar en controleerbaar zijn. Bij stemcomputers is dit niet het geval: ze zijn niet volledig controleerbaar (oa geen hertelling mogelijk), geven mogelijkheid tot grootschalige fraude en lopen groot risico op (professionele) hackpogingen en virussen.]
PB: Niet overnemen. Het partijbestuur wil het gebruik van stemcomputers bij verkiezingen niet te allen tijde uitsluiten. Wel moet de privacy en veiligheid gewaarborgd zijn.

E. Meer zeggenschap voor burgers

10. De Tweede Kamer kiest de minister-president. Het staatshoofd maakt geen onderdeel meer uit van de regering. Op termijn wordt Nederland een republiek en wordt ook het staatshoofd gekozen. Zolang het huidige staatshoofd een onderdeel is van de regering behoort informatie over in welke organisaties het Koninklijk Huis een financieel belang heeft publiekelijk toegankelijk te zijn.

- 425 DWARS, Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 3**
Het staatshoofd maakt geen onderdeel meer uit van de regering. Op termijn wordt Nederland een republiek en wordt ook het staatshoofd gekozen. Zolang het huidige staatshoofd onderdeel is van de regering behoort informatie over in welke organisaties het Koninklijk Huis een financieel belang heeft publiekelijk toegankelijk te zijn. **schrappen**
[De huidige constitutionele monarchie in combinatie met een parlementaire democratie is voor Nederland de meest werkbare staatsvorm. De Koning kan boven de partijen staan, vormt een stabiele factor in het bestuur en heeft een belangrijke symboolfunctie.]
PB: Niet overnemen. GroenLinks is vanaf haar oprichting al republikeinse partij, verzet tegen een onverkozen staatshoofd zit ons in de genen, met die traditie willen we niet breken.
- 426 GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) De kiesgerechtigde leeftijd wordt verlaagd naar 16 jaar.
[Met deelnemend staatsburger zijn kun je niet vroeg genoeg beginnen. Als seks mag met 16, dan stemmen ook.]
PB: Overnemen.
- 427 GrienLinks** **Categorie 2**
na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) Het aantal raadsleden moet bij gemeentelijke herindelingsgemeenten worden gekoppeld aan omvang van de gemeente en de oppervlakte.
PB: Niet overnemen. Het inwoneraantal is veel bepalender voor de behoefte aan het aantal raadsleden. Dit amendement zou een opmerkelijk precedent scheppen, waarbij bij herindelingsgemeenten plots niet alleen bevolkingsaantal telt, maar ook oppervlakte.
- 428 GroenLinks Brabant** **Categorie 2**
na punt 10 **toevoegen** (nieuw punt) In Nederland gevestigde EU-burgers, alsmede derdelanders met een permanente verblijfsvergunning, worden kiesgerechtigd voor de Provinciale Staten en de Tweede Kamer.
PB: Overnemen.

F. Open cultuur

1. Er komt extra ondersteuning voor kunst- en cultuureducatie, jeugdtheater en de ontwikkeling van nieuw cultureel talent.

- 429 Werkgroep Kunst, Cultuur en Media, Afdeling Utrecht-Stad, Cultuurwerkgroep Amsterdam** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Er wordt niet bezuinigd op cultuur en extra geïnvesteerd in het innovatieve kunstaanbod, talentontwikkeling en cultuuronderwijs alsmede in het behoud van erfgoed. Voor podiumkunsten en beeldende kunsten wordt een btw-tarief van 6% gehandhaafd, ook na 2013.
[We willen ook niet bezuinigen op cultuur. Jeugdtheater is een te specifiek onderdeel, er zijn meer plekken waar investeringen nodig zijn. Jeugdtheater is daar slechts een van. Met dit amendement trekken we de investeringen die we als GroenLinks willen breder.]
PB: Overnemen.

F. Open cultuur

3. De transparantie en de onafhankelijkheid van de kunstraden die adviseren over kunstsubsidies worden vergroot.

- 430 Werkgroep Kunst, Cultuur en Media** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** In het monumentenbeleid moet ruim aandacht zijn voor het duurzaam herbestemmen van (leegstaand) erfgoed.
[De kritiek op de cultuurraden wordt niet in die mate gedeeld door de werkgroep. Bovendien lift het mee op een populistisch wantrouwen ten opzichte van de kunsten dat niet terecht is. Daarom vervangen we dit punt liever door een positiever en een wat unieker punt: het duurzaam herbestemmen van erfgoed. Dat is een leuker, minder abstract en GroenLinkser punt dan kritiek op Fondsen en Raden.]
PB: Overnemen.

F. Open cultuur

4. Het verzuilde omroepbestel verdwijnt. De publieke omroep krijgt 2 algemene televisienetten. Netredacties bepalen de programmering. Net als krantenredacties zijn zij vrij in de keuzes die zij maken. Hun autonomie wordt in de wet vastgelegd. De programma's kunnen zij inkopen bij omroepverenigingen of externe productiehuisen.

- 431 Henri van Rijn I**
 hele punt **schrappen**
[De omroepverenigingen, die burgers juist kansen biedt hun invloed aan te wenden zijn democratischer. In het nieuwe voorgestelde systeem van "autonome" netredacties krijgen allerlei maatschappelijke stromingen en levensbeschouwelijke groepen hoogst waarschijnlijk niet meer of te weinig de kans hun eigenheid en waardevolle kijk op allerlei maatschappelijke ontwikkelingen in te brengen.]
PB: Niet overnemen. Het huidige verzuilde bestel vertegenwoordigt de huidige maatschappelijke verhoudingen niet meer.
 Indien aangenomen verder met amendement nummer 436
- 432 Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
 Het verzuilde omroepbestel verdwijnt. **vervangen door** De verzuiling in het omroepbestel verdwijnt.
[Oude tekst suggereert dat het hele omroepbestel niet deugt, maar wat we bedoelen te zeggen is dat de verzuiling het kernprobleem is.]
PB: Overnemen.
- 433 Juristennetwerk GroenLinks, Afdeling Apeldoorn** **Categorie 2**
tussen televisienetten] en [Netredacties **toevoegen** zonder reclame
[Het publieke bestel moet zich richten op zijn publieke taak zonder zich te hoeven bekommeren om kijkcijfers. Commerciële reclame past daar niet bij. Het verlies aan inkomsten is geen probleem, dit wordt gecompenseerd doordat terug wordt gegaan naar twee publieke netten.]
PB: Niet overnemen. Dat is een kostbaar voorstel, waar GroenLinks in crisistijd geen prioriteit aan geeft. Het partijbestuur wil geen 'gratis' beloftes doen in het verkiezingsprogramma. Ook GroenLinks moet een passende begroting kunnen presenteren bij het verkiezingsprogramma.
- 434 Alfred Blokhuisen 2** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Samenwerking tussen omroepen wordt tot die tijd gestimuleerd. Een goed functionerende publieke omroep is van groot belang voor een open samenleving. Daarom wil GroenLinks niet dat er wordt bezuinigd op de publieke omroep.
[Steeds wordt er een poging gedaan om de publieke omroep te marginaliseren. Dit ten gunste van de commerciële omroepen. Dit komt de nieuws- en informatievoorziening zeker niet ten goede. Verdere bezuinigingen staan ook het samenstellen van twee volwaardige publieke netten in de weg. Deze toevoeging staat het eventuele afstoten van het derde net niet in de weg.]
PB: Overnemen.
- 435 Alfred Blokhuisen** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Regionale en lokale publieke omroepen ontvangen Rijkssubsidie via het Commissariaat voor de Media, zodat deze omroepen minder afhankelijk worden van provinciale en lokale overheden.
[Provincies/gemeenten geven omroepgeld niet altijd (volledig) door. Hierdoor komen lokale/regionale omroepen in problemen, met rechtzaken tot gevolg. Er ontstaan problemen bij nieuwsvoorziening en calamiteitenfunctie. Het Rijk betaalt dit via Provincie/Gemeentefonds. Om weglekken te voorkomen wordt voorgesteld via CvdM subsidies betalen. CvdM geeft licenties af. Heeft omroep die, dan ook subsidie.]
PB: Overnemen.
- 436 Europawerkgroep, Groen Onderneemt! (Landelijke werkgroep), Henri van Rijn III** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** De vrijgekomen frequenties van de Wereldomroep worden gebruikt voor Radio 1, zodat deze nieuwszender ook buiten Nederland te volgen is.
[Een eenvoudige service aan reizigers, vakantiegasten en Nederlanders die in het buitenland werken]
PB: Overnemen.

F. Open cultuur

5. Nederlandse documentaires, journalistieke producties en drama, alsmede digitalisering van de televisie wordt gestimuleerd zonder dat de overheid zich met de inhoud bemoeit. Er komt meer aandacht voor media-educatie in het onderwijs. Kinderen leren informatie te zoeken, te filteren en kritisch te bekijken. Hierbij is tevens een taak weggelegd voor bibliotheken.

- 437 RozeLinks** **Categorie 1**
na punt 5 **toevoegen** (nieuw punt) Het is afgelopen met de schertsvertoning van Nederland in Europa. Vanaf 2013 stuurt Nederland alleen maar goede inzendingen naar het Eurovisiesongfestival, in 2015 wint Nederland het ESF en in 2016 wordt het georganiseerd ondersteund door het Concertgebouworkest.
PB: Niet overnemen. Dit is een flagrante inbreuk op de artistieke vrijheid en de vrijheid van de media.
- 438 DWARS** **Categorie 2**
na punt 5 **toevoegen** (nieuw punt) Kunstenaars worden verplicht gebruik te maken van crowdsourcing, als zij in aanmerking willen komen voor subsidies. Door middel van crowdsourcing zal het publiek nauwer betrokken zijn bij de kunstsector. Dit komt ten goede van een diverser publiek.
PB: Niet overnemen. Het partijbestuur vindt verplichtingen niet te verenigen met de artistieke vrijheid.

G. Digitale vrijheid

2. Eenieder heeft recht op het hele internet, zonder filters of blokkades. De overheid waarborgt de netneutraliteit en maakt zich sterk voor Europese regels ter bescherming van netneutraliteit.

439 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**

Eenieder heeft recht op het hele internet **vervangen door** Eenieder heeft recht op toegang tot het hele internet
[Taalkundig.]

PB: Overnemen.

440 **Werkgroep ICT** **Categorie 2**

na laatste zin **toevoegen** Websites kunnen niet gedwongen worden informatie zonder rechterlijke toetsing te verwijderen. Permanente voorafgaande controle of filtering van informatie op internet is ontoelaatbaar. Sociale netwerken mogen alleen informatie verwijderen op grond van transparante en consequent toegepaste criteria. Registratie onder een pseudoniem bij internetdiensten moet mogelijk blijven.
[De communicatievrijheid van burgers wordt ook beperkt onder druk van private partijen. Het uitgangspunt moet zijn dat alle legale informatie op het internet toegankelijk blijft en dat websites niet gedwongen kunnen worden om informatie zonder toetsing van de rechter te verwijderen. Providers moeten ook nooit gedwongen kunnen worden de toegang tot websites te blokkeren.]

PB: Overnemen.

G. Digitale vrijheid

3. In artikel 7 van de Grondwet over de uitingsvrijheid en artikel 13 over het brief- en telefoongeheim wordt expliciet gemaakt dat deze rechten ook gelden voor hiermee vergelijkbare online technologieën als web, e-mail en directe berichten via sociale media.

441 **Afdeling Utrecht-Stad, Werkgroep ICT** **Categorie 1**

hele punt **vervangen door** De vrijheid van meningsuiting en het brief- en telefoongeheim gelden ook voor digitale communicatie via internet, e-mail en directe berichten via sociale media. Dit geldt binnen de wettelijke kaders ook voor werknemers van bedrijven en ambtenaren. Bovendien moet het communicatiegeheim zich uitstrekken tot verkeersgegevens en opgeslagen communicatie. Dit alles wordt vastgelegd in de Grondwet.
[Onderzoek of deze rechten op korte termijn niet al wettelijk kunnen worden vastgelegd, voorafgaand aan de grondwetswijziging. De toevoeging is bedoeld om de privacy van werknemers binnen de al bestaande kaders niet verder te verslechteren. Alle communicatie en verkeersgegevens (wie wanneer met wie contact had) verdienen grondwettelijke bescherming, ongeacht de verschijningsvorm.]

PB: Overnemen.

G. Digitale vrijheid

4. Inbreuken op (digitale) grondrechten worden streng getoetst op onder meer noodzaak, proportionaliteit en effectiviteit. Ze moeten gebaseerd zijn op een wet, die voorzien wordt van een horizon- en evaluatiebepaling.

442 **Werkgroep ICT** **Categorie 2**

na punt 4 **toevoegen** (nieuw punt) Een veilige informatiesamenleving is cruciaal voor onze economie en democratie. Cybersecuritybeleid moet geen vals gevoel van veiligheid oproepen en het digitale domein daadwerkelijk veiliger maken. Dit beleid moet daarom uitgaan van reële en verifieerbare dreigings- en risicoanalyses en grondrechten respecteren. De noodzaak van nieuwe bevoegdheden moet vooraf aangetoond zijn.
[Nederland is gebaat bij een veilige en open informatiesamenleving. De bescherming van ons digitale domein verdient dan ook een effectief beleid. Nederlandse burgers moeten veilig zijn en zich niet slechts veilig wanen. Nieuwe maatregelen moeten daarom noodzakelijk zijn, worden voorafgegaan door onafhankelijk, openbaar en wetenschappelijk verantwoord onderzoek en moeten grondrechten beschermen.]

PB: Overnemen.

G. Digitale vrijheid

8. Nederland voert strikte exportcontroles in voor censuur- en aftaptechnologie en ijvert daarvoor ook in de EU.

443 **Werkgroep ICT** **Categorie 1**

tussen voor censuur- en aftaptechnologie] en [en ijvert daarvoor **toevoegen** waarbij de mensenrechtensituatie in een land bepalend is,
[Exportcontroles moeten beter gedefinieerd zijn om misbruik te voorkomen. Hiervoor moeten de actuele mensenrechtensituaties worden meegenomen in de beslissing om de vergunning af te geven, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de United Nations Universal Human Rights Index <http://uhri.ohchr.org>.]

PB: Overnemen.

G. Digitale vrijheid

12. De publieke sector gebruikt open standaarden en, waar mogelijk, open source software. De overheid bevordert de toepassing ervan ook buiten de publieke sector.

- 444 **Wergroep ICT** **Categorie 1**
tussen De publieke sector] en [gebruikt open standaarden' **toevoegen** , waaronder het onderwijs en de publieke omroep,
[*Expliciet noemen van onderwijs en publieke omroep. Een recent voorbeeld van gedwongen winkelnering in het onderwijs is het gebruik van het softwarepakket Magister waardoor voor sommige scholieren de toegang wordt verhinderd tot cruciale gegevens, waaronder opdrachten en toetsen.]*
PB: Overnemen.

G. Digitale vrijheid

14. Het antipiraterijverdrag ACTA wordt niet ondertekend. Soortgelijke verdragen worden niet gesloten tenzij onomstotelijk vaststaat dat de grondrechten niet worden geschonden.

- 445 **Wergroep ICT** **Categorie 2**
tenzij onomstotelijk vaststaat dat de grondrechten niet worden geschonden **schrapen**
[*'Soortgelijke verdragen' impliceert dat het doel danwel de middelen dezelfde zijn als voor het oorspronkelijke ACTA verdrag - in dat geval moeten deze verdragen dus niet worden gesloten.]*
PB: Niet overnemen. Het partijbestuursamendement 446 komt de indieners tegemoet.
Indien aangenomen verder met amendement nummer 447

- 446 **Partijbestuur** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** , de modernisering van auteursrecht en octrooi niet wordt belemmerd en ontwikkelingslanden niet worden buitengesloten
PB: Komt tegemoet aan amendement 445. Hiermee onderstrepen we de belangrijkste bezwaren tegen ACTA en geven we aan dat we uiterst terughoudend en zorgvuldig willen zijn bij eventuele nieuwe verdragen tegen namaak.

G. Digitale vrijheid

16. Nederland gaat werken aan een eigentijds auteursrecht dat werkt ten bate van makers en niet ten koste van gebruikers. Het huidige auteursrecht sluit te slecht aan op de digitale samenleving. GroenLinks wil dat makers kunnen rekenen op een redelijke vergoeding voor hun creatieve werk, zonder de digitale vrijheid in te perken. Daartoe wordt onder meer de thuishoofheffing gehandhaafd. Ook wordt de positie van zelfstandige auteurs en uitvoerend kunstenaars versterkt en de ontwikkeling van eerlijke verdienmodellen gestimuleerd. Onderdeel daarvan is de versterking van de positie van makers in het auteursrecht tegenover uitgever, producenten en collectieve beheersorganisaties, onder meer door het auteursrecht bij leven onoverdraagbaar en exclusieve licenties periodiek onzebaar te maken.

- 447 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 1**
gehandhaafd **vervangen door** gemoderniseerd
[*De huidige thuishoofheffing betreft diverse dragers die nauwelijks worden verkocht zoals cassette- en videobanden, terwijl voor modernere dragers zoals mp3-spelers en harddiskrecorders nog geen heffing geldt.]*
PB: Overnemen.

G. Digitale vrijheid

17. Het auteursrecht gaat meer ruimte bieden aan creatief hergebruik van werken (remixen). In internationaal verband ijvert Nederland voor het recht om informatie te delen voor niet-commerciële doelen, en opent de regering een discussie over de termijnen van exploitatierechten (die nu doorlopen tot 70 jaar na de dood van de maker), waarbij maatwerk en keuzevrijheid voor makers bij de vaststelling van de duur van het exploitatierecht worden nagestreefd. De persoonlijkheidsrechten van makers, zoals het recht op naamsvermelding en het recht om zich te verzetten tegen aantasting van de integriteit van hun werk, dienen levenslang te gelden.

- 448 **Afdeling Apeldoorn** **Categorie 2**
ijvert Nederland voor het recht om informatie te delen voor niet-commerciële doelen, en **schrapen**
[*Dankzij het citaatrecht kan informatie in scripties, werkstukken e.d. al worden gedeeld mits de bron wordt vermeld.]*
PB: Niet overnemen. Het past een progressieve partij om haar inzet helder te verwoorden. Waar het auteursrecht zou moeten werken om een vergoeding te genereren voor het intellectueel eigendom wanneer de gebruiker een (financieel) voordeel heeft bij het publiekelijk openbaar maken, werkt het hier belemmerend voor wetenschappers, journalisten en anderen die geen winstoogmerk hebben.

- 449 **Europawerkgroep** **Categorie 1**
tussen discussie over] en [de termijnen van exploitatierechten **toevoegen** verkorting van
[*Verduidelijking, ter voorkoming van de suggestie dat verlenging een optie zou zijn.]*
PB: Overnemen.

H. Veiligheid door recht

1. Mensenrechten zijn leidend bij internationale samenwerking. Nederland pleit waar mogelijk voor participatie in plaats van uitsluiting, dialoog in plaats van boycot. Zowel bilateraal als binnen de EU en de VN zet Nederland zich in voor de naleving van de mensenrechten en het internationaal recht, met het oog op het uitbannen van de gruwelen van oorlog. Tegen landen of bedrijven die herhaaldelijk weigeren mensenrechten na te leven wordt passend opgetreden.

450 GroenLinks Enschede Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** waarbij de bevolking zo min mogelijk wordt getroffen
[Te vaak is de lokale bevolking slachtoffer van de getroffen sancties in plaats van het betreffende regime.]

PB: Overnemen.

H. Veiligheid door recht

2. De landen in de Arabische regio zijn onze onmiddellijke zuiderburen en Nederland steunt actief de ontwikkelingen in die landen voor meer democratie, handel, welvaart en een rechtsstaat. Democratische bewegingen, jongeren- en vrouweninitiatieven en eerlijke ondernemingen zijn onze natuurlijke partners. Culturele en onderwijsuitwisseling wordt gestimuleerd.

451 Midden Oosten werkgroep, GroenLinks Groningen Categorie 1

Democratische bewegingen, jongeren- en vrouweninitiatieven en eerlijke ondernemingen zijn onze natuurlijke partners **vervangen door** Democratische bewegingen, waaronder de vakbeweging, jongeren- en vrouweninitiatieven en eerlijke ondernemingen zijn onze natuurlijke partners
[Vakbewegingen toevoegen. Deze zijn in deze landen de meest democratische georganiseerde instituten. Zij zijn cruciaal voor de emancipatie van de gewone werkers.]

PB: Overnemen.

452 Midden Oosten werkgroep Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** daarom worden bijvoorbeeld de Nederlandse Instituten in Beiroet en Amman niet gesloten
[2 jaar geleden is tot de de instituten in Beiroet en Amman besloten, nu wil staatssecretaris Halbe Zijlstra ze alweer sluiten. Dat is in strijd met de wens om democratische en vrije krachten in het MO te steunen. Juist nu het niet mogelijk is het instituut in Damascus open te houden kunnen de activiteiten via Beiroet en Amman eenvoudig worden voortgezet en het netwerk in Syrië worden behouden]

PB: Overnemen.

H. Veiligheid door recht

3. Nederland maakt zich sterk voor humanisering van het volkenrecht: de veiligheid van mensen gaat boven de soevereiniteit van staten. Ons land zet zich ervoor in dat de internationale gemeenschap beter wordt toegerust om genocide, oorlogsmisdaden en ernstige mensenrechtenschendingen te voorkomen, te stoppen en te bestraffen.

453 GroenLinks Enschede Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Hierbij is militair ingrijpen de laatste optie.
[Militair ingrijpen heeft vaak grote nadelen voor de burgerbevolking, zowel door slachtoffers als grote schade aan gebouwen, infrastructuur en industrie. Militair ingrijpen is de allerlaatste optie, als alle andere mogelijkheden hebben gefaald.]

PB: Overnemen.

H. Veiligheid door recht

4. Nederland zet zich in voor een rechtvaardige oplossing van het Israelisch-Palestijnse conflict conform het internationaal recht. De regering praat met alle partijen. Zij stelt schendingen van mensenrechten, zowel van Israelische als van Palestijnse zijde, aan de kaak. Binnen de EU zoekt zij steun om het associatieverdrag met Israel op te schorten als Israel het internationaal recht en de mensenrechten blijft schenden.

454 GrienLinks, Rechtvaardig Buitenlands Beleid Categorie 1

hele punt **vervangen door** Nederland zet zich in voor een rechtvaardige oplossing van het Israëliisch-Palestijnse conflict conform het internationaal recht. Er dient dan ook een einde te komen aan de bezetting en de annexatie van Oost Jeruzalem moet teruggedraaid worden. Dit betekent bijvoorbeeld dat de bouw en uitbreiding van de nederzettingen moet stoppen. De regering praat met alle partijen. Zij stelt schendingen van mensenrechten, zowel van Israëliische als van Palestijnse zijde, aan de kaak. Zolang Israël doorgaat met ernstige schendingen van het internationaal recht die vrede blokkeren worden de Nederlands-Israëliische betrekkingen niet geïntensiveerd en zoekt de regering binnen de EU steun voor effectieve druk op Israël waaronder opschorting van het associatieverdrag. Nederland steunt het volwaardig lidmaatschap van Palestina in de Verenigde Naties en andere internationale fora.
[Een 'rechtvaardige oplossing van het conflict' is te algemeen, de meeste partijen zullen daar geen bezwaar tegen hebben. Door aan te geven dat dit voor GL betekent een einde van de bezetting en het terugdraaien van de annexatie van Oost Jeruzalem maken we duidelijk welke lading wij er aan geven.]

PB: Overnemen.

- 455 Midden Oosten werkgroep** **Categorie 2**
Zij stelt schendingen van mensenrechten, zowel van Israëliëse als van Palestijnse zijde, aan de kaak
schrappen
[*Mensenrechtenschendingen worden in het algemeen elders in het programma al uitgebreid behandeld. Hier is het beter de schendingen met naam en toenaam te noemen, zoals in de andere amendementen van de werkgroep Midden Oosten gebeurt.]*
PB: Niet overnemen. Het partijbestuur wil gebalanceerd kijken naar het conflict. Op deze manier zouden we de indruk wekken de ogen te sluiten voor mensenrechtenschendingen van Palestijnse zijde.
- 456 GroenLinks Groningen** **Categorie 2**
tussen aan de kaak.] en [Binnen de EU **toevoegen** Nederland bevriest de relatie met Israël zolang dat land Palestijnse politici ontvoert, het weigert met alle Palestijnse partijen te praten (Hamas blijft uitsluiten) en zolang het de in 1967 bezette gebieden niet heeft ontruimd.
[*Gelet op de slotzin bij H1 (Tegen landen of bedrijven die herhaaldelijk weigeren mensenrechten na te leven wordt passend opgetreden) is een stevigere tekst passend.]*
PB: Niet overnemen. GroenLinks pleit altijd voor het behoud van de dialoog, om op die manier tot een oplossing te komen. Bevriezing van de relaties sluit dit uit. Het partijbestuur neemt amendement 454 wel over
- 457 GroenLinks Groningen , Midden Oosten werkgroep** **Categorie 2**
tussen aan de kaak.] en [Binnen de EU **toevoegen** Nederland gaat zich serieus inzetten voor de uitvoering van de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof te Den Haag d.d. 9 juli 2004 over 'de Muur' (en de kolonisten).
[*Gelet op de slotzin bij H1 (Tegen landen of bedrijven die herhaaldelijk weigeren mensenrechten na te leven wordt passend opgetreden) is een stevigere tekst passend.]*
PB: Niet overnemen. Dat Nederland zich hiervoor in moet zetten volgt uit de eerste zin waarin staat dat Nederland zich inzet voor een rechtvaardige oplossing conform internationaal recht. Zie ook amendement 454.
- 458 Midden Oosten werkgroep** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** Nederland doet er alles aan om voor de Palestijnse vluchtelingen eindelijk hun recht op terugkeer te realiseren.
[*'Terugkeer'□ staat open voor alle joden ter wereld, waar zij ook geboren zijn. Palestijnen die in 1947 uit Palestina verdreven zijn mogen niet terugkeren. Het historisch onrecht van de verdrijving van Palestijnen en het verbod op terugkeer dient 65 jaar na dato alsnog te worden hersteld. In september 2012 is de slachting in de Palestijnse vluchtelingenkampen precies 30 jaar geleden.]*
PB: Niet overnemen. Dat Nederland zich in moet zetten voor een rechtvaardige oplossing voor de Palestijnse vluchtelingen volgt al uit de eerste zin waarin staat dat Nederland zich inzet voor een rechtvaardige oplossing conform internationaal recht. Zie ook amendement 454.

H. Veiligheid door recht

5. Nederland laat Afghanistan niet in de steek. De opbouw van een democratische, veilige rechtsstaat en ontwikkeling hebben prioriteit. Dat vereist grote inspanningen op het gebied van corruptiebestrijding, versterking van bestuur, rechtspraak, civiele organisaties en de positie van vrouwen, alsmede onderhandelingen met gematigde Taliban. Nederland draagt bij met een geïntegreerde politietrainings- missie die het politie- en justitieapparaat versterkt. Ook na beëindiging van de ISAF-missie in 2014 zal Nederland Afghanistan blijven steunen op het gebied van goed bestuur, veiligheid, sociaal-economische ontwikkeling en wederopbouw. Ons land steunt geen offensieve militaire operaties.

- 459 Afdeling Apeldoorn** **Categorie 3**
hele punt **schrappen**
[*We betwijfelen ten zeerste of binnen de partij (nog) voldoende draagvlak voor deze missie bestaat. Door Kunduz niet meer te vermelden maken we het beëindigen van deze missie mogelijk.]*
PB: Niet overnemen. Nederland en GroenLinks kunnen nu Afghanistan niet laten vallen. Nu niets in het verkiezingsprogramma opnemen over Afghanistan is roekeloos, aangezien Afghanistan een belangrijk onderdeel is van het buitenlands beleid van GroenLinks en de inzet hierop zodoende te vinden moet zijn in het verkiezingsprogramma.

Indien aangenomen verder met amendement nummer 463

- 460** **GroenLinks Enschede, GroenLinks Groningen , GroenLinks Leiden, Midden Oosten** **Categorie 2**
werkgroep, Rechtvaardig Buitenlands Beleid
- hele punt **vervangen door** Nederland laat Afghanistan niet in de steek. Na beëindiging van de ISAF-missie in 2014 zal Nederland Afghanistan blijven steunen op het gebied van verzoening, goed bestuur, veiligheid, sociaal-economische ontwikkeling en wederopbouw. Een vredes- en verzoeningsproces tussen alle conflicterende partijen binnen Afghanistan heeft prioriteit. Dat proces is gericht op de opbouw van een duurzame, democratische, veilige rechtsstaat en sociaal economische ontwikkelingen. Dat vereist grote inspanningen op het gebied van corruptiebestrijding, versterking van bestuur, rechtspraak, civiele organisaties en de positie van vrouwen, alsmede onderhandelingen waarbij geen enkele partij wordt uitgesloten. De Nederlandse bijdrage aan de sociaal-economische ontwikkeling en de ontwikkeling van de democratische en veilige rechtstaat zal in overeenstemming moeten zijn met dit proces. Ons land steunt geen offensieve militaire operaties
[*GL maakt zich sterk voor een Afghanistan-politiek gericht op vrede en verzoening. Van een duurzame toekomst kan alleen sprake zijn als onderhandeld wordt met ALLE partijen, niet alleen de 'gematigde' Taliban. Vanwege de grote weerstand tegen de Kunduz-missie dit niet opnemen maar onze kritiek op de huidige NAVO-strategie benoemen.]*
- PB:** Overnemen.
- 461** **GroenLinks Enschede, GroenLinks Groningen , GroenLinks Leiden, Midden Oosten** **Categorie 2**
werkgroep
- offensieve **schrappen**
- PB:** Niet overnemen. De Nederlandse militairen die in Afghanistan zijn ter bescherming van de politietrainingsmissie moeten zichzelf, de trainers en onschuldige burgers kunnen verdedigen. Het totaal uitsluiten van militaire operaties in elke situatie is daarom niet op zijn plaats.
- 462** **GroenLinks Enschede, GroenLinks Groningen , GroenLinks Leiden, Midden Oosten** **Categorie 2**
werkgroep
- na** laatste zin **toevoegen** Nederland geeft na de exit geen geldelijke bijdrage aan het in stand houden van het huidige door de NAVO getrainde leger van Afghanistan.
[*Amerika vraagt om financiële hulp. Nederland werkt hier niet aan mee, omdat daarmee, zolang er geen vrede is, de huidige oorlog situatie voortduurt.]*
- PB:** Niet overnemen. We ondersteunen de opbouw van een rechtsstaat in Afghanistan en daartoe kan ook een leger behoren. In het compromisamendement 460 stellen de indieners wel terecht dat de Nederlandse bijdrage aan de ontwikkeling van een veilige rechtsstaat afhankelijk moet zijn van het vredes- en verzoeningsproces.
- 463** **DWARS** **Categorie 2**
- na** laatste zin **toevoegen** Nederland blijft ook andere fragiele staten zoals Zuid-Soedan steunen. Waar landen kampen met een gebrekkige veiligheid en rechtsstaat, steunt Nederland initiatieven om de de opbouw van de staat te bevorderen.
[*Nederland is niet alleen actief in Afghanistan, er zijn ook andere (vergeten) conflicten en fragiele staten in de wereld. Deze moeten we niet vergeten. Het opbouwen van een stabiele staat kan toekomstige conflicten voorkomen.]*
- PB:** Niet overnemen. Dit is een sympathiek voorstel, maar is algemener opgenomen in de punten 3L1 en 3L2. De specifieke aandacht voor Afghanistan in het verkiezingsprogramma is gebaseerd op de huidige, voor Nederlandse begrippen grote, missie die daar plaatsvindt. De Nederlandse inzet in andere fragiele staten is niet uitgesloten met dit standpunt.
- 464** **AmendementenMenterwolde** **Categorie 2**
- na** punt 5 **toevoegen** (nieuw punt) De instemming van GroenLinks met de politietrainingsmissie in Kunduz brengt niet met zich mee dat GroenLinks instemt met voortzetting van die missie na 1 januari 2014 of met een vergelijkbare andere missie in Afghanistan.
[*Spreekt zo voor zich dat het er voor de zekerheid maar even bij moet.]*
- PB:** Niet overnemen. Dit spreekt voor zich en blijkt al uit de tekst.

H. Veiligheid door recht

8. De oorlogsschade van oorlogsgetroffenen uit voormalig Nederlands-Indie is tot op de dag van vandaag onvoldoende gecompenseerd. GroenLinks streeft naar een oplossing van deze Indische kwestie.

- 465** **GroenLinks Rotterdam** **Categorie 1**
- GroenLinks streeft naar een oplossing van deze Indische kwestie. **vervangen door** GroenLinks zet zich er voor in dat alle oorlogsgetroffenen uit voormalig Nederlands-Indie nu snel erkenning, rechtsherstel en compensatie krijgen, alsmede dat de destijds Nederlandse dienstweigeraars eerherstel en compensatie krijgen.
- PB:** Overnemen.
- 466** **Nederlands Ex-kolonien** **Categorie 2**
- na** laatste zin **toevoegen** GroenLinks zet zich ervoor in dat erkenning en recht gedaan wordt aan slachtoffers van ons koloniale verleden, te weten Surinamers, Indonesiërs (incl. de Molukkers en Papoea Nieuw-Guinezen) en Nederlandse Antillianen en Arubanen.
- PB:** Overnemen.

- 467 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 2**
na punt 8 **toevoegen** (nieuw punt) Nederland zet zich actief in voor internationale druk op landen die burgers vervolgen of onderdrukken vanwege hun politieke en religieuze overtuigingen.
PB: Niet overnemen. Dit punt is al voldoende weergegeven in 3H1

I. Beter mondiaal bestuur

1. Nederland pleit voor de oprichting van een sterke VN-organisatie voor Duurzame Ontwikkeling, die tegenwicht biedt aan de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Tevens bepleit Nederland hervorming van de WTO, zodat duurzaamheid en eerlijke handel een groter gewicht krijgen.

- 468 **GroenLinks Groningen** **Categorie 1**
voor punt 1 **toevoegen** (nieuw punt) De regering zet zich in voor een hervorming van de Verenigde Naties, die de veiligheidsraad besluitvaardiger en representatiever maakt en de positie van de secretaris-generaal versterkt.
[tekstgedeelte van L3 past beter op deze plek]
PB: Overnemen.
- 469 **afdeling Nijmegen** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Deze organisaties moeten alle belanghebbenden betrekken bij hun besluitvorming.
[Ook bij dit punt dient inspraak van de betrokken partijen bevorderd te worden.]
PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

1. Binnen de EU ijvert Nederland voor een betere naleving van het VN-Vluchtelingenverdrag, mensenrechtenverdragen en EU-asielrichtlijnen, zodat asielzoekers in heel Europa dezelfde bescherming krijgen, en voor een aanpassing van de Dublinverordening, waardoor asielverzoeken eerlijker worden verdeeld over de EU-landen. Het Europees vluchtelingenfonds wordt substantieel verhoogd. De verantwoordelijkheid voor toetsing van asielverzoeken mag niet worden afgeschoven op landen buiten de EU.

- 470 **Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
tussen bescherming] en [krijgen **toevoegen** , opvang en procedures
[Het gaat er hierbij om dat voor het hele asielbeleid een harmonisatie van regels plaatsvindt (dus niet alleen m. b.t. toelatingsgronden, maar ook voor de inrichting van de asielprocedure en de opvang van asielzoekers).]
PB: Overnemen.
- 471 **DWARS** **Categorie 2**
tussen over de EU-landen.] en [Het Europees **toevoegen** Nederland maakt geen gebruik van de Dublinclaim om asielzoekers terug te sturen naar landen die de asielprocedure niet op orde hebben.
[Iedere asielzoeker heeft recht op een eerlijke procedure. GroenLinks is voor een gemeenschappelijk beleid, op voorwaarde dat alle lidstaten dat recht respecteren.]
PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

2. Het asielbeleid waarborgt de rechten van asielzoekers, waaronder een eerlijke procedure, fatsoenlijke opvang en – als een asielverzoek wordt afgewezen – veilige terugkeer.

- 472 **Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 1**
hele punt **vervangen door** Het asielbeleid waarborgt de rechten van asielzoekers, waaronder een eerlijke en zorgvuldige procedure, fatsoenlijke opvang en - als een asielverzoek wordt afgewezen - veilige en duurzame terugkeer.
[De toevoeging 'zorgvuldig' is van belang, want soms gaat zorgvuldigheid ten koste van snelheid. Asielzoekers moeten genoeg gelegenheid hebben hun asielverzoek toe te lichten en bewijs te verzamelen. Evenwichtige bewijslastverdeling tussen overheid en burger is van belang. Terugkeer moet veilig en duurzaam zijn. De meest duurzame vorm is vrijwillige terugkeer met perspectief in het land van herkomst.]
PB: Overnemen.
- 473 **Juristennetwerk GroenLinks, Werkgroep Kleurrijk Platform** **Categorie 2**
na laatste zin **toevoegen** De rechter toetst de afwijzing van verzoeken om een verblijfsvergunning op feitelijke en juridische gronden.
[Op dit moment kunnen rechters de beslissing op een verzoek om een verblijfsvergunning slechts marginaal toetsen. Het is echter van belang dat er meer en betere controle komt op de beslissingen die op dat gebied worden genomen. Voorstel is dus de rechter deze beslissingen in hun volle omvang te laten toetsen.]
PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

3. Kwetsbare groepen asielzoekers, zoals minderjarigen, vrouwen, seksuele minderheden en getraumatiseerden, krijgen bijzondere aandacht om ervoor te zorgen dat hun asielrelaas ten volle wordt getoetst.

474 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus) Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** Alle asielzoekers worden in de gelegenheid gesteld om in elke fase van de procedure nieuwe feiten en omstandigheden in te brengen.

[Nu wordt de meerderheid van asielverzoeken afgehandeld binnen de 48-uurs procedure; mensen hebben ongeveer 5 werkdagen om bewijzen te verzamelen waarmee het vluchtverhaal ondersteund kan worden. Wanneer bewijsmateriaal later binnenkomt, wordt dit niet meer bekeken. Deze termijn is niet reëel. Vluchtelingen hebben recht op zorgvuldigheid en bescherming.]

PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

4. Asielzoekers worden beoordeeld met actuele en accurate informatie over het herkomstland. Deze moet transparant en toetsbaar zijn voor de asielzoeker. Naast informatie van ambassades wordt ook informatie van mensenrechtenorganisaties meegewogen.

475 Werkgroep Internationale Samenwerking Categorie 1

tussen over het herkomstland] en {Deze moet transparant **toevoegen** in relatie tot hun persoonlijke situatie [Het is van belang niet alleen te kijken naar de algemene situatie van het herkomstland, die veilig kan zijn, maar ook naar de persoonlijke situatie, die het onveilig kan maken.]

PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

5. In principe wordt binnen een jaar een definitieve beslissing op een asielverzoek genomen. Als na drie jaar nog geen definitieve beslissing op een asielverzoek is genomen, wordt een verblijfsvergunning toegekend. Er komt een kinderpardon voor asielkinderen die al langer dan vijf jaar in Nederland verblijven.

476 Afdeling Utrecht-Stad Categorie 1

tussen asielverzoek genomen] en [Als na drie **toevoegen** door de overheid [Verhelderen van de precieze betekenis van het artikel. Deze wijziging wil hiermee eisen van de overheid om te voldoen aan de door haar gestelde procedures.]

PB: Overnemen.

477 DWARS, Afdeling Utrecht-Stad Categorie 2

Er komt een kinderpardon voor asielkinderen die al langer dan vijf jaar in Nederland verblijven. **vervangen door** Er komt een kinderpardon voor asielkinderen die nu al langer dan vijf jaar in Nederland verblijven. Voortaan geldt dat kinderen na een verblijf van vijf jaar automatisch een verblijfsvergunning krijgen. Dit wordt vastgelegd in een wet.
[Een kinderpardon is per definitie eenmalig; het betekent dat op één moment wordt gekeken welke kinderen al vijf jaar in Nederland zijn, en dat zij een verblijfsvergunning krijgen. Dit moet echter structureel gemaakt worden. Het risico dat kinderen die gedurende vijf jaar hun leven hier opbouwen alsnog worden teruggestuurd, mag niet meer bestaan.]

PB: Overnemen.

478 Juristennetwerk GroenLinks, Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Afdeling Utrechtse Heuvelrug Categorie 1

na punt 5 **toevoegen** (nieuw punt) Beoordeling van asielverzoeken vindt op individuele grondslag plaats, derhalve niet collectief of bij associatie. Artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag (verdenking van ernstige misdrijven zoals oorlogsmisdaden) wordt alleen tegengeworpen bij een concreet vermoeden van individuele schuld.

[In het huidige 1F-beleid worden asielverzoeken afgewezen zonder dat is aangetoond dat de aanvrager zich individueel schuldig heeft gemaakt aan oorlogsmisdaden of daarbij betrokken was. Dit leidt tot onrechtvaardige en dus ongewenste situaties. Daarom wordt voorgesteld het beleid aan te passen en 1F alleen toe te passen als er een redelijk vermoeden is van individuele schuld.]

PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

6. Asielzoekerscentra worden kleinschalig, met voldoende privacy. Hierbij is aandacht voor de veiligheid van en goede medische zorg aan kwetsbare groepen. Asielzoekers mogen leren en werken zolang ze in Nederland zijn. Met name asielzoekers met kinderen hoeven niet steeds te verhuizen.

- 479 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Alleenstaande minderjarigen worden zoveel mogelijk in pleeggezinnen opgevangen.
[Kinderen hebben recht op en baat bij een zo normaal mogelijke gezinssituatie.]
PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

7. Om te bevorderen dat afgewezen asielzoekers terugkeren, sluit Nederland terugkeervereenkomsten met veilige herkomstlanden, liefst in EU-verband.

- 480 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
veilige herkomstlanden **vervangen door** herkomstlanden die aantoonbaar veilig zijn
PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

8. Als zij hun uitzetting niet tegenwerken, behouden afgewezen asielzoekers opvang totdat terugkeer daadwerkelijk is gerealiseerd. Illegaliteit wordt niet strafbaar gesteld. Scholieren zonder documenten mogen stage lopen.

- 481 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
tussen gerealiseerd.] en [Illegaliteit **toevoegen** In de voorbereiding op terugkeer wordt de afgewezen asielzoeker begeleid door een vertrouwenspersoon. Terugkeer vindt alleen plaats wanneer de veiligheid van de asielzoeker niet in het geding komt.
[De afgewezen asielzoeker wordt niet aan zijn/ haar lot overgelaten maar daadwerkelijk begeleid in de veilige terugkeer naar het land van herkomst.]
PB: Overnemen.

- 482 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
Illegaliteit **vervangen door** Het niet hebben van een geldige verblijfsstatus
[Zelfs op internationaal niveau (EU, VN) wordt het gebruik van het woord illegaliteit sterk afgeraden. Te veel een associatie met crimineel gedrag.]
PB: Overnemen.

- 483 **Juristennetwerk GroenLinks, Afdeling Utrecht-Stad, Afdeling Utrechtse Heuvelrug** **Categorie 1**
tussen strafbaar gesteld.] en [Scholieren **toevoegen** Wetsbepalingen waarbij illegaal verblijf zonder het bezit van een geldige verblijfsvergunning strafbaar is gesteld worden ingetrokken, met inbegrip van strafbaarstelling via het inreisverbod.
[Illegaliteit is nu onder bepaalde omstandigheden al strafbaar. Daarom wordt voorgesteld toe te voegen dat deze bepalingen worden afgeschaft. Dit is een logische aanvulling op de zin dat illegaliteit niet strafbaar wordt gesteld.]
PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

9. Vreemdelingenbewaring is een uiterste dwangmiddel dat zo kort mogelijk moet worden toegepast. Bovendien moet er uitzicht op terugkeer bestaan. Uitgeprocedeerde asielzoekers mogen slechts in vreemdelingendetentie worden genomen wanneer duidelijk aantoonbaar is dat zij terugkeer naar het land van herkomst tegenwerken. Vreemdelingendetentie krijgt het karakter van een humane gesloten opvang, in plaats van een gevangenis. Minderjarigen worden onder geen beding in vreemdelingendetentie geplaatst.

- 484 **Wergroep Kleurrijk Platform, Afdeling Utrecht-Stad** **Categorie 2**
Bovendien moet er uitzicht op terugkeer bestaan. Uitgeprocedeerde asielzoekers mogen slechts in vreemdelingendetentie worden genomen wanneer duidelijk aantoonbaar is dat zij terugkeer naar het land van herkomst tegenwerken. **vervangen door** Bovendien dient er uitzicht op terugkeer te bestaan. De overheid investeert in ingebruikname van alternatieven voor vreemdelingenbewaring. Uitgeprocedeerde asielzoekers mogen slechts in vreemdelingenbewaring worden genomen wanneer er geen alternatieven beschikbaar zijn en duidelijk aantoonbaar is dat zij terugkeer naar het land van herkomst tegenwerken.
PB: Overnemen.

- 485 **Wergroep Kleurrijk Platform** **Categorie 1**
vreemdelingendetentie (3x) **vervangen door** vreemdelingenbewaring
[Wanneer je het huidige gevangenis-karakter wilt wijzigen naar een gesloten opvang, moet dit ook blijken uit de vocabulaire die de partij zelf gebruikt. Er moet geen ruimte zijn voor misverstanden.]
PB: Overnemen.

486 **Afdeling Zaanstad**

Categorie 1

tussen zo kort mogelijk] en [moet worden **toevoegen** en zo min mogelijk
[Zie het rapport van Amnesty International (nov. 2010) waarin wordt aanbevolen: zorg voor alternatieven die doelmatig en minder schadelijk zijn zoals periodieke meldplicht, garantstelling, borgsom, elektronisch toezicht e.d.]

PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

10. Wie buiten zijn of haar schuld Nederland niet kan verlaten wordt niet op straat gezet en krijgt een tijdelijke verblijfsvergunning. Deze kan na 3 jaar worden omgezet in een permanente verblijfsstatus, als terugkeer langdurig onmogelijk is.

487 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)**

Categorie 1

hele punt **vervangen door** Wie ondanks medewerking aan terugkeer Nederland niet kan verlaten, wordt niet op straat gezet en krijgt een tijdelijke verblijfsvergunning. Deze wordt na 3 jaar omgezet in een verblijfsstatus, als terugkeer op dat moment nog steeds onmogelijk is.
[Deze mensen moeten niet te lang in onzekerheid blijven. Drie jaar is genoeg, daarna moet het definitief duidelijk zijn dat ze kunnen blijven, zodat ze verder kunnen met hun toekomst.]

PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

11. Overheden nemen hun verantwoordelijkheid voor noodopvang van asielzoekers die in fysieke en/of psychische nood verkeren.

488 **Afdeling Utrecht-Stad**

Categorie 1

tussen noodopvang van] en [asielzoekers **toevoegen** afgewezen
[Hiermee is duidelijker dat het gaat om afgewezen asielzoekers.]

PB: Overnemen.

J. Vluchtelingen beschermen

12. Voor vreemdelingen die zich niet kunnen verzekeren is medische zorg beschikbaar.

489 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)**

Categorie 1

na beschikbaar **toevoegen** ongeacht verblijfsstatus
[Medische zorg is een mensenrecht, moet voor alle mensen toegankelijk zijn.]

PB: Overnemen.

490 **DWARS**

Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Iedereen heeft toegang tot de huisarts en het ziekenhuis.
[Vollediger.]

PB: Overnemen.

491 **Afdeling Utrecht-Stad**

Categorie 2

na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Vluchtelingen en vreemdelingen kunnen gebruik maken van gratis tolkdiensten. Vooral in de gezondheidszorg is dit van levensbelang.
[Vluchtelingen hebben in hun land van herkomst en tijdens de asielprocedure vaak veel meegemaakt. Hierdoor kampen zij vaak met lichamelijke en psychische klachten. Zolang zij de taal onvoldoende spreken is het inschakelen van een tolk van essentieel belang. Kinderen mogen niet verantwoordelijk worden voor het vertalen van de klachten en trauma's van hun ouders.]

PB: Overnemen.

492 **Afdeling Utrecht-Stad, Juristennetwerk GroenLinks, Werkgroep Kleurrijk Platform**

Categorie 2

na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Schrijvende situaties van uitgeprocedeerde asielzoekers worden getoetst door een multidisciplinaire adviescommissie waar ook het lokaal bestuur deel van uit maakt.

PB: Overnemen.

493 **AmendementenMenterwolde**

Categorie 2

na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Voormalige asielzoekers die vallen onder de Pardonregeling, maar niet in het bezit zijn van een paspoort of een geboorteakte kunnen toch in aanmerking komen voor het Nederlanderschap.

PB: Overnemen.

- 494 **Afdeling Utrechtse Heuvelrug, Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus), Juristennetwerk GroenLinks** **Categorie 1**

na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Het feit dat iemand zonder geldige verblijfsstatus in Nederland heeft verbleven mag geen reden zijn om een later verzoek om een verblijfsvergunning af te wijzen. De desbetreffende wijziging van de Vreemdelingenwet wordt ongedaan gemaakt.
[*Het feit dat iemand illegaal in Nederland heeft verbleven is in veel gevallen niet of nauwelijks verwijtbaar. Je kunt als asielzoeker al illegaal zijn door op weg naar het stempelen de trein te missen. Er is geen deugdelijke grondslag voor een zo ernstige sanctie. Een nieuw verblijfsverzoek kan te maken hebben met zoiets redelijks als gezinshereniging, studie of arbeid.]*

PB: Overnemen.

- 495 **Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**

na punt 12 **toevoegen** (nieuw punt) Van vluchtelingen wordt niet verwacht dat zij bij terugkeer naar het land van herkomst hun seksuele geaardheid of genderidentiteit verbergen.
[*De praktijk van de IND is dat homoseksuele vluchtelingen worden teruggestuurd naar hun land van herkomst en daar dan in een levensbedreigende situatie komen. De IND verwacht van hen dat ze hun homoseksualiteit dienen te verbergen om dit te voorkomen.]*

PB: Overnemen.

K. Eerlijke globalisering

1. Nederland zet zich in voor Europese en internationale handelsregels die meer kansen bieden voor duurzame ontwikkeling van arme landen. Deze landen krijgen meer markttoegang en steun bij het exporteren van bewerkte producten, waar ze beter aan verdienen dan aan ruwe grondstoffen.

- 496 **Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**

arme landen **vervangen door** ontwikkelingslanden
[*Conform suggestie PB*]

PB: Overnemen.

K. Eerlijke globalisering

4. Nederland ijvert voor het reguleren van internationale aankopen en concessies van land, om te voorkomen dat lokale gemeenschappen en kleine boeren van hun land worden verdreven.

- 497 **GroenLinks Wageningen** **Categorie 1**

tussen voor het reguleren] en [van internationale aankopen **toevoegen** en waar nodig verbieden
[*Reguleren is erg breed. Het gaat erom dat je ook bereid bent het evt. verbieden.]*

PB: Overnemen.

- 498 **GroenLinks Wageningen** **Categorie 1**

tussen concessies van land] en [om te voorkomen dat **toevoegen** en door andere mechanismes verkregen land

PB: Niet overnemen. Dit maakt de tekst niet helderder.

K. Eerlijke globalisering

5. Nederland mag geen belastingparadijs meer zijn voor multinationals. Er komt een einde aan wetgeving, zoals de groepsrentebox, die financieringsconstructies in de hand werkt waarmee bedrijven hun winst vrijwel onbelast wegsluizen uit ontwikkelingslanden.

- 499 **Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**

. zoals de groepsrentebox, **schrappen**
[*groepsrentebox is niet langer een issue omdat deze wetgeving in de ijskast staat*]

PB: Overnemen.

- 500 **Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**

na laatste zin **toevoegen** Daarnaast wordt een bronbelasting ingevoerd op geldstromen richting belastingparadijzen.
[*Dit is een effectievere maatregel*]

PB: Overnemen.

K. Eerlijke globalisering

6. De regering zet zich in voor Europese coördinatie van de belasting op bedrijfswinsten, om belastingconcurrentie tegen te gaan. Nederland ijvert voor een multilateraal systeem van informatie-uitwisseling tussen belastingdiensten, rapportage door multinationals van gemaakte winsten en betaalde belastingen per land en de ondersteuning van ontwikkelingslanden bij de verbetering van hun belastinginning.

- 501** **Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**
tussen systeem van] en [informatie-uitwisseling **toevoegen** automatische
PB: Overnemen.
- 502** **DWARS** **Categorie 2**
tussen belastingdiensten] en [, rapportage **toevoegen** dat een einde maakt aan het bankgeheim
[*Het bankgeheim werkt zwarte handel en belastingontduiking in de hand. Om dit tegen te gaan, moet het bankgeheim worden afgeschaft.]*
PB: Overnemen.

K. Eerlijke globalisering

9. Binnen de EU pleit Nederland voor de oprichting van een internationaal platform voor groene technologie, waarin onder meer China en India deelnemen.

- 503** **DWARS** **Categorie 2**
hele punt **schrapen**
[*Dit pleidooi voor nog een internationaal platform doet af aan alle goede voorstellen die in het programma gedaan worden. Overbodig voorstel.]*
PB: Niet overnemen. Het is het partijbestuur onduidelijk waarom dit specifieke voorstel alle anderen teniet zou doen.

K. Eerlijke globalisering

10. Nederland oefent druk uit op de rijke landen om zich te houden aan de afspraak om minstens 0,7 procent van hun bruto nationaal product (bnp) aan ontwikkelingssamenwerking te besteden. Nederland bepleit bovendien dat rijke landen zich ertoe verplichten een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van arme landen door middel van handel, arbeidsmigratie, studiemigratie, belastingpolitiek, landbouwbeleid en conflictpreventie.

- 504** **Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** en dat ontwikkelingslanden binnenlandse ongelijkheden bestrijden.
[*Nederland moet ook promoten dat onze partnerlanden zich ten volle inzetten voor eerlijke sociale en economische ontwikkeling]*
PB: Overnemen.

K. Eerlijke globalisering

11. Ons land geeft zelf het goede voorbeeld, onder andere door minstens 0,8 procent van het bnp te besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Structurele klimaatsteun aan ontwikkelingslanden komt daar bovenop.

- 505** **DWARS** **Categorie 2**
minstens 0,8 procent **vervangen door** minstens 1 procent
[*Nederland staat bekend om zijn goede ontwikkelingssamenwerking. Het goede voorbeeld geven kunnen we beter door hoog in te zetten, 1 procent is ambitieus maar de wereldwijde armoedecijfers zijn dan ook hoog.]*
PB: Niet overnemen. In tijden van bezuinigingen die mensen hard raken, wil GroenLinks ontwikkelingshulp al verhogen naar 0.8% van het BNP, daarmee loopt ze al ver voor de andere partijen uit.

K. Eerlijke globalisering

12. De Nederlandse ontwikkelingssamenwerking legt zich toe op duurzame landbouw, mensenrechten, goed bestuur, economische ontwikkeling en de gevolgen van klimaatverandering. Hierbinnen komt aandacht voor onder andere kleine boeren, seksuele en reproductieve gezondheid, vrouwen, ontwikkeling en emancipatie van minderheden en fragiele staten.

- 506** **Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**
tussen legt zich toe op] en [duurzame landbouw **toevoegen** die thema's waarin ze een sterke reputatie en toegevoegde waarde heeft, zoals
[*We moeten niet van tevoren alle thema's vast willen leggen maar ze van toegevoegde waarde van Nederlandse hulp laten afhangen]*
PB: Overnemen.
- 507** **Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**
tussen op duurzame,] en [mensenrechten **toevoegen** voedselzekerheid
[*dit is een breder begrip dan landbouw alleen]*
PB: Overnemen.

- 508 GroenLinks Wageningen** **Categorie 1**
economische ontwikkeling **vervangen door** duurzame economische ontwikkeling
['economische ontwikkeling' wordt te veel geassocieerd met grootschalige economische groei ten koste van het milieu en geschoeid op te veel vrije markt werking]
PB: Overnemen.
- 509 GroenLinks Rotterdam** **Categorie 2**
tussen de gevolgen van klimaatverandering] en [Hierbinnen **toevoegen** en onderwijs
PB: Niet overnemen. Dit thema behoort niet tot de specifieke expertise van Nederland.
- 510 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
tussen reproductieve gezondheid] en [vrouwen **toevoegen** en rechten
PB: Overnemen.
- 511 Diversiteitswerkgroepen (RozeLinks, Femnet, Linkerwang, Kleurrijk Platform, GroenLinks Plus)** **Categorie 1**
tussen boeren] en [seksuele **toevoegen** en boerinnen
PB: Overnemen. Erg beeldend.
- 512 Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Met name de rol van NGO's als waakhond wordt gestimuleerd.
[het is met name belangrijk de balans tussen de drie kanalen goed te krijgen en een betere toepassing van elk kanaal op de juiste plek.]
PB: Overnemen.
- 513 GrienLinks** **Categorie 1**
na laatste zin **toevoegen** Daarnaast worden Nederlandse bedrijven en instellingen gestimuleerd om hun kennis beschikbaar te stellen aan ontwikkelingslanden.
PB: Overnemen.

K. Eerlijke globalisering

14. Nederland maakt zich sterk voor een betere coördinatie van de ontwikkelingshulp, waarbij elk ontvangend land nog maar aan een leidende donor verantwoording aflegt.

- 514 Werkgroep Internationale Samenwerking** **Categorie 2**
hele punt **vervangen door** Nederland maakt zich sterk voor een betere coördinatie en effectiviteit van de hulp en laat zich daarbij leiden door de internationale afspraken hierover (Verklaring van Parijs en de Accra Agenda voor Actie), waarbij onder andere wederzijdse verantwoording tussen donoren, ontvangers en bevolking centraal staat.
[Het is vreemd dat maar een onderdeel van de principes van aid effectiveness benoemd wordt. Beter om te refereren naar de specifieke internationale afspraken hierover. Bovendien gaat het niet over verantwoording naar een donor, maar wederzijdse verantwoording]
PB: Overnemen.

L. Vredesmacht

2. De Nederlandse krijgsmacht legt zich toe op conflictbeheersing, vredesbewaring, vredesafdwinging en ondersteuning van crisisbestrijding, mits deze missies gesteund worden door de VN. Burgerbescherming en de Responsibility to protect staan centraal bij het optreden van de krijgsmacht. Het optreden van de krijgsmacht staat nooit los van de overige inzet op het gebied van internationale samenwerking, zoals diplomatie, ontwikkelingssamenwerking en het aanjagen en organiseren van een politiek proces. Door samenwerking en specialisatie in EU-verband worden kosten bespaard.

- 515 GroenLinks Leiden** **Categorie 2**
vredesafdwinging **schrappen**
[In de algemene toelichting van hoofdstuk 3 (blz. 11) wordt grote terughoudendheid bepleit om militair in te grijpen, want geweld lokt geweld uit. Vredesafdwinging is dat geweld een eigen dynamiek heeft, waardoor militaire interventie de strijd juist doet escaleren en het aantal slachtoffers doet vermeerderen. Wij staan voor peace-keeping na een bestand, dus het bewaren van vrede via 'blauwhelmen'.]
PB: Niet overnemen. Soms is het in laatste instantie noodzakelijk om de vrede af te dwingen om genocide te voorkomen. Het Nederlandse lidmaatschap van de Verenigde Naties schept in dat opzicht ook verplichtingen voor de inzet van de Nederlandse krijgsmacht.

516 **Vrede en Veiligheid**

Categorie 2

tussen een politiek proces.] en [Door samenwerking **toevoegen** Voorafgaand aan militaire en civiele missies zullen de Kamer en de regering in overleg concrete doelstellingen en criteria formuleren waar missies op beoordeeld kunnen worden door de Kamer. Voor militaire missies zal burgerbescherming worden opgenomen in het Toetsingskader. Voor besluitvorming rondom civiele missies zal op termijn een apart kader moeten worden ontwikkeld.

[Op dit moment worden er te weinig specifieke doelstellingen geformuleerd voor missies. Ook is het Toetsingskader aan hernieuwing toe.]

PB: Overnemen.

L. Vredesmacht

3. Nederland streeft naar een daadkrachtiger optreden van de internationale gemeenschap bij ernstige bedreigingen van de veiligheid van burgers. De regering zet zich in voor een hervorming van de Verenigde Naties, die de Veiligheidsraad besluitvaardiger en representatiever maakt en de positie van de secretaris-generaal versterkt. Daarnaast maakt ons land zich sterk voor een daadkrachtiger Europees buitenlands- en veiligheidsbeleid inclusief de vorming van een Europese krijgsmacht. Tot die tijd zet Nederland zich in voor een hervorming van de NAVO als breder militair uitvoeringsorgaan van gelijkgezinde landen ten dienste van de bescherming van burgers en de naleving van het volkenrecht. Daarbij ligt de focus op de afschaffing van de kernwapentaak, democratisering en transparantie van de procedures. een stevia monitoring- en evaluatieme-

517 **DWARS**

Categorie 1

ernstige bedreigingen van de veiligheid van burgers **vervangen door** ernstige mensenrechtenschendingen
[De veiligheid van burgers is een erg vaag begrip en in eerste instantie ook een zaak van de nationale overheid. De internationale gemeenschap grijpt pas in wanneer er sprake is van mensenrechtenschendingen zoals oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en genocide.]

PB: Overnemen.

518 **GroenLinks Groningen**

Categorie 1

De regering zet zich in voor een hervorming van de Verenigde Naties, die de veiligheidsraad besluitvaardiger en representatiever maakt en de positie van de secretaris-generaal versterkt. **vervangen door** Dit omvat een hervorming van de Verenigde Naties.

[De zin 'De regering zet zich in voor een hervorming van de Verenigde Naties, die de veiligheidsraad besluitvaardiger en representatiever maakt en de positie van de secretaris-generaal versterkt.' hebben we verplaatst als nieuw en eerste punt van hoofdstuk i.]

PB: Overnemen. Voorstel hangt samen met amendement 468.

519 **DWARS**

Categorie 2

de secretaris-generaal versterkt. **vervangen door** de Secretaris-Generaal en de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties

[De Algemene Vergadering is democratischer dan de Veiligheidsraad en zou daarom meer macht moeten krijgen.]

PB: Overnemen.

520 **GroenLinks Leiden**

Categorie 3

inclusief de vorming van een Europese krijgsmacht. **schrappen**

[Een Europese krijgsmacht is onnodig risicovol. Is een overhaast anticiperen op politieke eenheid van Europa, waarvoor een breed gedragen Europees natiegevoel ontbreekt. We zijn al lid van de NAVO. GroenLinks wil de NAVO hervormen. Waarom ons niet concentreren op die hervorming. in plaats van al weer voor een nieuwe militaire grootmacht te pleiten?]

PB: Niet overnemen. Het geleidelijk toewerken naar een Europese krijgsmacht vormt een cruciaal onderdeel van gecoördineerd, eigenstandig Europees veiligheidsbeleid en biedt tegenwicht aan de VS binnen de NAVO. Daarnaast maakt samenwerking en taakspecialisatie in EU-verband ook een efficiëntere besteding van defensiegeld mogelijk.

521 **DWARS**

Categorie 2

Tot die tijd zet Nederland zich in voor een hervorming van de NAVO als breder militair uitvoeringsorgaan van gelijkgezinde landen ten dienste van de bescherming van burgers en de naleving van het volkenrecht. Daarbij ligt de focus **vervangen door** De NAVO wordt op termijn opgeheven, maar tot het moment dat er een functionerend alternatief is heeft de NAVO een plek in het palet van instrumenten om VN-gemandateerde missies uit te voeren. De focus van de NAVO ligt

[Op termijn willen we de NAVO afschaffen, dat doel moeten we niet uit het oog verliezen.]

PB: Niet overnemen. De NAVO heeft nu een belangrijke taak bij het uitvoeren van missies. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Libië-missie, waarbij burgers werden beschermd en het wapenembargo werd gehandhaafd. De noodzaak van de NAVO zal nog een tijd voortduren, omdat de VN-hervorming en een Europees leger ver weg zijn. De focus bij de NAVO moet nu ook liggen op hervorming ipv afschaffing.

522 **GroenLinks Groningen**

Categorie 2

de kernwapentaak,] en [democratisering en **toevoegen** en het NAVO-raketschild
[het raketschild draagt bij aan meer internationale spanning in plaats van ontspanning.]

PB: Overnemen.

523 **Vrede en Veiligheid**

tussen punt 3 en punt 4 **toevoegen** (nieuw punt) Nederland zet zich in voor een actieve rol van vrouwen in vredesprocessen en veiligheid in fragiele staten en conflictgebieden.
[De actieve rol en bijdrage van vrouwen in vrede en veiligheid is een belangrijke voorwaarde om tot duurzame vrede te komen.]

PB: Overnemen.

L. Vredesmacht

5. Nederland start een politiek en diplomatiek offensief voor de afschaffing van alle kernwapens. De kernwapens op ons grondgebied worden verwijderd. Nederland ijvert voor beëindiging van de kernwapentaak van de NAVO en toetreding tot het Non-Proliferatieverdrag door (vermoedelijke) kernwapenstaten die geen lid zijn.

524 **GroenLinks Enschede**

Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** Nederland werkt niet meer mee aan de hypocriete situatie dat landen die zelf kernwapens hebben, zoals de VS, andere landen sancties opleggen omdat zij ook kernwapens willen ontwikkelen. Alleen landen die zelf kernwapenvrij zijn mogen dergelijke sancties opleggen.
[Het is hypocriet dat juist de grootste kernmacht en het enige land dat daadwerkelijk de atoombom in een oorlogssituatie heeft gebruikt, juist het land is dat bepaalt of anderen wel of geen atoomwapens mogen ontwikkelen. Het is onbegrijpelijk dat Nederland daar zo kritiekloos in meeloopt. Alleen degenen die zelf kernwapens hebben verbannen, hebben in deze recht van spreken.]

PB: Niet overnemen. Nederland heeft alleen invloed op internationale organisaties die sancties opleggen. Als kernwapenlanden geen sancties mogen opleggen aan landen die kernwapens ontwikkelen, kan de VN-Veiligheidsraad dat niet meer, omdat de VS daar vetorecht hebben. Dit amendement valt overigens buiten de macht van Nederland en daarmee buiten de macht van GroenLinks.

L. Vredesmacht

6. Ons land leeft de wapenexportcode van de EU beter na en maakt zich sterk voor een internationaal verdrag tegen wapenhandel. Wapenhandel en -doorvoer in Nederland worden strikt aan banden gelegd.

525 **AmendementenMenterwolde, Afdeling Enschede Haaksbergen**

Categorie 1

beter **schrappen**

PB: Overnemen.

526 **Vrede en Veiligheid , Afdeling Enschede Haaksbergen**

Categorie 2

Ons land leeft de wapenexportcode van de EU beter na en maakt zich sterk voor een internationaal verdrag tegen wapenhandel. Wapenhandel en -doorvoer in Nederland worden strikt aan banden gelegd. **vervangen door** Ons land leeft de wapenexportcode van de EU strikter na en maakt zich sterk voor een internationaal verdrag tegen wapenhandel. Wapenhandel en -doorvoer in Nederland worden strikt aan banden gelegd en waar mensenrechten in het geding zijn, zal Nederland geen exportvergunning afgeven. Economische belangen kunnen nooit voorrang krijgen op overwegingen van vrede en veiligheid.
[Het is van belang dat Nederland bij verkoop van materiaal mensenrechten als uitgangspunt heeft en niet economische belangen.]

PB: Overnemen.

527 **DWARS**

Categorie 1

na laatste zin **toevoegen** Het uiteindelijke doel is een wereld zonder wapens.
[Zo lang we nog niet in die realiteit leven, zijn de restricties in wapenhandel belangrijk. Maar het blijft hypocriet dat landen zoals Nederland uit winstoogmerk wapens verkopen aan andere landen, en vervolgens geen zicht en geen controle hebben op wat er precies met deze wapens gebeurt. Daarom zullen we blijven streven naar een wereld zonder wapens om onnodig bloedvergieten te minimaliseren]

PB: Niet overnemen. Wapens zullen helaas altijd nodig zijn, al was het maar voor publieke orde en veiligheid.

528 **AmendementenMenterwolde**

Categorie 2

na punt 6 **toevoegen** (nieuw punt) GroenLinks is tegen de aanschaf door Nederland van zogeheten drones en verzet zich binnen de NAVO tegen het gebruik van drones en tegen het opnemen daarvan in strategische en andere besluiten
[Bij drones gaat het om een grote wijziging in de aard van het gebruik van wapens en in de methode van oorlog voeren/voorbereiden. GroenLinks behoort dat in Nederland en binnen de NAVO tegen te (willen) gaan. Dat drones ook voor andere doeleinden dan "beschieting" zijn te gebruiken, is niet van belang. Nederland mag niet op deze manier oorlog kunnen voeren of er mede-verantwoordelijk kunnen zijn. (onze aanvankelijke toelichting vervalt).]

PB: Niet overnemen. Drones (onbemande vliegtuigen) worden voornamelijk ingezet voor het verkrijgen van inlichtingen en dus zeker niet uitsluitend voor het uitvoeren van beschietingen. Goede inlichtingen kunnen juist slachtoffers voorkomen.

M. Solide en solidair

529 **Europawerkgroep**

Categorie 1

Het hele stuk M Solide en Solidair verplaatsen naar hoofdstuk 1 na J.

[*Op deze manier staan de financieel-economische aspecten van de Europese Green New Deal en het groene antwoord op de eurocrisis bij elkaar.*]

PB: Overnemen.

M. Solide en solidair

2. Er wordt een verstandig begrotingsbeleid gevoerd. Zo snel als verantwoord, worden de tekorten op de begroting weggewerkt. De economie wordt niet kapot bezuinigd als het slecht gaat, maar ook niet extra gestimuleerd als het goed gaat. Op termijn wordt gestreefd naar een structureel overschot op de begroting.

530 **GrienLinks**

Categorie 2

hele punt **vervangen door** Er wordt een verstandig begrotingsbeleid gevoerd. Zo snel als verantwoord worden de tekorten op de begroting weggewerkt. In de toekomst wordt in tijden van hoogconjunctuur een overschot gecreëerd, dat in tijden van laagconjunctuur en een ontspannen arbeidsmarkt kan worden geïnvesteerd in scholing, groene werkgelegenheid en het behoud van koopkracht voor de lage inkomens.

[*Het anticyclisch begrotingsbeleid dient tot een beginsel van GroenLinks gemaakt worden. Tot nu toe gaat dit fout omdat we in goede tijden teveel uitgeven en vervolgens in slechte tijden drastisch moeten bezuinigen. Dit zou andersom moeten: in goede tijden de noodzakelijke hervormingen doorvoeren en vervolgens in slechte tijden de economie stimuleren.*]

PB: Niet overnemen. *Ons programmapunt bepleit al een anticyclisch begrotingsbeleid, maar daarbij vinden we het belangrijk om te onderstrepen dat wij ons richten op een structureel begrotingsoverschot, in het licht van de fors opgelopen staatsschuld en de vergrijzing.*

M. Solide en solidair

3. Nederland zet zich in voor een Europese Green New Deal ter bestrijding van de crisis. Om toekomstgerichte investeringen aan te jagen moet het Europese klimaatbeleid worden aangescherpt. Tevens moet de uitleencapaciteit van de Europese Investeringsbank worden verhoogd, onder meer met behulp van de Europese Centrale Bank.

531 **Europawerkgroep**

Categorie 2

na laatste zin **toevoegen** De EIB dient voor de investeringsprojecten strikte groene en sociale criteria te hanteren, in lijn met de EU2020-strategie.

[*Ter bevordering van de duurzaamheid, onderdeel van de Green New Deal en overeenkomstig beleid Europese Groene Partij.*]

PB: Overnemen.

M. Solide en solidair

7. Het belastingstelsel wordt vergroend en de belasting op vermogen verhoogd. Deze opbrengsten worden ingezet om de belasting op arbeid fors te verlagen. De koopkracht van met name werkenden met een modaal inkomen, alsmede gezinnen met kinderen op het minimum, gaat met voorrang omhoog. Leden van het Koninklijk Huis gaan, net als ieder ander, belasting betalen over inkomen en vermogen.

532 **GroenLinks Enschede, Arbeidsverhoudingen, GroenLinks Groningen**

Categorie 1

De koopkracht van met name werkenden met een modaal inkomen, alsmede gezinnen met kinderen op het minimum, gaat met voorrang omhoog. **vervangen door** De koopkracht van met name werkenden en gezinnen met kinderen tot en met een modaal inkomen gaat met voorrang omhoog.

[*Natuurlijk willen we ook de koopkracht van werkenden onder modaal en gezinnen met kinderen iets boven het minimum verbeteren. Dit blijkt echter niet uit de oorspronkelijke formulering.*]

PB: Overnemen.

533 **Afdeling Utrechtse Heuvelrug, Werkgroep Kleurrijk Platform, Arbeidsverhoudingen**

Categorie 2

na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt) De wetgever zet zich in om een einde te maken aan de graaicultuur, specifiek wat betreft de salarissen van hogere functionarissen in publieke of semipublieke functies. De Balkenendenorm moet worden nagestreefd. Daar waar de overheid als aandeelhouder invloed kan uitoefenen, dient structureel te worden ingezet op matiging van de salarissen.

[*De buitensporige beloning van hoge functionarissen in publieke functies is een grote ergernis van de gemiddelde burger en doet geen recht aan een solide en solidair financieel beleid.*]

PB: Overnemen.

534 **GroenLinks Rotterdam, Afdeling Zaanstad**

Categorie 2

na punt 7 **toevoegen** (nieuw punt) Het lokale belastinggebied wordt verruimd. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden voor vergroening van lokale belastingen en heffingen.

[*Grote decentralisaties (WMO, AWBZ, WWB, WWnV, Jeugdzorg) rechtvaardigen een substantieel decentraal belastinggebied. De mogelijkheden voor lokale (heffing en differentiatie van) belastingen zijn (na afschaffen huurdersdeel OZB en precario op kabels en leidingen) beperkt. Gemeenten die lokale belastingen en heffingen willen vergroenen lopen tegen de grenzen van wetgeving aan.*]

PB: Overnemen.

M. Solide en solidair

8. Er komt een toptarief van 60 procent voor inkomens boven de 150.000 euro.

535 **GroenLinks Enschede** **Categorie 2**

na laatste zin **toevoegen** Bonussen en gouden handdrukken groter dan een modaal jaarsalaris worden extra belast, zowel door een extra loonbelasting voor het bedrijf dat de bonus uitkeert als een extra belastingheffing voor de ontvanger. Alleen indien een bonus eerlijk onder alle werknemers van het betreffende bedrijf wordt uitbetaald, wordt van deze extra heffingen afgezien.

[Zelfverrijking aan de top staat in schril contrast tot de veelal karige lonen op de werkvloer en dient veelal slechts de korte-termijnbelangen. Een verantwoord bedrijf belooft niet alleen de top, maar ook de gewone werknemer voor behaalde resultaten.]

PB: Overnemen.

M. Solide en solidair

11. De solidariteit tussen jong en oud, man en vrouw, gezond en ziek, en rijk en arm, wordt versterkt. Dit wordt bereikt via onder andere:

536 **Europawerkgroep, Afdeling Utrecht-Stad, Arbeidsverhoudingen** **Categorie 2**

na punt 11 **toevoegen** (nieuw punt) Solidariteit houdt voor ons niet op bij de landsgrenzen. De aanpak van de eurocrisis moet licht aan het einde van de tunnel bieden voor alle Europeanen, op de eerste plaats voor degenen die er het meest door getroffen zijn, zoals Griekse minima en Spaanse jongeren.

[GroenLinks onderscheidt zich door een brede opvatting over solidariteit. Daarover mogen we geen misverstanden laten bestaan, zeker niet in deze campagne. Daarom is het goed onze opvattingen expliciet te maken en de dingen bij hun naam te noemen. We willen partijbestuur en programmacommissie graag de ruimte bieden om dit punt, indien het wordt aangenomen, te verwerken in de visietekst.]

PB: Overnemen.

MOTIES BIJ HET VERKIEZINGSPROGRAMMA

MOTIE 1. VISIE OP ARBEIDSMIGRATIE

Het congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 30 juni 2012.

Constaterende dat

- De economie en de arbeidsmarkt zich in toenemende mate internationaliseren;
- De vergrijzing in Nederland de komende jaren een toenemend tekort zal veroorzaken op ieder niveau van de arbeidsmarkt;
- Vanuit de huidige beroepsbevolking onvoldoende voorzien kan worden in dit tekort, en arbeidsmigratie daarom voorwaarde is voor het in stand houden van ons huidige ontwikkelingsniveau;
- Arbeidsmigranten in het verleden een wezenlijke bijdrage hebben geleverd aan de groei en weerbaarheid van onze economie;

Overwegende dat

- Nederland behoefte heeft aan een samenhangend migratiebeleid dat zich kenmerkt door openheid, waarin gelijkheid en mensenrechten centraal staan, en dat perspectief biedt op het behoud van onze huidige internationale positie;
- GroenLinks de partij is die zich richt op de toekomst en kansen wil creëren voor een bestendige, groene en sociale ontwikkeling;
- de visie van GroenLinks op arbeidsmigratie in het concept verkiezingsprogramma ontbreekt;
- een gelijke arbeidsrechtelijke positie een wezenlijke voorwaarde is om tweedeling in de samenleving en uitbuiting van nieuwkomers te voorkomen;
- GroenLinks als partij het voortouw moet nemen in het debat over de toekomst van de arbeidsmarkt

Spreekt uit dat

- De partij zich zal inzetten om op korte termijn een uitgewerkte visie en concrete voorstellen voor progressief arbeidsmigratiebeleid te ontwikkelen;
- partij integratiebeleid hier een integraal onderdeel van zal maken, om fouten uit het verleden te voorkomen;
- de partij in de discussie en ontwikkeling van het beleid experts en ervaringen van andere landen zal betrekken;
- deze voorstellen breed binnen de partij wordt besproken en uitgedragen door de vertegenwoordigende organen;

Roept het partijbestuur op om de voorbereiding van deze voorstellen met voortvarendheid op te pakken

En gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie is ingediend/ondertekend door:

Kleurrijk Platform, Feministisch Netwerk, GroenLinks Plus

PRE-ADVIES: OVERNEMEN

Het partijbestuur dankt de indieners voor deze aanzet tot debat. We willen de discussie over een nieuwe, vanzelfsprekend progressieve visie op arbeidsmigratie op open wijze voeren en afsluiten met heldere besluitvorming. Om die reden worden de Permanente Programmacommissie en de partijraad betrokken bij de vormgeving van discussie en besluitvorming.

MOTIE 2. VISIE OP DE WONINGMARKT

Het congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 30 juni 2012.

Constaterende dat

- Er sprake is van een economische crisis;
- Nederland kampt met systematische problemen van de woningmarkt;
- Een goed functionerende woningmarkt cruciaal is om de crisis een halt toe te roepen;
- In het huidige systeem huiseigenaren via de hypotheekrente-aftrek onevenredig financieel bevoordeeld worden;
- Huurders van jaar tot jaar met een woonlastenverhoging geconfronteerd worden;
- De belangenverenigingen van kopers, makelaars, huurders en corporaties in 'Wonen 4.0' een baanbrekend plan ontwikkeld hebben om de woningmarkt integraal te hervormen;
- De Haagse politiek dit al decennia niet gelukt is;

Overwegende dat

- Het partijbestuur adviseert om de kans te pakken om de huur- en koopmarkt in samenhang met elkaar te hervormen en het eens is met de uitgangspunten van het akkoord Wonen 4.0;
- Een aantal voorgestelde maatregelen in het concept programma daarmee strijdig is;
- Er alternatieven zijn aangedragen in de lijn van Wonen 4.0.;

Roept het Partijbestuur op

- Op korte termijn de verdere ontwikkeling van de visie van GroenLinks op de integrale woningmarkt (in relatie tot Wonen4.0) met de fractie, de marktpartijen en in en buiten de partij aanwezig deskundigen ter hand te nemen;

En gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie is ingediend/ondertekend door:

GroenLinks Groningen-Stad en werkgroep Wonen

PRE-ADVIES: OVERNEMEN

We zullen de Permanente Programmacommissie en de partijraad vragen om een voorstel te doen voor de manier waarop de visie verder kan worden uitgewerkt.

MOTIE 3. AFSCHAFFING SEKSEREGISTRATIE

Het congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 30 juni 2012.

Constaterende dat

- Iedereen gelijk is voor de wet ongeacht geslacht;
- De registratie van het geslacht in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) stamt uit de tijd dat mannen en vrouwen ongelijk werden behandeld door de wetgever;
- De registratie van geslacht in het GBA ernstige hinder veroorzaakt voor transgenders;

Roept het Partijbestuur en de Permanente Programmacommissie op om de discussie over afschaffing van de registratie van geslacht in het GBA aan te gaan in alle afdelingen, netwerken en werkgroepen van de partij, op een manier die resulteert in een officieel partijstandpunt over dit onderwerp.

En gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie is ingediend/ondertekend door:
Feministisch Netwerk, RozeLinks, Kleurrijk Platform, De Linkerwang, GroenLinks Plus, Afdeling Amsterdam

PRE-ADVIES: OVERNEMEN

Het partijbestuur dankt de indieners voor deze motie. Amendementen over hetzelfde onderwerp hebben een negatief advies gekregen, omdat het partijbestuur van mening is dat er eerst meer discussie nodig is. We willen die discussie op open wijze voeren. Om die reden worden de Permanente Programmacommissie en de partijraad betrokken bij de vormgeving van discussie en besluitvorming, waarbij ook bekeken wordt hoe afdelingen, netwerken en werkgroepen het beste betrokken kunnen worden.

(ACTUELE) MOTIES

MOTIE 4. ONDERWIJSHUISVESTING

Het congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 30 juni 2012.

Constaterende dat

- dat de afgelopen jaren meerdere malen onrust is ontstaan binnen gemeenten van de Stadsregio Parkstad Limburg over spreidingsplannen in het voortgezet onderwijs
- dat de onrust binnen gemeenten van de Stadsregio Parkstad Limburg over de spreiding van voortgezet onderwijs ook reeds eerder de Tweede Kamer heeft bereikt
- dat de Stadsregio Parkstad Limburg met circa 255.000 inwoners een van de voorlopende krimpregio's in Nederland is
- dat de Tweede Kamer in maart jongstleden is geïnformeerd door het Kabinet over (on)mogelijkheden inzake onderwijs-huisvesting en het gemeentefonds hieromtrent

Overwegende dat

- de huidige wet- en regelgeving gemeenten verplicht te voorzien in onderwijshuisvesting binnen het primair en secundair onderwijs
- de huidige wet- en regelgeving in de praktijk reeds leidt tot kapitaalvernietiging en overbodige investeringen in onderwijshuisvesting binnen de krimpregio Stadregio Parkstad Limburg en mogelijk ook andere (krimp)regio's

Spreekt uit

- het opportuun te vinden wanneer huidige wet- en regelgeving inzake onderwijshuisvesting inclusief spreiding en financiering hiervan 'krimpproof' worden gemaakt

Verzoekt de Tweede Kamerfractie alles in het werk te stellen om de huidige wet- en regelgeving inzake onderwijshuisvesting 'krimpproof' te maken met als doel in krimpregio's te zorgen voor zo min mogelijk kapitaalvernietiging en overbodige investeringen op het vlak van onderwijshuisvesting door reeds bestaande huisvestingsvoorzieningen zo optimaal mogelijk in te zetten alvorens te investeren in nieuwe voorzieningen

En gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie is ingediend/ondertekend door:
GroenLinks Limburg

Toelichting:

De afgelopen jaren is tot tweemaal toe binnen gemeenten van de Stadsregio Parkstad Limburg ophef ontstaan over het door een schoolbestuur verplaatsen van voortgezet onderwijs van de ene gemeente naar de andere gemeente. Dit om onderwijskundig de bevolkingsdaling het hoofd te bieden. Wat echter ontzettend krom is, is dat in de gemeente waar onderwijs (deels) wordt onttrokken de afgelopen jaren juist voor vele miljoenen euro's in onderwijshuisvesting is geïnvesteerd. Hier zijn de voorzieningen dan ook actueel en toereikend op het vlak van de onderwijshuisvesting. De gemeente waar het onderwijs naar toe wordt verplaatst heeft echter een tekort aan huisvestingsvoorzieningen waardoor de gemeente wordt genoodzaakt alsnog (tijdelijke) huisvesting te verzorgen. Ook hier zijn forse bedragen mee gemoeid. En dat terwijl de huisvestingslocatie van de gemeente waar het onderwijs (deels) wordt onttrokken op vogelvlucht slechts 4 kilometer afstand ligt van de huisvestingslocatie in de andere gemeente waar door de extra toestroom van leerlingen bijgebouwd moet gaan worden. Het gaat nu niet specifiek om dit ene praktijkvoorbeeld. Primair handelt het om de weeffout in de huidige wet- en regelgeving die de vrijheid van onderwijs centraal stelt en dus schoolbesturen vrij laat om onderwijskundige plannen te ontwikkelen en te implementeren, maar gemeenten wel moeten blijven financieren in onderwijshuisvesting binnen een krimpregio als er op luttele kilometers afstand zeer actuele en toereikend voorzieningen aanwezig zijn, alleen in een andere gemeente. Gelet op het feit dat deze discussie nog maar net is begonnen en er dus ook nog geen kant-en-klare oplossing voorhanden is, maar bevolkingsdaling in diverse regio's zich wel duidelijk manifesteert de komende tijd met alle gevolgen van dien, zal dit specifieke onderwerp aandacht behoeven.

PRE-ADVIES: OVERNEMEN

De Tweede Kamerfractie deelt de zorgen van de indieners.

MOTIE 5. SYRIË

Het congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 30 juni 2012.

Constaterende dat

- Sinds het begin van de opstand in Syrië meer dan 10.000 doden zijn gevallen, 87.000 mensen gevlucht zijn, in Syrië zelf zeker 110.000 mensen ontheemd zijn en 1 miljoen mensen humanitaire hulp behoeven
- Recentelijk bij de massaslachtingen in Houla en Mazraat al-Qubeir veel vrouwen en kinderen gedood zijn
- VN-organisaties, Amnesty International en Human Rights Watch waarschuwen voor het risico op meer grootschalige mensenrechtenschendingen
- De Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN constateert dat er een patroon is van misdaden tegen de menselijkheid, en het geweld in sommige regio's in Syrië het karakter van een binnenlands conflict gekregen heeft, waarmee het humanitair oorlogsrecht en mogelijk

vervolg van oorlogsmisdaden aan de orde zijn

- De VN waarnemingsmissie UNSMIS als gevolg van de geweldsescalatie haar werkzaamheden heeft opgeschort

Overwegende dat

- Het Assad-regime een lange staat van dienst heeft inzake mensenrechtenschendingen
- Het van belang is dat de VN-waarnemingsmissie UNSMIS haar mandaat kan uitvoeren, met name het verzamelen van feiten met betrekking tot mensenrechtenschendingen
- GroenLinks van mening is dat als een staat zijn burgers niet weet te beschermen tegen langdurige en grove schendingen van mensenrechten, de internationale gemeenschap de verantwoordelijkheid heeft in te grijpen en bescherming te bieden, in eerste instantie door diplomatieke onderhandelingen en noodhulp (Visietekst Open Samenleving, pag. 11)
- GroenLinks wil dat Nederland zich inzet voor naleving van de mensenrechten en het internationaal recht, met het oog op het uitbannen van de gruwelen van oorlog (Open Samenleving, programmapunt, H1)
- GroenLinks wil dat Nederland streeft naar een daadkrachtiger optreden van de internationale gemeenschap bij ernstige bedreigingen van de veiligheid van burgers." (idem, programmapunt, L3)

Spreekt uit

- Dat het geschokt is door de gebeurtenissen in Syrië en meeleeft met de Syrische bevolking
- Dat het alle bij de strijd betrokken partijen oproept het geweld te staken en de mensenrechten te respecteren

Roept de Kamerfractie op om

- Er bij de Nederlandse regering op aan te dringen dat zij zich inzet om het geweld te de-escaleren en de burgerbevolking te beschermen, waar mogelijk met vreedzame middelen. Meer specifiek worden de volgende acties voorgesteld:
 - feitenonderzoek door de VN naar de mensenrechtenschendingen
 - fondsen ter beschikking stellen om de humanitaire nood te lenigen
 - praten met Rusland en China, zowel in EU-verband als bilateraal, teneinde de druk op hen op te voeren om in VN-verband actie te ondernemen om het geweld in Syrië te stoppen
- de Syrische president Bashar Al-Assad op te roepen om uitvoering te geven aan zijn verantwoordelijkheid om de Syrische bevolking te beschermen en mensenrechtenorganisaties toe te laten in Syrië zodat de bevolking de benodigde hulp kan ontvangen
- bij het ingebreke blijven van de Syrische president, de internationale gemeenschap op te roepen om deze verantwoordelijkheid te nemen
- een volledig internationaal wapenembargo af te kondigen
- het bevriezen van de tegoeden van president Assad en zijn familie en naaste medewerkers
- Alles in het werk te stellen om te komen van een bestand tussen de partijen, bewaakt door VN-peacekeepingblauw-

helmen. Dat opent de weg voor onderhandelingen over de toekomst van Syrie

- De vreedzame protesten in Syrië actief te ondersteunen

En gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

De wereld kan niet toestaan dat president Bashar Al-Assad zijn eigen bevolking laat doodschieten door het leger, de shabiha (ongeordende militie) of gewapende opstandelingen. De verantwoordelijkheid voor het beschermen van de Syrische burgers ligt primair bij de Syrische president. Tevens is duidelijk dat het geweld in Syrië mede wordt aangevuurd door partijen van buiten Syrië die militante oppositie van wapens voorzien. Mogelijk is zelfs sprake van buitenlandse strijders. Ook dat kan niet worden toegestaan. De VN moet de mensenrechtenschendingen onderzoeken en de gewelddadige krachten, waar zij ook vandaan komen, stoppen.

Ingediend door:

Werkgroep Midden Oosten

PRE-ADVIES: OVERNEMEN

De massaliteit en de wreedheid van het geweld dat zich in Syrië afspeelt en daartegenover het gevoel van machteloosheid als internationale gemeenschap, zijn de voornaamste kenmerken van de ontwikkelingen in Syrië. De massaslachtingen in Houla en Mazraat al-Qubeir zijn voorbeelden van het hardvochtige optreden van president Assad. De Tweede Kamerfractie spoort de regering reeds op alle door de motie gesuggereerde wijzen aan om de vreedzame oppositie te steunen en te komen tot een duurzame oplossing om het geweld te staken. De bescherming van burgers staat daarbij bovenaan. De fractie ziet deze motie als ondersteuning van de ingeslagen weg en als een aansporing om hiermee onverkort door te gaan.

MOTIE 6. VRIJLATING PALESTIJNSE KINDGEVANGENEN

Het GroenLinks-congres, bijeen op 30 juni 2012,

Stelt vast:

- dat Defence for Children International – Palestine Section (DCI-PS) op 29 mei 2012 een rapport gepresenteerd heeft over de arrestatie en detentie van Palestijnse kinderen: 'Bound, Blindfolded and Convicted: children held in military detention';
- dat volgens DCI-PS 700 Palestijnse kinderen in Israëlische gevangenissen zitten, waarbij gebruik wordt gemaakt van eenzame opsluiting;
- dat 100 Israëlische en Amerikaanse kinderpsychologen, therapeuten, academici en anderen een oproep aan premier Netanyahu hebben gedaan om een einde te maken aan eenzame opsluiting van Palestijnse kinderen;

Overweegt:

- dat internationale kinderrechtenverdragen gerespecteerd dienen te worden en kinderen niet in gevangenissen moeten worden opgesloten;
- dat er geen enkele rechtvaardiging kan zijn voor het ontvoeren van kinderen uit Palestina en hun opsluiting in Israël ;
- dat artikel 49 van de Vierde Conventie van Genève expliciet verbiedt om personen van bezet gebied naar het eigen grondgebied over te brengen;
- dat er al decennia lang gerapporteerd wordt over deze onwettelijke praktijken ;

Stelt vast:

- dat de demissionaire ministers Rosenthal en Verhagen tijdens hun bezoek aan Israël in juni 2012 de Palestijnse en Israëlische mensenrechtenorganisaties negeerden;
- dat zij met geen enkele Palestijnse gevangene of ex-gevangene contact hadden;
- besluit:
- actie-initiatieven rondom Palestijnse kinderen in Israëlische gevangenschap in en buiten het parlement (Nederland, Europa) te nemen en die van anderen volop te steunen;
- de Nederlandse regering op te roepen zich in al haar contacten met Israëlische fora scherp uit te spreken tegen de arrestatie en opsluiting van Palestijnse kinderen;

En gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting:

De Israëlische politiek van het grootschalig opsluiten van Palestijnen in Israëlische gevangenissen gaat alle perken te buiten. Het is om te beginnen verboden onder artikel 49 van de Vierde Conventie van Genève. Desondanks zijn sinds 1967 zo'n 750.000 Palestijnen door Israël gevangen gezet, wat neerkomt op de helft van alle Palestijnse mannen. In de gevangenis wordt gemarteld. Dat daarnaast ook honderden kinderen gevangen zitten, willen we in deze motie specifiek veroordelen.

Ingediend door:

Werkgroep Midden Oosten

PRE-ADVIES: OVERNEMEN

De Tweede Kamerfractie maakt zich met de indieners van de motie ernstig zorgen over de situatie van Palestijnse kinderen en andere Palestijnse gedetineerden in Israëlische gevangenissen. Menigmaal heeft de fractie de regering hierop aangesproken, maar deze geeft daarbij niet thuis. De fractie ziet de motie als ondersteuning van de ingeslagen weg.

TERUGBLIK + VOORSTEL PARTIJBESTUUR M.B.T. LIJSTTREKKERSVERKIEZING

LIJSTTREKKERSVERKIEZING: TERUGBLIK EN VOORSTEL PARTIJBESTUUR

De eerste helft van mei was er veel rumoer rondom GroenLinks over de verkiezing van de lijsttrekker. Nadat begin mei geruchten circuleerden dat er naast Jolande Sap nóg een kandidaat was voor het lijsttrekkerschap, duurde het enige tijd voordat er duidelijkheid was over de wijze waarop de verkiezing van de lijsttrekker zou plaatsvinden en wie daaraan zou deelnemen.

Uiteindelijk is op 18 mei besloten tot het organiseren van een lijsttrekkerreferendum waaraan twee kandidaten meededen: Jolande Sap en Tofik Dibi. Er werden drie debatten georganiseerd die ook via internet te volgen waren. Stemmen kon via telefoon en internet. Op 6 juni werd de uitslag bekendgemaakt: 84% van de leden koos Jolande Sap als lijsttrekker voor de komende Tweede Kamerverkiezingen.

Bij de totstandkoming van de kandidatenlijst binnen GroenLinks zijn veel mensen betrokken. De kandidatencommissie beoordeelt de kandidaten en adviseert het Congres. Het partijbestuur is, namens de leden, verantwoordelijk voor de gekozen en gevolgde procedure. Normaal gesproken legt het partijbestuur daarover geen uitgebreide verantwoording af. Gelet op de gang van zaken hechten wij eraan dat nu wel te doen.

Deze verantwoording bestaat uit de volgende onderdelen:

- korte terugblik op de afgelopen periode
- analyse en conclusies over de gang van zaken
- voorstel voor de weg waarlangs we kunnen komen tot nieuwe afspraken

1. TERUGBLIK EN VERANTWOORDING

Het spreekt vanzelf dat het partijbestuur de afspraken die op verschillende congressen zijn vastgelegd respecteert. Belangrijke elementen zijn zorgvuldige selectie van kandidaten voor het lijsttrekkerschap door een onafhankelijke kandidatencommissie en liefst meer dan één kandidaat om te kiezen. Toen bleek dat meer mensen naar plek een solliciteerden, hebben we in overleg met de kandidatencommissie de procedures zoveel mogelijk ingekort, waardoor in principe op vrij korte termijn een lijsttrekkerreferendum mogelijk werd. De kandidatencommissie droeg slechts één kandidaat voor die voldeed aan het opgestelde profiel voor de fractievoorzitter. Bij het volgen van de afgesproken regels zou het lijsttrekkerreferendum van de baan zijn.

Het partijbestuur heeft lang gemeend te moeten vasthouden aan de procedure zoals we die waren gestart, met een rol voor de kandidatencommissie om geschikte kandidaten te

selecteren, en niet tijdens het spel de spelregels te veranderen. Dat zou unfair zijn naar de kandidaten, maar ook naar leden en Congres die bewust voor deze aanpak hebben gekozen. De mediadruk en daarmee de politieke werkelijkheid vroegen echter om snelle duidelijkheid over het lijsttrekkerschap en een beslissing door de leden. Via de media waren inmiddels niet alleen de kandidaten bekend, maar ook het feit dat voorbereidingen voor een referendum werden getroffen. Daardoor kwam het partijbestuur in een dilemma: houden we ons strikt aan de regels en doen we wat is afgesproken met het Congres, of geven we gehoor aan wat leden, waaronder prominenten, in het openbaar aangeven op dat moment te willen.

Regels zijn een weerslag van de waarden die GroenLinks-leden belangrijk vinden en bedoeld om processen goed te laten verlopen. In dit geval stonden ze ons in de weg: de politieke werkelijkheid en dynamiek pasten niet in de afgesproken regels. Uiteindelijk heeft het partijbestuur het besluit genomen tot het organiseren van een referendum tussen beide sollicitanten, nadat de kandidatencommissie de gesprekken met hen had afgerond en we een vertegenwoordiging van leden en fracties hadden geconsulteerd over ons voorgenomen besluit. Vervolgens moest in zeer korte tijd een referendum worden georganiseerd. De referendumcommissie heeft deze taak op zich genomen. Omdat binnen GroenLinks voor het eerst via internet werd gestemd, is aanvullend advies gevraagd aan betrokken werkgroepen. Gelet op de korte tijd konden niet alle zorgen worden weggenomen, maar is wel een extra hacktest uitgevoerd. Het referendum heeft tot een duidelijk resultaat geleid: 58% opkomst en een heldere uitspraak van onze leden.

2. ANALYSE EN CONCLUSIES

Alles overziend en overwegende, constateren we dat de gevolgde werkwijze en procedure tot veel (extra) publiciteit hebben geleid, gepaard gaande met veel interne en externe kritiek. We hebben fouten gemaakt en ervan geleerd: we hadden onze overwegingen en het van de regels afwijkende besluit sneller en duidelijker naar partij en media moeten communiceren.

Wij nemen verantwoordelijkheid voor ons aandeel in de ophef en onduidelijkheid die is ontstaan en komen na de verkiezingen met voorstellen voor verbetering van processen en procedures in verkiezingstijd. Hieronder schetsen we daarvoor alvast een paar kaders en uitgangspunten. Wij hopen dat het congres het startpunt zal zijn van een wervende campagne met een mooie lijst met sterke kandidaten die de groene en sociale samenleving zoals die ons voor ogen staat dichterbij kunnen brengen.

3. OP WEG NAAR NIEUWE AFSPRAKEN

Het partijbestuur had al besloten tot herziening en opschoning van de statuten en huishoudelijk reglement. Het onderdeel 'verkiezingsprocedures' heeft een aparte plek in het project dat daarvoor is voorbereid. Op het (voorjaars-)congres in 2013 kan als uitvloeisel van dit project een voorstel worden besproken voor herziening van de statuten en het huishoudelijk reglement, met aanpassingen van de verkiezingsprocedure als vanzelfsprekend onderdeel.

Uit de vele opmerkingen, suggesties en reacties die we telefonisch, per e-mail en via sociale media hebben mogen ontvangen, halen we in ieder geval de volgende kritiekpunten:

- Het duurt te lang voordat er duidelijkheid is over een lijsttrekker.
- Het zou niet aan een kandidatencommissie moeten zijn om kandidaten voor te dragen voor of uit te sluiten van deelname aan een lijsttrekkersreferendum.
- Het is gek dat zittende Kamerleden ongeschikt kunnen worden bevonden.
- Het partijbestuur is gebonden aan de procedures en kan daarom niet slagvaardig opereren als de situatie daar om vraagt.
- Uitgangspunten als transparantie en zorgvuldigheid wringen met een dynamische media-omgeving.

Het partijbestuur is daarom voornemens in ieder geval de volgende elementen helder in het congresvoorstel naar voren te laten komen:

- Eén transparante en zorgvuldige procedure voor reguliere en tussentijdse verkiezingen met als uitgangspunt dat er snel helderheid is over - in ieder geval - de lijsttrekker;
- Een eenduidige set van eisen waaraan kandidaten moeten voldoen om deel te kunnen nemen aan een lijsttrekkersreferendum;
- Randvoorwaarden bij de organisatie van een referendum via internet¹.

Wij hechten eraan te komen tot een gedragen voorstel waarin de kennis en ervaring uit onze partij zijn meegenomen. Daarom zijn we voornemens de leden van GroenLinks actief te betrekken bij het opstellen van een nieuwe procedure. Zo ligt het voor de hand om de Partijraad een rol te geven in de voorbereiding van dit congresvoorstel. Daarnaast zullen we via webenquêtes, expertmeetings en andere vormen van discussie de leden om hun mening vragen. Binnen het partijbestuur is de secretaris Interne Partijontwikkeling, David Rietveld, eerstverantwoordelijke voor dit project.

1. Op advies van de werkgroepen ICT en Privacy betrekken we hierbij het principe van 'privacy by design', de relevante onderdelen uit de 'standaard voor e-voting' van de Raad van Europa en verificatie door onafhankelijke experts.

ADVIES EN VERANTWOORDING KANDIDATENCOMMISSIE TWEDE KAMER

ADVIES EN VERANTWOORDING KANDIDATENCOMMISSIE TWEDE KAMER M.B.T. DE KANDIDATEN VAN GROENLINKS BIJ DE TWEDE KAMERVERKIEZINGEN VAN 12 SEPTEMBER 2012 22 juni 2012

INLEIDING

Na het uitschrijven van de vervroegde verkiezingen heeft het partijbestuur van GroenLinks het profiel voor Tweede Kamerleden en lijsttrekker vastgesteld en de kandidatencommissie geïnstalleerd, bestaande uit voorzitter Tof Thissen, Jacqueline Cremers, Roel van Gurp, Lot van Hooijdonk, Frits Lintmeijer, Eline van Nistelrooij, Lenie Scholten, Patricia Seitzinger (vice-voorzitter) en Steven de Vries. De commissieleden zijn geselecteerd op hun ervaring binnen GroenLinks, hun ervaring in of rond de Tweede Kamer en op hun ervaring met werving en selectie. Het Partijbestuur heeft bewust leden uit verschillende geledingen van de partij benaderd. Omwille van de continuïteit zijn twee leden uit de vorige kandidatencommissie aangezocht en bereid gevonden nogmaals zitting te nemen.

WERKWIJZE

Sollicitanten konden zich tot en met 6 mei melden bij de kandidatencommissie. In totaal hebben zich 165 personen gemeld als sollicitant voor een plek op de kandidatenlijst.

LIJSTTREKKERSCHAP

Vanaf het begin is er veel publiciteit geweest rondom mogelijke lijsttrekkerskandidaten. Omdat de kandidatencommissie zich bewust was van de onrust die dit opriep in de media en binnen de partij heeft zij op verzoek van het partijbestuur besloten de oorspronkelijke planning (bekendmaking van alle kandidaten inclusief lijsttrekkerskandidaten op 22 juni) te verlaten en de selectie van lijsttrekkerskandidaten in een stroomversnelling te plaatsen, zich realiserend dat hierdoor een extra druk op de planning en zorgvuldigheid van de werkzaamheden kwam. Op 19 mei heeft de commissie haar advies over de lijsttrekkerskandidaten publiekelijk bekend gemaakt.

KANDIDATENLIJST

De commissie heeft veel tijd en energie gestoken in de selectieprocedure van kandidaten voor het lijsttrekkerschap. Ondanks de korte periode die de commissie tot haar beschikking had, heeft zij haar werkzaamheden voor de kandidaten voor plek

2 tot en met 25 kunnen uitvoeren zoals deze vooraf waren gepland. Na een eerste selectie op basis van sollicitatiebrieven en CV's heeft de commissie 41 sollicitanten op gesprek uitgenodigd en hen beoordeeld aan de hand van het functieprofiel voor lid van de Tweede Kamerfractie. In het tweede gesprek heeft de commissie gewerkt met twee casus om een indruk te krijgen van hoe sollicitanten in specifieke politieke situaties zouden handelen. Daarnaast hebben alle kandidaten een assessment gedaan en heeft de commissie referenten benaderd; op deze manier heeft de commissie aanvullende informatie verkregen over de wijze waarop sollicitanten functioneren en over hun potentieel. Een uitgebreide uitleg bij de werkwijze van de kandidatencommissie is te vinden in de bijlage *Verantwoording werkwijze kandidatencommissie*. (pag. 112)

OVERWEGINGEN VAN DE COMMISSIE BIJ HET ADVIES

OVERWEGINGEN MET BETREKKING TOT TEAMSAMENSTELLING

De kandidatencommissie heeft gewerkt conform de opdracht die zij van het partijbestuur heeft gekregen. Onderdeel van deze opdracht was, ook in het geval er een kleine fractie komt, een lijstvolgorde te geven voor 25 plaatsen en daarbij rekening te houden met de teamsamenstelling wat betreft kernwaarden van GroenLinks, de noodzakelijke algemene expertise voor het Kamerwerk, diversiteit in het algemeen, een evenwichtige mix van ervaren en nieuwe Kamerleden en een potentiële opvolger voor de fractievoorzitter.

“De commissie stelt geeft haar advies in een lijstvolgorde van 25 kandidaten en houdt daarbij, ook in het geval dat er een kleine fractie komt (5 / 6 zetels), rekening met een team:

- *waarin alle kernwaarden van GroenLinks goed herkenbaar zijn: groen, sociaal en tolerant;*
 - *waarin bij voorkeur voorzien is in noodzakelijke algemene expertise voor het Kamerwerk: wetgeving, overheidsfinanciën;*
 - *met aandacht voor diversiteit in het algemeen;*
 - *met een evenwichtige mix van ervaren en nieuwe Kamerleden;*
 - *met een potentiële opvolger voor de fractievoorzitter”*
- Uit: Opdracht Kandidaatstelling Tweede Kamer (Partijbestuur, 25 april 2012)*

Voor de continuïteit in de commissie is ervoor gekozen twee commissieleden uit de vorige kandidatencommissie Tweede Kamer opnieuw zitting te laten nemen in de huidige commissie. Daarnaast heeft het partijbestuur al eerder aangegeven dat leden van de kandidatencommissie de voortgang van de Tweede Kamerfractie bewaken door jaarlijks voortgangsgesprekken te voeren samen met de fractievoorzitter.

Door de val van het kabinet zijn de functioneringsgesprekken zoals die waren gepland vervallen. Wel zijn gesprekken met de huidige fractieleden gevoerd over hun functioneren en hun ambities voor de toekomstige periode. Deze gesprekken zijn

eind april gevoerd onder leiding van de partijvoorzitter en een lid van de vorige kandidatencommissie, die ook lid is van de huidige kandidatencommissie. De verslagen hiervan zijn met toestemming van de zittende Kamerleden ter hand gesteld aan de kandidatencommissie en hebben mede een rol gespeeld in de afwegingen van de commissie en de plek op de lijst.

GroenLinks heeft behoefte aan een fractie waarin Kamerleden zowel als team als individueel kunnen excelleren. De commissie is van mening dat dit met haar advies is gelukt: in de geadviseerde fractie staan teamgeest en inzet centraal en straalt het collectief de kernwaarden van GroenLinks uit. In het advies is bewust gezocht naar goede mix van zittende Kamerleden met nieuwe kandidaten binnen de top 3, de top 5, de top 7 en de top 11.

In dit team is de fractievoorzitter het boegbeeld naar buiten. Zij kan en wil zich concentreren op politieke resultaten en is uiteraard de leider van de fractie zowel als de politiek leider van GroenLinks. Elke fractieleider heeft een stevige rechterhand nodig –een nummer twee– die de interne aansturing en verbinding weet te borgen. Een uitgebalanceerd en sterk team is van groot belang, zowel in de oppositie als in coalitieverband wanneer GroenLinks haar idealen in de praktijk gaat brengen via regeringsdeelname.

Tot slot verwacht de commissie dat onze Kamerleden ernaar streven de expertise binnen en buiten de partij zo goed mogelijk te benutten en dat zij een goede relatie opbouwen en onderhouden met diverse delen van de partij, met maatschappelijke organisaties en burgers. Op die manier krijgt en houdt het Kamerwerk verbinding met de buitenwereld.

DIVERSITEIT

Naast de individuele beoordeling van iedere kandidaat heeft de commissie nadrukkelijk aandacht gehad voor de diversiteit op de lijst. GroenLinks streeft naar een divers samengestelde lijst, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van het individu en het collectief. Diversiteit op kandidatenlijsten beslaat idealiter de man/vrouw verhouding, de regionale spreiding van de kandidaten, de expertisevelden van de kandidaten, een juiste mix van ervaring en talent, leeftijd, culturele achtergrond etc.

Een voorwaarde om diversiteit te kunnen waarborgen is een voldoende en gevarieerd aanbod van sollicitanten. Als commissie hebben we getracht de diversiteitswensen terug te laten komen in de voordracht. Het aanbod van sollicitanten was echter onvoldoende divers wat betreft man/vrouw-verhouding, culturele achtergrond, expertisegebieden en regionale spreiding. De commissie heeft daarop aanvullend mogelijke kandidaten geworven wier profiel een aanvulling vormde op de beschikbare sollicitanten. De commissie heeft diversiteit bij de samenstelling van de lijst meegewogen zonder concessies te doen aan de kwaliteit. Wij zijn content met de diversiteit op de lijst al zouden sommige kenmerken sterker naar voren kunnen komen (bv regionale spreiding; maar daar moet dan ook voldoende aanbod voor zijn).

INVESTEER IN TALENT EN SCOUTING

Niet alle gesprekken hebben geleid tot plaatsing van iemand op de lijst. Daaruit kan niet zomaar de conclusie worden getrokken dat mensen niet geschikt zouden zijn. Wel dat sommigen dat nú nog niet zijn. Want: GroenLinks barst van het talent en we kunnen nog meer investeren in (het scouten van) kandidaten, die in de toekomst de huidige politieke generatie kan gaan opvolgen. Daarvoor is het ook nodig dat er geïnvesteerd wordt in het opleiden van talenten. De commissie heeft met een aantal bijzonder getalenteerde en bevlogen mensen gesproken, voor wie deze verkiezingen om privéredenen op een ongunstig tijdstip kwamen. Deze talenten willen we niet verliezen. De commissie pleit ervoor dat de partij in deze mensen investeert door het voorgenomen opleidingstraject voor toptalenten snel van start te laten gaan. Wij vinden het heel belangrijk mensen waarvan we meer dan gemiddelde verwachtingen hebben aan ons te binden.

De commissie wil graag haar ervaring inzetten en een bijdrage leveren om onze talenten beter in beeld te krijgen, ze een kans te bieden en ze te behouden voor de toekomst.

Wij hebben het vele werk in soms turbulente dagen met heel veel plezier, collegialiteit, saamhorigheid en tegenwoordigheid van geest gedaan. Het was een eer voor ons om te doen!

Utrecht, 22 juni 2012

De kandidatencommissie Tweede Kamer

Tof Thissen (voorzitter)

Patricia Seitzinger (vice-voorzitter)

Jacqueline Cremers

Roel van Gorp

Lot van Hooijdonk

Frits Lintmeijer

Eline van Nistelrooij

Lenie Scholten

Steven de Vries

ADVIES KANDIDATENCOMMISSIE

Hieronder treft u het advies van de kandidatencommissie met betrekking tot de kandidaten van GroenLinks bij de Tweede Kamerverkiezingen van 12 september 2012. Het ledencongres van 30 juni 2012 stemt over de kandidaten voor plek 2 tot en met 25 op de kandidatenlijst.

Voor de volledigheid is hieronder nogmaals de adviestekst van de kandidatencommissie over Jolande Sap opgenomen. Jolande Sap is via een ledenreferendum op 6 juni 2012 verkozen tot lijsttrekker van GroenLinks bij de verkiezingen op 12 september 2012 (met 84,09% procent van de stemmen). De verantwoording en het advies over de lijsttrekkerskandidaten heeft de kandidatencommissie op 19 mei gepubliceerd.

Hieronder staan de personen die de commissie voor de plaatsen 2 tot en met 25 op de kandidatenlijst adviseert.

LIJSTTREKKER **JOLANDE SAP**

EXPERTISE: SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN, FINANCIËN, ALLROUND

LEEFTIJD: 49

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Jolande heeft zich ontwikkeld tot het gezicht van GroenLinks, waarbij ze sterk de focus houdt op de kernwaarden van de partij. De commissie heeft het gevoel dat Jolande nog verder zal groeien als het gaat om politiek strategisch leiderschap. Met het Lente-akkoord heeft zij door haar politieke moed en daadkracht vele voor GroenLinks belangrijke programmapunten weten te verwezenlijken en over het voetlicht weten te brengen. Haar strategisch inzicht en haar vermogen om allianties aan te gaan zijn hierbij onontbeerlijk geweest. Ze heeft GroenLinks gepositioneerd als partij die klaar is voor bestuursverantwoordelijkheid. Ze is vastberaden om GroenLinks electoraal tot wasdom te laten komen en wil zich hier volledig voor inzetten. Ze is zich bewust van het belang van evenwicht tussen haar daadkracht en de verbinding met de fractie en partij; de commissie heeft het vertrouwen dat zij zich hierin nog verder kan ontwikkelen en dit op een integere manier zal kunnen realiseren. Jolande heeft een sterk verantwoordelijkheidsgevoel en een diepe passie om zich in te zetten voor de emancipatie en versterking van mensen breed in de maatschappij. We vinden Jolande in meer dan voldoende mate geschikt als politiek leider.

PLAATS 2 **BRAM VAN OJK**

VEELZIJDIG, ERVAREN, BETROKKEN

EXPERTISE: INTERNATIONAAL, GROENE ECONOMIE, DUURZAME ONTWIKKELING

LEEFTIJD: 57

WOONPLAATS: DEN HAAG

Bram is een zeer kundige, charmante en sprankelende man die tegelijkertijd ontspanning en gezag uitstraalt. Hij is momenteel directeur Sociale Ontwikkeling op het ministerie van Buitenlandse Zaken. In 1993/1994 heeft Bram al kortstondig in de Tweede Kamer gezeten (als opvolger

van Ria Beckers) en hij heeft een enorme staat van dienst binnen de partij, van campagneleider en programmaschrijver tot aan voortrekker van het 'Toekomst-project'. Bram is bij uitstek in staat wezenlijke verbanden te leggen tussen de grote vraagstukken van deze tijd: energiecrisis, voedsel- en watercrisis en de financiële crisis. Hij weet deze begrijpelijk te maken voor een groter publiek. Hij is een specialist op het gebied van ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse zaken, maar is gezien zijn staat van dienst ook deskundig op het terrein van economie, financiën en milieu. De commissie ziet in Bram een rots in de branding die de fractie kan verbinden, dragen en mee kan sturen. Een ijzersterke nummer twee.

PLAATS 3 **LIESBETH VAN TONGEREN**

GEDREVEN GROENE GENERALIST

EXPERTISE: GROEN, JUSTITIE

LEEFTIJD: 54

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Liesbeth is een gedreven en gedegen parlementariër die twee jaar geleden na haar directeurschap van Greenpeace Nederland in de fractie is gekomen. Ze toont grote betrokkenheid bij de partij en is zichtbaar op alle niveaus. Als deskundig woordvoerder op het gebied van milieu en duurzaamheid heeft ze de afgelopen periode met veel inzet GroenLinks zichtbaar gemaakt op de groene portefeuille, met de nadruk op hernieuwbare energie. Vanuit haar brede maatschappelijke ervaring ziet de commissie ook kansen voor Liesbeth om zich binnen de fractie en de Kamer te profileren op het terrein van justitie en sociale zaken.

PLAATS 4 **JESSE KLAVER**

POLITIEK DIER MET UITSTRALING

EXPERTISE: SOCIAAL, ONDERWIJS

LEEFTIJD: 26

WOONPLAATS: DEN HAAG

Jesse is een ambitieuze politicus met sterke sociale vaardigheden. De afgelopen jaren heeft hij zich goed ingewerkt in verschillende onderwerpen waardoor hij stevig in het debat is komen te staan. Jesse schakelt goed tussen politieke strategie en concrete ideeën. Hij heeft een breed netwerk binnen en buiten de partij opgebouwd. Vanuit zijn voorzitterschap bij CNV Jongeren kwam hij de kamer in met sociale zekerheid en onderwijs in zijn portefeuille. Na korte tijd in de Kamer heeft hij zich al ontwikkeld tot een aansprekend GroenLinks politicus met nog enorm groeipotentieel inhoudelijk en met betrekking tot politieke vaardigheden en autoriteit.

PLAATS 5 **LINDA VOORTMAN**

SOCIAAL EN TOEGANKELIJK

EXPERTISE: SOCIAAL, VOLKSGEZONDHEID, WONEN

LEEFTIJD: 33

WOONPLAATS: UTRECHT

Linda is een geëngageerde politica die zich heeft ontwikkeld

tot een generalist binnen de sociale portefeuille. In de strijd voor het behoud van het PGB heeft zij een initiatiefrijke, gezichtsbepalende rol gespeeld. Ze spreekt brede groepen in de samenleving aan. Linda onderhoudt een goed netwerk zowel binnen de partij als met relevante maatschappelijke organisaties. Ze is sterk in het wederzijds kennis delen met en het betrekken van lokale politici. Ze heeft het politieke handwerk geleerd als Gronings raadslid en heeft een belangrijke rol gespeeld in de schoonmaakacties van de vakbonden. Linda heeft zich de zorgportefeuille snel eigen gemaakt en de commissie vertrouwt erop dat zij breder inzetbaar is, zoals zij nu laat zien op het gebied van wonen.

PLAATS 6 NIELS VAN DEN BERGE

PASSIE VOOR GROENE POLITIEK

EXPERTISE: GROEN, DUURZAME ONTWIKKELING, EUROPA, MIGRATIE

LEEFTIJD: 27

WOONPLAATS: DEN HAAG

Niels is een zeer gedreven politicus, met een uitgesproken groen profiel en een stevige basis op het gebied van Europa en migratie. De afgelopen jaren heeft Niels zich politiek sterk ontwikkeld, vanuit zijn functie als medewerker in de Europese fractie en in de Tweede Kamer. Tijdens zijn vervangend Kamerlidmaatschap heeft hij laten zien een goed debater en een creatief politicus te zijn die de koppeling weet te maken tussen het werk binnen en buiten de Kamer. Hij heeft een breed netwerk en werkt constructief samen met andere partijen. Hij is een teamspeler en weet op hectische momenten zijn rust te bewaren. De commissie ziet in Niels een groen politicus met een Europees profiel, duidelijke taal en een heldere politieke agenda, die zeer goed in staat is GroenLinks-waarden in de Tweede Kamer politiek te vertalen.

PLAATS 7 RIK GRASHOFF

KWALITEITSPOLITICUS

EXPERTISE: GROEN, RUIMTELIJKE ORDENING, BINNENLANDS BESTUUR, CULTUUR

LEEFTIJD: 51

WOONPLAATS: DELFT

Rik heeft zich bewezen als loyaal en degelijk Kamerlid dat werkt aan een lange termijn-agenda. Dossiers en politieke strategieën bouwt hij doelgericht en gestaag op. Hij komt snel tot de kern en kan scherp debatteren. De commissie is gecharmeerd door de politieke stijl van Rik: hij doet niet mee aan de waan van de dag en weet resultaten te boeken. Hij slaat daarbij een brug naar maatschappelijke organisaties en andere partijen, bijvoorbeeld voor zijn initiatiefwet Mooi Nederland. Hij was gezaghebbend lid van de commissie De Wit over de financiële markten. Rik is breed inzetbaar, van natuur en milieu tot financiële markten, en van cultuur en integratie tot binnenlands bestuur. Rik kan door zijn rust en bestuurlijke ervaring een constructieve rol in de fractie spelen.

PLAATS 8 CORINNE DE JONGE VAN ELLEMEET

SPRANKELEND TALENT UIT HET GROENE HART

EXPERTISE: VOLKSGEZONDHEID, CULTUUR, ECONOMIE

LEEFTIJD: 36

WOONPLAATS: ABCOUDE

Corinne heeft een sprankelende presentatie en weet op een enthousiaste wijze een politiek verhaal neer te zetten. Ze is momenteel adjunct-directeur van de culturele instelling De Westergasfabriek. Inhoudelijk wordt ze gekenmerkt door een brede interesse; ze heeft ruime ervaring op het gebied van volksgezondheid en cultuur. Ze weet maatschappelijke vraagstukken om te zetten in concrete acties. De commissie is ervan overtuigd dat zij met haar talent, ervaring en charme zich het politieke vak snel eigen kan maken.

PLAATS 9 ARJAN EL FASSED

OPEN EN BEVLOGEN

EXPERTISE: INTERNATIONAAL, DIGITALE VRIJHEID

LEEFTIJD: 38

WOONPLAATS: UTRECHT

Arjan is een bevlogen man met een prettige positieve uitstraling. Voor Arjan in de Kamer kwam, was hij lobbyist van Oxfam Novib, met ervaring op het gebied van mensenrechten. Hij heeft zich succesvol ingezet voor digitale vrijheid en heeft een breed bereik via sociale media. Arjan heeft de afgelopen jaren een vernieuwende inbreng gehad in het debat over ontwikkelingssamenwerking en een aantal concrete resultaten geboekt. De commissie mist in Arjan evenwel de zelfbewuste drive om toonaangevend te opereren in een kleine fractie.

PLAATS 10 TOFIK DIBI

CREATIEVE BUITENSPELER

EXPERTISE: JEUGDZORG, ONDERWIJS, IMMIGRATIE EN JUSTITIE

LEEFTIJD: 31

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Tofik is een exponent van de vrijzinnige GroenLinkse politiek. Hij heeft een goed ontwikkelde intuïtie voor het agenderen van voor vele GroenLinkers aansprekende onderwerpen. Hij nodigt uit tot het politieke en publieke debat en heeft een goed ontwikkelde intuïtie voor (media)trends en kansen, zoals bijvoorbeeld het Kinderpardon. De commissie ziet in Tofik een creatieve buitenspeler met aanstekelijk enthousiasme. Zijn solistisch optreden is tegelijk zijn kracht en in teamverband zijn kwetsbaarheid. Tofik, ons langstzittende kamerlid, heeft aangegeven uitsluitend op plek 10 te willen staan.

PLAATS 11 PAULUS DE WILT

KLEURRIJKE GROENLINKSER

EXPERTISE: NATUUR, RUIMTELIJKE ORDENING

LEEFTIJD: 56

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Paulus is een kundige en breed inzetbare GroenLinkser en een intelligent politicus. Al jaren draagt hij in uiteenlopende functies op constructieve en authentieke wijze bij aan het GroenLinks-geluid.

Momenteel is hij stadsdeelbestuurder in Amsterdam Nieuw-West. Paulus is zich bewust van zijn stevige en kritische geluid maar is buitengewoon loyaal aan de partij. Hij is gepokt en gemazeld in het politieke handwerk. De commissie vindt dat hij vooral tot zijn recht komt in een wat grotere fractie.

PLAATS 12 HAYAT BARRAHMUN

KNOKT VOOR WAT KWETSBAAR IS

EXPERTISE: JUSTITIE, SOCIAAL

LEEFTIJD: 35

WOONPLAATS: VENLO

Hayat is een krachtige en aansprekende persoonlijkheid die haar sporen verdiend heeft als advocaat. Ze is deskundig op het gebied van arbeids- en sociaal zekerheidsrecht. Zij kiest vol overtuiging voor de politiek vanuit een sterke gedrevenheid op te komen voor de kwetsbaren in de samenleving en te vechten tegen onrecht. Hayat is betrokken bij de lokale en provinciale politiek. Met haar talent, ervaring en doorzettingsvermogen vertrouwt de commissie erop dat ze zich het politieke vak snel eigen kan maken.

PLAATS 13 KEES DIEPEVEEN

NABIJ AAN MENSEN

EXPERTISE: DUURZAAMHEID, INTEGRATIE, (CULTURELE)

DIVERSITEIT

LEEFTIJD: 52

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Kees maakt indruk door zijn rust, intelligente aanpak en zijn ruime bestuurlijke en politieke ervaring. Hij is stadsdeelbestuurder in Amsterdam Noord. Zijn kracht ligt in het directe contact met mensen. Kees wil zich in de Kamer inzetten om het vertrouwen van mensen in de politiek terug te brengen. De commissie heeft er vertrouwen in dat Kees de directe verbinding met kiezers weet te leggen en tegelijkertijd door zijn ervaring een uitstekende bijdrage kan leveren in een grotere fractie van GroenLinks.

PLAATS 14 DIRK VAN DEN BOSCH

ONDERNEMEND POLITICUS

EXPERTISE: MEDIA, EUROPA, VOEDSEL

LEEFTIJD: 36

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Dirk heeft ervaring als lokaal politicus, internationaal ondernemer en journalist. Momenteel is hij werkzaam als voorlichter en coördinator bij de Europese fractie van GroenLinks. Dirk formuleert vlot, heeft een goed gevoel voor politieke strategie en een bijzondere politieke intuïtie. Dirk zou goed naar het kamerlidmaatschap toe kunnen groeien als hij zijn uitstraling meer polijst en een meer luisterende houding aanneemt. De commissie vindt Dirk een interessante en betrokken GroenLinkser en geschikt voor een opvolgingsplek.

PLAATS 15 HURI SAHIN

RECHTSSTATELIJK TALENT

EXPERTISE: DEMOCRATISERING, BINNENLANDSE ZAKEN, DIVERSITEIT

LEEFTIJD: 37

WOONPLAATS: ZOETERMEER

Huri is een interessante vrouw met lef. In haar presentatie beschikt zij over een natuurlijke rust en straalt ze gedegenheid uit. Ze werkt als projectleider bij ProDemos, huis voor Democratie en Rechtsstaat, en was jarenlang lid van de gemeenteraad van Zoetermeer. Haar ambitie en ideeën weet ze overtuigend te brengen. De commissie vraagt zich af of zij inhoudelijk nu al stevig genoeg is om direct de Tweede Kamer in te gaan, maar draagt haar graag voor een opvolgingsplek voor.

PLAATS 16 MARRY MOS

INHOUD RECHT UIT HET HART

EXPERTISE: SOCIALE ZAKEN, GROEN, GEZONDHEIDSZORG

LEEFTIJD: 42

WOONPLAATS: UTRECHT

Marry is een ervaren, authentieke en bevlogen politicus. Ze heeft ruim 10 jaar ervaring in de Utrechtse gemeenteraad, zowel in oppositie als in coalitie, onder meer als fractievoorzitter van de grootste partij. Ze bedrijft politiek vanuit de inhoud en voelt zich het best thuis in het sociale domein, maar is ook woordvoerder geweest op groen. Marry is een mensenmens, een vasthoudende belangenbehartiger met een groot gevoel voor rechtvaardigheid. Op eigen verzoek staat Marry op een niet direct verkiesbare plaats.

PLAATS 17 VOLKERT VINTGES

LOKALE GROENE MET LANDELIJKE POTENTIE

EXPERTISE: GROEN

LEEFTIJD: 60

WOONPLAATS: NIJMEGEN

Volkert is een open en gepassioneerde man met een aanstekelijk enthousiasme. Momenteel is hij directeur van de Gelderse Natuur- en Milieufederatie en voorzitter van de afdeling Nijmegen. Zijn stijl van werken is verbindend en oplossingsgericht. Hij heeft een goede antenne voor het genereren van positieve publiciteit. Zijn kennis en ervaring liggen vooral op het gebied van de groene thema's. Gezien zijn huidige functie is het tot op heden voor hem onmogelijk geweest om het politieke handwerk lokaal of provinciaal zich eigen te maken. Omdat hij hierdoor nog onvoldoende ervaring heeft, draagt de commissie hem voor op deze plek.

PLAATS 18 INGE VIANEN

LOKAAL EN INTERNATIONAAL

EXPERTISE: INTERNATIONAAL, BINNENLANDS BESTUUR

LEEFTIJD: 37

WOONPLAATS: DEN HAAG

Inge is een bevlogen politica met een internationale achtergrond. Met passie werkt zij aan een rechtvaardiger wereld. Inge kent het Kamerwerk van nabij vanuit een eerdere baan als lobbyist voor ICCO. Nu is zij gemeenteraadslid in Den Haag. Haar drijfveer is de politiek meer laagdrempelig te maken. Zo houdt zij zich veel bezig met het onderhouden van contacten met het maatschappelijk middenveld. De commissie ziet in haar een talent dat zich in de komende jaren zal kunnen ontwikkelen tot een potentieel kamerlid.

PLAATS 19 ANNE SCHELTEMA BEDUIN

JONGE ADVOCATE MET LEF EN POLITIEKE MOGELIJKHEDEN

EXPERTISE: JUSTITIE, MIGRATIE

LEEFTIJD: 28

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Anne is een talentvolle advocate die in haar prille carrière al bijzondere en politiek gevoelige zaken heeft behandeld, zoals de zaak rond Sea Shephard en de Probo Koala. Anne heeft een prettige uitstraling. Haar zicht op het politieke werk is nog onvoldoende ontwikkeld. De commissie hoopt dat GroenLinks en Anne zelf verder investeren in haar politieke talent.

PLAATS 20 CHRISTIAAN KWINT

LOKAAL EN SOCIAAL SUCCESVOL WETHOUDER

EXPERTISE: SOCIALE ZAKEN

LEEFTIJD: 39

WOONPLAATS: HEERHUGOWAARD

Christiaan heeft een breed netwerk binnen de partij en is met hart en ziel verbonden met GroenLinks. Hij is wethouder in Heerhugowaard en een zeer goed lokaal politicus. Christiaan is met name vertegenwoordiger van de sociale waarden van GroenLinks. Volgens de commissie komen op dit moment de politieke kwaliteiten van Christiaan lokaal beter tot hun recht dan op landelijk niveau.

PLAATS 21 BERT JONGERT

RAADSLID VOOR EERLIJKE HANDEL

EXPERTISE: ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, ECONOMIE

LEEFTIJD: 46

WOONPLAATS: OOSTZAAN

Bert is een gedreven man die zich zowel in de lokale politiek als in het bedrijfsleven thuis voelt. Hij is gemeenteraadslid in Oostzaan en stimuleert als manager Retail bij Max Havelaar/Fairtrade de verkoop van eerlijke producten in de Nederlandse supermarkten. Op dit moment ziet de commissie hem nog niet de verstaanslag maken van zijn lokale en professionele ervaring naar de landelijke politiek. Als hij hieraan gaat werken ziet de commissie een potentieel succesvol Kamerlid in hem.

PLAATS 22 LISA WESTERVELD

VOORVECHTER ONDERWIJS

EXPERTISE: ONDERWIJS

LEEFTIJD: 30

WOONPLAATS: NIJMEGEN

Lisa Westerveld is een getalenteerde vrouw met ruime kennis van de onderwijssector, onder andere als voorzitter van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb). Momenteel werkt ze als persvoorlichter en lobbyist bij de Algemene Onderwijsbond (AOB). Zowel in haar vorige als haar huidige functie heeft ze veel ervaring met de politiek opgedaan. De commissie ziet haar als een talent voor de toekomst; om haar geschiktheid te versterken zou zij zich inhoudelijk moeten verbreden en praktische politieke ervaring opdoen.

PLAATS 23 JAN VAN DE VENIS

INTERNATIONAAL ERKEND JURIST

EXPERTISE: MENSENRECHTEN, MILIEU, DUURZAME

ONTWIKKELING

LEEFTIJD: 38

WOONPLAATS: DE MEERN

Jan heeft een indrukwekkend CV op het gebied van mensenrechten en rechtsstatelijkheid. Hij is als voorzitter van mensenrechtenorganisatie StandUpForYourRights en als advocaat vanuit JustLaw, actief op het brede terrein van het recht en duurzaamheid. Hij heeft een uitgebreid maatschappelijk netwerk op verschillende voor GroenLinks relevante gebieden. Hij zal zich vooral kunnen ontwikkelen door binnen de partij zijn netwerk op te bouwen en uit te breiden bijvoorbeeld door actief te worden in werkgroepen of een lokale afdeling.

PLAATS 24 MIGUEL HEILBRON

IDEALISTISCHE KOSMOPOLIET

EXPERTISE: DUURZAME ONTWIKKELING, INTERNATIONALE SAMENWERKING

LEEFTIJD: 29

WOONPLAATS: AMSTERDAM

Miguel is een innemende, sprankelende en creatieve persoonlijkheid. Hij is breed maatschappelijk actief en heeft kosmopolitische idealen. Zijn politiek strategisch inzicht moet zich nog verder ontwikkelen, ook zal hij het politieke handwerk zich nog eigen moeten maken. De commissie adviseert hem zodoende voor een lagere plek op de lijst.

PLAATS 25 CAREL BRURING

NUCHTERE GENERALIST

EXPERTISE: FINANCIËN, BINNENLANDS BESTUUR

LEEFTIJD: 54

WOONPLAATS: GOES

Carel is een Zeeuwse politicus met een brede belangstelling en een sterke motivatie. Hij komt kalm en gedegen over. Carel heeft ruime ervaring op lokaal niveau als raadslid en wethouder. Zijn politieke inzicht is vooral sterk op lokaal niveau. De commissie acht hem daar meer op zijn plek dan in de hectische en media-georiënteerde politieke omgeving van de Tweede Kamer.

BIJLAGE: VERANTWOORDING WERKWIJZE KANDIDATENCOMMISSIE

De kandidatencommissie Tweede Kamer bestaat uit Tof Thissen (voorzitter), Jacqueline Cremers, Roel van Gurp, Lot van Hooijdonk, Frits Lintmeijer, Eline van Nistelrooij, Lenie Scholten, Patricia Seitzinger (vice-voorzitter) en Steven de Vries. De commissie is ondersteund door Liesbeth Tettero als manager Politiek Personeelsbeleid en door Ron Zeefat als secretaris van de commissie.

1. DE OPDRACHT VAN DE KANDIDATENCOMMISSIE

De taak van de Kandidatencommissie (hierna: commissie) is ervoor te zorgen dat de leden van GroenLinks op het congres van 30 juni 2012 een geïnformeerde keuze kunnen maken uit een ruim en divers aanbod van geschikte kandidaten voor de lijst van de Tweede Kamer. De commissie werft en vormt zich een oordeel over de geschiktheid van sollicitanten. Daarbij werkt de commissie conform de in november 2009 door het ledencongres vastgestelde regels voor kandidaatstelling (zoals vastgelegd in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van GroenLinks), conform het protocol 'Werkwijze van de Kandidatencommissie Tweede Kamer' en conform de aanpassingen voor het geven van een lijstvolgordelijk advies (zoals vastgesteld op het congres van 5 februari 2012).

Het partijbestuur heeft de kandidatencommissie op 1 mei geïnstalleerd. Het bestuur heeft de commissie opdracht gegeven tot het geven van een advies over de lijstvolgorde van 25 kandidaten, en daarbij een team samen te stellen met aandacht voor de kernwaarden van GroenLinks, met voldoende algemene expertise voor het kamerwerk, met een evenwichtige mix van ervaren en nieuwe Kamerleden en met een potentiële opvolger van de huidige fractievoorzitter. Hierbij geldt het profiel voor Tweede Kamerleden als kader voor de voordracht van de kandidaten voor de Tweede Kamerlijst.

2. PROCEDURE

De sollicitatieprocedure verliep als volgt:

- *Sollicitatie*: van 26 april tot en met 6 mei konden mensen zich melden als sollicitant voor de Tweede Kamer van GroenLinks;
- *Briefselectie*: de commissie heeft op 8 mei op basis van brief en CV een eerste selectie gemaakt en mensen uitgenodigd voor een gesprek;
- *Werving*: de commissie heeft tijdens de procedure extra mensen geworven als sollicitant en oriënterende gesprekken met hen gevoerd. In enkele gevallen heeft dit tot een vervolgesprek geleid.
- *Selectiegesprekken*: tussen 12 mei en 15 juni heeft de commissie 41 eerste gesprekken en 23 tweede gesprekken gevoerd. Met

2 sollicitanten is aanvullend een derde gesprek gevoerd, zodat alle commissieleden deze kandidaten gesproken hebben.

- *Selectie*: op basis van brief, CV en selectiegesprek(ken) heeft de commissie sollicitanten getoetst aan het profiel. De commissie heeft zich daarnaast laten informeren over de voortgangsgesprekken van de huidige Kamerleden, conform het huishoudelijk reglement. De commissie heeft tijdens de procedure haar oordeel over sollicitanten extern getoetst via een online assessment. Alle kandidaten die worden voorgedragen hebben dit assessment gemaakt. Daarnaast zijn sollicitanten voor het tweede gesprek ondervraagd over twee casus. Tot slot is ruim gebruik gemaakt van de aangedragen referenten.
- *Eindselectie*: op basis van de brieven, de selectiegesprekken, het assessment en aanvullend referentenonderzoek is de commissie tot een eindoordeel over de voorgedragen kandidaten gekomen. Het oordeel van de commissie is aan alle sollicitanten op 15 juni vertrouwelijk meegedeeld, zowel mondeling als schriftelijk.
- *Bezwaar en beroep*: tussen 15 en 20 juni konden sollicitanten bezwaar en beroep tegen het oordeel van de commissie aantekenen.
- *Bekendmaking advies*: op 22 juni is het advies van de kandidatencommissie publiekelijk bekend gemaakt.
- *Interne campagne*: van 22 tot en met 30 juni kunnen alle voorgedragen kandidaten campagne voeren binnen GroenLinks voor hun kandidatuur.
- *Verkiezing*: op het congres van 30 juni wordt de kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen op 12 september 2012 vastgesteld.

3. KADERS VOOR SELECTIE

Het partijbestuur heeft voorafgaand aan de procedure het profiel opgesteld voor Tweede Kamerleden; dit profiel was leidend bij werving en selectie.

Het GroenLinks-Tweede Kamerlid:

- Onderschrijft het GroenLinks-programma, eventueel behoudens expliciet vooraf gemaakte voorbehouden;
- Heeft politieke ervaring en visie;
- Draagt actief bij aan het uitvoeren en verder ontwikkelen van de politieke strategie van GroenLinks;
- Heeft aantoonbaar inhoudelijke deskundigheid en/of werkervaring op een beleidsterrein dat rechtstreeks gekoppeld is aan een van de drie belangrijkste kernwaarden van GroenLinks: duurzaam, sociaal, tolerant;
- En/of: heeft ruime expertise op het gebied van overheidsfinanciën en wetgeving;
- is in staat en bereid om bij te dragen aan andere beleids-terreinen;
- Is beschikbaar om het werk als Kamerlid met volle inzet te kunnen doen;
- Rapporteert aan en ontvangt coaching en sturing van de fractievoorzitter;
- (Alle leden:) verbindt zich aan de HR-cyclus voor de fractie;
- De lijsttrekker / beoogd fractievoorzitter: kandidaat heeft aantoonbaar leidinggevende capaciteiten.

Resultaatgebieden GroenLinks-Tweede Kamerlid

Resultaat	Indicatoren
Is een teamspeler	Draagt bij aan een goede onderlinge samenwerking binnen de fractie ten dienste van de gezamenlijke politieke en publicitaire strategie; Is collegiaal en flexibel. Stelt dienstbaarheid aan fractie- en partijdoelen boven eigen doelen; Heeft zelfinzicht, bezit het vermogen om zichzelf kritisch te beschouwen en laat zich op eigen functioneren goed aanspreken
Draagt bij aan het opbouwen van de politieke agenda van de fractie	Houdt focus op de voor GroenLinks (duurzaam, sociaal en tolerant) belangrijke thema's en gekozen prioriteiten; Weet kansen te benutten of te creëren om binnen deze focus politieke en/of publicitaire actie te ondernemen.
Versterkt de politieke positionering op en rond de beleidsterreinen	Legt en onderhoudt contacten met deskundigen (binnen en buiten de partij), belangenorganisaties, andere partijen etc.; Heeft en houdt goede worteling in de samenleving door oa. werkbezoeken en stages.
Is aantoonbaar verbonden met de partij	Investeert in verbinding met de partij: leden, afdelingen, bestuurders, werkgroepen, EK- en EP-fractie, etc.; Levert een actieve, inhoudelijke bijdrage aan het debat binnen de partij.
Is een authentieke en communicatief vaardige persoonlijkheid	Heeft een sprankelende eigenheid, in balans met teamgeest en loyaliteit aan de partij; Debatteert sterk op inhoudelijk en procesniveau; Maakt effectief en strategisch gebruik van de media.

4. WERVING

De commissie heeft de sollicitatie op 26 mei geopend via de website van GroenLinks. Alle leden van GroenLinks hebben een mail over de sollicitatieprocedure gekregen. Ook zijn talenten die door de scoutingscommissie van GroenLinks zijn aangedragen geweest op de vacature. Alle geïnteresseerden ontvingen een informatiepakket met daarin o.a. de benodigde formulieren plus extra informatie m.b.t. de integriteitstoets. Alle sollicitanten is met nadruk gewezen op het protocol voor de interne campagne, zoals gepubliceerd op de website. Met het oog op de gewenste teamsamenstelling heeft de commissie tijdens de procedure extra geworven en, conform haar opdracht, oriënterende gesprekken gehad met mogelijk geschikte sollicitanten.

5. AANMELDING

In totaal hebben 165 mensen hun belangstelling gemeld voor het Tweede-Kamerlidmaatschap; 29 van hen heeft zich daarbij laten ondersteunen door 15 of meer GroenLinks-leden. Na de vertrouwelijke bekendmaking hebben zich 2 kandidaten teruggetrokken.

6. SELECTIE

De kandidaatstelling sloot op zondag 6 mei. Op 8 mei heeft de commissie een eerste selectie gemaakt op basis van brieven en CV's. Daarnaast heeft de commissie tijdens de procedure extra mensen geworden. In totaal heeft de commissie 41 eerste

gesprekken gevoerd, in deelgroepen van minimaal 3 commissieleden. Hiervan zijn 23 personen uitgenodigd voor een tweede gesprek. De tweede gesprekken zijn vrijwel altijd door de hele commissie gevoerd. Met twee kandidaten is aanvullend een derde gesprek gehouden. Bij alle gesprekken heeft de commissie een gespreksformulier gehanteerd waarmee ze de waargenomen competenties van de sollicitanten vastlegde. Bij het tweede gesprek heeft de commissie gewerkt met twee casus die sollicitanten kandidaten kort voor het gesprek konden voorbereiden en waarover zij bevroegd zijn in het gesprek. Daarnaast hebben alle voorgedragen kandidaten een online-assessment gemaakt. De uitkomsten van dit assessment is in een tweede gesprek besproken met de sollicitant.

7. INTEGRITEITSTOETS

GroenLinks hecht groot belang aan de integriteit van degenen die de partij vertegenwoordigen. De regels hiervoor zijn vastgelegd in het integriteitsprotocol van GroenLinks. De commissie heeft iedere kandidaat hierop bevroegd tijdens het gesprek. Ook heeft iedere sollicitant de integriteitsverklaring ingevuld en een verklaring omtrent gedrag (VOG) ingediend. Verder heeft de commissie zich via internet (google-search) geïnformeerd over de wijze waarop de kandidaten publiekelijk in beeld komen en of er zaken rondom hen spelen. Indien nodig heeft de commissie van voorgedragen kandidaten referenten nagebeld. Bij geen van de kandidaten die zijn voorgedragen is gebleken dat er gegronde bezwaren rond integriteit zijn.

8. BEZWAAR- EN BEROEPSPROCEDURE

Volgens het Huishoudelijk Reglement hebben sollicitanten met minstens 15 ondersteuningsverklaringen direct de status van kandidaat, wat betekent dat zij recht hebben op toelating tot beroep bij de Commissie voor Geschil en Beroep. Ook sollicitanten die door de commissie als kandidaat worden voorgedragen hebben de mogelijkheid tegen het oordeel van de commissie in beroep te gaan. Voorafgaand aan beroep moet een kandidaat eerst zijn bezwaar aan de commissie voorleggen. In totaal hebben twaalf personen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot bezwaar. In de meeste gevallen ging het om kleine tekstuele aanpassingen van de adviestekst. De commissie is in gesprek gegaan met deze kandidaten en dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen van de adviestekst. Na deze bezwaarprocedure heeft één kandidaat beroep aangetekend. Dit beroep is ongegrond verklaard en heeft niet geleid tot aanpassingen van het advies.

De Commissie voor Geschil en Beroep verantwoordt zich als volgt over het beroep:

“Verantwoording van Commissie voor Geschil en Beroep

De commissie voor Geschil en Beroep heeft binnen de kandidaatstellingsprocedure (plek 2 tot en met 25) voor de Tweede Kamer één beroepschrift ontvangen.

Op 20 juni 2012 heeft de commissie op basis van het ingestelde beroep de sollicitant voor de kandidatenlijst en een vertegenwoordiging van de kandidatencommissie gehoord.

De Commissie voor Geschil en Beroep is van oordeel dat de kandidatencommissie, conform haar eigen procedure, zorgvuldig en correct heeft gehandeld en in redelijkheid tot haar oordeel heeft kunnen komen. Het beroep is ongegrond verklaard.”

STAARTLIJST

De Kandidatencommissie heeft kandidaten voorgedragen voor de eerste 25 plaatsen van de lijst.

De rest van de lijst wordt opgesteld door het Partijbestuur en in zijn geheel voorgedragen aan het congres in één stemming.

Deze zogenaamde Staartlijst is voor deze verkiezingen uitgebreider dan voorheen en bestaat uit 17 kandidaten.

Het bestuur kon kiezen uit een aanbod van meer dan vijftig mensen. Het bestuur verwacht dat deze kandidaten met hun herkenbare eigen geluid en zichtbaarheid in staat zullen zijn meer mensen voor GroenLinks te laten kiezen. Het bestuur verwacht dat de lijst met deze kandidaten goed aansluit op de thema's en doelgroepen die belangrijk zijn voor GroenLinks. Het bestuur dankt alle kandidaten hartelijk voor hun motivatie en enthousiasme om zich de komende maanden als lijstduwer in te willen zetten voor een goed verkiezingsresultaat, net als degenen die zijn afgevallen voor een plek op deze lijst.

De volgende factoren hebben voor het bestuur een rol gespeeld bij de keuze van kandidaten:

- Regionale en/of nationale bekendheid
- Herkenbaar op belangrijke kernwaarden van GroenLinks: groen, sociaal, tolerant
- Herkenbaar op onderwerpen die een belangrijke rol spelen bij de verkiezingen, zoals Europa
- Bekendheid bij specifieke doelgroepen, zoals studenten en LHBT (lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders)

Het Partijbestuur heeft de eer aan het congres de volgende lijstduwers voor te dragen:

26. Irona Groeneveld *Fractievoorzitter Staten Friesland*
27. Karin Dekker *Wethouder Groningen*
28. Gea Smith *Statenlid Drenthe*
29. Henk Nijhof *Oud- partijvoorzitter, oud-wethouder Hengelo*
30. Sebastiaan van 't Erve *Wethouder Amersfoort*
31. Ruud Pet *Fractievoorzitter Almere*
32. Pascale Georgopoulou *Voorzitter afdeling Waterland, raadsgriffier Amstelveen*
33. Ahmed Harika *Wethouder deelgemeente Rotterdam-Noord*
34. Thijs de la Court *Wethouder Lochem*
35. Bart Eigeman *Voorzitter Permanente Programma Commissie, oud-weth. Den Bosch*
36. Gerdo van Grootheest *Wethouder Maastricht*
37. Judith Sargentini *Delegatieleider Europarlement*
38. Bas Eickhout *Europarlementariër, Groen*
39. Marije Cornelissen *Europarlementariër, Sociaal, LHBT*
40. Kathalijne Buitenweg *Voorzitter Programmacommissie 2012*
41. Pascal ten Have *Voorzitter studentenvakbond LSVb*
42. Andrée van Es *Wethouder Amsterdam, oud-Tweede Kamerlid*

PERSOONLIJKE TOELICHTING KANDIDATEN

BRAM VAN OJIK

Dit ben ik

Bram van Ojik: mastodont en jonge hond. Ik houd van werken, en als ik niet werk dan luier ik graag: lezen, film kijken, muziek luisteren, terrasje. Verder geen hobby's. Bijna 40 jaar lid van GroenLinks en één van haar voorlopers, in mijn geval de PPR.

Daarom wil ik in de Kamer

GroenLinks heeft tot mijn grote vreugde bewezen dat idealisme zich heel goed laat verbinden met realiteitszin. Invloed en inspirerende ideeën, dat is waar het in de politiek om gaat. GroenLinks belichaamt dat voor mij overal waar onze partij vertegenwoordigd is. In de Tweede Kamer heeft GroenLinks met zijn inzet voor het Lente-akkoord, laten zien dat het mogelijk is in de praktijk groene en linkse resultaten te boeken. Dat is een geweldige prestatie en dat smaakt naar meer. Daar wil ik graag aan bij dragen.

Wat ik kan

Ik heb een lange staat van dienst in GroenLinks, maar ook daarbuiten. Als ambtenaar bij Buitenlandse Zaken heb ik de overheid van binnenuit goed leren kennen. Ik heb daar verbindingen kunnen leggen met de wereld van het activisme waar ik oorspronkelijk uit voort kom: milieu, ontwikkelingssamenwerking, mensenrechten, eerlijke handel. Als doorgewinterd partijlid ben ik in staat uit te dragen waar GroenLinks voor staat.

Wat ik wil

Ik wil graag bijdragen aan het verder vergroten van de relevantie van GroenLinks. Ik wil me consequent inzetten voor een open samenleving, een eerlijke verdeling van werk en inkomen, en een nieuw evenwicht tussen economie en ecologie.

LIESBETH VAN TONGEREN

Dit ben ik

Mijn jeugd heb ik in Twente doorgebracht en ik ben in Amsterdam Internationaal Recht gaan studeren. Ik hou van samen met anderen mensen volledig gaan voor een campagne; of een belangrijk debat. Zodat we onszelf overtreffen; onszelf verrassen in wat we kunnen bereiken. En daarnaast hou ik van de simpele genoegens van het leven; een lekkere maaltijd met vrienden, een tocht door de natuur, mijn zoon op zijn gitaar horen spelen, een boek lezen.

Daarom wil ik in de Kamer

Kamerlidmaatschap is een eer en een voorrecht. De afgelopen twee jaar heb ik veel geleerd van het politieke werk. Ons verkiezingsprogramma heet 'Groene Kansen voor Nederland'. Heel graag zou ik me in een nieuwe Tweede Kamer inzetten om van de kansen resultaten te maken.

Wat ik kan

Contacten leggen met mensen op allerlei plekken en niveaus. Groot dromen. Mijn netwerk inzetten. Coalities smeden. Me snel door allerlei informatie heen werken en de essentie eruit halen. Ik hou ervan op creatieve wijze de mogelijkheden, die je als Kamerlid hebt, in te zetten om aandacht te vragen voor problemen en voor oplossingen.

Wat ik wil

Het gedachtegoed van GroenLinks op 'Groen' verdiepen en verbinden met sociaal. Niets wat ecologisch onhandig is is sociaal-economisch handig op de langere termijn. Dus wil ik werken aan een omslag naar een nieuwe kringlooeconomie, naar een nieuwe balans tussen mensen en hun leefwereld. Waar er meer nadruk komt op lokaal/regionaal en weer zelf betrokken zijn; bij energieopwekking, zorg, onderwijs, eten en je eigen buurt.

JESSE KLAVER

Dit ben ik

Jesse Feras Klaver. Zoon van een Marokkaanse vader en een Nederlands-Indische moeder. Brabander in Den Haag. En, iedere dag weer, vereerd om namens GroenLinks het woord te mogen voeren over onderwijs, sport en sociale zaken in de Tweede Kamer.

Daarom wil ik in de Kamer

Wat Nederland nu nodig heeft, na twee jaar rechtse rancune, is hoop en optimisme. Geen politiek van eigen schuld, dikke bult. Maar politiek die ieder mens de kans biedt om zijn of haar hart te kunnen volgen. Daar maak ik me sterk voor. Daarom vraag ik aan jullie, de leden, het vertrouwen dat ook de komende vier jaar weer te mogen doen.

Wat ik kan

Als vakbondsvoorzitter heb ik geleerd mensen te verbinden, enthousiasmeren en inspireren. Als lid van de SER heb ik expertise opgebouwd op sociaal, financieel en economisch gebied. Als Kamerlid komt dit bij elkaar: mensen hoop en vertrouwen bieden door te werken aan eerlijke kansen in het onderwijs en de sociale zekerheid. Dat vereist inhoudelijke expertise, overtuigingskracht en strategisch inzicht. En een rotsvast geloof dat een groen en sociaal Nederland mogelijk is.

Wat ik wil

GroenLinks gaat de volgende verkiezingen winnen. Dat weet ik als campagneleider zeker. Daarna moeten we ons succes verzilveren in Den Haag: een begroting die eerlijke kansen biedt en onze economie vergroent. Onderwijs dat iedereen stimuleert het beste uit zichzelf te halen. En sociale politiek die mensen bevrijdt uit armoede. Daar wil ik met hart en ziel, samen met jullie, aan werken.

LINDA VOORTMAN

Dit ben ik

Linda Voortman 33 jaar. Sociaal bewogen. Opgegroeid in Twente, voor de studie naar Groningen vertrokken. Daar combineerde ik studeren met studentbestuurswerk en het gemeenteraadslidmaatschap. Voor het werk als vakbondsbestuurder in de schoonmaaksector naar Utrecht verhuisd. Hard werken wissel ik af met zumba, lezen, kamperen, natuurwandelingen en schouwburgbezoeken.

Daarom wil ik in de Kamer

Twee jaar heb ik me nu met volle energie gestort op de portefeuilles wonen en zorg. Daarbij heb ik GroenLinks meer smoel gegeven. Ik ben bij zorg op nul begonnen en heb mij ingewerkt door elke vrijdag op werkbezoek te gaan, GroenLinksers in alle provincies te bezoeken en me inhoudelijk op elk debat goed voor te bereiden. De komende jaren wil ik GroenLinks nóg sterker maken op de kernwaarden sociaal en divers.

Wat ik kan

Complexe onderwerpen maak ik mij snel eigen door me goed in te lezen en door kennis te halen bij deskundigen van binnen én buiten GroenLinks. Ik ben een breed inzetbaar kamerlid dat goed kan debatteren. Maar ik kan ook goed luisteren en ben toegankelijk: daarom zie je mij ook vaak buiten het parlement zoals bij acties van thuiszorgmedewerkers, de mensen om wie het gaat.

Wat ik wil

Ik wil een GroenLinks-fractie die dicht bij de GL-leden en de samenleving staat. Een fractie die - samen met lokale GroenLinksers - de waarden groen, sociaal en divers, omzet in concrete oplossingen. Mijn vaardigheden, netwerk en kennis dragen daar aan bij. Daarom wil ik graag door in de Tweede Kamer.

NIELS VAN DEN BERGE

Dit ben ik

Een gedreven idealist. Opgegroeid als boerenzoon in het Zeeuwse Tholen. Oud-woordvoerder van DWARS. Als student ving ik uitgedaagde vluchtelingen op in een kraakpand en was ik duo-raadslid in Wageningen. De politieke arena is voor mij de plaats om te knokken voor een groene en sociale wereld. GroenLinks is de partij waarbij ik dat kan en wil.

Daarom wil ik in de Kamer

Begin vorig jaar was ik tijdelijk Tweede Kamerlid voor onze partij. De Tweede Kamer nam moties van mij aan over schone energie, de Arabische Lente en over duurzaam inkopen door de overheid. Samen met onze raadsleden, wethouders en Statenleden schreef ik de notitie 'Krimpt je regio? Pimp de regio!'. Die successen smaken naar meer.

Wat ik kan

Ik ben een sterk debater en betrokken politicus. Met ervaring in het Europees Parlement en de Tweede Kamer. Daardoor kan ik verbanden leggen tussen mensen, partijen en tussen de Europese en Nederlandse politiek. Mijn netwerk in de agrarische, milieu- en vluchtelingenwereld gebruik ik graag om nieuwe, verrassende coalities te smeden.

Wat ik wil

Niet alleen de hoofden, maar ook de harten van mensen raken. Of het nu groene ondernemers zijn die vooruit willen. ZZP'ers die op zoek zijn naar nieuwe zekerheden. Mensen die samen zonnepanelen op hun dak willen leggen. Natuurlijke liefhebbers. Of mensen die huis en haard zijn ontvlucht. Ik wil hun bondgenoot zijn in de Tweede Kamer. Samen met hen wil ik bouwen aan een toekomstbestendige economie en samenleving. Door werk te maken van groene banen en eerlijke kansen voor iedereen.

RIK GRASHOF

Dit ben ik

Rik Grashoff, 51 jaar. Ik ben GroenLinkser vanaf de vorming van onze partij in 1990 en ben sindsdien vrijwel onafgebroken actief geweest, als lid van het partijbestuur, raadslid en wethoudersschappen in Delft en Rotterdam en nu sinds november 2010 als Tweede Kamerlid.

Ik woon samen en heb 2 jongens van 5 en 8 jaar oud. Ik ben een rustig, ervaren politicus en ik vaar niet op "de waan van de dag". Scherp in het debat en vasthoudend om mijn doel te bereiken.

Daarom wil ik in de Kamer, wat ik kan en wat ik wil.

De afgelopen anderhalf jaar ben ik, naast intensieve deelname aan de parlementaire enquêtecommissie over de bankencrisis, bezig geweest om het groene gezicht van GroenLinks stevig en consequent vorm te geven. Dat doe ik met concrete initiatieven zoals de initiatiefwet "Mooi Nederland", om bescherming van natuur en landschap in Nederland goed te regelen, met de "wet vrije uitloop", om de veehouderij te verduurzamen en met een vasthoudende strijd voor een verbod op megastallen. Dat mijn werk in positieve zin opvalt, mag worden afgeleid uit de prijs voor de "groenste politicus" die ik kreeg en de nominatie voor politiek talent van het jaar 2011. Mijn werk is nog lang niet klaar. Ik wil er dus heel graag mee door, resultaten boeken! De komende periode wil ik mijn inzicht en ervaring fractiebreed inzetten. Ik wil mij er voor inzetten dat de fractie van GroenLinks als geheel méér is dan de som der delen.

CORINNE ELLEMEET

Dit ben ik

Ik ben Corinne Ellemeet, 36 jaar, sinds mijn studententijd lid van GroenLinks, en ik woon met mijn gezin in Abcoude.

Daarom wil ik in de Kamer

Ik wil in de Kamer om als jonge en bevolgen professional de fractie van GroenLinks te versterken. Ik wil al die bedrijven ondersteunen die inzetten op het vergroenen van de economie. Zij hebben behoefte aan een overheid die voor de lange termijn een betrouwbare partner is en die de keuze voor vergroenen aantrekkelijk maakt. Daarnaast wil ik de gezondheidszorg verbeteren en de kosten beheersen. Goede zorg staat voorop. Deze kwaliteitsagenda voor de zorg wil ik uitwerken: geen dogma's maar oplossingen. Ten slotte wil ik mij inzetten voor bloeiende kunst en cultuur in Nederland, waarbij ik waar wenselijk ondernemerschap zal stimuleren.

Wat wil ik

Mensen snakken naar de positieve, krachtige agenda van GroenLinks, en ik kan niet wachten om deze boodschap om te zetten in resultaten. Weg met het angstige, kortzichtige en economisch en sociaal schadelijke beleid van Rutte. Het is tijd voor een optimistisch en groen geluid waarmee we Nederland veerkrachtig maken.

Wat kan ik

Ik ben een eigentijdse idealist die in staat is om resultaten te boeken. Ik ben goed thuis in de complexe wereld van de gezondheidszorg, heb waardevolle ervaring opgedaan als adjunct directeur van een economisch programmabureau in Amsterdam, en op dit moment werk ik voor de commercieel-culturele onderneming De Westergasfabriek. Ik werk graag en goed samen en sta voor onze GroenLinkse agenda.

ARJAN EL FASSED

Dit ben ik

@arjanelfassed - volksvertegenwoordiger, aanjager van verandering, open, oprecht, optimist, zoon van twee culturen, van jongs af bevolgen voor een wereld waarin mensen ruimte krijgen en een stem hebben en waar ieder op zijn eigen manier een verschil kan maken.

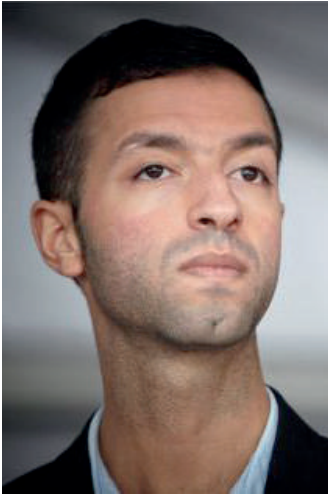
Daarom wil ik in de Kamer

#internationaal - #digitalevrijheid - vrijheid is niet vanzelfsprekend, niet in landen hier ver vandaan, maar ook niet dicht bij huis. Ik wil leven in een open samenleving, met een blik naar buiten en de luiken open. Keer op keer is bewezen dat schijnbare macht kwetsbaar is voor mensen met creativiteit, optimisme en moed. Dat mensenrechten worden geschonden en (digitale) vrijheden worden beperkt, betekent niet dat grondrechten niet langer gelden. De wereld bestaat niet alleen uit crises, conflict of armoede maar ook uit mensen die zich daartegen verzetten, die op zoek zijn naar verbindingen en met creatieve oplossingen komen.

Wat ik kan en wat ik wil

De afgelopen twee jaar is het me gelukt om voor vernieuwing in internationale samenwerking te zorgen en successen te boeken met eerlijk beleid voor ontwikkelingslanden, internetvrijheid, controle op wapenhandel, burgerbescherming en transparantie van overheden. Ik sta te boek als voorvechter van digitale vrijheid en privacy. Vrijheid komt niet vanzelf maar vraagt om een inzet die ik wil geven.

TOFIK DIBI

Dit ben ik

Een eigenzinnige jonge rot in het vak. Met een grote liefde voor de open en vrije samenleving. 100% NL, maar toch de grootste nachtmerrie van de PVV.

Daarom wil ik in de kamer

Ik ben nog niet klaar. Na bijna 6 jaar Kamerlidmaatschap voel ik dat onze idealen en de tijdsgeest dichter bij elkaar liggen dan ooit. Wat hebben we aan een 'gevulde schatkist' op een leeggeroofde planeet? Wat hebben we aan begrotingsevenwicht in een samenleving die uit balans is? Wat heeft de volgende generatie aan een schuldloze staat als ze in ruil daarvoor karig onderwijs, verschaalde zorg, vertrapte natuur en een vastgeroeste arbeidsmarkt krijgt doorgeschoven. Ik wil in de Kamer blijven en mijn ervaring laten gelden om van GroenLinks weer een opvallende verschijning te maken met het grotere verhaal: een radicale vernieuwingspartij. Een partij die in de hoofden en harten van mensen leeft. Een partij die wil winnen.

Wat ik kan

Ik kan op een originele en onconventionele manier allianties aangaan met gelijkgestemden. Met het kinderpardon heb ik laten zien dat GroenLinks meer is dan het aantal zetels in het parlement.

Wat ik wil

Ik kan, wil en ga laten zien hoeveel potentie er schuilt in een bloeiende en groeiende generatie nieuwe Nederlanders.

PAULUS DE WILT

Dit ben ik

GroenLinkser van het eerste uur (lidnr. 0001). Ik ben een politiek dier: een gedreven debater en een gedurfde doener. Voormalig ondernemer, nu wethouder in Amsterdam Nieuw-West (140.000 inwoners). Ik heb een passie voor natuur én mensen. Ik ben niet groen óf links; ik ben het allebei. Die combinatie is onverbreekelijk.

Daarom wil ik in de Kamer

GroenLinks heeft een authentiek geluid nodig. Dat kan wel wat steviger en koersvaster dan we de afgelopen jaren hebben gedaan. Ik wil met een strijdvaardige en saamhorige fractie knokken voor een solidair en duurzaam Nederland, graag in een zo links mogelijke regering.

Wat ik kan

Ik heb ruime ervaring als ondernemer en politicus - zowel lokaal als landelijk, in partijpolitiek en bestuurlijk. Ik ben gedreven, maar ga ontspannen om met media en ben niet bang voor Rutger Castricum ;-). Ik kan direct aan de slag op een aantal gebieden - ruimtelijke ordening, verkeer, volkshuisvesting, natuur & milieu en versterking van gemeenten - maar ik ben een echte generalist. Bovenal ben ik politiek strateeg; ik weet hoe je in de politieke arena resultaten boekt.

Wat ik wil

GroenLinks meer smoel geven als een actieve groene en sociale partij. Ik wil dat de Kamerfractie voor alle leden herkenbaar is en meer gebruik maakt van de deskundigheid in de partij. Sámen knokken voor onze idealen. Door vasthoudendheid en compromisbereidheid te combineren gaan voor resultaat. Dán kunnen we scoren in de linkerbovenhoek!

HAYAT BARRAHMUN

Dit ben ik

Ik ben Hayat Barrahmun, 35 jaar en woonachtig in Venlo. Hier woon ik - met een korte onderbreking - sinds mijn vierde levensjaar. Ik sta positief in het leven en ben levenslustig. Ik vind dat iedereen recht heeft op gelijke kansen en deze kansen ook moet pakken.

Daarom wil ik in de Kamer

Als arbeidsrechtadvocate heb ik dagelijks te maken met de verhouding tussen werkgever en werknemer en de invloed van wet- en regelgeving op deze verhouding. Ik zie waar het arbeids-/en sociaal zekerheidsrecht werkt en waar niet, of onvoldoende. In de Kamer wil ik mijn praktijkervaring omzetten in beleid dat werkt. Beleid dat beschermt en stimuleert.

Wat ik kan

Ik ben communicatief en een bruggenbouwer. Door mijn werk heb ik veel ervaring in onderhandelen, schakelen tussen verschillende partijen en debatteren. Ik ben in staat om (nieuwe) materie snel te doorgronden, dossiers snel eigen te maken en begrijpelijk samen te vatten. Verder ben ik initiatiefrijk en een aan- en doorpakker.

Wat wil ik

Ik wil een bijdrage leveren aan beleid dat Nederland sterker maakt op een eerlijke manier.

KEES DIEPEVEEN

Dit ben ik

Ik ben Kees Diepeveen, 52 jaar, getrouwd, vader van 2 zoons, stiefvader van 2 dochters, woon in Amsterdam-Noord, en ben lid van het Dagelijks Bestuur van het stadsdeel ('stadsdeelwethouder').

Daarom wil ik in de Kamer

We staan na jaren van populisme, van rechts en van links, op een keerpunt in de Nederlandse politiek. Juist nu wil ik mij daarom inzetten voor het versterken van de positie van GroenLinks als progressieve ideeënpartij in de Nederlandse politiek. Want ook GroenLinks kan nog zo veel beter. Ik wil deel uitmaken van een sterke en enthousiaste Kamerfractie die binnen en buiten het parlement op zoek gaat naar bondgenootschappen voor de noodzakelijke hervormingen naar een toekomstgericht duurzaam en sociaal Nederland.

Wat ik kan

Ik bied GroenLinks mijn brede inhoudelijke kennis, politieke en professionele ervaring en strategisch inzicht. Ik ben 'klaar' voor het Kamerlidmaatschap na 25 jaar werk in of in ieder geval altijd dichtbij de politiek. 'Klaar' voor het Kamerlidmaatschap ben ik ook in de meest persoonlijke zin. Na jaren van druk gezinsleven en opgroeiende kinderen waarin ik mijn politieke werk dicht bij huis vond, kan ik in mijn huidige levensfase meer mijn vleugels uitslaan. Zoals voor GroenLinks geldt ook voor mij persoonlijk: "het beste moet nog komen".

Wat ik wil

Ik ben vooral een teamspeler en verbinder. Die kwaliteiten wil ik inzetten in de Tweede Kamerfractie. Een team dat elkaar successen gunt en ondersteunt bij moeilijke onderwerpen bereikt betere resultaten en opereert sterker naar buiten. Die kwaliteiten wil ik ook inzetten door initiatieven van burgers en maatschappelijke organisaties effectief stem te geven in Den Haag.

DIRK VAN DEN BOSCH

Dit ben ik

Dirk van den Bosch, getrouwd, bijna vader, woonachtig in Brussel & Amsterdam, getogen in Leiden waar ik fractievoorzitter was voor GroenLinks. In mijn vrije tijd vermaak ik mijzelf en anderen met eten en muziek.

Daarom wil ik in de Kamer

Nederland hoort bij Europa en de uitdaging is hoe we dat het beste vormgeven. De Europeaan moet zich vertegenwoordigd voelen: democratie en vrije media zijn daar de basis voor. Dan kunnen wij zorgen dat Nederland niet meer onderaan de lijst bungelt van duurzame energie of op de rem trapt bij een Europees economisch bestuur. Daarnaast wil ik mij inzetten om GroenLinks de partij te maken voor diegenen die stemmen met hun vork: duurzame landbouw, lokale productie en gezonde keuzes moeten mogelijk zijn.

Wat ik kan

Ik ben een netwerker die zich snel dossiers eigen maakt en daar politiek mee kan maken. Ik hou ervan mensen bijeen te brengen en kom vaak tot originele oplossingen.

Wat ik wil

De groene stemmer kijkt naar de toekomst. Een toekomst waarin je geniet van natuur en openbare ruimte, waarin je je eigen keuze maakt en waarin je de kans krijgt je te ontplooiën. De overheid bepaalt de voorwaarden om die toekomst te maken. Het is niet Morgan Stanley of RWE die de dienst uitmaakt en die lobby moet dan ook doorbroken worden. De politiek maakt de keuzes en GroenLinks kiest voor duurzaamheid. Ik wil bereiken dat de duurzame toekomst de ruimte krijgt, dat de groene ondernemer een kans krijgt en dat ik in de supermarkt een keuze kan maken.

HURI SAHIN

Dit ben ik

Ik ben Huri Sahin, 37 jaar, woon in Zoetermeer, geboren in Deventer. Ik ben opgegroeid in twee verschillende culturen en ervaar dit als een verrijking, zowel privé als in mijn werk. Politiek is mijn passie. Als gemeenteraadslid heb ik ervaren dat je via de politiek echt verschil kunt maken. Op dit moment werk ik als projectleider bij ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat.

Daarom wil ik in de kamer

Als kamerlid wil ik bereiken dat mensen, vooral in een kwetsbare positie, opnieuw toekomstperspectief krijgen waarbij ze zelf in staat zijn om hun eigen leven te regisseren. Altijd vanuit de kracht van het individu, omdat je dan echt investeert in mensen en daarmee in de samenleving. GroenLinks heeft de beste ideeën voor een groener en sociaal land. Het is nu tijd om deze ideeën in praktijk te brengen.

Wat ik kan

Ik ben in staat om signalen uit de samenleving in concrete resultaten te vertalen. Mijn politieke ervaring als gemeenteraadslid, maar ook mijn werkervaring bij de VNG hebben eraan bijgedragen dat ik weet hoe regels op lokaal niveau worden uitgevoerd. Daarbij ben ik sterk in het verbinden van mensen én ideeën.

Wat ik wil

Als Tweede Kamerlid wil ik dat ieder mens volwaardig burger kan zijn. Ieder mens heeft talent en mijn doel is dat alle talenten ook daadwerkelijk in ontwikkeling komen. Er leven in Nederland kinderen in armoede, wachten jongeren te lang op zorg of vinden geen werk omdat ze een andere afkomst hebben. Ik wil ervoor zorgen dat deze talenten niet verdwijnen achter loketten, in statistieken of wachtlijsten.

MARRY MOS

Dit ben ik

Ik ben 42 jaar, woon samen en ben moeder van twee kinderen van 1 en 3 jaar. Naast mijn werk als fractievoorzitter in Utrecht ben ik actief in de kinderopvang en in de cliëntenbeweging in de geestelijke gezondheidszorg. In mijn vrije tijd hou ik van schaatsen, kamperen en wandelen in de bergen.

Daarom wil ik in de Kamer

Jong, oud, arm, beperking of geen verblijfspapieren? Ik vind het belangrijk dat iedereen de kans krijgt om aan de samenleving mee te doen. Iedereen moet perspectief op kunnen bouwen en op 'eigen wijze' deel nemen. Emancipatie en solidariteit zijn daarbij mijn sleutelwoorden. Juist nú mag niemand uitgesloten worden. Ik zet me hier al jaren op lokaal niveau voor in, en draag ook vanuit Den Haag graag mijn steentje bij aan een groen, sociaal en kleurrijk Nederland!

Wat ik kan

Ik kom graag op voor de rechten van mensen, ben actief, betrokken en kan goed samenwerken. Begin dit jaar werd ik door Utrechtse journalisten verkozen tot beste raadslid van Utrecht over 2010-2012, met de kernwoorden: vasthoudend, samenbindend en consequent.

Wat ik wil

Is een betere toekomst voor asielzoekers en vluchtelingen. Een armoedebeleid dat mensen insluit en niet in de kou laat staan. Ik wil slimme verbindingen leggen tussen welzijn, werk en gezondheidszorg. Alleen dan creëer je met minder geld meer mogelijkheden voor mensen met een beperking. Ik wil op een actieve manier invulling geven aan het Kamerwerk. In direct contact met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dat houd je met beide benen op de grond en leidt tot betere oplossingen.

VOLKERT VINTGES

Dit ben ik

Vanaf mijn 25ste ben ik politiek actief in allerlei soorten maatschappelijke organisaties van de studentenbeweging, de vakbeweging, tot de milieubeweging. Eind 70er jaren ben ik lid van de PSP geworden, daarna GroenLinks. Vanaf 2007 ben ik voorzitter van de afdeling Nijmegen.

Daarom wil ik in de Kamer

Tot nu toe heb ik mijn werk voor GroenLinks altijd vanuit een ondersteunende rol gedaan omdat mijn functie als directeur van een milieuorganisatie zich niet verhoudt met een publieke functie zoals Raadslid of Statenlid. Het wordt echter tijd dat ik mijn schat aan kennis en ervaring in de Kamer ga inzetten voor de enige echte groene én linkse partij van Nederland.

Wat kan ik

Ik ben in staat snel goede contacten te leggen; van SGP-wethouder tot VVD-burgemeester en van directeur van Electrabel tot voorzitter van de LTO. Met mijn vasthoudende, oplossingsgerichte houding ben ik in staat om moeilijke zaken tot een goed einde te brengen en slepende conflicten op te lossen. Zelfs zo dat opponenten van weleer zich nu inzetten voor natuur en duurzaamheid. Ik ben een aimabele persoonlijkheid en een echte teamspeler die het positieve in mensen naar boven haalt. Als lobbyist ken ik het klappen van de zweep. Mijn creativiteit heb ik echter behouden net als mijn gerichtheid op publiciteit, zie bijvoorbeeld mijn artikelen en acties (www.gnmf.nl).

Wat ik wil

Ik wil me vooral inzetten voor de groene onderwerpen zoals natuur, landbouw, ruimtelijke ordening, klimaat en energie, omdat daar mijn grootste deskundigheid ligt. Ik wil me inzetten om GroenLinks nog meer een groene smoel te geven, maar wel met een sociaal hart.

INGE VIANEN

Dit ben ik

Betrokken, enthousiast en vanuit het hart. Met passie werk ik aan een wereld waarin mensen op kunnen komen voor hun rechten en een leven kunnen leiden zonder armoede. Dat deed ik acht jaar in Afrika, Indonesië en Nederland vanuit de ontwikkelingssector. En dat doe ik nu bij het straatpastoraat en als raadslid in Den Haag. Bijvoorbeeld door mensen weerbaar te maken tegen discriminatie op de arbeidsmarkt. Rechtvaardigheid is bij alles mijn leidraad.

Daarom wil ik in de kamer

Het 'volk vertegenwoordigen' vind ik eervol. Ik vind het inspirerend om in contact te zijn met mensen uit alle delen van de samenleving. Politiek begrijpelijk maken en dicht bij mensen brengen, is voor mij een belangrijke drijfveer. Ik wil laten zien dat onze ideeën over een duurzame, open samenleving met eerlijke kansen er voor iedereen zijn!

Wat ik kan

Een flinke portie doorzettingsvermogen, met plezier debatteren en de vaardigheid om draagvlak te creëren. Dat zorgt ervoor dat ik, soms tegen de klippen op, dingen voor elkaar krijg. Zo wordt Den Haag op mijn initiatief de eerste Europese stad waar mensenrechtenverdedigers opgevangen worden. Ondanks bezuinigingen en ondanks de maatschappelijke tendens om de luiken te sluiten.

Wat ik wil

Nederland moet weer een speler van belang worden op het wereldtoneel. Of het nu gaat om de verdediging van mensenrechten of een internationaal klimaatakkoord. Juist als klein, maar rijk land kunnen we het ons veroorloven om koploper te zijn: met hoge klimaatdoelen, respect voor ontwikkelingsbudgetten en door het belang van mensenrechten uit te dragen, in buiten- én binnenland!

ANNE SCHELTEMA BEDUIN

Dit ben ik

Een jonge advocate met een duidelijk beeld hoe de wereld er uit zou moeten zien. Deze visie is ingegeven door intrinsiek idealisme. Vrijheid en democratie zijn de uitgangspunten, bescherming van mensenrechten en milieu is het middel en duurzaamheid, kansengelijkheid en diversiteit het doel.

Daarom wil ik in de Kamer

In mijn praktijk bij Böhler heb ik gezien hoe politieke ontwikkelingen kunnen leiden tot een aantasting van milieu en mensenrechten. Na ruim drie jaar wil ik in plaats van reactief, proactief optreden. Kamerlidmaatschap is de uitgelezen kans deze strijdbare instelling om te zetten in actie.

Wat ik kan

Ik ben ervaren in het bedenken en uitvoeren van strategieën ter verdediging van een bepaald belang en om kritisch, inhoudelijk en overtuigend te argumenteren. Felle redelijkheid is mijn sterkste wapen.

In mijn studie en de praktijk heb ik brede kennis opgedaan op het gebied van mensenrechten, civiel, straf-, internationaal, militair, vreemdelingen- en overig bestuursrecht.

Deze kennis vormt samen met mijn gedrevenheid om milieu en mensenrechten te beschermen een goede basis voor het uitdragen en uitvoeren van de politieke agenda van GroenLinks. Focus moet hierbij liggen op de effecten die maatregelen hebben op mensen.

Wat ik wil

Ik wil (politieke) besteding van de kernwaarden van GroenLinks. Op het gebied van justitie en migratie betekent dit realisering van een toegankelijke rechtsstaat, humanaan asielbeleid, vermindering van papierwerk en regeldruk, transparantie, verdere ontwikkeling en stimulering van maatschappelijk verantwoord ondernemen, recht op diversiteit, vrijheid van informatie en een sterk, transparant en eerlijk Europa.

CHRISTIAAN KWINT

Dit ben ik

Christiaan Kwint. Ik ben getrouwd. Samen zijn wij de ouders van 3 kinderen en wonen in Heerhugowaard. Als wethouder Duurzaamheid ben ik nu onder andere betrokken bij de Stad van de Zon, de eerste Kyoto wijk ter wereld.

Daarom wil ik in de Kamer

De Tweede Kamer is het hoogste volksvertegenwoordigde orgaan van ons land. Ik wil mijn politieke kennis en ervaring inzetten om met name de sociale waarden in de Nederlandse samenleving en politiek te versterken. Een klus die na de afgelopen magere jaren met verve dient te worden aangepakt en daar wil ik de mouwen voor opstropen. Daarbij heb ik een breed netwerk, zowel binnen als buiten de partij en ervaring met het verbinden van diverse partijen. Ik denk ook dat ik een goede bijdrage kan leveren aan de teamgeest binnen de fractie.

Wat ik kan

Ik kan mij snel inlezen op dossiers en heb een goede politieke antenne. Ik ben een verbinder en een bruggenbouwer. Eigenschappen die volgens mij van toegevoegde waarde kunnen zijn voor het team van GroenLinks.

Wat ik wil

Natuurlijk een groen en sociaal land. Maar ook meer aandacht voor jeugd en veiligheid. Ik kom uit het jongerenwerk. Jongeren moeten de vrijheid hebben om op te groeien, maar tegelijkertijd moet je ook hard zijn als het om etterbakjes gaat die lopen te klooiën. Dat betekent ook dat er voldoende voorzieningen, kansen op de arbeidsmarkt en opleidingen moeten zijn. Daar is nog wel wat te winnen. Daar wil ik me met hart en ziel voor inzetten.

BERT JONGERT

Dit ben ik

Bert Jongert getrouwd 2 kinderen. Ik werk bij de St Max Havelaar en ben gemeenteraadslid in Oostzaan. Ik heb Economische en Sociale geschiedenis gestudeerd en een retailmanagement opleiding aan de Erasmus Universiteit gedaan. Ik heb alle schooltypes (LTS, MAVO, HAVO en VWO) doorlopen en ben van jongs af aan gewend met allerlei verschillende groeperingen om te gaan. Mede door mijn werkbezoeken aan "ontwikkelingslanden", heb ik een brede internationale oriëntatie.

Daarom wil ik in de Kamer

Naar mijn vaste overtuiging zijn armoedebestrijding, (duurzame) economie en milieu onlosmakelijke met elkaar verbonden. Nederland moet kiezen voor duurzame technologie, productie en handel. Kiezen voor de overgang naar een echte kenniseconomie met zinvolle banen voor iedereen. Ik zie de strijd van boeren "in het Zuiden" met kleine stukjes grond om een plaats in de mondiale economie en een rechtvaardig inkomen te verwerven. Die strijd wil ik vanuit de Tweede Kamer verder ondersteunen. Daarnaast zal ik vechten voor die mensen die extra ondersteuning nodig hebben en knokken voor gelijke kansen voor iedereen.

Wat ik kan

Ik bezit een diepgaande kennis van en heb ruime werkervaring in de Nederlandse retail. Ik heb o.a. ruim 8 jaar gewerkt voor Ahold in diverse functies. De laatste vijf jaar werk ik voor Max Havelaar (op het snijvlak van commercie en duurzaamheid) en ben zeer goed ingevoerd in de mogelijkheden om de (voedsel) industrie te verduurzamen. Door mijn ruime werkervaring in het bedrijfsleven breng ik gedegen kennis (en een groot netwerk) mee. Daarnaast bedrijf ik lokale politiek dichtbij de mensen en kan dit vertalen naar landelijke politiek.

Wat ik wil

- Groene en Linkse plannen uitvoeren als uitweg uit de crisis.
- Armoede terugdringen bij kinderen
- Hoogspanningskabels onder de grond
- Duurzame landbouw en voedsel

LISA WESTERVELD

Dit ben ik

Geboren in Aalten (Achterhoek) en daarna gaan studeren in Nijmegen. Aanvankelijk antropologie & ontwikkelingsstudies vanwege mijn interesse voor ontwikkelingssamenwerking. Daarna overstapt op filosofie omdat ik meer wilde leren over verschillende manieren waarop we de wereld kunnen bekijken. Als student was ik erg actief, onder meer als voorzitter van de LSVb, studentenvakbond AKKU en de studentenraad. Daarnaast zit ik graag met vrienden in de kroeg, ben ik een enthousiast voetballer en bezoek regelmatig festivals en muziekconcerten – vooral de wat luidruchtigere gitaar-herrie spreekt me aan.

Daarom wil ik in de Kamer

GroenLinks zou de beste onderwijspartij van Nederland moeten zijn. Progressieve onderwijsverbeteringen blijven nog te veel uit, terwijl onderwijs aan de basis staat van een duurzame samenleving waarin iedereen zich kan ontwikkelen. Ook de burger herkent GroenLinks nog onvoldoende als onderwijspartij. Vanuit het parlement wil ik het debat aangaan om ideeën binnen de partij op het gebied van onderwijs te verwezenlijken.

Wat ik kan

Debatteren, discussies coördineren, anderen motiveren, enthousiasmeren en betrekken, het voortouw nemen. Wat ik doe, doe ik verantwoordelijk. Ik werk tot iets af is. Graag luister ik naar anderen om een onderwerp van meerdere kanten te bekijken.

Wat ik wil

GroenLinks wil een ideeënpartij zijn, maar ook een onderwijspartij. Dat wil ik nog beter met elkaar verbinden. Er zijn veel GroenLinksers met goede ideeën over onderwijs, maar we doen daar nog te weinig mee. Graag zou ik onderwijs een belangrijker speerpunt binnen GroenLinks willen maken. Kwalitatief goed onderwijs is de basis van een open samenleving waarin duurzaamheid, gelijke kansen en individuele vrijheid hoog in het vaandel staan.

JAN VAN DE VENIS

Dit ben ik

Jan van de Venis: advocaat, mensenrechten, duurzaamheid

Daarom wil ik in de Kamer

Het recht meer laten werken voor een groene, duurzame en sociale wereld op internationaal, regionaal en lokaal niveau. Een groene economie realiseren, die werkt voor iedereen. Kortom, naar een rechtvaardige wereld in balans met de natuur. Dat is wat mij beweegt om me verkiesbaar te stellen voor GroenLinks.

‘Iedereen is geboren, vrij en gelijk in rechten en plichten’, is de basis van alle mensenrechten. Het wordt tijd dat dit basis principe weer terugkeert in de samenleving en politiek, ook op groene thema’s en juist ook voor economisch beleid. Vrijheid door verbondenheid.

Wat ik kan

Met mij krijgt GroenLinks een ervaren jurist, expert op gebied van het recht en duurzaamheid, een inspirerende strateeg met een groot en gevarieerd internationaal netwerk binnen en buiten de politiek. Een snel schakelende verbinder met passie voor natuur, die streeft naar mondiale en lokale rechtvaardigheid en duurzaamheid.

Ik heb er zin in: vanuit GroenLinks samen naar een groene en rechtvaardige toekomst.

Wat ik wil

Graag werk ik vanuit GroenLinks aan een samenleving die werkt voor iedereen. Ook voor komende generaties dus. Welzijn en duurzame ontwikkeling zijn belangrijker dan korte termijn groeicijfers.

MIGUEL HEILBRON

Dit ben ik

Ik ben econoom en ingenieur en heb onder meer gewerkt als visieontwikkelaar, adviseur, columnist, trainer en presentator. Ik ben in Amsterdam geboren uit Surinaamse ouders, ging in Delft studeren en heb vervolgens gewoond, gestudeerd en gewerkt op alle grote continenten. In 2002 ben ik uitgezonden naar de VN-wereldtop over Duurzame Ontwikkeling in Johannesburg (Rio+10). In Nederland werkte ik onder andere mee aan verschillende projecten van duurzaamheidsorganisatie Urgenda en momenteel werk ik bij NCDO, het Nederlandse kennis- en adviescentrum voor burgerschap en internationale samenwerking. Zie verder: www.miguelheilbron.nl

Daarom wil ik in de Kamer

Buiten de politiek heb ik me op diverse manieren ingezet voor verduurzamingen en andere positieve veranderingen. Na deelname aan de ZiGL-leergang heb ik een half jaar in Brussel gezeten om daar de GroenLinks-fractie te ondersteunen, met name op handeldossiers. In Brussel is mijn politieke vuur echt gaan branden. Ik wil me graag inzetten om wetgeving zo 'GroenLinks' mogelijk te maken, en om zo Nederland en de wereld duurzamer en eerlijker te maken.

Wat ik kan

Vanuit mijn multidisciplinaire kijk op de wereld en door een groot en divers netwerk kan ik mensen goed bereiken en enthousiasmeren. Ik ben een echte verbinder. Analytisch sterk, creatief en toegankelijk. Ik zie waar kansen liggen en neem initiatief.

Wat ik wil

In mijn dromen wil ik een Nederland en een wereld zonder uitbuiting en vervuiling, waarin iedereen fijn kan leven. Als ik wakker word wil ik politiek die hiernaartoe werkt, in plaats van ons hier verder vanaf te brengen. Daar zou ik mij graag voor inzetten.

CAREL BRURING

Dit ben ik

Ik ben Carel Bruring, 54 jaar. Momenteel ben ik fractievoorzitter van GroenLinks in Goes en burgercommissielid van Provinciale Staten van Zeeland. Ik ben getrouwd, in ons samengestelde gezin hebben we vijf kinderen. In mijn vrije tijd luister ik graag naar klassieke muziek. Tevens houd ik erg van reizen en goed eten. Leer mij beter kennen door mij te volgen op Twitter: @CarelBruring

Daarom wil ik in de Kamer

Op lokaal niveau werk ik heel concreet aan knelpunten en oplossingen, maar ben ik zeker ook iemand die dit vanuit een zekere abstractie doet.

Ik kan goed schakelen, zowel tussen niveaus als tussen onderwerpen. Met mijn veelal analytische benadering doorzie ik snel standpunten en de mogelijke consequenties daarvan, ook voor andere beleidsterreinen. Ik denk dat die vaardigheid heel goed past in de landelijke politiek.

Wat ik kan

Ik werk heel goed onder (tijds)druk. Ik kan in korte tijd veel informatie tot mij nemen. Ik ben resultaatgericht en houd van het debat. Mijn specifieke kennis ligt vooral bij financiën, ruimtelijke ordening en binnenlands bestuur. Ook buitenlands beleid en defensie hebben mijn belangstelling.

Wat ik wil

Voor mij gaan 'groen' en 'links' hand in hand: het realiseren van een wereld waarin bronnen niet onnodig worden uitgeput, en waarin mensen met behoud van hun eigen identiteit delen wat beschikbaar is.

Ik wil samen met een fractie zorgen dat we na vier jaar de wereld een stukje duurzamer en eerlijker hebben gemaakt.

